

Sametingets plenum

Møtebok 1/99

Tid: 23. - 26. februar 1999

Sted: Samelandssentret, Kárášjohka

Sak 1/99	Konstituering
- navneopprop, permisjoner, innkalte vararepresentanter
- godkjenning av innkalling og saksliste
Sak 2/99	Sametingets forretningsorden
Sak 3/99	Sametingsrådets beretning om virksomheten
Sak 4/99	Spørsmål til sametingsrådet i hht. Forretningsorden § 11
Sak 5/99	Kunngjøring av nye saker
Sak 6/99	Retningslinjer for utdanningsstipend
Sak 7/99	Årsmelding 1998 for Sametingets underliggende råd - merknader
Sak 8/99	Årsmelding for Sametinget 1998
Sak 9/99	Samisk parlamentarisk råd
Sak 10/99	Retningslinjer for tilskudd til tospråklighet
Sak 11/99	Bruk og forvaltning av skjelettmateriale ved Anatomisk institutt, Universitetet i Oslo
Sak 12/99	Instruks for Sametingets økonomiforvaltning
Sak 13/99	Samisk kulturminneplan 1998-2001

Møtesekvenser

Tid	Sak	Side
23. februar kl. 09.00 - 12.00	1/99	3
	2/99	6
	3/99	7
23. februar kl. 15.00 - 17.00	3/99	7
	4/99	16
	5/99	18
	6/99	23
24. februar kl. 09.00 - 12.10	7/99	27
	8/99	42
24. februar kl. 14.00 - 18.00	Seminar om Samerettsutvalgets innstilling	
25. februar kl. 09.00 - 12.00	9/99	95
	10/99	104
25. februar kl. 15.05 - 15.45	11/99	112
	12/99	117
26. februar kl. 09.00 - 10.00	13/99	131

Sak 1/99 Konstituering

Saken påbegynt 22. februar kl. 09.05.

Representanter

Følgende representanter var tilstede ved konstitueringen:

1. Øystein Ballari 23. - 24. 2.99 vararepresentant for Berit Ranveig Nilssen
2. Magnhild Mathisen
3. Olav M. Dikkanen
4. Steinar Pedersen
5. Marie Therese N. Aslaksen
6. Nils Henrik Måsø
7. Ragnhild Nystad
8. Egil Olli
9. John Henrik Eira
10. Ole Henrik Magga
11. Per A. Bæhr
12. Isak M. O. Hætta
13. Sverre Andersen vararepresentant for Josef Vedhugnes
14. Peder Mathisen
15. Geir Liland
16. Randi Kvivesen vararepresentant for Willy Olsen
17. Randi Solli Pedersen
18. Eva Josefsen
19. Geir Tommy Pedersen
20. Willy Ørnebakk
21. Tor Nilsen
22. Sven-Roald Nystø
23. Margreta Ååve Kristiansen
24. Randi Skum
25. Ann Mari Thomassen vararepresentant for Asbjørg Skåden
26. Ove Johnsen
27. Arvid Skjellhaug
28. Inger Anne Johansen vararepresentant for Per Solli
29. Stein Willy Andersen vararepresentant for Magne A. S. Huvva
30. Roger Pedersen
31. Ing-Lill Pavall
32. Amund Eriksen
33. Nils O. Nilsen
34. Jonhild Jåma vararepresentant for Jarle Jonassen
35. Einar Lifjell
36. Leif Elsvatn
37. Gro Merete Siri vararepresentant for Birger Nymo
38. Johan Mikkel Sara
39. Laila Gunilla Wilks

Sign: *RRB* / *LAE*

99 / 6 - 1

Innvilgede permisjoner

Representant nr. 1 Berit Ranveig Nilssen innvilget permisjon	23. - 24. februar 1999.
Representant nr. 13 Josef Vedhugnes innvilget permisjon	23. - 26. februar 1999.
Representant nr. 16 Willy Olsen innvilget permisjon	23. - 26. februar 1999.
Representant nr. 25 Asbjørg Skåden innvilget permisjon	23. - 26. februar 1999.
Representant nr. 28 Per Solli innvilget permisjon	23. - 26. februar 1999.
Representant nr. 29 Magne A. S. Huvva innvilget permisjon	23. - 26. februar 1999.
Representant nr. 34 Jarle Jonassen innvilget permisjon	23. - 26. februar 1999.
Representant nr. 37 Birger Nymo innvilget permisjon	23. - 26. februar 1999.
Representant nr. 36. Leif Elsvatn innvilget permisjon	26. februar 1999
Representant nr. 5 Marie Therese N. Aslaksen ble innvilget permisjon	23. februar 1999, fra kl. 15.20 og ut dagen.
Representant nr. 9 John Henrik Eira innvilget permisjon	24. februar 1999.
Representant nr. 32 Amund Eriksen innvilget permisjon	24. februar 1999.

Vararepresentanter

Øystein Ballari møtte for representant	nr. 1 Berit Ranveig Nilssen.
Sverre Andersen møtte for representant	nr. 13 Josef Vedhugnes.
Randi Kvivesen møtte for representanten	nr. 16 Willy Olsen.
Ann Mari Thomassen møtte for representant	nr. 25 Asbjørg Skåden.
Inger Anne Johansen møtte for representant	nr. 28 Per Solli.
Stein Willy Andersen møtte for representant	nr. 29 Magne A. S. Huvva.
Jonhild Jåma møtte for representant	nr. 34 Jarle Jonassen.
Gro Merete Siri møtte for representant	nr. 37 Birger Nymo.
Brita Kåven møtte for representant	nr. 9 John Henrik Eira

I. Dokumenter

- Møteinnkalling av 28. januar 1999 med innstilling til saksliste.

II. Innleverte forslag**Møtelederskapets innstilling overfor Sametinget:**

Innkalling av 28. januar 1999 med saksliste godkjennes.

III. Votering

Av 39 representanter var 39 tilstede.

1. Godkjenning av innkalling
Innkallingen av ble enstemmig godkjent
2. Godkjenning av saksliste
Sakslisten som fulgte innkallingen ble enstemmig godkjent.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Johan Mikkell Sara, saksordfører	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Innkalling med saksliste av 28. januar 1999 ble enstemmig godkjent, jfr. pkt. III.

Saken ble avsluttet 23. februar 1999 kl. 9.15

Sak 2/99 Sametingets forretningsorden

Saken påbegynt 23. februar 1999 kl. 9.15

I. Innleverte merknader og forslag

Møtelederskaps innstilling overfor Sametinget:

Sametinget foretar ingen endringer i gjeldende forretningsorden.

Merknad 1, SPs sametingsgruppe v/ Nils Henrik Måse

Ingen merknader.

II. Votering

Av 39 representanter var 39 tilstede.

Votering ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Møtelederskaps innstilling ble enstemmig vedtatt.

III. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

IV. Talerliste og replikkordskifte

Taler	Replikk
1. Johan Mikkel Sara, saksordfører	

V. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Sametinget foretar ingen endringer i gjeldende forretningsorden.

Saken avsluttet 23. februar 1999 kl. 9.20

Sign: *RRB* , *FAC*

Sak 3/99 Sametingsrådets beretning om virksomheten

Saken påbegynt 23. februar 1999 kl. 9.20

I. Dokumenter

– Sametingsrådets beretning om virksomheten fra 13. november 1998 til 8. februar 1999.

1. Om virksomheten

Sametingsrådet har i perioden avholdt 3 møter og behandlet 36 saker. Som det fremgår av vedlegget til beretningen har rådet i tillegg deltatt på en rekke møter og representasjoner.

2. Saksområder

2.1 Lokalisering av distriktskontor for Samisk kulturminneråd i Nordland

Sametingsrådet behandlet saken om lokalisering av Samisk kulturminneråds distriktskontor i Nordland i møtet 14. - 16. desember 1998. Før endelig behandling av saken avholdt Sametingsrådet møte med leder Kirstin Biti Johansen og nestleder Johan Mikkel Sara den 14. desember. Sametingsrådet sluttet seg til Samisk kulturminneråds vedtak av 11. desember 1998, der kulturminnerådet anbefaler at distriktskontoret for Nordland legges til Árran på Drag i Tysfjord kommune.

2.2 Fiskerisaker

Sametingsrådet ved visepresident Ragnhild Nystad og rådsmedlem Berit Ranveig Nilssen har 15. desember 1998, avholdt møte med fiskeriminister Peter Angelsen og statssekretær Johannes Nakken. I tillegg til medlemmene fra Sametingsrådet deltok Sametingets representant i reguleringsrådet Alf. E. Nystad. Temaet for møtet var reguleringene i fiske for 1999. Følgende saker ble drøftet: fordelingen av norsk kysttorsk, større fiskerettigheter til kyst- og fjordflåten, begrensning av fiske med trål, autoline og snurrevad innenfor 12 n. mil nord for 62 breddegrad, fritt hjemmefiske etter sei i 1999 for den mindre kyst- og fjordflåten og loddefiske (jf. pkt. 4 forslag 10)

Fiskeriministeren ga ingen lovnader for reguleringene i 1999, men lovte å vurdere Sametingets anbefalinger ved reguleringene for 2000.

I brev av 05.02.99 har Sametingsrådet bedt om forlengelse av fristen for økning av maskevidden i rognkjeksgarn fram til 2000.

2.3 Sametingets arbeid i forhold til Russland

Sametinget arrangerte i fellesskap med Global Resource Information Database (GRID) Arendal et seminar om "Program for utvikling av kompetanse og medvirkning fra russisk urbefolkning i bærekraftig utvikling av arktisk Russland", 21. - 22. januar 1999. Seminaret drøftet et programforslag utarbeidet av Russian Association of Indigenous Peoples of the North (RAIPON), i samarbeid med FN's miljøprogram (UNEP) v/GRID-Arendal.

Sign: *RRB* *FAE*

99 / 6 - 1

På møtet deltok representanter fra det norske utenriksdepartementet, kommunal- og regionaldepartementet, russiske myndigheter, Urfolksutvalget i Barentssamarbeidet, RAIPON, Inuit Circumpolar Conference (ICC), Samerådet og relevante fagmiljø.

Sametingspresidenten avholdt 21. januar 1999 et møte med representanter for "The Murmansk divisjon of the Russian academy of Public administration", og en representant for Karasjok kommune. Temaet for møtet var en presentasjon av et prosjekt for utdanning av urfolksungdom innen offentlig administrasjon. Prosjektet er til vurdering i Barentsregionens arbeidsgruppe for urfolk og Barentssekretariatet for eventuell finansiering over Barentsprogrammet.

Visepresident Ragnhild Nystad møtte 30. november 1998, ordfører i Kárášjoga gielda/Karasjok kommune, Kjell Sæther. Kommunen ga her informasjon om det arbeidet de driver i forhold til vennskapskommunen Lujávri. Det var enighet om at finansiering av prosjektene og nødhjelpen må fortsette fra UD's side. Kárášjoga gielda/Karasjok kommune fikk i desember 1998, en ekstraordinær bevilgning fra UD på kr. 100 000 til nødhjelp til Lujávri. Kommunen har for 1999 søkt UD om kr. 2 mill. til prosjekter og nødhjelp.

Visepresidenten har i møte med utenriksminister Volleæk 3. desember 1998, bedt ham drøfte rettighetsproblematikken for samene i Russland med russiske myndigheter.

2.4 Lokal Agenda 21

Sametingsrådet har i forbindelse med Miljøverndepartementets arbeid med oppfølging av Lokal Agenda 21 og etablering av regionale knutepunkt, foreslått etablering av et samisk knutepunkt for LA21. Dette forslaget har Miljøverndepartementet nå fulgt opp ved at det inngås en gjensidig avtale mellom Sametinget og Miljøverndepartementet. Avtalen regulerer prosjektets formål, funksjoner, organisering, oppfølging, økonomi og varighet. Det samiske knutepunktet organiseres som et prosjekt med en prosjektleder og en referansegruppe med representanter fra samiske kultur- og næringsinstitusjoner. Prosjektet tillegges Samisk kulturminneråd som får det faglige og administrative oppfølgingsansvaret. Prosjektets varighet er tre år fra og med 1999. Miljøverndepartementet finansierer arbeidet med inntil 600.000 kr årlig. Prosjektlederstillinga og referansegruppa søkes å være etablert i løpet av første halvår 1999. Det vil da bli utarbeidet en mer detaljert arbeids- og framdriftsplan. Prosjektlederstillingen lokaliseres til kulturminnerådets hovedadministrasjon i Nesseby.

2.5 Samisk medieplan

Sametingsrådet har engasjert Universitetet i Oslo ved Eli Skogerbø, til å foreta en kartlegging og definisjon av samiske media. Universitetet i Oslo har fått frist til utgangen av 1999 til å ferdigstille sitt arbeid. Dette arbeidet vil danne grunnlaget for utarbeidelse av en Samisk mediaplan.

2.7 Samerettsutvalgets utredning

Sametingsrådet behandlet i sitt møte den 14. - 16. desember 1998, forlengelse av høringsfristen for Samerettsutvalgets utredning NOU 1997:4. Vedtaket der rådet ber om forlengelse av høringsfristen med ett år, ble overrakt justisminister Aud Inger Aure i møte den 16. desember 1998. For Sametingsrådet møtte president Sven-Roald Nystø og rådsmedlem Isak Mathis O. Hætta. Justisministeren ga under møtet uttrykk for motforestillinger mot å utvide høringsfristen. I brev av 29.01.99 går justisministerene imot utvidelse av høringsfristen. Sametingsrådet fremmer saken overfor Sametingets plenum i september 1999, jf. pkt. 6.

Sign: RRB FAT

2.8 Fjellogen

Sametingspresidenten og rådsmedlemmene Ing-Lill Pavall og Isak Mathis O. Hætta avholdt møte med statssekretærene Jan-Erik Sundby i Landbruksdepartementet og Johanne Gaup i Kommunal- og regionaldepartementet, 14. desember 1998. Departementene hadde tatt initiativ til møtet for å få begrunnelsen for Sametingets syn i spørsmålet vedrørende innføring av fjelloven i Nordland og Troms. Sametingspresidenten ga på møtet uttrykk for at spørsmålet om en innføring av fjelloven må sees i lys av Samerettsutvalgets videre arbeid.

Den 14.12.98 ble det også avholdt et møte med Utmarkskommunenes sammenslutning ved Anton Dahl og sekretær Stein Erik Stinesen, vedrørende samme sak.

2.9 FN's urfolkserklæring

Sametingspresidenten avholdt den 20. november 1998 et møte med utenriksminister Knut Vollebæk. Temaet for møtet var de norske posisjonene for møtet i MR- kommisjonens arbeidsgruppe for utarbeidelse av en urfolkserklæring, 30.11.-11.12.1998 i Genève.

Sametingspresidenten deltok på møtet i Genève 1. - 3. desember, sammen med statssekretær Johanne Gaup i Kommunal- og regionaldepartementet. Prosessen i arbeidsgruppen er for tiden lite tilfredsstillende. I tillegg til dette ga den norske delegasjonen inntrykk av bare delvis å være forberedt til møtet. Disse forhold er tatt opp i brev av 25.01.99, til utenriksminister Vollebæk.

2.10 Driftstillatelse for uttak av naturstein, Naranaš og Riebanvárri

Regjeringsadvokaten har i brev av 25.01.99 avslått Sametingets anmodning om å bistå Sametinget i sak mot Statsskog SF, fordi de *«i en rekke saker opptre på vegne av Statsskog SF og som dets rådgiver»*.

Sametingsrådet vil be Regjeringen avklare på hvilken måte Sametinget kan reise rettslige problemstillinger, samt på hvilken måte Sametinget kan benytte seg av Regjeringsadvokaten i slike saker.

2.11 Reindriftsavtalen

Forhandlingene i forbindelse med ny reindriftsavtale pågår nå. Sametingsrådet ved presidenten og rådsmedlemmene Ing-Lill Pavall og Isak Mathis O. Hætta, møtte den 14.12.98 statssekretær Jan-Erik Sundby for drøftinger vedrørende Sametingets rolle i avtaleforhandlingene og generelt om reindriftsavtalen.

Fordi Sametingets plenum i mai 1999, vil være så sent at det blir vanskelig å drive prosessen i forhold til reindriftsavtalen etter behandling i plenum, ber Sametingsrådet om eventuelle synspunkter på at rådet fremmer saken ovenfor Stortingets næringskomité før behandling i plenum.

Sign: *REB* *FAT*

2.12 Andre saker

1. Planlovutvalget

Planlovutvalget ble opprettet ved kgl. res. av 23. oktober 1998. Utvalget skal vurdere og foreslå endringer i lov og forskrifter innenfor sitt saksfelt. Utvalget skal særlig vurdere hvordan viktige samfunnsinteresser lettere kan ivaretas i arealplanleggingen. Blant de viktige samfunnsinteressene regnes bærekraftig utvikling, ivaretagelse av biologisk mangfold, bærekraftig byutvikling, effektiv og miljøvennlig utnyttelse av energiresursene, verdiskaping, sysselsetting, gode levekår og tilstrekkelig tilgang på gode boliger. I tillegg er utvalget bedt om å vurdere saksbehandlingsreglene og lovstrukturen. Sametinget har overfor Miljøverndepartementet pekt på at utvalgets arbeid berører samiske interesser. MD har i brev av 21.01.99 derfor invitert Sametinget til å delta i en interdepartemental referansegruppe som skal gi utvalget innspill under arbeidet. Førstekonsulent Gro Dikkanen deltar for Sametinget i referansegruppen.

2. Samisk kvinneprosjekt

Den treårige prosjektperioden til Samisk kvinneprosjekt ble avsluttet ved utgangen av 1998. Handlingsplan for likestilling er sendt ut på høring med høringsfrist 1. mars 1999. Endelig behandling i Sametingets plenum er planlagt til mai 1999. Rapport fra prosjektperioden er under utarbeiding.

3. Utdanningssaker

Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet har vedtatt at det nedsettes en arbeidsgruppe på embetsmannsnivå bestående av medlemmer fra KUF, Samisk utdanningsråd og Sametinget. Mandatet for arbeidsgruppa er å forberede overføringen av Samisk utdanningsråd til Sametinget, herunder vurdere overføring av oppgaver og myndighet. For Sametinget deltar direktør Per Edvard Klemetsen og underdirektør Heidi Salmi.

4. Fastlegeordning

Sametingsrådet har gitt en høringsuttalelse til Helse- og sosialdepartementets forslag vedrørende fastlegeordningen.

5. Tilskudd til samiske hovedorganisasjoner

Sametingsrådet har fordelt tilskuddet til samiske hovedorganisasjoner til de samme tilskuddsmottakerne som i 1998. Tilskuddsmottakerne er; NSR, SFF, SLF, Samerådet - norsk seksjon, Davvi Nuorra og Sáráhká.

6. Helse- og sosialtjenester til den samiske befolkning

Sametinget har for 1999 fått overført 4,4 mill. kroner fra SHD til oppfølging av NOU 1995:6 Plan for helse- og sosialtjenester til den samiske befolkning. Midlene skal benyttes til fordeling til ulike prosjekter som fremmer en likeverdig helse- og sosialtjeneste for den samiske befolkning, og til førstekonsulentstilling ved Sametingets administrasjon.

Sametingsrådet har i tillegg behandlet klagesaker og saker til dette plenumsmøtet.

Sign: RRB FAE

3. Oppnevninger

3.1 Statens naturforvaltningsråd 1999 - 2002

Magnhild Mathisen er oppnevnt som medlem i Statens naturforvaltningsråd for perioden 1999 - 2002. Rolf Johansen er oppnevnt som varamedlem for samme periode

3.2 Sametingets barne- og ungdomsprosjekt, referansegruppe

Berit Johanne Guttorm Ballari, Mikkel Berg og Inga Márjá Steinfjell er oppnevnt som medlemmer i referansegruppen for Sametingets barne- og ungdomsprosjekt. Funksjonstiden for referansegruppen er sammenfallende med prosjektets varighet, men dog ikke lenger enn til 31.12.2000.

3.3 Utvalg for utarbeidelse av reindriftsplan

Einar Lifjell, Lars Aage Brandsfjell, Marit Kristine Hætta, Ellinor Guttorm Utsi, Margreta Påve Kristiansen, Inger Anita Smuk og Iver M. Eira er oppnevnt i utvalget som skal utarbeide en reindriftsplan. Einar Lifjell er leder for utvalget.

3.4 Nordisk informasjonskontor for Nord-Norge 1999 - 2000

Heaika Skum er oppnevnt som medlem i styret for Nordisk informasjonskontor i Nord-Norge for 1999 - 2000. Inga Ravna Eira er oppnevnt som varamedlem for samme periode.

3.5 Utviklingsforum for omstillingsarbeidet i Indre Finnmark

President Sven-Roald Nystø er oppnevnt som Sametingets representant i Utviklingsforumet for omstillingsarbeidet i Indre Finnmark. Isak Mathis O. Hætta er oppnevnt som vararepresentant.

3.6 Undersøkelse om tospråklig service i forvaltningsområdet for samisk språk

Visepresident Ragnhild L. Nystad er oppnevnt i referansegruppen for Kommunal- og regionaldepartementets undersøkelse om tospråklig service i forvaltningsområdet for samisk språk. Samisk språkråd oppnevner i tillegg et medlem i referansegruppen.

4. Kunngjøring av nye saker - Oppfølging

Sametingsrådets kommentarer til nye saker som ble oversendt Sametingsrådet for videre behandling fra Sametingets plenumsmøte 24. - 27. november 1998, fremgår i det følgende:

Forslag 2 Samiske stedsnavn - stedsnavlovens anvendelse

Sametingsrådet har foreløpig ikke hatt kapasitet til å prioritere saken.

Forslag 4 Samisk universitet

Sametingsrådet arbeider nå sammen med en rekke andre organer med oppfølgingen av Ministermøtet i Arktisk Råd 17. - 18.09.98. Rådet vil fremme saken overfor

Sign: RRB , FAE

Utenriksdepartementet i sammenheng med spørsmålet om et Arktisk universitet. Utover dette har ikke Sametingsrådet hatt kapasitet til å prioritere saken.

Forslag 5 Samelovens språkregler

Sametingsrådet har foreløpig ikke hatt kapasitet til å prioritere saken.

Forslag 10 Reguleringer i fiskeriene - åpning av loddefiske

Sametingsrådet tok opp spørsmålet om loddefiske i møtet nevnt i pkt. 2.2. Det ble understreket at loddebestanden må sikres mot overbeskatning og at det kun må tillates konsumfiske. For 1999 ba rådet om at det ikke ble gitt tillatelse til loddefiske. Fiskeriministeren informerte om arbeidet i norsk - russisk fiskerikommisjon. Russiske forskere går inn for loddefiske, og Norge måtte imøtekomme kravet fra russisk side om dette fisket. Fiskeriministeren understreket at økningen i loddefiske er svært lite.

Forslag 11 Rettighetssituasjonen for samer i Russland

Jf. pkt. 2.3.

5. Møter og representasjoner

Sametingspresidenten har i perioden hatt møter med fylkesordførerne i Troms og Nord-Trøndelag.

På møtet med fylkesordføreren i Troms ble følgende tema drøftet: fylkesplanarbeidet, regionalt utviklingsprogram for Troms, samiske kultursentra, samiske kulturspørsmål, videregående opplæring, oppfølging av NOU 1995: Samisk helse- og sosialplan og Arctic Council.

I forbindelse med møtet med fylkesordføreren i Nord-Trøndelag ble det avholdt møte med lederen for Saemien Sijte og lederen for reinsamelaget. På møtet med fylkesordføreren i Nord-Trøndelag deltok også fylkesmannen i Nord-Trøndelag. Temaer som ble drøftet var fylkesplanarbeidet, samisktilbudet i den videregående skole og Sørsamisk handlingsplan.

I forbindelse med Tibets eksilparlaments president Samdhong Rinpoches besøk i Tromsø, hadde visepresidenten og sametingsrepresentant Ole Henrik Magga samtaler med ham om Tibets vanskelige situasjon. En var enige om at Tibets verste fiende var stillhet fra det internasjonale samfunn. Visepresidenten lovet at Sametinget ville be den norske regjeringen være mer tydelige i sin fordømmelse av Kinas okkupasjon av Tibet og samordne støtten til Tibet med andre vestlige myndigheter.

Se forøvrig eget vedlegg.

6 Foreløpige sakslister for plenum i 1999

Mai 99:

Sign: *CEB* *JAT*

99 / 6 - 1

- Reindrifststyrets årsmelding 1998
- Reindriftsavtalen
- Handlingsplan for likestilling
- Forskrifter for utbetaling av godtgjøring til sametingets representanter og medlemmer i underliggende råd
- Organisering av Sametingets arbeid med språk- og opplæringssaker
- Retningslinjer for tilskudd til duodji
- Samisk kulturhusplan - rullering

September 99:

- Samerettsutvalgets innstilling - høringsuttalelse

November 99:

- Sametingets budsjettfordeling 2000
- Sametingets budsjettforslag 2001
- Strategisk næringsplan
- Retningslinjer for tilskudd til samiske hovedorganisasjoner
- Retningslinjer for tilskudd til samisk forlagsdrift
- Retningslinjer for tilskudd til samiske kulturorganisasjoner
- Retningslinjer for tilskudd til samiske barns oppvekstvilkår
- Retningslinjer for tilskudd til politiske grupperinger i Sametinget
- Retningslinjer for tilskudd til samisk kulturfond

Med dette gjør Sametingsrådet oppmerksom på at plenums møtene allerede er «fullbooket» med planlagte saker. Vi ber derfor sametingsgruppene om å legge dette til grunn når de vurderer å fremme forslag til eventuelle nye saker til plenum. Sametingsrådet har også iverksatt en vurdering av Sametingets administrative kapasitet til å forberede og følge opp saker som reises og behandles i Sametinget.

Vedlegg:

- Oversikt over møter og representasjoner 13. november 1998 - 8. februar 1999
- Sametingsrådets møtebok 1/99

Alle periodens innlegg, brev etc. kan fås ved henvendelse til administrasjonen.

Sign: *RRB* , *FAE*

II. Innleverte forslag og merknader

Merknad 1, SPs sametingsgruppe v/ Nils Henrik Måsø

Ingen merknad

III. Votering

Av 39 representanter var 37 tilstede.

Saken ble avsluttet uten votering.

IV. Protokolltilførsel

1) Arbeiderpartiets sametingsgruppe hadde følgende protokolltilførsel til saken:

Pkt. 2.10 Driftstillatelse for uttak av naturstein, Naranaš og Riebanvárrí

Arbeiderpartiets sametingsgruppe ber Sametingsrådet om å finne mer konstruktive former for samiske rettighetsspørsmål enn å prøve å involvere regjeringsadvokaten, og vil henstille til Sametingsrådet om at man ikke går videre med saken etter skissen i pkt. 2.10.

2) Arbeiderpartiets, Senterpartiets og Samenes Valgforbunds sametingsgrupper hadde følgende protokolltilførsel til saken:

Pkt. 2.2. Fiskerisaker

Arbeiderpartiets, Samens Valgforbunds og Senterpartiets sametingsgrupper ber om at Sametingsrådet gir arbeidet med fiskerispørsmål mye høyere prioritet.

Særlig viktig er det nå når vi nå står foran et sammenbrudd i torskebestanden (norsk arktisk torsk). Dette bør mane Sametinget til samhold og samarbeid.

Derfor bør det snarest opprettes en tverrpolitisk gruppe som får i oppdrag å arbeide med fiskerispørsmål.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Sven Roald Nystø, saksordfører	
2.	Roger Pedersen	
3.	Leif Elsvatn	
4.	Eva Josefsen	
5.	Sverre Andersen	
6.	Egil Olli	
7.	Nils Henrik Måsø	Egil Olli

99 / 6 - 1

Sign: *R.R.D.*, *FAE*

8.	Amund Eriksen	
9.	Gro Merete Siri	
10.	Steinar Pedersen	
11.	Ragnhild Nystad	
12.	Peder Mathisen	
13.	Magnhild Mathisen	
14.	Geir Tommy Pedersen	
15.	Øystein Ballari	
16.	Johan Mikkjel Sara	
17.	Einar Lifjell	Steinar Pedersen
18.	Ing-Lill Pavall	
19.	Ann Mari Thomassen	
20.	Ole Henrik Magga	
21.	Roger Pedersen	
22.	Sven-Roald Nystø	
23.	Ragnhild Nystad	
24.	Steinar Pedersen	
25.	Amund Eriksen	
26.	Sven-Roald Nystø	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Sametingsrådets beretning tas til orientering, jfr. pkt. III. Votering

Saken avsluttet 23. februar 1999 kl. 15.30

Sign: *RRB*, *FAE*

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Nils Henrik Måsø	
2.	Ragnhild Nystad	
3.	Nils Henrik Måsø	
4.	Ragnhild Nystad	
5.	Per A. Bæhr	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Se pkt. III. Votering.

Saken avsluttet 23. februar 1999 kl. 15.40

Sign: *RRB* , *JAE*

Sak 5/99 Kunngjøring av nye saker

Saken påbegynt 23. februar 1999 kl. 15.40

I. Dokumenter

Forslag 1, representant Ann-Mari Thomassen, NSRs sametingsgruppe

FORSKRIFTER TIL OPPLÆRINGSLOVEN - HØRING 15. APRIL:

Sametinget er det høyeste organ for samene. I en slik viktig sak som forskriftene til opplæringsloven, som har alvorlige konsekvenser for elever utafør forvaltningsområdet for språk, er det prinsipielt og særlig viktig at Sametinget skal være høringsinstans. Ber om at Sametingsrådet følger opp saken.

Forslag 2, representant Arvid Skjellhaug, NSRs sametingsgruppe

«REDUKSJON I STATENS BENSINAVGIFT PÅ DRIVSTOFF I UTKANTSTRØKENE»

Sametinget ber rådet ta initiativ overfor sentrale myndigheter for å få nedsatt bensinavgift på diesel og bensin. En slik reduksjon vil virke positivt i distrikter som har lange avstander og dårlig utbygd kollektivtrafikk.

En senkning på diesel og bensinavgifter på f.eks. kr. 2,- pr. liter vil være et viktig virkemiddel for å sikre fortsatt bosetning i ytterkantene.

Forslag 3, representant Randi A. Skum, NSRs sametingsgruppe

Jordskifteretten skal den 3. mars d.å. behandle en sak som berører tradisjonelle samiske fiskerettigheter i Grasmyrskogvassdraget på Senja.

Vi anser det som svært uheldig at Jordskifteretten skal fatte avgjørelse i en sak som omhandler samiske rettigheter forankret i alders tids bruk.

NSR's sametingsgruppe ber derfor at Sametingsrådet foretar en oppfølging av saken.

Forslag 4, representant Nils Henrik Måsø, SPs sametingsgruppe

Tana kommune har 17.06.97 vedtatt et ansettelsesreglement med ulike grader av vektlegging av kvalifikasjoner i samisk språk i kommunale stillinger. Ved kunngjøring og tilsetting i kommunale stillinger skal ett av følgende krav/kriterier nyttes:

- Under ellers like vilkår, foretrekkes søkere som behersker både norsk og samisk språk.
- Kunnskaper i samisk språk anses som en vesentlig tilleggskvalifikasjon.
- Kunnskaper i samisk språk vil bli tillagt avgjørende vekt for søkere som ellers er kvalifisert.
- Det forutsettes kunnskaper i samisk språk, med følgende krav til dokumentasjon av kunnskaper _____

Vedtaket er blitt innklaget til fylkesmannen for lovlighetskontroll. Fylkesmannen har etter samlet vurderinger av ansettelsesreglementets § 3-7 d) og c) kommet til at vedtaket strider mot arbeidsmiljølovens paragraf 55 A. 2. ledd og har derfor konkludert med at ansettelsesreglementet for Tana kommune må oppheves, eller gis et innhold som er i samsvar med arbeidsmiljølovens § 55 A. 2. ledd.

Etter SP's mening er fylkesmannens konklusjon oppsiktsvekkende spesielt i forhold til samelovens språkregler og intensjonen med disse. Sametingsrådet bør snarest ta opp saken med Kommunal- og regionaldepartementet for å få en politisk avklaring på om Tana kommunes reglement er lovstridig slik fylkesmannen hevder det.

Forslag 5, representant Willy Ørnebakk, APs sametingsgruppe

ROVDYRSITUASJONEN

I en årrekke har denne problematikken vært diskutert frem og tilbake, men i løpet av de to siste åra har økonomien for reineiere og småfeholdere blitt dramatisk forverret. Det sier mye om hvor akutt spørsmålet er når fylkesmannen i henholdsvis Nord-Trøndelag og Nordland går åpent ut og roper varsko om at storsamfunnet må tre støttende til for å unngå at næringsutøverne blir totalt ruinert.

Statens Dyrehelsetilsyn kom for en måned siden, med utspillet om at man ville vurdere å forby beiteslipp for husdyr i de mest utsatte områdene. Dersom dette blir gjennomført vil det være døden for svært mange bygdesamfunn. Alle forstår at neste år vil et annet område være «det mest utsatte», og slik kan man flytte rundt i landet år for år.

Det er et faktum at denne saken opp gjennom årene har ført til et tynnslitt forhold mellom lokalbefolkningen og miljøvernmyndighetene mange steder. Den 08. februar d.å. fikk vi se et program fra Trøndelag på NRK 1 som viste at man hadde brukt mange millioner på et prosjekt hvor man etter et år konkluderte med det samme som næringsutøverne hele tiden hadde sagt. Det var riktig at rovdyrene hentet over 50 % av reinflokken årlig. Fra Nordland rapporteres det om at reinbeitedistrikt kan vise til enda verre tall, og fra saueholdet er det dokumentert lignende tall fra områder over hele landet.

Landbruket er i omstilling og har vært det lenge. 30 tusen gårdsbruk ble nedlagt i forrige tiårsperiode, mens 21 tusen bruk er nedlagt i de siste ti årene. 6 - 7 bruk legges ned hver eneste dag - året rundt. Utfordringene er mange - både for reindrifta og jordbruket, men rovdyrproblemet er uten tvil det aller største. Reineiere og sauebønder er selvsagt mest utsatt, men også melkebruk får problemer fordi det er vanlig i mange områder å utnytte ledige ressurser ved å kombinere små melkekvoter med sauehold. Selv om alle parter i debatten understreker at man ikke vil utrydde rovdyrene våre, så er akkurat dette utsagnet svært vanlig å bli møtt med dersom en tar opp dette problemet. Det er påfallende og underlig at det aldri snakkes om alternativet på motsatt ytterkant - Hvordan ville situasjonen vært for rovdyrbestanden dersom den ikke kunne livnære seg på husdyr eller tamrein? - I en slik situasjon ville rovdyra vært nødt til å klare seg med det som naturen sjøl produserte, i konkurranse med næringsutøvere og hobbyjegere.

Dagens regelverk for kompensasjon for rovdyrskader er knyttet opp mot dokumentasjon. Dess bedre dokumentasjon - dess større prosentvis kompensasjon. Et lam eller en kalv er borte ute i naturen etter et par dager. Når åtselsfuglene ikke lenger er interessert, er det omtrent umulig å finne restene av dyra. Det betyr at i stedet for å forberede neste vinter eller arbeide for å videreutvikle næringa, så er næringsutøverne opptatt med å halse rundt i skogen og på fjellet på jakt etter kadaver. Dette kan ikke fortsette lenger.

Det er prisverdig at også Dyrehelsetilsynet har sagt i fra at situasjonen nå er så alvorlig som den er. Nå er utfordringen å gjøre noe med dette, men det må være noe helt annet enn den medisinen de foreskriver!

Arbeiderpartiets sametingsgruppe erfarer at uttalelser fra mange hold peker i samme retning; Den detaljerte forvaltningen som er bygd opp gjør det umulig å etterkomme Stortingets

Sign: *RRB* , *JAE*

målsetningen om å kombinere den fremtidige rovdyrforvaltningen med tiltak som gir grunnlag for en aktiv jordbruksproduksjon og reindrift, basert på bruk av beiteressursene i utmark (Innst. S. 301 - 96-97 s. 5).

Fra alle fylker rapporteres det at de kvotene som er fastsatt for jakt både på gaupe og jerv, ikke tas ut. Statistikken fra de siste årene viser at det ikke er uvanlig at fellingsprosenten ligger under 25 % av fastsatt kvote. I tillegg er det godt dokumentert gjennom prosjekter de siste årene at også kongeørn, som idag er fredet, gjør betydelig skade på tamrein og småfe.

For å beskrive situasjon ytterligere, trekkes her fram tall fra Fylkesmannen i Troms (1998): Av omsøkte tap erstattes ca. 50 %. Av disse 50 % er kun 4 % dokumenterte tap, mens resten er erstattet som sannsynlig tap p.g.a. rovdyr. Minimumsanslag (98) er 60 gauper, 40-60 jerv og 80-140 hekkende par av kongeørn før yngling om våren for Troms fylke alene.

Arbeiderpartiets sametingsgruppe mener at det er dagens bestemmelser for jakt som må endres. Metodene for fastsettelse av kvoter er basert på solid dokumentasjon av de ulike bestandene. Det må komme endringer som gjør det mulig å ta ut disse for Troms fylke alene.

Av noen eksempler på forhold som gjør jakt vanskelig kan nevnes;

- forbud mot bruk av snøscootere under jakt - (med anbefaling om ikke engang å gi disp. for å kjøre ut åte)
- forbud mot å bruke av midler avsatt til forebyggende arbeid til f.eks. skuddpremie, eller betaling for jegere. Det er stor enighet i «alle leire» om at uttak av skadedyr er det mest effektive forebyggende tiltak mot skader på dyr
- jakttidene og jaktmetodene. Jakttiden midt på mørkeste vinteren med få timer dagslys sammen med forbud mot lijakt og bruk av nattsikte.

Dagens bestandsregistreringsmetoder sammen med ordninger med kvotejakt gjør det utenkelig at fare for utryddelse av rovdyrbestander noen gang skal bli en aktuell problematikk, selv om det åpnes for muligheten til effektivt å ta ut de kvotene som til enhver tid fastsettes.

Dagens rovdyrforvaltning medfører så alvorlige konsekvenser for de samiske primærnæringene at dette nå må kunne karakteriseres å være i strid med Grunnlovens § 110a. I Innst. S. 301 - 96-97 s. 7 peker også komiteen på Norges ratifisering av ILO-konv. Nr. 169 og det faktum at Norge derved har forpliktet seg til å ta vare på og legge tilrette de materielle vilkårene for den samiske befolkningen og kulturen, spesielt nevnt reindrift og det sjøsamiske jordbruket der sauedrift inngår.

APs sametingsgruppe ber om at også Sametingsrådet engasjerer seg i denne viktige saken, og bringer den fram for myndighetene.

Forslag 6, representant Willy Ørnebakk, APs sametingsgruppe

ILO-KONVENSJON NR. 169

I saken vedrørende Utmarkskommisjonen for Nordland og Troms - Kåfjordfeltet ga Regjeringsadvokaten tilkjenne at ILO-konv. 169 ikke hadde noen relevans i saken.

Kommunal- og regionaldepartementet omtaler i sitt tilsvaer jfr. Vedlegg problematikken som «å ta initiativ til at det spørsmål De reiser blir nærmere avklart, eventuelt ved særskilt instruks ovenfor den som operer på statens vegne.»

Det vises til vedlagte brev fra APs sametingsgruppe til Kommunal- og regionalminister, og ministerens svar av 20.01.99.

Etter å ha undersøkt saken litt grundigere, kan det synes som om det fra myndighetenes side ikke har vært gjort tilstrekkelig ovenfor de forskjellige statlige (og kommunale/fylkeskommunale) organer vedrørende det faktum at Norge faktisk har ratifisert konvensjonen og hva dette innebærer.

APs sametingsgruppe ber med dette om at Sametingsrådet engasjerer seg i saken og fremmer problemstillingen ovenfor Norges myndigheter.

Forslag 7, representant Magnhild Mathisen, APs sametingsgruppe

SAMISKE ELEVERS RETT TIL HØYERE UTDANNING

De siste årene har den samiske undervisningen på videregående skoler hatt en oppblomstring på mange områder. Samisk språk er per i dag sidestilt med nynorsk. Men nå velger flere og flere bort samisk på videregående, fordi den setter en stopper for høyere utdanning. Mange studier (f.eks. førskolelærer- og allmennlærerutdanning) krever nynorsk og dermed må samiske elever velge bort samisk, og heller ta nynorsk for å komme inn på de forskjellige studiene.

De fleste vet at det er mangel på samisk kompetanse på mange områder, og dette bidrar neppe til at det blir bedre.

I og med at norsk, samisk og nynorsk ved lov er blitt likestilt i Norge, bør derfor Kirke- og undervisningsdepartementet rette opp dette. Det gjøres ved å gi de som velger samisk like utdanningsrettigheter som de som velger nynorsk.

II. Innleverte forslag

Møtelederskapets innstilling ovenfor Sametinget:

Alle innkomne forslag oversendes Sametingsrådet for videre behandling.

III. Votering

Av 38 representanter var 34 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Møtelederskapets forslag ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Ann-Mari Thomassen	
2.	Arvid Skjellhaug	
3.	Randi Skum	
4.	Nils Henrik Måso	

Sign: *RRB* *JAE*

5.	Sven-Roald Nystø	
6.	Willy Ørnebakk	
7.	Leif Elsvatn	
8.	Ole Henrik Magga	
9.	Ing-Lill Pavall	
10.	Olav Magnar Dikkanen	
11.	Willy Ørnebakk	
12.	Geir Tommy Pedersen	
13.	Sven-Roald Nystø	Willy Ørnebakk
14.	Magnhild Mathisen	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Alle innkomne forslag oversendes Sametingsrådet for videre behandling.

Saken avsluttet 23. februar 1999 kl. 16.25

Sak 6/99 Retningslinjer for utdanningsstipend

Saken påbegynt 23. februar 1999 kl. 15.40

I. Dokumenter

- Oversendelsesbrev av 09.09.98 fra Samisk språkråd

II. Innleverte forslag og merknader

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

RETNINGSLINJER FOR UTDANNINGSSTIPEND FOR SAMISK UNGDOM

1 Formål

Stipendordningen tar sikte på å stimulere samisk ungdom til å velge undervisning på eller i samisk i den videregående skolen.

2 Målgruppe og virkeområde

Samisk ungdom i videregående skole i Norge som har samisk på skolen.

3 Kunngjøring og krav til søknad

Samisk språkråd fastsetter søknadsfrist for stipendet og søknadsfristen kunngjøres.

Tilsagn om stipend gis etter søknad.

Samisk språkråd kan fastsette særskilte søknadskjema for stipendordningen, der kravet om dokumentasjon etter pkt. 5 legges inn.

4 Behandling av søknader

Samisk språkråd skal behandle søknadene i samsvar med disse retningslinjene.

5 Tildelingskriterier

Elever ved videregående skoler i Norge som oppfyller følgende vilkår tildeles like stor stipend:

- 1 Søker må dokumentere at vedkommende er heltidselev ved et lærested godkjent for støtte i Statens Lånekasse for ungdom.
- 2 Søker må dokumentere at vedkommende har samisk i fagkretsen.
- 3 Det foretas ingen behovsprøving for stipendet.
- 4 Det er en øvre stipendgrense på kr 10.000,- pr. undervisningsår for hver søker.

6 Tidelingsbrev og rutiner for betaling

Når søknaden er innvilget, sender Samisk språkråd tidelingsbrev til stipendmottakeren. Utbetalingen skjer til bank- eller postgirokonto som eleven har oppgitt.

Stipendet utbetales to ganger for året med like store beløp i høstsemester og i vårsemester. Eventuelt for mye utbetalt tilskudd, skal tilbakebetales Samisk språkråd.

7 Klagebehandling

Vedtak fattet av Samisk språkråd kan påklages til Sametingsrådet etter regler i forvaltningsloven.

8 Tilsyn

Sametinget har tilsyn med at midlene forvaltes i samsvar med de retningslinjer som er fastsatt. Samisk språkråd skal utarbeide en årlig rapport til Sametinget om forvaltningen av midlene.

9 Taushetsplikt

Etter § 13 i forvaltningsloven gjelder taushetsplikten for medlemmer i Samisk språkråd og enhver som utfører arbeid etter bestemmelsene i disse retningslinjer.

10 Evaluering

Tilskuddsordningen skal evalueres jevnlig for å se om Sametingets målsettinger oppnås.

11 Endring av retningslinjer

Sametinget kan gi utfyllende bestemmelser til disse retningslinjer og foreta endringer av retningslinjene. Kommunal- og regionaldepartementet skal orienteres om endringene.

Sametingsrådet kan beslutte at de oppgaver som i medhold av disse retningslinjene er tillagt Samisk språkråd kan overføres til andre organer i Sametinget.

12 Ikrafttreden

Retningslinjene trer i kraft fra det tidspunktet Sametingspresidenten bestemmer.

Merknad 1, SPs sametingsgruppe v/ Nils Henrik Måsø

Ingen merknader

Merknad 2, APs sametingsgruppe v/Magnhild Mathisen

Ingen merknader

III. Votering

Av 38 representanter var 38 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Sametingsrådets innstilling ble enstemmig vedtatt

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

Sign: *RRB*, *TAF*

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Isak Mathis O. Hætta, saksordfører	
2.	Leif Elsvatn	
3.	Ann-Mari Thomassen	
4.	Isak Mathis O. Hætta, saksordfører	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

RETNINGSLINJER FOR UTDANNINGSSTIPEND FOR SAMISK UNGDOM

1 Formål

Stipendordningen tar sikte på å stimulere samisk ungdom til å velge undervisning på eller i samisk i den videregående skolen.

2 Målgruppe og virkeområde

Samisk ungdom i videregående skole i Norge som har samisk på skolen.

3 Kunngjøring og krav til søknad

Samisk språkråd fastsetter søknadsfrist for stipendet og søknadsfristen kunngjøres.

Tilsagn om stipend gis etter søknad.

Samisk språkråd kan fastsette særskilte søknadskjema for stipendordningen, der kravet om dokumentasjon etter pkt. 5 legges inn.

4 Behandling av søknader

Samisk språkråd skal behandle søknadene i samsvar med disse retningslinjene.

5 Tildelingskriterier

Elever ved videregående skoler i Norge som oppfyller følgende vilkår tildeles like stor stipend:

- 1 Søker må dokumentere at vedkommende er heltidselev ved et lærested godkjent for støtte i Statens Lånekasse for ungdom.
- 2 Søker må dokumentere at vedkommende har samisk i fagkretsen.
- 3 Det foretas ingen behovsprøving for stipendet.
- 4 Det er en øvre stipendgrense på kr 10.000,- pr. undervisningsår for hver søker.

6 Tidelingsbrev og rutiner for betaling

Når søknaden er innvilget, sender Samisk språkråd tidelingsbrev til stipendmottakeren. Utbetalingen skjer til bank- eller postgirokonto som eleven har oppgitt.

Stipendet utbetales to ganger for året med like store beløp i høstsemester og i vårsemester

Eventuelt for mye utbetalt tilskudd, skal tilbakebetales Samisk språkråd.

Sign: *REB* *FAT*

7 Klagebehandling

Vedtak fattet av Samisk språkråd kan påklages til Sametingsrådet etter regler i forvaltningsloven.

8 Tilsyn

Sametinget har tilsyn med at midlene forvaltes i samsvar med de retningslinjer som er fastsatt. Samisk språkråd skal utarbeide en årlig rapport til Sametinget om forvaltningen av midlene.

9 Taushetsplikt

Etter § 13 i forvaltningsloven gjelder taushetsplikten for medlemmer i Samisk språkråd og enhver som utfører arbeid etter bestemmelsene i disse retningslinjer.

10 Evaluering

Tilskuddsordningen skal evalueres jevnlig for å se om Sametingets målsettinger oppnås.

11 Endring av retningslinjer

Sametinget kan gi utfyllende bestemmelser til disse retningslinjer og foreta endringer av retningslinjene. Kommunal- og regionaldepartementet skal orienteres om endringene.

Sametingsrådet kan beslutte at de oppgaver som i medhold av disse retningslinjene er tillagt Samisk språkråd kan overføres til andre organer i Sametinget.

12 Ikrafttreden

Retningslinjene trer i kraft fra det tidspunktet Sametingspresidenten bestemmer.

Saken avsluttet 23. februar 1999 kl. 17.00

Sign: RRB TAE

Sak 7/99 Årsmelding 1998 for Sametingets underliggende råd - merknader

Saken påbegynt 24. februar 1999 kl. 9.00

I. Dokumenter

- Årsmelding 1998 Samisk kulturminneråd, vedtatt i møte 12.01.99
- Årsmelding 1998 Samisk kulturråd, vedtatt i møte 05.01.99
- Årsmelding 1998 Samisk næringsråd, vedtatt i møte 18.01.99
- Årsmelding 1998 Samisk språkråd, administrasjonens forslag

II. Innleverte forslag og merknader

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

1 Generelt

Sametinget merker seg at behovet for samarbeid og samordning er en merknad som kommer fram gjennom årsmeldingene til de underliggende fagråd. Det pekes blant annet på et behov for en gjennomgang av støtteordninger og retningslinjer.

Sametinget ser det som positivt at oppgavene til det ulike fagrådene i større grad kan samordnes, og at det utvikles rutiner for samarbeid både internt i sametingssystemet og i forhold til Sametingets samarbeidsaktører. Samtidig har Sametinget en utfordring i å samordne og operasjonalisere sitt planarbeid, slik at dette samsvarer med de virkemidler og støtteordninger som Sametinget til enhver tid forvalter. Spesielt gjelder dette innenfor saksområder av tverrsektoriell karakter, slik som kvinnespørsmål, likestilling og spørsmål knyttet til barn og unge.

Sametinget ser behovet for at det skjer en samordning av de ulike oppgaver som berører flere av de underliggende råd. Det forutsettes at det i løpet av denne sametingsperioden foretas en gjennomgang av organiseringen av rådene og deres oppgaver og funksjoner. Sametinget ber Sametingsrådet i samarbeid med underliggende råd igangsette dette arbeidet i løpet av 1999.

I tillegg har Sametinget en utfordring når det gjelder samordning med andre offentlige plan- og virkemiddelaktører på kommunalt, fylkeskommunalt og statlig nivå.

2 Merknader til virksomheten i Samisk kulturminneråd

Evaluering av arbeidet til Samisk kulturminneråd

Organiseringen av Samisk kulturminnevern er evaluert av Norsk institutt for by- og regionsforskning (NIBR) i 1998. Evalueringsrapporten ser på tre hovedperspektiv kalt samisk styring, desentralisering og samordning, og konkluderer med at de samiske interessene innenfor kulturminnevernet er blitt styrket i den perioden Samisk kulturminnevern har vært i aktivitet. Også Miljøverndepartementet har uttalt at prøveordningen med Samisk kulturminneråd har vært vellykket, at den skal fortsette og styrkes i tiden framover.

Sign: *RRB JAE*

Sametinget har merket seg de positive konklusjoner som er kommet fram i evalueringsrapporten. Dette danner et viktig grunnlag for videre utvikling av Samisk kulturminneråd.

Sametinget har i sak 37/92 vedtatt lokalisering av Samisk kulturminneråds ulike distriktskontor. I løpet av 1999 etableres distriktskontoret for Nordland i Tysfjord. Sametinget ber kulturminnerådet vurdere en fremdriftsplan for å gjennomføre lokaliseringen av distriktskontoret for Troms i Kåfjord (jfr Sametingets vedtak i sak 37/92).

Fredningsforslaget for Skoltebyen kulturminnevernområde i Neiden

Sametinget har merket seg at Samisk kulturminneråds fredningsforslag av Skoltebyen kulturminnevernområde i Neiden heller ikke i 1998 er fulgt opp hos Riksantikvaren etter at forslaget med lokale høringsuttalelser og vurderinger av disse ble oversendt fra Samisk kulturminneråd 15. april 1997.

Sametinget ser det som svært beklagelig at fredningsforslaget ikke er fulgt opp med sentral høring og behandling. Dette er betenkelig med tanke på vernemyndighetenes tidlige og gjennomførte arbeid med en verneplan for Skoltebyen og Riksantikvarens klare oppfordring til Samisk kulturminneråd om å ta opp dette arbeidet da rådet ble etablert i 1994. Å få fortgang i fredningsarbeidet er også viktig med tanke på Stortingets vedtak om et østsamisk museum i Neiden som samisk nasjonalt tusenårssted. Fredningen av Skoltebyen i Neiden er et svært viktig element i arbeidet med å få etablert et østsamisk museum i Neiden.

Sametinget ber Miljøverndepartementet og Riksantikvaren få en fortgang i den sentrale behandlingen av fredningsforslaget for Skoltebyen i Neiden.

Samarbeid med fylkeskommunene

Av evalueringsrapporten til NIBR om organiseringen av det samiske kulturminnevernet, går det fram at samordningen mellom Samisk kulturminneråd og kulturminneforvaltningen hos fylkeskommunene ikke er realisert i den grad en mente var nødvendig i St meld nr 52 (1992-93) Om norsk samepolitikk. Sametinget vil peke på at samordningen mellom Samisk kulturminneråd og fylkeskommunene må utvikles og styrkes for samlet å virke til et bedre kulturminnevern. Mulighetene for en bedre samordning vil øke ved en ressursmessig styrking av Samisk kulturminneråd.

I 1999 blir Samisk kulturminneråd styrket med en stilling og etablering av et nytt distriktskontor for Nordland i Tysfjord. En styrket samordning forutsetter imidlertid også at fylkeskommunene aktivt følger sitt allmenne ansvar overfor samene som urfolk. Sametinget vil understreke at fylkeskommunene også innenfor kulturminnevernet har et selvstendig ansvar for å virke til et positivt og velfungerende samarbeid.

Sametinget har merket seg at kulturminnevernforvaltningen ved Finnmark fylkeskommune har vist manglende forståelse for Samisk kulturminneråds myndighetsområde, arbeidsoppgaver og målsettinger. En bedret kommunikasjon og faglig utveksling er et felles ansvar. Sametinget vil, i samarbeid med Samisk kulturminneråd, medvirke til at dette arbeidet styrkes for å oppnå en sterkere grad av samforståelse. Målet er å få et bedre helhetlig kulturminnevern og en mer ressurseffektiv tjeneste overfor brukerne.

3 Merknader til virksomheten i Samisk kulturråd

Samiske barns oppvekstvilkår

Sign: *RRB* / *FAE*

Samisk kulturråd peker på at nærmiljøet, som barna er en del av, bør utvikles. Dette gjelder særlig med tanke på å synliggjøre den samiske kulturen for barna og å skape positive holdninger til samiskhet. Samiske barn er framtidens bærere av samisk kultur og brukere av språket. Ved utforming av samisk kulturpolitikk for barn og unge, er det viktig å ta med i vurderingen de betydelige endringene som har skjedd i nyere tid og i de senere år. Mangfoldet i oppvekstmiljø og språk må gjenspeiles spesielt i bruken av midler til styrking av oppvekstvilkårene for samiske barn og unge. Det vil være viktig å få frem varierte tiltak i de samiske områdene, og under temaområder som hittil ikke har vært særlig fremtredende.

Etter Samisk kulturråds vurdering bør en sette mer fokus på aktiviteter der flere barn involveres i hvert enkelt prosjekt og på aktiviteter som ikke nødvendiggjør innkjøp av utstyr. En innstramning av støttepraksis sett på bakgrunn av dette kan være hensiktsmessig. På grunn av de store forskjellene i oppvekstvilkårene for samiske barn bør det likevel tas lokale hensyn. Prøveprosjektet «Dájmallasj máná» har vist at barn og unge engasjerer seg i tiltak som fremmer deres egen aktivitet. Prosjektet har stimulert barn til å sette i gang aktiviteter utifra egne interesser og forutsetninger som de har søkt om pengestøtte til fra Samisk kulturråd.

Sametingets arbeid med barne- og ungdomsprosjektet forutsetter medvirkning spesielt fra Samisk kulturråd. De støtteordninger kulturrådet forvalter vil være et viktig virkemiddel for å realisere konkrete tiltak for samiske barn og unge.

Samisk forlagsdrift

Sametinget merker seg at Samisk kulturråd peker på at budsjettrammen som stilles til disposisjon for samisk forlagsstøtte ikke er tilfredsstillende. Dette innebærer at mulighetene for å virkeliggjøre samisk forlagsvirksomhet blir svakere. I løpet av 1998 er det også kommet frem at de nye retningslinjene begrenser investerings- og utviklingsstøtte fra andre offentlige instanser, med henvisning til at det ikke gis støtte til næringsvirksomhet som mottar løpende støtte over offentlige budsjett (forlagsstøtte). Dette gjelder spesielt i forhold til forskriftsbestemmelsene i Statens Nærings- og Distriktsbank (SND). Sametinget vil reise problemstillingen for de sentrale myndigheter.

Fordeling av støtte til samiske kulturhus

Samisk kulturråd bemerker at de budsjettrammer som stilles til disposisjon for samiske institusjoner ikke er tilfredsstillende. Sametingets målsetting er å sikre drift av eksisterende kulturinstitusjoner, jfr. Sametingets vedtak i sak 23/96 Samlet plan for samiske kulturhus. Det knytter seg finansielle problemer til drift av de eksisterende institusjoner, og Samisk kulturråd har av den grunn sett seg nødt til å bevilge støtte over Samisk kulturfond for å avhjelpe institusjonenes vanskelige økonomiske situasjon.

Å sikre driften av eksisterende samiske kulturinstitusjoner har høy prioritet og er i tråd med Sametingets intensjoner. ~~Det understrekes at bevilgninger fra kulturfondet er en midlertidig~~ løsning inntil driften kan sikres gjennom egne bevilgninger. I Sametingets rullering av kulturhusplanen vil Sametinget vurdere de ulike institusjoners funksjon, organisering og bevilgningsmessige behov. I denne behandlingen skal det også tas sikte på å avklare hvordan driften av eksisterende institusjoner skal prioriteres og sikres.

Østsamisk museum i Neiden

Sametinget har vedtatt at Østsamisk museumsanlegg i Neiden skal være samisk tusenårssted. Kulturdepartementet har fulgt opp Sametingets forslag ved omtale i Statsbudsjettet for 1999. Arbeidet med etablering av museumsanlegget må skje i nært samarbeid med Samisk

Sign: *RRB* *AAE*

kulturminneråd, det østsamiske miljøet, Sør-Varanger kommune og andre naturlige samarbeidspartnere.

Samordning av virkemidler

Sametinget merker seg at Samisk kulturråd har pekt på behovet for samordning av virkemidler og tilskuddsordninger, både internt i sametingssystemet og i forhold til eksterne aktører. Arbeidet til Samisk kulturråd kan evalueres i forbindelse med den gjennomgang som skal foretas av organiseringen av de underliggende råd.

Samisk kulturråd bemerker at det siden opprettelsen av Samisk kulturfond har antall oppgaver økt, og nye problemstillinger er blitt reist. Samtidig har ikke de økonomiske rammene hatt en tilsvarende økning. I budsjettet for 1999 har kulturrådet fått tilført nye midler. Sametinget forventer tilbakemelding i årsmelding/budsjettsammenheng for hvordan dette har virket inn på aktiviteter og tiltak på kultursektoren.

Samisk kulturråd bemerker også at antallet søknader fra samiske kulturorganisasjoner øker fra år til år. Denne bevilgningen er fordelt til samiske kulturorganisasjoner, samisk idrett og til samiske organisasjoner som ikke kommer inn under tilskuddsordningen til samiske hovedorganisasjoner. Økningen av antallet organisasjoner/foreninger som ønsker å bli definert som samiske kulturorganisasjoner har skapt en viss uklarhet i forhold til gjeldende retningslinjer og i forhold til de økonomiske rammene som stilles til disposisjon. Sametinget forutsetter at dette søkes avklart gjennom forslag til nye retningslinjer som fastsettes av tinget samt gjennom budsjettbehandlingen.

Samiske festivaler

Sametinget vil også arbeide for å sikre finansiering av samiske festivaler/kulturarrangementer.

4 Merknader til virksomheten i Samisk næringsråd

Fordeling av støtte

De nye forskriftene for Samisk utviklingsfond gir åpning for virkemiddelbruk overfor samisk språk og kulturtiltak, og det har i 1998 vært en relativ stor økning i tilskudd til kulturformål. Dette er i tråd med Sametingets intensjoner med å endre forskriftene. Samtidig viser dette at det er behov for en samordning av støtteordningene, og det vises til Sametingets merknader under pkt. 1.

Støtte til kvinner

Det er en utfordring for Sametinget å tilpasse virkemidlene slik at kvinner bedre kan ta del i støtteordningene. Andelen kvinnelige støtemottakere i Samisk utviklingsfond ligger i dag på 37,8 %. Da tilskuddsandelen til kvinner i primærnæringene er forholdsvis lav, trekker dette ned den gjennomsnittlige prosentandelen for kvinneandelen i fondet. Det har samtidig vært en økning i andelen tilsagn til kvinner fordi Samisk næringsråd i løpet av de siste årene har åpnet for en bredere støttepraksis overfor servicenæringene hvor kvinner er sterkere sysselsatt.

Sametinget er fornøyd med at Samisk næringsråd har en god og omfattende rapportering av kvinneandelen i tilsagnsmassen, og gjennomfører en kontinuerlig evaluering av rapporteringsrutinene.

I 1998 gikk 30 % av støtten fra næringskombinasjonsordningen til kvinner. Utviklingen viser at prosentandelen synker. I 1996 var kvinneandelen på 57%, mens den i 1997 var på 45 %. I

næringskombinasjonssammenheng har det vist seg at det er spesielt stor interesse for etableringer innenfor tradisjonell duodji.

Fordeling av støtte til duodji

På bakgrunn av Sametingets anmodning har Samisk næringsråd i 1998 gjennomført evaluering av de støttemidler som årlig tildeles duodjiorganisasjonene. På bakgrunn av evalueringsrapportene og Samisk næringsråds behandling, har Sametinget gjennomført en høring i forhold til nye retningslinjer for støtte til duodji. Sametinget vil vurdere støtteordningen til duodji over post 70 i forbindelse med behandlingen av retningslinjene.

Generelt er duodji en kapital svak næring med lav lønnsomhetsgrad og ofte marginal inntjening. Derfor nyttes fondsmidler for å bidra til produksjonsetableringer uten for store investeringskostnader i en startfase. En prioritert oppgave gjennom fondet er å skape en næringsutvikling som kan gi sysselsetting for den enkelte utøver. Strategier for å nå de ulike mål må være produktutvikling, kompetanseheving, salg og markedsføring gjennom etablerte kanaler, samt et tettere samarbeid mellom produsenter og serviceapparatet/duodjiorganisasjonene.

Samordning og samarbeid

Samisk næringsråd peker på at Sametinget har en utfordring i å operasjonalisere sitt eget planverk. Sametingsplanen for inneværende periode og handlingsplanen for samiske kyst- og fjordområder gir klare forutsetninger, prinsipper, utfordringer og innsatsområder som er relevante å arbeide med videre i Samisk næringsråd. Samisk næringsråd, i likhet med Samisk kulturråd (jfr pkt 3), påpeker behovet for samordning av virkemiddelbruk internt i Sametinget, blant annet i forhold til Samisk kulturråd, og også eksternt i forhold andre virkemiddelaktører. Sametinget merker seg at Samisk næringsråd i sterkere grad enn tidligere ønsker å være premissgiver for næringsutviklingen i samiske områder.

Samisk næringsråd peker på at det er viktig for Sametinget å delta i programarbeid i ulike fora for å ivareta sin politikk og sine strategier. Her kan spesielt nevnes Omstillingsprogrammet for Indre Finnmark og Regjeringens Nord-Norge utvalg.

Sametinget har gitt sin tilslutning til å delta i grenseoverskridende samarbeid gjennom Interreg Nordkalotten og Interreg Nordens grønne Belte, som begge har samiske delprogram. I løpet av 1999 vil imidlertid EU vedta en ny struktur- og regionalpolitikk for perioden 2000 - 2006, nedfelt i Agenda 2000. For Sametinget vil det være viktig å følge opp EU's fellesskapsinitiativ gjennom det nye Interreg III-programmet, med sikte på å få til et selvstendig samisk program. Utfordringen vil være å få inkludert samiske områder på russisk side i dette programmet, i tillegg til de nordiske land.

5 Merknader til virksomheten i Samisk språkråd

Språkbrukundersøkelse

Samisk språkråd har i 1998 gjennomført en undersøkelse om bruken av samisk språk i offentlige organ i Norge. Undersøkelsen gir Sametinget en beskrivelse av situasjonen for samisk språk i offentlig sammenheng. Samisk språkråd har for første gang undersøkt hvordan offentlige organer bruker samisk i statstjenesten, og om de organer som yter tjenester i hele eller deler av forvaltningsområdet for samisk språk, kjenner samelovens språkregler.

Av 43 spurte statlige institusjoner svarte 35 på denne undersøkelsen. Undersøkelsen viser at samelovens språkregler ikke blir fulgt. Det ser ut til å være tre hovedårsaker til dette. Statsinstitusjonene har manglende kjennskap til regelverket (samelovens språkregler med

Sign: RRB FAC

forskrifter, mållova og forvaltningsloven). Videre mangler statsinstitusjonene rutiner for språklikestillingsarbeid. Statsinstitusjonene har i tillegg få ansatte med kunnskaper i samisk språk.

Undersøkelsen viser at nesten alle ansatte i statstjenesten som yter tjenester i hele eller deler av forvaltningsområdet for samisk språk, kun er norskspråklige. Dette gjør det nesten umulig for samer å motta tjenester på samisk i statsforvaltningen. Med få unntak, kan man si at situasjonen for samisk språk ikke er tilfredsstillende i statsadministrasjonen.

Bruk av tospråklighetsmidlene

Samisk språkråd fordeler årlig midler til samisk tolketjeneste og tospråklighet innenfor forvaltningsområdet for samisk språk. Tilskuddsordningen berører de seks kommunene i forvaltningsområdet, samt at Finnmark og Troms fylkeskommuner får dekket utgifter de har i forbindelse med samelovens språkregler. Sametinget har også vedtatt at områder utenfor forvaltningsområdet skal kunne tildeles støtte.

Gjennom høringsuttalelsene til kommunene og fylkeskommunene som nyter godt av tilstudsordningen er det kommet fram at det ikke er samsvar mellom tildelte midler og målsettingen om en tospråklig administrasjon. Samisk språkråd har også pekt på uklarheter i de gjeldende retningslinjer, og har i 1998 gjennomgått regelverket for forvaltningen av midlene etter anmodning fra Sametinget. Siktemålet har vært å få en bedre økonomistyring og en bedre mål- og resultatoppnåelse.

Rett til opplæring i samisk språk

Samisk språkråd har en stor utfordring i å nå ut med informasjon om hvilke rettigheter enkeltpersoner har til bruk av og opplæring i samisk språk i medhold av samelovens språkregler og Lov om voksenopplæring. Erfaringen har hittil vist at disse lovbestemmelsene ikke kan realiseres så lenge det ikke gis egne midler til dette. Samisk språkråd vurderer å foreslå at det settes av midler til utdanningsstipend til personer som ønsker opplæring i samisk språk. Språkrådet bør arbeide videre med dette og vurdere hvordan utdanningsstipend eventuelt kan finansieres og forvaltes.

Arbeid med fagterminologi

Utvikling av samisk terminologi er viktig for å kunne bevare og styrke bruken av samisk. Forutsetningen for at samisk kan brukes i faglige sammenhenger er at det finnes fagtermer og fagbegreper på samisk som dekker behovet i alle situasjoner. Sametinget registrerer at arbeidet med fagterminologi av budsjettmessige årsaker ikke har vært mulig å prioritere i 1998, men tinget forutsetter at dette viktige arbeidet kan videreføres i 1999.

Samisk orddatabank

Samisk orddatabank er en database hvor samiske ord og samisk terminologi samles og er tilgjengelig for flest mulig brukere. Samisk språkråd har i 1998 sammen med datafirmaet Troms Data, utviklet orddatabanksystemets prototype. Målsettingen med dette prosjektet var å få organisert et systematisk arbeid innen samisk terminologiutvikling, oppnå raskere og bredere anvendelse av språket ved hjelp av et nettverk, legge forholdene til rette for en koordinert utvikling av det samiske språk og gjøre terminologi tilgjengelig for flest mulig. Arbeidet med Samisk orddatabank har vært prioritert av Sametinget, og tinget er fornøyd med at dette nå er etablert.

Språkarbeid utenfor forvaltningsområdet for samisk språk

Sign:

I Sametingsplanen for inneværende periode er det en sentral målsetting at samisk språkarbeid styrkes og utvikles i alle språkregioner. Samisk språkråd har hittil arbeidet mest for å fremme samisk innenfor forvaltningsområdet for samisk språk. I samelovens formålsparagraf heter det at «Lovens formål er å legge forholdene til rette for at den samiske folkegruppe i Norge skal sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv». Samelovens formålsparagraf favner hele den samiske folkegruppen. Det er derfor en utfordring for Sametinget og Samisk språkråd å intensivere språkarbeidet i det sørsamiske området, det lulesamiske området og i Ofoten og Sør-Troms i tråd med Sametingets planer. En eventuell styrking av administrasjonen i Samisk språkråd til dette måtte tas opp i budsjettssammenheng.

I tillegg ligger det en rekke utfordringer i arbeidet med å styrke og utvikle samisk språk i samiske kyst- og fjordområder, og Sametinget ser det som viktig å få realisert de tiltak som er foreslått i Handlingsplan for samiske kyst- og fjordområder. Samisk språkråd vil ha en sentral rolle i koordinering og realisering av disse tiltakene. Blant annet er det en utfordring for Sametinget, i samarbeid med språkrådet, å arbeide med at samiske språksentre oppnår fast finansiering.

Samisk språknemnd

Det er viktig å koordinere det samiske språkarbeidet mellom de ulike landene. Sametingene i Finland, Sverige og Norge inngikk i 1997 en samarbeidsavtale gjennom etablering av Samisk språknemnd. Samisk språkråd peker på at arbeidet til Samisk språknemnd er meget viktig for å verne og fremme samisk språk, og det er viktig at dette organet kommer i funksjon igjen. Det er flere prinsipielle saker som språknemnda må behandle som direkte berører språkrådets arbeid, som felles nordiske løsninger for terminologi og normering- og rettskrivningsspørsmål.

Presidentmøtet mellom sametingene vedtok at Samisk språkråd i Norge skal koordinere det felles nordiske samiske språkarbeidet ut året 1997, og stå for den nødvendige administrasjon.

Det har vært reist en del spørsmål knyttet til hvordan Samisk språknemnd skal organiseres og finansieres. Sametinget i Norge har i sak 46/98 - Budsjett 1999, avsatt midler til et felles nordisk språksamarbeid for 1999. En organisering av Samisk språknemnd slik at den kommer inn under sametingene vil føre til at Samisk språkråd får større ansvar for arbeidet.

Sametinget vil også peke på at det også ligger en sentral utfordring i å innlemme språkarbeidere på russisk side.

6 Avsluttende merknader

Sametinget er fornøyd med at det i 1998 har vært utført et omfattende og faglig godt arbeid i samtlige av de underliggende råd. Sametinget tar til etterretning de årsmeldinger som er lagt fram.

Merknad 1, Sps sametingsgruppe v/ Nils Henrik Måsø

SAMISK KULTURMINNERÅD

I årsmeldingen går det frem at kulturminneforvaltningen ved Finnmark fylkeskommune har vist manglende forståelse for Samisk kulturminneråds myndighetsområde, arbeidsoppgaver og målsettinger.

Senterpartiets sametingsgruppe mener at det må legges vekt på å skape arenaer for kommunikasjon, faglig utveksling samt samordning mellom Samisk kulturminneråd og kulturforvaltningen hos fylkesmannen.

Sign: *RRB* / *TAT*

Merknad 2, APs sametingsgruppe v/ Egil Olli

Nytt siste avsnitt i sak 7/99 - Årsmelding 1998 underliggende råd pkt. 5 Merknader til Samisk språkråd.

Andre myndigheters syn på samelovens språkbestemmelser:

Sametinget mener det er nødvendig at statsadministrasjonen bør rette stor oppmerksomhet mot å oppfylle samelovens språkregler. Den gjennomførte undersøkelsen viser nemlig at situasjonen ikke er tilfredsstillende.

Likeledes har man også i 1998 registrert at det fra Fylkesmannen i Finnmark er gjort en fortolkning av hvilke forpliktelser samelovens språkregler pålegger kommunene som nærmest nedlegger forbud mot å prioritere personer med kunnskap i samisk språk.

Argumentasjonen har vært at prioritering av personer med kunnskap i samisk, vil være i strid med arbeidsmiljølovens bestemmelser om forbud mot etnisk diskriminering.

Sametinget betrakter dette som alvorlig, og ber om at dette må rettes opp.

Forslag 1, Sametingsrådet v/ Ing-Lill Pavall

Tillegg etter siste avsnitt i pkt. 5;

Undersøkelsen viser at det er nødvendig å vurdere tiltak som kan iverksettes for å bedre situasjonen for samisk språk i offentlige organer. Sametinget ber Sametingsrådet, i samarbeid med Språkrådet, om å ta initiativ som kan være med på å bedre språksituasjonen, og eventuelt vurdere om det er nødvendig med endringer eller presiseringer i samelovens språkregler for å oppnå dette.

III. Votering

Av 39 representanter var 38 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Sametingsrådets innstilling med rådets tilleggsforslag ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Ing-Lill Pavall, saksordfører	
2.	Willy Ørnebakk	
3.	Ing-Lill Pavall	
4.	Johan Mikkel Sara	
5.	Magnhild Mathisen	
6.	Olav Magnar Dikkanen	
7.	Einar Lifjell	
8.	Nils Henrik Måsø	

99 / 6 - 1

Sign: *RRB* *JAE*

9.	Eva Josefsen
10.	Øystein Ballari
11.	Ragnhild Nystad
12.	Ann-Mari Thomassen
13.	Egil Olli
14.	Johan Mikkel Sara
15.	Laila Gunilla Wilks
16.	Ing-Lill Pavall

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

1 Generelt

Sametinget merker seg at behovet for samarbeid og samordning er en merknad som kommer fram gjennom årsmeldingene til de underliggende fagråd. Det pekes blant annet på et behov for en gjennomgang av støtteordninger og retningslinjer.

Sametinget ser det som positivt at oppgavene til det ulike fagrådene i større grad kan samordnes, og at det utvikles rutiner for samarbeid både internt i sametingssystemet og i forhold til Sametingets samarbeidsaktører. Samtidig har Sametinget en utfordring i å samordne og operasjonalisere sitt planarbeid, slik at dette samsvarer med de virkemidler og støtteordninger som Sametinget til enhver tid forvalter. Spesielt gjelder dette innenfor saksområder av tverrsektoriell karakter, slik som kvinnespørsmål, likestilling og spørsmål knyttet til barn og unge.

Sametinget ser behovet for at det skjer en samordning av de ulike oppgaver som berører flere av de underliggende råd. Det forutsettes at det i løpet av denne sametingsperioden foretas en gjennomgang av organiseringen av rådene og deres oppgaver og funksjoner. Sametinget ber Sametingsrådet i samarbeid med underliggende råd igangsette dette arbeidet i løpet av 1999.

I tillegg har Sametinget en utfordring når det gjelder samordning med andre offentlige plan- og virkemiddelaktører på kommunalt, fylkeskommunalt og statlig nivå.

2 Merknader til virksomheten i Samisk kulturminneråd

Evaluering av arbeidet til Samisk kulturminneråd

Organiseringen av Samisk kulturminnevern er evaluert av Norsk institutt for by- og regionsforskning (NIBR) i 1998. Evalueringsrapporten ser på tre hovedperspektiv kalt samisk styring, desentralisering og samordning, og konkluderer med at de samiske interessene innenfor kulturminnevernet er blitt styrket i den perioden Samisk kulturminnevern har vært i aktivitet. Også Miljøverndepartementet har uttalt at prøveordningen med Samisk kulturminneråd har vært vellykket, at den skal fortsette og styrkes i tiden framover.

Sametinget har merket seg de positive konklusjoner som er kommet fram i evalueringsrapporten. Dette danner et viktig grunnlag for videre utvikling av Samisk kulturminneråd.

Sametinget har i sak 37/92 vedtatt lokalisering av Samisk kulturminneråds ulike distriktskontor. I løpet av 1999 etableres distriktskontoret for Nordland i Tysfjord. Sametinget ber kulturminnerådet vurdere en fremdriftsplan for å gjennomføre lokaliseringen av distriktskontoret for Troms i Kåfjord (jfr Sametingets vedtak i sak 37/92).

Fredningsforslaget for Skoltebyen kulturminnevernområde i Neiden

Sametinget har merket seg at Samisk kulturminneråds fredningsforslag av Skoltebyen kulturminnevernområde i Neiden heller ikke i 1998 er fulgt opp hos Riksantikvaren etter at forslaget med lokale høringsuttalelser og vurderinger av disse ble oversendt fra Samisk kulturminneråd 15. april 1997.

Sametinget ser det som svært beklagelig at fredningsforslaget ikke er fulgt opp med sentral høring og behandling. Dette er betenkelig med tanke på vernemyndighetenes tidligere ugjennomførte arbeid med en verneplan for Skoltebyen og Riksantikvarens klare oppfordring til Samisk kulturminneråd om å ta opp dette arbeidet da rådet ble etablert i 1994. Å få fortgang i fredningsarbeidet er også viktig med tanke på Stortingets vedtak om et østsamisk museum i Neiden som samisk nasjonalt tusenårssted. Fredningen av Skoltebyen i Neiden er et svært viktig element i arbeidet med å få etablert et østsamisk museum i Neiden.

Sametinget ber Miljøverndepartementet og Riksantikvaren få en fortgang i den sentrale behandlingen av fredningsforslaget for Skoltebyen i Neiden.

Samarbeid med fylkeskommunene

Av evalueringsrapporten til NIBR om organiseringen av det samiske kulturminnevernet, går det fram at samordningen mellom Samisk kulturminneråd og kulturminneforvaltningen hos fylkeskommunene ikke er realisert i den grad en mente var nødvendig i St meld nr 52 (1992-93) Om norsk samepolitikk. Sametinget vil peke på at samordningen mellom Samisk kulturminneråd og fylkeskommunene må utvikles og styrkes for samlet å virke til et bedre kulturminnevern. Mulighetene for en bedre samordning vil øke ved en ressursmessig styrking av Samisk kulturminneråd.

I 1999 blir Samisk kulturminneråd styrket med en stilling og etablering av et nytt distriktskontor for Nordland i Tysfjord. En styrket samordning forutsetter imidlertid også at fylkeskommunene aktivt følger sitt allmenne ansvar overfor samene som urfolk. Sametinget vil understreke at fylkeskommunene også innenfor kulturminnevernet har et selvstendig ansvar for å virke til et positivt og velfungerende samarbeid.

Sametinget har merket seg at kulturminnevernforvaltningen ved Finnmark fylkeskommune har vist manglende forståelse for Samisk kulturminneråds myndighetsområde, arbeidsoppgaver og målsettinger. En bedret kommunikasjon og faglig utveksling er et felles ansvar. Sametinget vil, i samarbeid med Samisk kulturminneråd, medvirke til at dette arbeidet styrkes for å oppnå en sterkere grad av samforståelse. Målet er å få et bedre helhetlig kulturminnevern og en mer ressurseffektiv tjeneste overfor brukerne.

3 Merknader til virksomheten i Samisk kulturråd

Samiske barns oppvekstvilkår

Samisk kulturråd peker på at nærmiljøet, som barna er en del av, bør utvikles. Dette gjelder særlig med tanke på å synliggjøre den samiske kulturen for barna og å skape positive holdninger til samiskhet. Samiske barn er framtidens bærere av samisk kultur og brukere av språket. Ved utforming av samisk kulturpolitikk for barn og unge, er det viktig å ta med i vurderingen de betydelige endringene som har skjedd i nyere tid og i de senere år. Mangfoldet

Sign: *REB* *FAT*

i oppvekstmiljø og språk må gjenspeiles spesielt i bruken av midler til styrking av oppvekstvilkårene for samiske barn og unge. Det vil være viktig å få frem varierte tiltak i de samiske områdene, og under temaområder som hittil ikke har vært særlig fremtredende.

Etter Samisk kulturråds vurdering bør en sette mer fokus på aktiviteter der flere barn involveres i hvert enkelt prosjekt og på aktiviteter som ikke nødvendiggjør innkjøp av utstyr. En innstramning av støttepraksis sett på bakgrunn av dette kan være hensiktsmessig. På grunn av de store forskjellene i oppvekstvilkårene for samiske barn bør det likevel tas lokale hensyn. Prøveprosjektet «Dájmallasj máná» har vist at barn og unge engasjerer seg i tiltak som fremmer deres egen aktivitet. Prosjektet har stimulert barn til å sette i gang aktiviteter utifra egne interesser og forutsetninger som de har søkt om pengestøtte til fra Samisk kulturråd.

Sametingets arbeid med barne- og ungdomsprosjektet forutsetter medvirkning spesielt fra Samisk kulturråd. De støtteordninger kulturrådet forvalter vil være et viktig virkemiddel for å realisere konkrete tiltak for samiske barn og unge.

Samisk forlagsdrift

Sametinget merker seg at Samisk kulturråd peker på at budsjettrammen som stilles til disposisjon for samisk forlagsstøtte ikke er tilfredsstillende. Dette innebærer at mulighetene for å virkeliggjøre samisk forlagsvirksomhet blir svakere. I løpet av 1998 er det også kommet frem at de nye retningslinjene begrenser investerings- og utviklingsstøtte fra andre offentlige instanser, med henvisning til at det ikke gis støtte til næringsvirksomhet som mottar løpende støtte over offentlige budsjett (forlagsstøtte). Dette gjelder spesielt i forhold til forskriftsbestemmelsene i Statens Nærings- og Distriktsbank (SND). Sametinget vil reise problemstillingen for de sentrale myndigheter.

Fordeling av støtte til samiske kulturhus

Samisk kulturråd bemerker at de budsjettrammer som stilles til disposisjon for samiske institusjoner ikke er tilfredsstillende. Sametingets målsetting er å sikre drift av eksisterende kulturinstitusjoner, jfr. Sametingets vedtak i sak 23/96 Samlet plan for samiske kulturhus. Det knytter seg finansielle problemer til drift av de eksisterende institusjoner, og Samisk kulturråd har av den grunn sett seg nødt til å bevilge støtte over Samisk kulturfond for å avhjelpe institusjonenes vanskelige økonomiske situasjon.

Å sikre driften av eksisterende samiske kulturinstitusjoner har høy prioritet og er i tråd med Sametingets intensjoner. Det understrekes at bevilgninger fra kulturfondet er en midlertidig løsning inntil driften kan sikres gjennom egne bevilgninger. I Sametingets rullering av kulturhusplanen vil Sametinget vurdere de ulike institusjoners funksjon, organisering og bevilgningsmessige behov. I denne behandlingen skal det også tas sikte på å avklare hvordan driften av eksisterende institusjoner skal prioriteres og sikres.

Østsamisk museum i Neiden

Sametinget har vedtatt at Østsamisk museumsanlegg i Neiden skal være samisk tusenårssted. Kulturdepartementet har fulgt opp Sametingets forslag ved omtale i Statsbudsjettet for 1999. Arbeidet med etablering av museumsanlegget må skje i nært samarbeid med Samisk kulturminneråd, det østsamiske miljøet, Sør-Varanger kommune og andre naturlige samarbeidspartnere.

Samordning av virkemidler

Sign: *REB* *JAL*

Sametinget merker seg at Samisk kulturråd har pekt på behovet for samordning av virkemidler og tilskuddsordninger, både internt i sametingssystemet og i forhold til eksterne aktører. Arbeidet til Samisk kulturråd kan evalueres i forbindelse med den gjennomgang som skal foretas av organiseringen av de underliggende råd.

Samisk kulturråd bemerker at det siden opprettelsen av Samisk kulturfond har antall oppgaver økt, og nye problemstillinger er blitt reist. Samtidig har ikke de økonomiske rammene hatt en tilsvarende økning. I budsjettet for 1999 har kulturrådet fått tilført nye midler. Sametinget forventer tilbakemelding i årsmelding/budsjettsammenheng for hvordan dette har virket inn på aktiviteter og tiltak på kultursektoren.

Samisk kulturråd bemerker også at antallet søknader fra samiske kulturorganisasjoner øker fra år til år. Denne bevilgningen er fordelt til samiske kulturorganisasjoner, samisk idrett og til samiske organisasjoner som ikke kommer inn under tilskuddsordningen til samiske hovedorganisasjoner. Økningen av antallet organisasjoner/foreninger som ønsker å bli definert som samiske kulturorganisasjoner har skapt en viss uklarhet i forhold til gjeldende retningslinjer og i forhold til de økonomiske rammene som stilles til disposisjon. Sametinget forutsetter at dette søkes avklart gjennom forslag til nye retningslinjer som fastsettes av tinget samt gjennom budsjettbehandlingen.

Samiske festivaler

Sametinget vil også arbeide for å sikre finansiering av samiske festivaler/kulturarrangementer.

4 Merknader til virksomheten i Samisk næringsråd

Fordeling av støtte

De nye forskriftene for Samisk utviklingsfond gir åpning for virkemiddelbruk overfor samisk språk og kulturtiltak, og det har i 1998 vært en relativ stor økning i tilskudd til kulturformål. Dette er i tråd med Sametingets intensjoner med å endre forskriftene. Samtidig viser dette at det er behov for en samordning av støtteordningene, og det vises til Sametingets merknader under pkt. 1.

Støtte til kvinner

Det er en utfordring for Sametinget å tilpasse virkemidlene slik at kvinner bedre kan ta del i støtteordningene. Andelen kvinnelige støtemottakere i Samisk utviklingsfond ligger i dag på 37,8 %. Da tilskuddsandelen til kvinner i primærnæringene er forholdsvis lav, trekker dette ned den gjennomsnittlige prosentandelen for kvinneandelen i fondet. Det har samtidig vært en økning i andelen tilsagn til kvinner fordi Samisk næringsråd i løpet av de siste årene har åpnet for en bredere støttepraksis overfor servicenæringene hvor kvinner er sterkere sysselsatt.

Sametinget er fornøyd med at Samisk næringsråd har en god og omfattede rapportering av kvinneandelen i tilsagnsmassen, og gjennomfører en kontinuerlig evaluering av rapporteringsrutinene.

I 1998 gikk 30 % av støtten fra næringskombinasjonsordningen til kvinner. Utviklingen viser at prosentandelen synker. I 1996 var kvinneandelen på 57%, mens den i 1997 var på 45 %. I næringskombinasjonssammenheng har det vist seg at det er spesielt stor interesse for etableringer innenfor tradisjonell duodji.

Fordeling av støtte til duodji

Sign: *RFB* *FAL*

På bakgrunn av Sametingets anmodning har Samisk næringsråd i 1998 gjennomført evaluering av de støttemidler som årlig tildeles duodjiorganisasjonene. På bakgrunn av evalueringsrapportene og Samisk næringsråds behandling, har Sametinget gjennomført en høring i forhold til nye retningslinjer for støtte til duodji. Sametinget vil vurdere støtteordningen til duodji over post 70 i forbindelse med behandlingen av retningslinjene.

Generelt er duodji en kapitalsvak næring med lav lønnsomhetsgrad og ofte marginal inntjening. Derfor nyttes fondsmidler for å bidra til produksjonsetableringer uten for store investeringskostnader i en startfase. En prioritert oppgave gjennom fondet er å skape en næringsutvikling som kan gi sysselsetting for den enkelte utøver. Strategier for å nå de ulike mål må være produktutvikling, kompetanseheving, salg og markedsføring gjennom etablerte kanaler, samt et tettere samarbeid mellom produsenter og serviceapparatet/duodjiorganisasjonene.

Samordning og samarbeid

Samisk næringsråd peker på at Sametinget har en utfordring i å operasjonalisere sitt eget planverk. Sametingsplanen for inneværende periode og handlingsplanen for samiske kyst- og fjordområder gir klare forutsetninger, prinsipper, utfordringer og innsatsområder som er relevante å arbeide med videre i Samisk næringsråd. Samisk næringsråd, i likhet med Samisk kulturråd (jfr pkt 3), påpeker behovet for samordning av virkemiddelbruk internt i Sametinget, blant annet i forhold til Samisk kulturråd, og også eksternt i forhold andre virkemiddelaktører. Sametinget merker seg at Samisk næringsråd i sterkere grad enn tidligere ønsker å være premissgiver for næringsutviklingen i samiske områder.

Samisk næringsråd peker på at det er viktig for Sametinget å delta i programarbeid i ulike fora for å ivareta sin politikk og sine strategier. Her kan spesielt nevnes Omstillingsprogrammet for Indre Finnmark og Regjeringens Nord-Norge utvalg.

Sametinget har gitt sin tilslutning til å delta i grenseoverskridende samarbeid gjennom Interreg Nordkalotten og Interreg Nordens grønne Belte, som begge har samiske delprogram. I løpet av 1999 vil imidlertid EU vedta en ny struktur- og regionalpolitikk for perioden 2000 - 2006, nedfelt i Agenda 2000. For Sametinget vil det være viktig å følge opp EU's fellesskapsinitiativ gjennom det nye Interreg III-programmet, med sikte på å få til et selvstendig samisk program. Utfordringen vil være å få inkludert samiske områder på russisk side i dette programmet, i tillegg til de nordiske land.

5 Merknader til virksomheten i Samisk språkråd

Språkbrukundersøkelse

Samisk språkråd har i 1998 gjennomført en undersøkelse om bruken av samisk språk i offentlige organ i Norge. Undersøkelsen gir Sametinget en beskrivelse av situasjonen for samisk språk i offentlig sammenheng. Samisk språkråd har for første gang undersøkt hvordan offentlige organer bruker samisk i statstjenesten, og om de organer som yter tjenester i hele eller deler av forvaltningsområdet for samisk språk, kjenner samelovens språkregler.

Av 43 spurte statlige institusjoner svarte 35 på denne undersøkelsen. Undersøkelsen viser at samelovens språkregler ikke blir fulgt. Det ser ut til å være tre hovedårsaker til dette. Statsinstitusjonene har manglende kjennskap til regelverket (samelovens språkregler med forskrifter, mållova og forvaltningsloven). Videre mangler statsinstitusjonene rutiner for språkligestillingsarbeid. Statsinstitusjonene har i tillegg få ansatte med kunnskaper i samisk språk.

Undersøkelsen viser at nesten alle ansatte i statstjenesten som yter tjenester i hele eller deler av forvaltningsområdet for samisk språk, kun er norskspråklige. Dette gjør det nesten umulig for samer å motta tjenester på samisk i statsforvaltningen. Med få unntak, kan man si at situasjonen for samisk språk ikke er tilfredsstillende i statsadministrasjonen.

Undersøkelsen viser videre at det er nødvendig å vurdere tiltak som kan iverksettes for å bedre situasjonen for samisk språk i offentlige organer. Sametinget ber Sametingsrådet, i samarbeid med Språkrådet, om å ta initiativ som kan være med på å bedre språksituasjonen, og eventuelt vurdere om det er nødvendig med endringer eller presiseringer i samelovens språkregler for å oppnå dette.

Bruk av tospråklighetsmidlene

Samisk språkråd fordeler årlig midler til samisk tolketjeneste og tospråklighet innenfor forvaltningsområdet for samisk språk. Tillskuddsordningen berører de seks kommunene i forvaltningsområdet, samt at Finnmark og Troms fylkeskommuner får dekket utgifter de har i forbindelse med samelovens språkregler. Sametinget har også vedtatt at områder utenfor forvaltningsområdet skal kunne tildeles støtte.

Gjennom høringsuttalelsene til kommunene og fylkeskommunene som nyter godt av tilstuddsordningen er det kommet fram at det ikke er samsvar mellom tildelte midler og målsettingen om en tospråklig administrasjon. Samisk språkråd har også pekt på uklarheter i de gjeldende retningslinjer, og har i 1998 gjennomgått regelverket for forvaltningen av midlene etter anmodning fra Sametinget. Siktemålet har vært å få en bedre økonomistyring og en bedre mål- og resultatoppnåelse.

Rett til opplæring i samisk språk

Samisk språkråd har en stor utfordring i å nå ut med informasjon om hvilke rettigheter enkeltpersoner har til bruk av og opplæring i samisk språk i medhold av samelovens språkregler og Lov om voksenopplæring. Erfaringen har hittil vist at disse lovbestemmelsene ikke kan realiseres så lenge det ikke gis egne midler til dette. Samisk språkråd vurderer å foreslå at det settes av midler til utdanningsstipend til personer som ønsker opplæring i samisk språk. Språkrådet bør arbeide videre med dette og vurdere hvordan utdanningsstipend eventuelt kan finansieres og forvaltes.

Arbeid med fagterminologi

Utvikling av samisk terminologi er viktig for å kunne bevare og styrke bruken av samisk. Forutsetningen for at samisk kan brukes i faglige sammenhenger er at det finnes fagtermer og fagbegreper på samisk som dekker behovet i alle situasjoner. Sametinget registrerer at arbeidet med fagterminologi av budsjettmessige årsaker ikke har vært mulig å prioritere i 1998, men tinget forutsetter at dette viktige arbeidet kan videreføres i 1999.

Samisk orddatabank

Samisk orddatabank er en database hvor samiske ord og samisk terminologi samles og er tilgjengelig for flest mulig brukere. Samisk språkråd har i 1998 sammen med datafirmaet Troms Data, utviklet orddatabanksystemets prototype. Målsettingen med dette prosjektet var å få organisert et systematisk arbeid innen samisk terminologiutvikling, oppnå raskere og bredere anvendelse av språket ved hjelp av et nettverk, legge forholdene til rette for en koordinert utvikling av det samiske språk og gjøre terminologi tilgjengelig for flest mulig. Arbeidet med Samisk orddatabank har vært prioritert av Sametinget, og tinget er fornøyd med at dette nå er etablert.

Sign: *REB* *FAT*

Språkarbeid utenfor forvaltningsområdet for samisk språk

I Sametingsplanen for inneværende periode er det en sentral målsetting at samisk språkarbeid styrkes og utvikles i alle språkregioner. Samisk språkråd har hittil arbeidet mest for å fremme samisk innenfor forvaltningsområdet for samisk språk. I samelovens formålsparagraf heter det at «Lovens formål er å legge forholdene til rette for at den samiske folkegruppe i Norge skal sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv». Samelovens formålsparagraf favner hele den samiske folkegruppen. Det er derfor en utfordring for Sametinget og Samisk språkråd å intensivere språkarbeidet i det sørsamiske området, det lulesamiske området og i Ofoten og Sør-Troms i tråd med Sametingets planer. En eventuell styrking av administrasjonen i Samisk språkråd til dette måtte tas opp i budsjettsammenheng.

I tillegg ligger det en rekke utfordringer i arbeidet med å styrke og utvikle samisk språk i samiske kyst- og fjordområder, og Sametinget ser det som viktig å få realisert de tiltak som er foreslått i Handlingsplan for samiske kyst- og fjordområder. Samisk språkråd vil ha en sentral rolle i koordinering og realisering av disse tiltakene. Blant annet er det en utfordring for Sametinget, i samarbeid med språkrådet, å arbeide med at samiske språksentre oppnår fast finansiering.

Samisk språknemnd

Det er viktig å koordinere det samiske språkarbeidet mellom de ulike landene. Sametingene i Finland, Sverige og Norge inngikk i 1997 en samarbeidsavtale gjennom etablering av Samisk språknemnd. Samisk språkråd peker på at arbeidet til Samisk språknemnd er meget viktig for å verne og fremme samisk språk, og det er viktig at dette organet kommer i funksjon igjen. Det er flere prinsipielle saker som språknemnda må behandle som direkte berører språkrådets arbeid, som felles nordiske løsninger for terminologi og normering- og rettskrivningsspørsmål.

Presidentmøtet mellom sametingene vedtok at Samisk språkråd i Norge skal koordinere det felles nordiske samiske språkarbeidet ut året 1997, og stå for den nødvendige administrasjon.

Det har vært reist en del spørsmål knyttet til hvordan Samisk språknemnd skal organiseres og finansieres. Sametinget i Norge har i sak 46/98 - Budsjett 1999, avsatt midler til et felles nordisk språksamarbeid for 1999. En organisering av Samisk språknemnd slik at den kommer inn under sametingene vil føre til at Samisk språkråd får større ansvar for arbeidet.

Sametinget vil også peke på at det også ligger en sentral utfordring i å innlemme språkarbeidere på russisk side.

6 Avsluttende merknader

Sametinget er fornøyd med at det i 1998 har vært utført et omfattende og faglig godt arbeid i samtlige av de underliggende råd. Sametinget tar til etterretning de årsmeldinger som er lagt fram.

Saken avsluttet 24. februar 1999 kl. 11.05

Sign: *REB* *FAE*

Sak 8/99 Årsmelding for Sametinget 1998

Saken påbegynt 24. februar 1999 kl. 11.05

I. Dokumenter

- Sametingets årsmelding 1997 (sendt ut tidligere)
- Årsmelding - underliggende råd 1998 (sendt ut tidligere)
- St. meld. nr 52 (1997-98) (sendt ut tidligere)
- Innst. S nr 145 (1997-98) (sendt ut tidligere)
- St. meld. nr 41 (1996-97) (sendt ut tidligere)
- St. meld. nr 18 (1997-98) (sendt ut tidligere)

II. Innleverte forslag og merknader

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

Sametinget legger med dette frem årsmelding for 1998 for Kongen.

1. Fremtidig politikkutforming

1.1 Årsmeldingens perspektiver

I følge samelovens § 3-1 skal Sametingets årsmelding oversendes Kongen. Regjeringen framlegger for Stortinget en årlig stortingsmelding om Sametingets virksomhet. Sametingets årsmelding har tidligere vært vedlagt stortingsmeldingen, i 1997 ble imidlertid Sametingets årsmelding innkorporert i St meld nr 52 (1997-98) Om Sametingets virksomhet.

Sametingets meldingsrutiner innehar samtidig et 4-års perspektiv. Stortinget har i tilknytning til vedtak om sameloven også besluttet at det en gang i hver stortingsperiode fremlegges melding om de tiltak som foretas for å sikre og utvikle samenes språk, kultur og samfunnsliv. Meldingen skal sådan inneholde en mer grundig og prinsipiell drøfting av styresmaktens samepolitikk i hver stortingsperiode. Den første var St. meld.nr.52 (1992-93) «Om norsk samepolitikk». Andre gang var i St meld nr 41 (1996-97) og tilleggsmelding St meld nr 18 (1997-98), fremmet i statsråd 8.april 1997. Disse stortingsmeldingene er behandlet i Sametinget i sak 4/98, se nedenfor i kapittel 2.

1.2 Fremtidige utfordringer

Det vil i forholdet mellom Sametinget og sentrale myndigheter være en rekke fremtidige utfordringer.

For Sametinget er det viktig at Regjeringen vurderer egen oppfølging av Sametingets vedtak og initiativ i sammenheng med årsmelding og prinsippmelding. Sametinget ser behovet for at Regjeringens prinsippmelding i tillegg til det tilbakeskuende perspektiv og beskrivelse av nåsituasjonen, i større grad responderer på de forslag og problemstillinger Sametinget fremmer når det gjelder *fremtidige* utfordringer for det samiske samfunn, jf. punkt 2.2 nedenfor. Sametinget vil forøvrig vise til St meld nr 52 (1997-98) Om Sametingets virksomhet

Sign: REB FAE

99 / 6 - 1

1997. Regjeringen har her tatt sikte på å gi en tilbakemelding på de saker Sametinget har omtalt i sin årsmelding. Sametinget ønsker denne meldingsformen videreutviklet.

Sametinget har i sak 41/98 vedtatt sametingsplanen for perioden 1998-2001. Sametinget skisserer i planen en rekke sentrale utfordringer og innsatsområder for tinget i den kommende perioden.

Det samiske samfunn står overfor en nylig påbegynt utbygging av tilbudet innen sentrale samfunnsområder. En fortsatt utbygging av det materielle grunnlag for samisk kultur krever at ny lovgivning utvikles innen samisk rettighetsarbeid. Behovet for midler og ressurser til utbyggingen av det samiske samfunn er også meget stort og omfattende. Dette fordi det samiske samfunn først nå er i en *oppbyggingsfase*. Det nasjonale samfunnet har derimot gjennomført sin oppbygging tidligere, og er nå inne i en *omdanningsfase*. Derfor bør man ikke sammenligne det samiske samfunn med det nasjonale i ressursfordelingsammenheng.

Tiltakene overfor samene må vurderes ut fra samenes egne behov og historiske bakgrunn. Forholdet mellom norske sentrale statsmyndigheter og samene som et eget folk dreier seg som kjent ikke først og fremst om distriktpolitikk, velferdspolitikk, sosialpolitikk eller næringspolitikk selv om dette er viktige saksområder. Det dreier seg om forholdet mellom stat og urfolk, hvor det gjelder å tilrettelegge en urfolkspolitikk der elementer fra nevnte områder i tillegg til flere andre inngår i en større helhet.

Samene er et urfolk og utgjør en minoritet i forhold til landets øvrige befolkning. Det innebærer at samenes framtid vil være avhengig av at staten anerkjenner samiske rettigheter og gir samene mulighet til å sikre og utvikle samisk kultur, språk og samfunn. Samepolitikk kan ikke utformes innenfor en definert sektor, men snarere dreier det seg om overføring av et helhetlig tverrsektorielt politikkområde. I all planlegging er et *langsiktig og helhetlig perspektiv* sentrale begrep. For Sametingets virksomhet er også miljø- og kvinneperspektivet sentrale i utformingen av en fremtidig politikk for det samiske samfunn.

Fremleggelsen av Samerettsutvalgets andre innstilling har medført en svært sentral debatt om samiske rettigheter og Sametingets rolle i fremtidig ressursforvaltning og arealplanlegging. Gjennom en grundig prosess innad i det samiske samfunn og utad overfor den øvrige befolkningen, skal rettighetsdebatten følges opp med konkrete løsninger. Det betyr følgelig også at Sametinget skal ha en sentral rolle i disse. Som en naturlig del i det samiske rettighetsarbeidet, vil språk, utdanning, kultur og næringssspørsmål være helt vesentlige arbeidsområder for Sametinget.

Sametinget mener at de folkerettslige regler som Norge er bundet av og som har betydning for samenes rettslige stilling, anses som norsk rett, samtidig med at en sikrer at nasjonale rettsregler gis effektivitet. Sametinget ser i denne forbindelse et behov for at det internrettslige grunnlaget oppdateres i forhold til rettsutvikling innen urfolksspørsmål. Det betyr at Lov om Sametinget og samenes rettsstilling, sameloven, revideres og oppdateres. Sameloven er således et steg i en suksessiv lovgivningsprosess, og må endres i takt med den øvrige utviklingen. Det samme prinsippet må også gjelde for andre lover som har betydning for samiske rettigheter.

Sametinget ser behovet for at sentrale statlige myndigheter foretar en avklaring på en rekke sentrale områder som følge av Norges ratifisering av ILO-konvensjon nr. 169. Det vises blant annet til uavklarte spørsmål angående landrettigheter og konsultasjons- og rådføringsplikten. Sametinget har tidligere pekt på områder hvor den norske stat ikke er på linje med bestemmelsene og intensjonene som ligger til grunn for konvensjonen. Ved behandlingen av Samerettsutvalgets innstilling vil det være naturlig å gi en grundig redegjørelse for hvordan

Sign:

RRB, TAE

99 / 6 - 1

forpliktelsene i konvensjonen skal oppfylles. Dette må igjen nedfelles i sameloven og det øvrige lov- og regelverk.

For Sametinget som folkevalgt organ ligger det i denne utviklingen at tinget får en mer selvstendig status. Sametingets konstitusjonelle rolle må på denne måten avklares nærmere gjennom en klargjøring av ansvarsforholdet mellom Sametinget og statsmaktene. Sametinget som samenes folkevalgte organ må utvikle et likeverdig samarbeid med regjering og storting. En slik utvikling av det samiske demokratiet med samhandlingsformer, er en naturlig konsekvens av det arbeidet som skjer med samiske rettigheter.

Det vil være en sentral oppgave å innføre forhandlingsplikt mellom samene og norske myndigheter i saker hvor dette etter samenes vurdering er nødvendig, særlig på feltene kultur, næring og rettigheter. Denne plikten omfatter mer enn en ren konsultasjon, og må medføre gjensidige forpliktelser Dette må reguleres i det norske lovverket.

Norsk samepolitikk forplikter først og fremst de sentrale myndigheter. I forhold til kommuner og fylkeskommuner initierer staten lokale samepolitiske tiltak gjennom positive virkemidler, og ikke gjennom lovpålegg eller direktiver. Det arbeides i dag med å integrere det samepolitiske perspektivet i ansvarsområdene til kommuner og fylkeskommuner. Dette stiller krav til samiske og norske myndigheter om at samepolitiske ansvarsoppgaver for kommuner og fylkeskommuner må defineres klarere.

Sametinget har store forventninger til det arbeidet som er igangsatt i FN med en urfolkserklæring. Sikring, anerkjennelse og videreutvikling av urfolks rettigheter, herunder retten til selvbestemmelse, er sentralt i arbeidet. Sametinget forventer at den norske stat bidrar til å få på plass en urfolkserklæring. Sametinget vil prioritere dette arbeidet fremover.

Sametinget legger vekt på å følge det arbeidet som har betydning for urfolk på den internasjonale arena, særlig ovenfor organer som fastsetter internasjonale rettsstandarder. Sametinget vil igjen påpeke regjeringens ansvar med å følge opp slike spørsmål, samt regjeringens ansvar med å konsultere Sametinget i spørsmål som gjelder urfolk.

Sametinget viser til at det foreligger en rekke initiativ, og pågår prosesser som i varierende grad berører spørsmål vedrørende samiske rettigheter. Dette danner det samiske rettighetsbildet som kan oppsummeres til blant annet å inneholde:

- Samerettsutvalgets utredning NOU 1997:4 Naturgrunnlaget for samisk kultur, som nå er til høring
- Samerettsutvalgets videre arbeid i Troms, Nordland og det sørsamiske området
- Den pågående utredningen om samiske sedvaner og rettsoppfatninger
- Arbeidet i reindrifsløvsutvalget
- Virksomheten til Utmarkskommisjonen for Nordland og Troms
- Arbeidet med en lovproposisjon om en ny minerallov
- Spørsmålet om innføring av fjelloven i Troms og Nordland
- Den løpende virksomheten til Statsskog SF og forholdet til samiske rettigheter
- Manglende framgang i Norges engasjement i arbeidet med en urfolkserklæring og et permanent forum for urfolk i FN

Sign: RPB / FAT

Sett i forhold til Sametingets nåværende ressurser, representerer disse sakene i sum politiske utfordringer tinget i dag ikke har kapasitet til å møte samtidig. Denne situasjonen krever at Sametinget og Regjeringen i fellesskap vurderer ulike handlingsalternativer. Det vil ikke være tilstrekkelig at disse spørsmålene behandles enkeltvis av de respektive fagdepartementene i forholdet til Sametinget. De må samordnes. Sametinget viser i denne forbindelse til st. meld. nr 52 (1997-98) der det heter at det er av avgjørende betydning at det legges opp til et nært samarbeid mellom Sametinget og Regjeringen. Videre heter det at i kapittel 3, side 22: «Målet med et slikt samarbeid må være å komme fram til ordninger hvor Sametinget i størst mulig grad skal kunne ha innflytelse på utviklingen av det samiske samfunnet, samtidig som Regjeringen opprettholder den nødvendige grad av den helhetlige faglige myndighet på sitt ansvarsområde. .. For å styrke utviklingen av en helhetlig samepolitikk og Sametingets innflytelse på denne utviklingen er det av avgjørende betydning med god samordning mellom fagdepartementene.» Sametinget inviterer med dette til en slik prosess om de forannevnte spørsmål.

2. Sametingets politiske virksomhet i 1998

I dette kapitlet presenteres sentrale saksområder som Sametinget og Sametingsrådet har behandlet i løpet av året. Vedtakene som det refereres til er fattet av et flertall i Sametingets plenum. Mindretallsforslagene fremgår av Sametingets protokoller.

2.1 Sametingsplanen 1998 - 2001

Sametingsplanen er vedtatt i Sametinget i sak 41/98 og legger grunnlaget for Sametingets arbeid i de kommende år. Det følger av kapittel 3 i sametingsplanen at de ulike områder i planen må ses i lys av retten til selvbestemmelse og det materielle grunnlaget for samiske kultur.

I planen er innsatsområdene for Sametinget i 1998-2001 (kapittel 5) det mest omfattende. Det er 3 hovedinnsatsområder: 1. samiske rettigheter, 2. samisk språk og utdanning, 3. samisk kultur og næring.

Andre innsatsområder vil være barn og unge, helse og sosialspørsmål, internasjonalt urfolksarbeid, samarbeid mellom sametingene, samarbeid på nordisk nivå og samisk regionalpolitikk.

Samiske rettigheter er et viktig område for Sametinget i tiden som kommer, det gjelder i forhold til en oppdatering av sameloven, sametingets konstitusjonelle rolle og forhandlingsplikt.

Videre vil rettighetsdebatten og naturgrunnlaget for samisk kultur stå sentralt i planperioden, det gjelder også i forhold til arealplanlegging og -forvaltning i samiske områder.

2.2 St meld nr 41 (1996-97) og St meld nr 18 (1997-98) Om norsk samepolitikk

Sametinget har i sak 9/98 behandlet St meld nr 41 (1996-97) og St meld nr 18 (1997-98). Sametinget legger stor vekt på at man utvikler en sterk og dynamisk kontakt mellom Sametinget, og landets myndigheter. Systemet med årlige meldinger og en prinsippmelding innenfor stortingsperiodene, er derfor sentrale elementer i denne samhandlingen.

I Sametingets årsmelding for 1996, som følger som vedlegg til St meld nr 41(1996-97), trekker Sametinget opp noen prinsipielle utfordringer. Spesielt vises det til samenes rett til selvbestemmelse, forhandlinger mellom samene som urfolk og myndighetene må lovfestes, urfolksretten må inkorporeres i norsk lov og krav om anerkjennelse av landrettigheter.

Sign: RRB , FAT

2.3 Samisk tusenårssted - markering av tusenårsskiftet i Norge

I anledning markeringen av tusenårsskiftet i Norge foreslår Sametinget i sak 20/98 *Østsamisk museumsanlegg/kultursenter i Neiden som samisk tusenårssted*.

Den østsamiske (skoltesamiske) kulturen i Norge har vært utsatt for et særlig hardt press. Resultatet er tapet av rettigheter, ressursgrunnlag og språk. Samtidig er østsamekulturen et svært viktig referansegrunnlag for samisk forhistorie og historie generelt. I følge nyere arkeologisk forskning var det siste tusenåret før vår tidsregning en sentral periode for tilblivelsen av mange samiske kulturtrekk. Å markere tusenårsskiftet i et intakt østsamisk område knytter sammen den samisk forhistorie og historie før og etter vår tidsregning.

Den østsamiske gruppen er liten, men deres spesielle historie i statsrettslig, religiøs, språklig og kulturell sammenheng tilsier et statlig engasjement omkring kulturvernoppgavene. Dette er en kulturvernopp-gave som både i samisk og nasjonal sammenheng må karakteriseres som svært viktig.

Østsamene/skoltene er bosatt i Norge, Russland og Finland. Fokus på østsamene i forbindelse med tusenårsskiftet vil også være et fokus på samarbeid og kontakt over landegrensene i Barentsregionen og markere samene som et eget folk i nordområdene.

Sametinget ber om at samene gis plass i markeringen av tusenårsskiftet i Norge, og ber de bevilgende myndigheter bevilge de nødvendige midlene til valg av samisk tusenårssted og andre markeringer ved inngangen til et nytt årtusen.

2.4 Rettigheter

2.4.1 Samerettsutvalget - Mandat og videreføring

Sametinget viser i sak 10/98 til at Samerettsutvalgets arbeid i Troms, Nordland og det sørsamiske området er planlagt videreført.

Sametinget foreslår at halvparten av utvalgets medlemmer oppnevnes av Sametinget. Leder utpekes av departementet i fellesskap med Sametinget. Størrelsen på utvalget bør minkes. En del av den faglige representasjon i forrige utvalg kan heller ivaretas ved særskilte utredninger til utvalget.

Utvalgets opprinnelige mandat bør videreføres og ligge som grunn også for det fremtidige arbeid. Sametinget vil her presisere at Samerettsutvalget på langt nær har oppfylt sitt mandat i de utredninger som til nå foreligger.

Utmarkskommisjonen for Nordland og Troms jobber parallelt med arbeidet i samerettsutvalget og feller dommer på løpende bånd om rettsforhold i området av interesse for samiske rettigheter. I mandatet for samerettsutvalget framgår det også at utvalget skulle ha kontakt med utmarkskommisjonen. Kommisjonens løpende arbeid viser dessverre at samiske rettigheter blir svekket. Sametinget krever at arbeidet i utmarkskommisjonen stoppes.

Prinsippet om tilbakeføring av rettigheter er et viktig og godt prinsipp som bør innarbeides i mandatet. Videre foreslås det en utfylling av mandatet.

2.4.2 Driftstillatelse for uttak av naturstein - Riebanvarri og Náranáš

Sametinget har i sak 45/98 utfra hensynet til allmenne samiske interesser på bakgrunn av internasjonale og nasjonale rettsregler bedt Regjeringsadvokaten på vegne av Sametinget,

vurdere stevning mot Statskog SF for å få kjent Jordsalgstyrets vedtak i sakene 3/98 og 4/98, samt Statskog SF's vedtak i klagesakene, ugyldige.

2.4.3 Nordisk samekonvensjon

Sametinget er i sak 32/98 positiv til et videre arbeid med nordisk samekonvensjon. Det vil være viktig at sametingene har en sentral rolle i det videre arbeidet, det gjelder både ved oppnevningen av ekspertutvalget og med hensyn til utforming av dette utvalgets mandat.

Sametinget ønsker at det opprettes et nordiske samesamarbeidet, et fast samarbeid på politisk nivå mellom ministrene med ansvar for samiske saker i regjeringene og sametingspresidentene. Det vil være nødvendig med et nært samarbeid mellom Regjeringen og Sametinget i arbeidet frem mot opprettelsen av samarbeidet.

2.4.4 Øvrige rettighetsspørsmål

Spørsmålet om rettigheter til og disponeringen av utmarksressur i samiske områder er stadig tilbakevendende spørsmål.

Arbeidet i Utmarkskommisjonen for Nordland og Troms foregår parallelt med arbeidet i samerettsutvalget og kommisjonen feller dommer på løpende bånd om rettsforhold i området av interesse for samiske rettigheter. I mandatet for samerettsutvalget framgår det også at utvalget skulle ha kontakt med utmarkskommisjonen. Kommisjonens løpende arbeid viser dessverre at samiske rettigheter blir svekket. Sametinget krever at arbeidet i utmarkskommisjonen stoppes.

Prinsippet om tilbakeføring av rettigheter er et viktig og godt prinsipp som bør innarbeides i mandatet. Videre foreslås det en utfylling av mandatet.

Spørsmålet om innføring av fjelloven i Troms og Nordland har også blitt tatt opp i 1998. Sametingets prinsipielle holdning er at man ikke ønsker å innføre nye forvaltningsmodeller før Samerettsutvalget har slutt ført sitt arbeid i Nordland, Troms og det sørsamiske området.

2.5 Samisk parlamentarisk råd

Sametingene i Finland, Norge og Sverige har inngått et samarbeid med sikte på å opprette et samarbeidsorgan, kalt Samisk parlamentarisk råd. Et prosjekt i forbindelse med etableringen avsluttes i februar 1999. En administrativ arbeidsgruppe har vurdert organisering og oppnevning av Samisk parlamentarisk råd. Ventelig vil sametingene i februar 1999 ta stilling til etableringen av Samisk parlamentarisk råd. Det ligger utfordringer i å få finansiering av samarbeidet fra statene.

2.6 Sametingets internasjonale engasjement

Sametinget legger vekt på å delta aktivt i det internasjonale arbeidet med urfolksspørsmål, dette er behandlet av Sametinget i sak 31/98. Dette er et krevende arbeid som forutsetter en målrettet deltakelse i de ulike prosesser som er relevant for situasjonen for urfolk generelt og det samiske folk spesielt.

Det lagt opp til følgende prioritering av Sametingets internasjonale arbeid:

Innsats overfor organer som fastsetter internasjonale rettsstandarder; FN - Forente nasjoner, ILO - International Labour Office, FN organisasjonen for utdannelse og kultur - UNESCO, Nordisk samekonvensjon, reinbeitekonvensjonen mellom Norge og Sverige.

Sign:

Innsats overfor organer som forvalter økonomiske ressurser til samiske områder; EU, Interreg., felleksamiske prosjekter med EU/Norsk finansiering, Barentssamarbeidet, med vekt på prosjekter i Sápmi fortrinnsvis på russisk side, Nordisk råd, særlig vedrørende finansieringen av institusjoner/prosjekter i Sápmi.

Innsats i forhold til internasjonalt solidaritetsarbeid med andre urfolk; delta på møter arrangert av og blant urfolk, utarbeide støttevedtak knyttet til enkeltsaker, samt øve politisk press på de aktuelle lands myndigheter.

Innsats overfor øvrige internasjonale organ/prosesser; Nordisk Råd, Barentssamarbeidet og Arktisk Råd. Andre organ av interesse bør følges nøye, og vurderes etter viktighet for tingets arbeid.

Videre vil Sametinget forsøke å etablere ordninger for samiske kulturutsendinger på norske utenriksstasjoner i de land der det er naturlig å samarbeide om urfolksspørsmål.

2.7 Næringer

2.7.1 Fiske i samiske kyst- og fjordområder

Sametinget har i 1998 utvist stor aktivitet når det gjelder fiskerirelaterte spørsmål. Innstillingen fra Samisk fiskerirutvalg ble grundig behandlet i Sametingets plenum i sak 13/98 i februar 1998. Her ble det bl.a. fattet vedtak om å arbeide for å få til en prøveordning med fiskeripolitisk sone for samiske områder, hvor man *«ut fra den kritiske situasjonen flere sjøsamiske samfunn står ovenfor i dag, sterkt vil peke på behovet for å iverksette nødvendige tiltak og reguleringer.»* Sametinget vedtok følgende nye strategier:

- 1) Opprette tre fiskeripolitiskeområder for utprøving av lokaltilpassede forvaltningsordninger
- 2) Innføre nærhets- og avhengighetsprinsippet i forvaltning og fangst av maritime ressurser

Sametinget ser det som avgjørende for videre bosetning at denne prosessen kommer i gang og blir ført i samarbeid med ansvarlige myndigheter.

2.7.2 Reindriftsavtalen 1998 - 1999

Sametinget legger i sak 23/98 vekt på å nå målene om en økologisk, økonomisk og kulturell bærekraftig reindrift. Sametinget legger vekt på at de virkemidler som utvikles må bygge på samisk kultur, sedvane og rettsoppfatning. Både juridiske, økonomiske og forvaltningsmessige tiltak vil ha større effekt og ikke minst aksept i næringen, dersom næringens egenart legges til grunn.

St.prp. nr. 49 (1997-1998) Om reindriftsavtalen 1998-1999 tar for seg en del hovedproblemer i reindriften i den kommende avtaleperioden. Etter Sametingets mening er det imidlertid svært fokusert på forholdene i Finnmark, med overbeiting og en vanskelig ressursituasjon. Sametinget kunne ønsket et noe større fokus på de utfordringer næringen i andre deler av landet står overfor.

Sametinget registrerer at rammen for årets reindriftsavtale er den samme som for 1997-98. Utviklingen i reindriften de siste år viser at næringen økonomisk er inne i en vanskelig periode, avtalen må i større grad bidra til å sikre en økonomisk bærekraftig reindrift.

Sign: _____

RRB, JAE

2.7.3 Omstillingsprogrammet for Indre-Finnmark - videreføring

Sametinget registrerer at Regjeringen ønsker en videreføring av arbeidet med omstilling i indre Finnmark. Videre at Kommunalministeren ønsker at Sametinget tar et større ansvar for dette arbeidet. Sametinget har behandlet dette i sak 24/98 og er beredt til å ta ansvaret for videreføringen av omstillingsarbeidet, såfremt rammebetingelsene står i forhold til de oppgaver som må løses.

Finnmark Fylkeskommune har hatt det regionalpolitiske ansvaret for omstillingsprogrammet frem til i dag, og Sametinget ser behov for et nært samarbeid med fylkeskommunen i perioden fremover. Sametinget vil søke å bygge de allianser og samarbeidsformer som er mest hensiktsmessig og effektive, og ønsker et nært samarbeid med alle offentlige organ som så langt har vist vilje til å løse de oppgaver omstillingsprogrammet har stått overfor.

2.8 Handlingsplan for samiske kyst og fjordområder

Sametinget har i 1998 gjennomført en rullering av Handlingsplan for samiske kyst- og fjordområder, 1997 - 2001 i plenumssak 30/98. Sametinget ønsker gjennom denne planen å delta aktivt i arbeidet hvor verdiskaping, næringsutvikling og kompetanseoppbygging står sentralt, og har vital betydning for utvikling av de samiske samfunnsområdene fra Tysfjord i sør til Grense Jakobselv i nordøst.

Sametinget ønsker gjennom rullering av Handlingsplan for samiske kyst- og fjordområder, en målrettet innsats for å styrke samisk identitet i kyst- og fjordområdene. Planen skal ha en samordnende funksjon med hensyn til tiltak og virkemidler som tinget ønsker å gjennomføre. Innsatsområdene er «kulturell revitalisering» og identitetsoppbygging, jordbruk, reindrift, fiske, duodji, nærings-kombinasjoner, samiske kulturhus, samisk språkutvikling, utvikling av kulturbasert reiseliv og informasjons-virksomhet.

Sametinget legger i rulleringen av planen, spesielt vekt på kvinners plass i lokalsamfunnene i samiske kyst- og fjordområder. Planen fokuserer på å skape gode vilkår for kvinnene, ettersom disse står sentralt når bygdene skal videreutvikles. I utforming av mål, strategier og tiltak i handlingsplanen for samiske kyst- og fjordområder er det derfor tatt hensyn til faktorer som kvinner legger vekt på, i tillegg til utforming av spesielle kvinnetiltak.

2.9 Hellemo-prosjektet

Sametinget viser til at det har vært satt av en million kroner årlig over Samisk utviklingsfond i 1997 og 1998 til tiltak for å bevare bo- og sysselsetting i Muskenområdet, Tysfjord kommune (Hellemosprosjektet). Den samme bevilgning er gitt for 1999 som er det siste året i programmet. Sametinget viser til at prosjektet har medført ny optimisme i området og det er gjennomført flere konkrete utviklingstiltak. Sametinget viser til at det er flere tiltak innen samisk språk og undervisning som er under planlegging sammen med næringsmessige og sosialpolitiske tiltak. Det er derfor et behov for å utvide prosjektperioden utover 1999 for å fullføre disse.

2.10 Utdanning

2.10.1 Samisk opplæringssektor - overføring av myndighetsområder til Sametinget

Regjeringen har som målsetting å gi Sametinget større politisk innflytelse i saker som er av spesiell interesse for den samiske befolkning, særlig knyttet til samisk utdanningspolitikk og næringsutvikling, samt språk og kultur, jfr St meld nr 41 (1996-97) St meld nr 18 (1997-98).

Sign: RRB / FAE

Stortingsmeldingene er behandlet av Stortinget. Det er gitt tilslutning til forslaget om overføring av oppgaver fra departementet og Samisk utdanningsråd til Sametinget. Dette innebærer at oppgaver og myndighet innen samisk opplæringssektor overføres til Sametinget. Dette gjelder blant annet i forhold til oppgavene knyttet til læreplaner. Tilslutningen innebærer også nedleggelse av Samisk utdanningsråd i nåværende form i forbindelse med overføringen.

Sametinget er positiv til at oppgaver og myndighet innen samisk opplæringssektor overføres til Sametinget. Tinget viser til sitt tidligere vedtak om myndighetsoverføring på denne sektor bl.a. gjennom høringsuttalelse i forbindelse med St meld nr 41 (1996-97) St meld nr 18 (1997-98), og tar til etterretning den overføring av oppgaver som vil skje som en følge av Stortingets behandling av disse meldingene og de konsekvenser som iverksetting i ny opplæringslov medfører.

2.10.2 Åarjelsaemien øøhpetime / Sørsamisk utdanning

Sametinget er fornøyd med at Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet har igangsatt arbeidet med samlet plan for sørsamisk utdanning. Sametinget støtter i sak 11/98 synet om at skolen i det sørsamiske samfunnet, som i det samiske samfunn for øvrig, spiller en helt sentral rolle i vedlikehold og utvikling av språk og kultur. I det sørsamiske samfunn har skolen en spesielt viktig rolle på grunn av den utsatte stilling sørsamisk språk i dag står i, og på grunn av at den sørsamiske befolkning er fåtallig og bor over et stort geografisk område. Det er derfor tvingende nødvendig å styrke innsatsen som er rettet mot sørsamisk utdanning.

Det pågår en prosess med overføring av myndighet i opplæringsaker til Sametinget. I forbindelse med denne prosessen vil det også være naturlig å vurdere hvilken tilknytning sameskolene på Snåsa og i Hatufjelldal skal ha til sametingssystemet.

Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet har lagt til grunn at styrking av sørsamisk utdanning ikke skal utløse nye økonomiske ressurser. Sametinget kan ikke se at det er mulig å styrke sørsamisk utdanning uten at dette medfører større bevilgninger over statsbudsjettet.

2.11 Barne- og ungdomsprosjektet

Barne- og ungdomsprosjekter er igangsatt. Prosjektleders viktigste oppgave denne første fasen i prosjektet er å definere og konkretisere prosjektet i samarbeid med Sametingsrådet som er styringsgruppen. En referansegruppe for prosjektet er oppnevnt av Sametingsrådet.

2.12 Helse og sosial

Sametinget har fått overført midler fra Sosial- og helsedepartementet til oppretting av engasjementsstilling for tre år i Sametinget i 1998. Saksbehandleren tiltrådte stillingen 14. september og arbeidsoppgavene er i hovedsak oppfølging av NOU 1995:6 Plan for helse- og sosialtjenester til den samiske befolkning. Sametinget har fastsatt retningslinjer og satsingsområder for oppfølging av samisk helse- og sosialplan. Ved budsjettbehandlingen (1998) i departementet er det videre bestemt at det overføres midler Sametinget fra og med 1999 til ulike prosjekter for utvikling av et likeverdig helse- og sosialtilbud til den samiske befolkning.

2.13 Kvinne - og likestillingsspørsmål

Den tre-årige prosjektperioden til Samisk kvinneprosjekt var over ved utgangen av 1998. Et av innsatsområdene i prosjektet har vært å integrere kvinne- og likestillingsspørsmål på Sametingets dagsorden. For å sikre en best mulig kontinuitet i Sametingets arbeid med kvinne-

og likestillingsspørsmål, er det nødvendig med en konkret plan som skisserer hvordan dette området bør følges opp.

Sametinget drøftet i sak 34/98 utkast til Handlingsplan for likestilling med innsatsområder og mål for 1998 - 2001. Handlingsplanen for likestilling er delt inn i tre deler. Første del omhandler bakgrunnen for planen, perspektiver, mål og strategier, forholdet til andre planer og økonomiske og administrative konsekvenser. Andre del gir en kortfattet omtale av likestilling som et tverrsektorielt politikkområde og Sametingets arbeid med likestillingsspørsmål fram til i dag. Tredje del omhandler innsatsområder og mål for Sametingets arbeid for perioden 1998 - 2001. Det legges opp til en rullering av planen innenfor hver sametingsperiode, slik at man kan justere mål, strategier og innsatsområder

2.14 Retningslinjer og forskrifter

I henhold til det nye økonomireglementet har det vært nødvendig å ta opp til vurdering sametingets forskrifter og retningslinjer. Følgende retningslinjer er behandlet av Sametinget i 1998:

Retningslinjer for tildeling av midler for oppfølging av NOU 1995:6 Plan for Helse- og sosialtjenester til den samiske befolkning i Norge. Sak 40/98

Forskrifter for Samisk utviklingsfond. Sak 42/98

Retningslinjer for tilskudd til næringskombinasjoner. Sak 43/98

2.15 Annet

2.15.1 Fredning av Skoltebyen kulturminneområde i Neiden

Samisk kulturminneråd oversendte fredningsforslag av Skoltebyen kulturminneområde i Neiden til Riksantikvaren for sentral behandling i april 1997. Dette er det første fredningsforslaget fra et samiske organ. Det er derfor spesielt beklagelig at arbeidet med fredningsforslaget ikke er fulgt opp av Riksantikvaren med en sentral høring og behandling.

Den manglende framdriften er ikke minst beklagelig med tanke på nødvendigheten av en kontinuerlig oppfølging av arbeidet for styrking av østsamisk kultur, Stortingets vedtak om et østsamisk museum som nasjonalt samisk tusenårssted og Riksantikvarens tidlige oppfordring til Samisk kulturminneråd om å ta opp dette vernearbeidet. Sametinget håper Riksantikvaren i 1999 får fortgang i behandlingen av fredningsforslaget.

2.15.2 Tiltak mot prostitusjon

Sametinget foreslå i sak 14/98 at kjøp av seksuelle tjenester gjøres straffbart. Vi ber om at Regjeringen vurderer spørsmålet i tilknytning til den lovproposisjon om endringen i straffeloven som vil følge etter seksuallovbruddsutvalgets utredning. Selv om et lovforbud ikke vil kunne erstatte det sosiale og samfunnsbyggende arbeid mot prostitusjon, vil det kunne gjøre dette arbeidet lettere og mer effektivt. Et lovforbud vil etter Sametingets oppfatning også være et sterkt signal om at prostitusjon ikke er akseptabelt i vårt samfunn.

2.15.3 Nødhjelp til samene på Kola

Sametinget har engasjert seg i nødsituasjonen på Kola. Visepresidenten deltok i september på en studietur til Murmansk og Lujávri (Lovozero arrangert av Barentssekretariatet, og målet

var å studere prosjekter i regi av Barents-samarbeidet innenfor helse, miljø, næring og kultur blant urfolk.

Oppholdet ble imidlertid preget av den akutte nødsituasjon som var oppstått, og som selvfølgelig også har konsekvenser for den samiske befolkningen i området.

Sametingsrådet har bevilget kr 70.000,- til nødhjelp på Kolahalvøya. Pengene går via Kárášjoga gielda/ Karasjok kommune, som koordinerer hjelp til vennskapskommunen Lujávri. Slik vet vi at det går hjelp direkte til samer på russisk side.

2.15.4 Lokal Agenda 21

Sametingsrådet har i forbindelse med Miljøverndepartementets arbeid med oppfølging av Lokal Agenda 21 og etablering av regionale knutepunkt, foreslått etablering av et samisk knutepunkt for LA21. Formålet for et samisk knutepunkt vil være å bidra til at bærekraftig utvikling kommer inn på den politiske dagsorden og avspeiles i Sametingets og kommunale planer og tiltak, å supplere og styrke eksisterende relevante prosesser, å stimulere til utvidet samarbeid mellom samiske institusjoner og organisasjoner og å være kontaktpunkt for Sametinget, Miljøverndepartementet og det landsdekkende kompetansenettverket som er under utvikling. Saken er en oppfølging av presidentens møte med miljøvernministeren 17. mars i år.

2.15.5 Organiseringen av samisk kulturminnevern

Organiseringen av samisk kulturminnevern er evaluert av NIBR i 1998. Evalueringsrapporten var ferdig i november d.å. Rapporten ser på tre hovedperspektiv kalt samisk styring, desentralisering og samordning.

Rapporten konkluderer med at de samiske interessene innenfor kulturminnevernet er blitt styrket i den perioden Samisk kulturminneråd har vært i aktivitet. Organisasjonsmodellen som er valgt for den samiske kulturminneforvaltningen anses å romme muligheter til å oppnå både samepolitiske mål og en stor grad av målene for desentralisering og samordning. Det sies likevel at små og på mange måter utilstrekkelige ressurser sammen med mangelfullt grunnlagsmateriale i form av registrerte kulturminner, gjør at Samisk kulturminneråd ikke når langt nok i sitt arbeid.

Miljøverndepartementet har uttalt at prøveordningen med Samisk kulturminneråd har vært vellykket, at den skal fortsette og at den skal styrkes i tiden framover.

3 Sametingets fagpolitiske og forvaltningsmessige oppgaver

3.1 Fordeling av tilskudd

Sametinget har helt siden opprettelsen i 1989 hatt som mål å påta seg flest mulig oppgaver på felt som berører det samiske samfunn. Sametinget har arbeidet med å bygge opp sitt interne system slik at dette fungerer i forhold til de oppgaver som skal utføres. Sametinget overtok fra og med budsjettåret 1993 en rekke nye forvaltningsoppgaver. Alle ordninger som fra 1993 er lagt inn under Sametingets budsjettkapittel kap 0540 i statsbudsjettet er Sametingets forvaltningsansvar. For å kunne ivareta ansvaret, har Sametinget utarbeidet en rekke forskrifter og retningslinjer for fordeling av midlene

Nytt økonomireglement for staten ble fastsatt ved Kgl.res. 26. januar 1996. Siktemålet med det nye reglementet er en mer effektiv styring og utnyttelse av statlige midler, og en bedre mål-

og resultat oppnåelse. For å kunne tilfredsstill de kravene som blir stilt i det nye økonomireglementet må Sametinget utarbeide ny instruks for økonomiforvaltningen i Sametinget og innføre nytt økonomisystem. Dette arbeidet ble startet i januar 1998 og det nye økonomisystemet vil være i drift fra 1. januar 1999. Store deler av 1999 vil gå til å utvikle egnede mål og resultatsystemer tilpasset Sametingets egne systemer. Det er et mål at Sametinget til enhver tid skal ha oversikt over utviklingen innenfor de ulike deler av det samiske samfunn, for best mulig å kunne tilpasse sitt virkemiddelsystem i forhold til de behov man avdekker.

Når det gjelder eksterntfinansierte virkemidler til sametingssystemet er det i dag slik at Samisk utviklingsfond, post 51, de to siste årene har vært tilført midler over reindriftsavtalen og jordbruksavtalen. Dette er midler som forhandlingspartene har forhandlet frem til å styrke arbeidet med næringsutvikling i regi av Samisk næringsråd. I 1998 ble henholdsvis kr. 2 mill overført over reindriftsavtalen, og kr. 1 mill. overført over jordbruksavtalen.

Eksterntfinansieringen av prosjekter og tiltak på Sametingets driftsbudsjett gjør at driftskostnadene på regnskapet år for år vil ligge i overkant av det budsjettet som tidligere er vedtatt. Årsaken til at disse midlene er holdt utenfor budsjettfordelingen, er at man skal kunne sammenligne tallene som bevilges over den faste bevilgningen fra år til år.

3.2 Sametingets driftsregnskap 1998

Totale bevilgnings- og regnskapstall for kap. 0540/3540 Sametinget (alle tall i tusen).

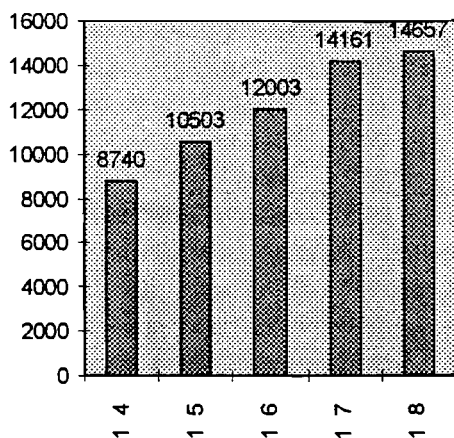
Post	Betegnelse	Bevilgning	Regnskap	Mer-/mindre forbruk
01	Driftsutgifter	27 263	30 075	- 2 812
51	Samisk næringsråd	20 597	20 597	0
52	Samisk kulturråd	10 376	10 376	0
53	Samisk språkråd	18 206	18 206	0
70	Tilskudd til andre samiske formål	9 922	9 905	17
	Sum	86 364	89 159	- 2 795
	Kap. 3540 Tilfeldige innt.	2 724		2 724
	Sum	89 088	89 159	- 71
	Mer forbruk			- 71

Regnskapet for 1998 viser et merforbruk på kap. 0540/3540 på kr 71.000,-

Sametinget som det sentrale samiske myndighetsorgan, er naturlig også adressat for saker som berører den samiske befolkning. Siden Sametinget ble etablert har det vært en jevn vekst i antallet henvendelser og saker Sametinget mottar. Denne økningen er gledelig og samtidig en stor utfordring for tinget både administrativt og politisk.

Dagens administrative system er under økende press bare for å kunne håndtere veksten i antall henvendelser til Sametinget. Det er imidlertid en målsetting å utvikle kapasiteten i Sametingssystemet i takt med de krav som stilles til Sametinget både som forvaltningsorgan og politisk organ.

Nedenforstående tabell illustrerer antallet journalføringer i perioden 1994-1998. Utviklingen viser at dagens Sameting håndterer en dokumentmasse som begynner å nærme seg departementenes. Til sammenligning hadde Landbruksdepartementet i 1998 22.643 journalføringer.

Antallet journalføringer i perioden 1994-1998

3.3 Sametingsrådet

Sametingsrådets forvaltningsmessige oppgaver i 1998 har vært fordeling av tilskudd til samiske organisasjoner (kr.2.600.000,-), fordeling av midler til politiske grupper i Sametinget (kr.1.300.000,-), samt andre tiltak (kr. 147.000,-).

3.4 Forvaltnings- og fagpolitiske oppgaver i Sametingets underliggende råd

3-4.1 Arbeidet med samisk språk

Samisk språkråd er et organ for Sametinget og har ansvaret for å utvikle og bevare samisk språk i Norge. Oppgavene til Samisk språkråd er å verne om den kulturarv som samisk skriftspråk og talespråk representerer, arbeide for bevaring og styrking av samisk språk, utvikle samisk terminologi, fastsette skrivemåten av samiske ord og uttrykk innenfor rammene av de fastsatte nordiske samiske rettskrivninger, veilede og informere om samiske språkspørsmål, føre oversikt over kvalifiserte oversettere og tolker samt fremme og delta i nasjonalt og nordisk samarbeid om samiske språkspørsmål.

Sametinget har i 1998 overført kr 198.000,00 fra post 70 til post 53 for å styrke satsingen i samisk språk.

Samisk språkråd har i 1998 arbeidet med følgende spørsmål:

Tospråklighet

Sametinget har gitt Samisk språkråd ansvar for fordeling av statlige midler til samisk tolketjeneste og tospråklighet, til de seks kommunene som tilhører forvaltningsområdet for samisk språk: Karasjok, Kautokeino, Tana, Porsanger, Nesseby og Kåfjord kommuner og Finnmark og Troms fylkeskommuner. Midlene for inneværende år var 16.650.000 kroner.

Tolkeprøve- og autorisasjonsordning

Samisk språkråd har en godkjenningsordning som kan gi grunnlag for registrering av godkjente tolker. Samisk språkråd har hatt en arbeidsgruppe som har fremmet forslag til hvordan en slik autorisasjonsordning skal fungere.

Støtte til prosjektarbeid

Samisk språkråd har i 1998 gitt støtte til følgende prosjekter etter søknad fra kommuner/fylkeskommuner, her nevnes: stedsnavnprosjekt - sørsamisk område, prosjekter innen helse- og sosialtjenesten, terminologiutvikling, språkkurs for samisktalende, samisk språksentere, tospråklige barnehager, språkveileder - Evenes og Skånland kommuner.

Språkundørsøkelse - offentlige organer

Samisk språkråd har i 1998 gjennomført en undersøkelse om bruken av samisk språk i offentlige organ i Norge. Undersøkelsen gir Sametinget en beskrivelse av situasjonen for samisk språk i offentlig sammenheng. Samisk språkråd har for første gang undersøkt hvordan offentlige organer bruker samisk i statstjenesten, og om de organer som yter tjenester i hele eller deler av forvaltningsområdet for samisk språk, kjenner samelovens språkregler.

Av 43 spurte statlige institusjoner svarte 35 på denne undersøkelsen. Undersøkelsen viser at samelovens språkregler ikke blir fulgt. Det ser ut til å være tre hovedårsaker til dette. Statsinstitusjonene har manglende kjennskap til regelverket (samelovens språkregler med forskrifter, mållova og forvaltningsloven). Videre mangler statsinstitusjonene rutiner for språklige stillingsarbeid. Statsinstitusjonene har i tillegg få ansatte med kunnskaper i samisk språk.

Utdanningsstipend for samisk ungdom

Sametinget vedtok i sak 16/93 retningslinjer til Utdanningsstipend for samisk ungdom. I Sametingets budsjett for 1998 - Fordeling, ble det på kap. 549 post 70.3 avsatt kr. 850.000 til utdanningsstipend for samisk ungdom. Det var stor interesse for utdanningsstipendet i 1998.

Samisk orddatabank

Samisk orddatabank er en database hvor samiske ord og samisk terminologi samles og blir tilgjengelig for flest mulig brukere. Brukerne skal kunne søke både etter samiske og norske ord. Den primære målsettingen med dette prosjektet er å forsøke å få organisert et systematisk arbeid innen samisk terminologiutvikling og å oppnå raskere og bredere anvendelse av språket ved hjelp av nettverk. Prosjektet skal legge forholdene til rette for en koordinert utvikling av det samiske språk der både eksisterende og ny terminologi blir tilgjengelig for flest mulig.

Samisk språknemnd

Samisk språkråd har i 1998 deltatt i planleggingen av Samisk språknemnd, en felles nordisk nemnd for det samiske språkarbeidet. Samisk språknemndas reorganisering under sametingene gjør at Samisk språkråd får større ansvar for arbeidet i språknemnda. Det knytter seg en del utfordringer i forhold til organisering og finansiering av dette arbeidet.

3.4.2 Arbeidet med samisk kulturminnevern

Samisk kulturminneråd har som formål å verne samiske kulturminner og på en måte som bidrar til å styrke og videreføre samisk kultur.

Samisk kulturminneråd er organisert under Sametinget, som har den politiske styring og arbeidsgiveransvar, og Miljøverndepartementet ved Riksantikvaren, som har det overordnede fagansvar. Samisk kulturminneråds administrasjon er delegert myndighet og har forestått den løpende saksbehandling etter kulturminneloven og ivaretagelse av kulturminneinteresser i plan- og bygningsloven.

Sametinget vedtok et budsjett for Samisk kulturminneråd for 1998 på kr. 5.451 mill.kr. Samisk kulturminneråd er gitt fordelingsmyndighet over post 1429 72,7 på Riksantikvarens budsjett.

Posten var i 1998 på 600.000 kr og er ment nyttet til konkrete verneiltak for samiske kulturminner og kulturmiljø.

Evaluering av samisk kulturminnevern

Organiseringen av samisk kulturminnevern er evaluert av NIBR i 1998. Rapporten ser på tre hovedperspektiv kalt samisk styring, desentralisering og samordning. Rapporten konkluderer med at de samiske interessene innenfor kulturminnevernet er blitt styrket i den perioden Samisk kulturminneråd har vært i aktivitet. Organisasjonsmodellen som er valgt for den samiske kulturminneforvaltningen anses å romme muligheter til å oppnå både samepolitiske mål og en stor grad av målene for desentralisering og samordning. Det sies likevel at små og på mange måter utilstrekkelige ressurser sammen med mangelfullt grunnlagsmateriale i form av registrerte kulturminner, gjør at Samisk kulturminneråd ikke når langt nok i sitt arbeid.

Miljøverndepartementet har uttalt at prøveordningen med Samisk kulturminneråd har vært vellykket, at den skal fortsette og at den skal styrkes i tiden framover.

Faglige initiativ, oppgaver og prosjektarbeid i 1998:

Det har vært en økning i antall saker som Samisk kulturminnevern har ansvar for. Som ivaretaker av samiske kulturminneinteresser i plan- og byggesaker etter plan- og bygningsloven gir Samisk kulturminneråd høringsuttalelser til statlige verneplaner, til fylkesplaner, til kommunale arealplaner, reguleringsplaner, bebyggelsesplaner og enkeltsøknader, og til konsekvensutredninger. Samisk kulturminneråd driver veiledning i planspørsmål overfor kommunene, og har innsigelsesmyndighet overfor kommunenes arealplaner, reguleringsplaner og bebyggelsesplaner.

Samisk kulturminneråd legger stor vekt på å ha et generelt godt samarbeid med fylkeskommunene og Fylkesmannen i saksbehandlingen. Der det er mulig søkes det å gjennomføre fellesbefaringer med fylkeskommunene og miljøvernavdelingene til de enkelt fylkesmenn. Dette gjelder i Finnmark, Troms, Nordland, Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag og Hedemark.

Av saker som har fått særlig oppmerksomhet i 1998 nevnes:

Fredningsforslaget for Skoltebyen kulturminnevernområde i Neiden og skjøtselsarbeid i Neiden, samisk bygningsvern, samisk skjelettmateriale, kulturminnedatabase, restaurerings- og vedlikeholdsprosjekt i Heammogieddi, Kautokeino kommune, dokumentasjonsmateriale fra Røros området, samiske kulturminner og kulturmiljø i Mauken - Blåtind, konsekvensutredning - linjetrase Levanger kommune.

Av internasjonalt samarbeid har Samisk kulturminnevern deltatt i: Norsk-russisk kulturminnevernsamarbeid, konvensjonen om biologisk mangfold, inter-regionalt regisstreringsprosjekt i sørsamisk område.

3.4.3 Arbeidet med samiske kulturspørsmål

Samisk kulturråd er et underliggende råd i Sametingssystemet. I tillegg til å forestå forvaltningsoppgaver på vegne av Sametinget, er Samisk kulturråd også et fagpolitisk organ for Sametinget i saker som berører samisk kulturpolitikk.

Samisk kulturrådet har et utstrakt samarbeid med andre underliggende råd i Sametingssystemet. En vil spesielt her nevne samarbeidet med Samisk næringsråd og Samisk kulturminneråd med tanke på faglig vurdering og felles finansiering av prosjekter. Videre ser en kontakten med kommuner, fylkeskommuner og samiske organisasjoner som viktig.

Kontaktutvalget for samiske kulturspørsmål

I 1997 ble det foretatt en gjennomgang/evaluering av arbeidet i kontaktutvalget for samiske kulturspørsmål, hvor mandat, oppgaver, vilkår og virksomhet var gjenstand for diskusjon. Det synes som om denne gjennomgangen har resultert i at arbeidet i utvalget har fått en mer tilpasset struktur. Det synes imidlertid vanskelig å måle effekten av arbeidet i utvalget med de sakene som utvalget tar opp sett i forhold til oppfølgingen fra sentrale myndigheter og fra Norsk Kulturråd.

Samisk tusenårssted

Sametingets vedtak om å peke ut Østsamisk museumsanlegg i Neiden som samisk tusenårssted vil kreve til dels store ressurser i Samisk kulturråds administrasjon til oppfølging av det videre arbeidet med tanke på en realisering av prosjektet. Utfordringen vil være å få etablert en juridisk enhet som kan drive fram etableringen og driften av museumsanlegget. Dette vil måtte skje i nært samarbeid med Samisk kulturminneråd, det østsamiske miljøet, Sør-Varanger kommune og andre naturlige samarbeidspartnere.

Av forvaltningsmessige virkemidler disponerte Samisk kulturråd i 1998:

Samisk kulturfond

I Sametingets budsjett for 1998 ble det over kap. 540, post 52.1 "Samisk kulturfond" bevilget kr. 5 000 000,-. Fondets virkeområde er hele landet. Det registreres at antallet søknader øker. Den totale søknadssummen til fondet i 1998 var på omlag 15 mill. kr. Det tilsvarer en økning på omlag 1,5 mill. kr. sett i forhold til tallene fra 1997. Innvilget støtte til de ulike saksområdene synes i hovedtrekk å gjenspeile tidligere års tall.

Siden opprettelsen av Samisk kulturfond er det søkt å ferme innsatsen etter egne behov og ønsker på kulturområdet. Det har skjedd i en tid hvor oppgavene har økt, og nye problemstillinger er blitt reist. Samtidig har ikke de økonomiske rammene hatt en tilsvarende økning. En grunnleggende tanke ved opprettelsen av Samisk kulturfond var at utviklingsmulighetene på egen premisser innenfor samisk kunst og kultur skulle sikres.

Ellers forvalter Samisk kultur råd følgende tilskuddsordninger: Fordeling av støtte til samisk forlagsdrift, Fordeling av støtte til samisk kulturhud, Fordeling av støtte til samisk kulturorganisasjoner, Samiske barns oppvekstvilkår .

3.4. Arbeidet med samiske næringsspørsmål

Samisk næringsråd forestår forvaltningsoppgaver på vegne av Sametinget og fungerer som fagpolitisk organ spesielt i saker som berører næringsliv- og sysselsettingsspørsmål.

Samisk næringsråd har et vidt spekter av saker knyttet til de fire forvaltningsområdene, jfr. punkt 1.1. I tillegg til å drive med administrative forvaltningsoppgaver oppgaver er det også nødvendig å drive stor utadrettet virksomhet gjennom service overfor ulike kundegrupper. Samisk næringsråd driver også et utstrakt samarbeid med andre offentlige finansieringsinstanser som krever ressurser for samordning og tilrettelegging. Saksvolumet for 1998 kan illustreres gjennom følgende tall: 140 saker til rådsbehandling, 324 administrativt behandlede saker samt 137 administrativt behandlede saker i næringskombinasjoner.

I Statsbudsjettet for 1998 var fondets bevilgning på kr. 17 597 000. Av denne rammen var 3,2 mill. kroner til videreføring av ordningen med næringskombinasjoner. Rammen for fordeling av tilskudd til duodji var på 3,6 mill. kroner. Over Reindriftsavtalen og Jordbruksavtalen er det stilt henholdsvis 2 mill. kroner og 1 mill. kroner til disposisjon for Samisk næringsråd.

Sign: RRB , FAE

Likeledes er det gitt en tilleggsbevilgning på 1 mill. kroner til Hellemo-prosjektet og 2 mill. kroner til oppfølging av Sametingets handlingsplan for samiske kyst- og fjordområder. Sametinget har fått tillatelse til å omdisponere post 01 Driftsutgifter med inntil kr. 500 000 mot tilsvarende innsparing under post 51 Samisk næringsråd. Totalt hadde Samisk næringsråd kr. 27 197 000 til disposisjon for 1998. Det er innvilget tilsagn på vel 31 mill. kr. til fondssøknader i 1998.

Programarbeid

Samisk næringsråd deltar i programarbeid i ulike fora. Dette fører også til en bedre samordning av virkemiddelbruk. Sametinget isolert har verken økonomiske eller administrative ressurser til alene å imøtekomme utfordringer og løse store og omfattende oppgaver i det samiske samfunnet. Her kan nevnes Omstillingsprogrammet for Indre Finnmark og Regjeringens Nord-Norge utvalg.

Samisk næringsråd har i 1998 for i forestått følgende forvaltningsoppgaver :

Samisk utviklingsfond

Samisk utviklingsfond har til formål å fremme tiltak av særlig kulturell, sosial og økonomisk betydning for den samiske befolkning og det samiske bosettingsområdet. Fondet er et distriktpolitisk virkemiddel i sametingssystemet. I tillegg til en målsetting om å skape og opprettholde levedyktig næringsvirksomhet og arbeidsplasser innenfor virkeområdet, vil fondet også ha funksjon som et kultur- og likestillingspolitisk virkemiddel i det samiske bosettingsområdet.

Med et utvidet geografisk virkeområde fra 1997 legger de nye retningslinjene som ble vedtatt i 1998 opp til en mer markert støtteprofil ovenfor kuturtiltak, reindriftsrelatert virksomhet og tiltak avledet av reindrift.

Fondets geografiske virkeområde er nå avgrenset til 20 kommuner og den samiske befolkning på Senja og Lenvik kommune og i sørsameområdet.

Fondets geografiske virkeområde i Finnmark fylke er kommunene: Guovdageaidnu/Kautokeino, Káráájoĥka/Karasjok, Porsanger, Deatnu/Tana, Unjárga/Nesseby, Kvalsund og deler av kommunene Gamvik, Lebesby, Alta og Måsøy.

I Troms fylke er virkeområdet Kvænangen kommune, Gáivuona / Kåfjord kommune, Storfjord kommune, kretser i Lavangen-, Tromsø- og Skånland kommuner og bygder i Gratangen kommune. I tillegg kan fondet yte støtte til den samiske befolkningen på Senja og fastlandsdelen av Lenvik kommune.

I Nordland fylke er virkeområdet deler av Evenes og Tysfjord kommuner og kretsene Veggen og Vassdalen i Narvik kommune. I tillegg kan fondet yte støtte til den samiske befolkningen i området fra Saltfjellet i Nordland til Engerdal i Hedmark fylke.

I tillegg forvalter Samisk næringsråd: fordeling av støtte til næringskombinasjoner, fordeling av støtte til duodji og midler over Interreg-programmet.

4 Økonomiske og administrative utfordringer

4.1 Innledning

Sametinget er inne i en prosess når det gjelder overføring av forvaltningsordninger som direkte berører den samiske befolkning. Sametinget vil fra og med 1999 få overført sitt

Sign: *RRB* , *FAL*

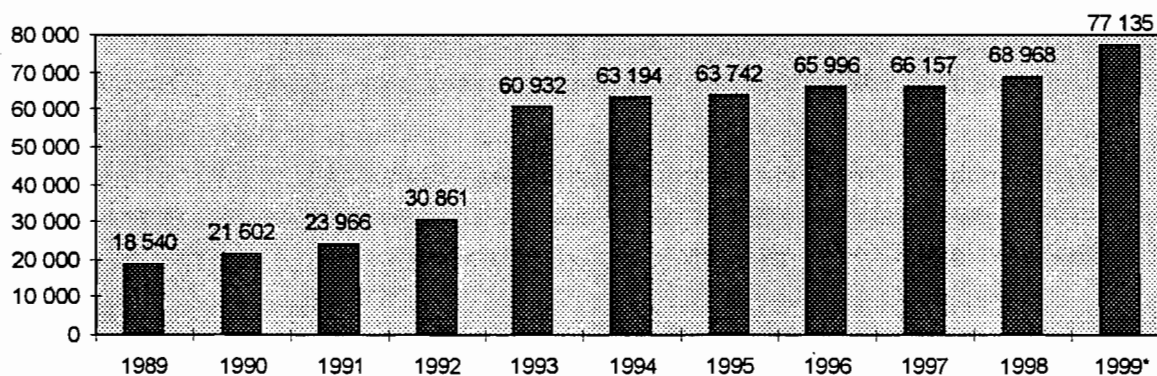
budsjett som en såkalt post 50-bevilgning. Dette betyr at Sametinget vil forvalte sine midler innenfor en ramme som tinget selv må prioritere innenfor. Sametinget må til en hver tid vurdere hvilke ordninger og virkemidler som skal videreføres, styrkes, eller reduseres. Samtidig er det foretatt en endring i måten regjeringen behandler samiske saker i forbindelse med statsbudsjettet. På regjeringens budsjettkonferanser behandles samiske tiltak og bevilgninger samlet, og danner derfor et godt grunnlag for en mer helhetlig samepolitikk, jf. St.meld. nr. 52 (1997-98) og Kommunal- og regionaldepartementets oversikt over bevilgninger til samiske formål, H-12/98.

En konkret endring i forhold til inneværende år er at man fra og med år 2000 må foreta en budsjettbehandling også halvveis i året, da fortrinnsvis under mai-plenum. Årsaken til det er at Sametinget vil stå fritt til å disponere underforbruk, eller dekke inn overforbruk fra året før. Det betyr at man ved regnskapsavslutning året før må forelegge et eventuelt overskudd/underskudd for plenum for å foreta nødvendige omdisponeringer.

Den praksis Regjeringen har utviklet i budsjettarbeidet med samiske tiltak, åpner for nye muligheter også i Sametingets budsjettarbeid. Det viktige for inneværende år må sies å være at Regjeringen har fulgt Sametingets prioritering når man har sett muligheten for å øke budsjettet. Dette er et gjennomslag for tingets rolle som premissleverandør og ansvarlig organ, som er satt til å vurdere og prioritere det samiske samfunns behov.

På en rekke områder har man ikke fått gjennomslag. Dette er imidlertid saker som må vurderes på nytt i sammenheng med budsjettet for år 2000. En rekke nye behov som man ikke var klar over ved behandlingen av budsjettet i 1997 vil måtte vurderes og prioriteres.

I perioden 1989-1999 har det vært en utvikling av Sametingets budsjett. Målt i 1989-kroner har budsjettet økt fra kr. 18,5 mill. til kr. 77,1 mill, eller en tilnærmet en firedobling. Delvis er dette på grunn av utvikling av rammen for ulike ordninger, men også et resultat av en samordning av ulike budsjetter etterhvert som Sametinget har overtatt eksisterende tilskuddsordninger.

*Budsjettutviklingen i 1989 kroner (i 1000 kroner). *Konsumprisindeksen for 1999 er anslått til 2,5%*

Budsjettet for 1999 innebærer at Sametinget kan realisere en styrking av eksisterende ordninger. Dette er særdeles positivt i det man nå ser en sterkere dynamikk i samarbeidet mellom Sametinget og sentralforvaltningen i å ta ansvar for tiltak overfor den samiske befolkning.

Sign: *RRD*, *JAE*

Sametinget tar ansvaret for å forvalte tilskuddsordninger og utvikle retningslinjer tilpasset det samiske samfunns behov, men kan ikke på selvstendig grunnlag påvirke den samlede økonomiske ramme til disposisjon. Det innebærer at man er avhengig av et nært samarbeid med regjering og storting om de finansielle rammene for Sametingets virksomhet.

4.2 Behov for ressurser i år 2000

I tråd med tidligere praksis behandlet Sametinget på sitt novemberplenum i sak 47/98 budsjettet for år 2000. I den sammenheng ble nye tiltak drøftet og prioritert.

Som en oppfølging av regjeringens arbeid med å samordne samiske tiltak på statsbudsjettet, er det ikke bare tiltak på Sametingets eget budsjettkapittel som er drøftet, men også andre tiltak som foreløpig ikke er innenfor Sametingets forvaltningsmyndighet. Denne prioriteringen er et signal til regjeringen om planer og tiltak Sametinget ønsker å igangsette/styrke, slik at de kan legges til grunn for regjeringens arbeid med budsjettet for år 2000.

Nedenfor følger en tabell med de foreslåtte tiltak og påfølgende begrunnelse for det enkelte forslag. For oversiktens skyld er kun de poster som er foreslått økt tatt med:

Prioritert rekkefølge			(i 1000 kr)		
Kap.	Post	Betegnelse	1999	Behov 2000	+/-
540	01	Sámi sierra bibliotekha/Samisk spesialbibli	1 882	4 600	2 718
540	01	2 stillinger til Sametingets hoved adm	17 145	18 345	1 200
540	52	Samiske barn og unge	1 425	3 505	2 080
540	52	Samiske kulturhus, driftsstøtte	2 843	7 843	5 000
220	73	Tusenårssted - Østsamisk museumsanlegg	0	8 500	8 500
540	53	Samiske språksentre	0	1 200	1 200
540	52	Gába - kvinneblad	0	1 210	1 210
320	73	Á ja samisk senter	0	13 000	13 000
328	70	Sámiid Vuorká-Dávvirat	2 712	3 200	488
324	70	Beaivváš Sámi Teahter	9 531	12 500	2 969
540	21	Utredningsoppdrag/planarbeid	0	2 000	2 000
323	73	Samisk filmfond	0	2 000	2 000
320	73	Museum for kunst- og kulturhist.	0	1 500	1 500
540	01	Sametingets stedlige kontor Oslo	0	1 500	1 500
335	75	Samiske aviser	8 000	10 000	2 000
540	53	Rett til opplæring i samisk	0	1 000	1 000
540	52	Samisk kulturfond	9 125	11 125	2 000
540	51	Samisk utviklingssfond	20 097	22 097	2 000
1429	72	Samisk kulturminnevern	600	1 000	400
540	01	2 stillinger til underliggende råd	0	870	870
Sum prioriterte behov			73 360	126 995	53 635

Eksisterende tiltak er foreslått videreført slik det fremgår i fordelingen av 1999-budsjettet i sak 46/98. Det er bl.a. knyttet betydelig usikkerhet til kostnadsbehovet til inventar i det nye sametingsbygget. De prioriterte behov som er presentert ovenfor og begrunnet i det følgende, forutsetter at rammen for 2000-budsjettet økes med angitte beløp i forhold til 1999-budsjettet.

Sametinget har for år 2000 prioritert informasjonsvirksomhet med følgende tiltak:

- Etablering av Sámi sierrabibliotekha/Samisk spesialbibliotek
- Styrking av hovedadministrasjonen med midler til en stilling som informasjonskonsulent
- Styrking av arbeidet med samiske barn og ungdom

Sign: *RCD* / *FAE*

Prt. 1 Sámi sierrabibliotekha/Samisk spesialbibliotek (SSB)

SSB skal overføres til Sametinget, når SSB er oppgradert og omgjort til en ren statsinstitusjon.

Sametinget ber om at Kulturdepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet tilfører stillingsmessige og økonomiske ressurser for å gjennomføre organiseringen.

Økonomiske konsekvenser av arbeidsgruppens forslag til organisering er til sammen på kr. 3.375.764,-. På grunn av pris- og lønnsjusteringer er dette for år 2000 stipulert til **4 mill. kroner**. SSB tilføres ytterligere kr. 600 000 øremerket bibliotekavdelingene i Sør- og lulesamisk område. Avdelingene tilføres kr. 300 000 hver.

Prt. 2 Saksbehandlere til Sametingets hovedadministrasjon

Sametinget har siden opprettelsen møtt et stort informasjonsbehov fra norsk, samisk og utenlandsk publikum om samiske forhold generelt, og om Sametingets virksomhet spesielt. Sametinget har behov for midler til 1- en stillingshjemmel for å videreføre det arbeidet som er påbegynt på informasjonssiden.

Sametingets hovedadministrasjon har behov for en sekretær som kan utføre oppgaver for presidenten og visepresidenten.

Prt. 3 Samiske barn og ungdom

Samisk kulturråd forvalter gjennom tilskuddsordningen Samiske barns oppvekstvilkår 1,25 mill. kroner, og for 1999 1,425 mill. kroner. Antall søknader til tilskuddsordningen øker kraftig og i 1997 var samlet søknadssum på 3,1 mill. kroner. Samisk kulturråd har prioritert tiltak som igangsettes av eller etter initiativ fra barn og unge.

Samisk kulturråds oppgave blir med utgangspunkt i den samiske kulturen og dens tradisjoner å tilrettelegge tiltak som skaper språklig og kulturell tilhørighet til egen kultur. Det viktig å ta med i vurderingen de betydelige endringene som har skjedd de siste årene

I NOU 1987:34 Samisk kultur og utdanning foreslås det å avsette midler på statsbudsjettet for periodiske samiske publikasjoner. Utvalget peker på at det er en særdeles viktig oppgave å få i gang samisk barneblad med regelmessig utgivelse. Med bakgrunn i dette foreslås at det settes av midler til utgivelse av ungdomsmagasin og barneblad.

Prt. 4 Samisk kulturhus, driftsstøtte

Det foreslås en økning på **5 mill. kroner** til driftsstøtte av eksisterende samiske kulturhus. Nåværende samiske kulturinstitusjoner må sikres bedre driftsfinansiering. Dette gjelder Saemien Sijte, Sijti Jarnge og Várjjat Sámi Musea, og i tillegg er Ája Samisk senter etablert og må tas med i driftsstøtteordningen.

Prt. 5 Tusenårssted - Øst samisk museumsanlegg, Neiden

Sametinget har vedtatt Østsamisk museumsanlegg i Neiden som samisk tusenårssted. Å etablere en Østsamisk museumsanlegg er en kulturvernoppgave som både i samisk og nasjonal sammenheng må karakteriseres som svært viktig.

Den østsamiske gruppen er liten, og deres spesielle historie i statsrettslige, religiøs, språklig og kulturell sammenheng tilsier et statlig engasjement omkring kulturvernoppgavene.

Byggekostnader for Østsamisk museumsanlegg i Neiden er beregnet til nærmere 17 mill. kroner. Sametinget fremmer forslag om 8,5 millioner i år 2000 og vil fremme forslag om tilsvarende beløp til statsbudsjettet 2001.

Sign: *RRB* / *FAE*

Prt. 6 Samiske språksentre

Erfaringen viser at det i områder hvor det er opprettet språksentre har arbeidet med å fremme språket lykkes bra. Slike språksentre burde etableres lokalt i områder hvor språket har dårlige betingelser. Språksentre kan ikke eksistere uten økonomiske ressurser og vi vil derfor foreslå en bevilgning på **1,2 mill. kroner** selv om behovet er mye større.

Prt. 7 Gába - kvinneblad

Gába er et samisk kvinneblad, som skrives på nordsamisk og norsk. Gába behøver en permanent statlig finansiering på **1,2 mill. kroner** slik at bladet kan utgis fire ganger årlig.

Prt. 8 Ája samisk senter, Kåfjord

Ája samisk senter er et prioritert tiltak, både i kommune- og fylkesplan og Sametinget har i sin behandling av «Samlet plan for samiske kulturhus» prioritert Ája samisk senter øverst av kulturhus som skal etableres.

Ája samisk senter søkes realisert med statlig, fylkeskommunal og kommunal finansiering. Den statlige delen er budsjettert med **13 mill. kroner** av totalt byggekostnader på 26 mill. kroner i år 2000. Restbeløpet vil bli fremmet til statsbudsjettet 2001.

Prt. 9 Kap. 328/Dep. KD Nasjonale institusjoner - Sámiid Vuorká-Dávvirat/De Samiske Samlinger

Departementet har foreslått en bevilgning på 2,712 mill. kr til Sámiid Vuorká-Dávvirat/De Samiske Samlinger i 1999. Dette er noe mindre enn institusjonen hadde budsjettert for 1998. Budsjettet var på 3,2 mill. kr.

Sametinget foreslår at bevilgningen blir økt til **3,2 mill. kroner** for å kunne utføre de oppgaver Sámiid Vuorká-Dávvirat/De samiske samlinger er pålagt.

Prt.10 Kap. 324/Dep. KD Samisk teater

Departementet har foreslått en bevilgning på 9,531 mill. kr. til Beavvváš Sámi Teahter i 1999. Dette er langt under det teateret selv hadde budsjettert. For å kunne utføre de tiltakene som er satt av teateret er det behov for en bevilgning på 12,3 mill. kr.

Sametinget foreslår at bevilgningen blir økt til **12,5 mill. kroner**.

Prt. 11 Særskilte utredninger og planer

Sametinget har årlig en rekke prosjekter gående med utarbeiding av diverse planer for ulike politikkområder. De ulike planarbeidene er gjerne eksternfinansiert. Behovet for å finansiere slike planer/utredninger er stadig økende, og det er unødvendig arbeidskrevende og for tilfeldig å basere dette på eksterne midler. Det er viktig og riktig å legge til grunn at Sametinget selv dekker slike behov innenfor egne rammer. Det foreslås derfor at Sametingets budsjetttramme økes med **2 mill. kroner** for å dekke tingets behov for utarbeidelse av egne planer/utredninger.

Prt.12 Kap. 323/Dep KD Samisk filmfond

Det opprettes et samisk filmfond for finansiering av samisk film- og videoproduksjon.

Prt.13 Samisk nasjonalmuseum for kunst- og kulturhistorie

For å få gjennomført etablering av Samisk nasjonalmuseum for kunst- og kulturhistorie er det nødvendig å sette av midler til investering av utvidelsen av Sámiid Vuorká-Dávvirat/De

Sign: *RRB* / *FAE*

Samiske Samlinger til også å romme et samisk kunstmuseum. I første omgang søkes det en bevilgning på **1,5 mill. kroner**.

Prt.14 Sametingets stedlige kontor i Oslo

For å ivareta Sametingets representasjons-/informasjons- og støttefunksjoner i Oslo, foreslås det en bevilgning på **1,5 mill. kroner** for år 2000 til etablering og drift av kontoret.

Prt.15 Kap. 335/Dep. KD Tilskudd til samiske aviser

Bevilgningen foreslås videreført og økt til 8,0 mill. kr. i 1999. Bevilgningen gjelder grunntilskudd og driftstilskudd til samiske aviser.

Sametinget foreslår at bevilgningen blir økt til **10 mill. kroner**.

Prt.16 Rett til opplæring i samisk

Erfaringen har vist hittil at samelovens §§ 3 - 7 og 3 - 8 er en bestemmelse som ikke kan realiseres så lenge det ikke gies egne midler til dette. Derfor vil vi fremme forslag om at det etableres en stipendordning for personer som ønsker å lære samisk.

Det foreslås etablert en stipendordning med **1 mill. kroner**.

Prt.17 Samisk kulturfond

For å sikre en tilfredsstillende utvikling av Samisk kulturfond, foreslås det å øke bevilgningen til fondet med **2 mill. kroner**.

Behovet for økningen av fondet er blitt aktualisert ved at Samisk kulturråd de to siste årene har fått mange søknader til basisutstillinger i samiske institusjoner. Dette har bakgrunn i endring av praksis om at kostnader til utstillinger skal inngå i byggebudsjettet. Det har medført problemer for finansiering av basisutstillinger, og medfører at samiske institusjoner ikke får realisert sine planer. Den uklare situasjonen vedrørende finansiering av basisutstillinger har medført ekstra økonomisk belastning på samisk kulturfond.

Prt.18 Samisk utviklingsfond

Utvidelse av Samisk utviklingsfonds geografiske virkeområde omfatter nå 6 nye kommuner i tillegg til de 15 som allerede er innenfor mandatområdet. I forbindelse med utvidelse av virkeområdet må fondsbudsjettet økes. I tillegg skal det etter forskriftene ytes fondsstøtte til kultur- og språktiltak og til reindriftssamisk næringsvirksomhet.

Prt.19 Kap. 1429/Dep. MD Samisk kulturminnevern

Det er satt av kr 600.000 i 1998 til Samisk kulturminnevern for å styrke innsatsen knyttet til tekniske og industrielle kulturminner.

Sametinget foreslår at bevilgningen blir økt til **1 mill. kroner** for å kunne støtte opp under ulike kulturminne- og kulturmiljøprosjekter som gjør aktiv bruk av lokalmiljøet. Dette vil igjen bidra til engasjement omkring samiske kulturminner spesielt, og samisk kultur og historie generelt.

Prt.20 2 stillinger til Sametingets underliggende råd

Utvidelse av virkeområdet og satsing på kvinnetiltak vil medføre større saksbehandler behov i Samisk næringsråd. Det er behov for midler til 1-en saksbehandlerstilling.

Samisk kulturminneråd har i dag 12 stillingshemler. Samisk kulturminneråd har behov for midler til en saksbehandler som har samisk kulturminnefaglig kompetanse.

Sign: *RRB* / *FAL*

Tillegg - Utgivelse av samiske læremateriell

Det er i dag stor mangel på samiske læremidler som er godkjent i henhold til det nye læreplanverket L-97 Samisk. Det vil derfor være viktig å jobbe for å bedre rammevilkårene for læremiddelproduksjon. Rammevilkårene som det i den sammenheng kan vises til er bl.a.:

- økonomiske vilkår, sosiale ordninger og tilbud om kompetanseutvikling for de som lager samiske læremidler.
- støtte til samiske forlag bør økes til 4 millioner kroner. Sametinget vil i den sammenheng også ta initiativ til å få en klarere rollefordeling mellom Samisk læremiddelsenter og Samiske forlag hva gjelder produksjon av læremidler.
- retningslinjer for støtte fra SND til samiske forlag. I henhold til dagens forskrifter og rundskriv er bedrifter som mottar løpende offentlig støtte utelukket fra å motta støtte fra de bedriftsrettede distriktpolitiske virkemidler som SND forvalter. Derfor må retningslinjene endres slik at bedrifter som mottar løpende offentlig støtte for å fremme samisk språk, kultur og samfunnsliv, skal være unntatt fra denne regelen.

Vedlegg: Sametingets organisering

Organiseringen av det politiske system

Sametinget i plenum
Sametingets møtelederskap
Sametingsrådet

De ulike organene har følgende funksjonsfordeling:

Sametinget i plenum

Sametinget i plenum er Sametingets øverste organ. Plenum er suveren i å regulere sin virksomhet innenfor de rammer som er fastlagt i lov av 12. juni 1987 nr. 56 om Sametinget og andre samiske rettsforhold. Sametinget i plenum fastsetter tingets forretningsorden og grunnregler, og regulerer virksomheten til de underliggende fagråd. Sametinget gjennomgikk sin organisering i sak 35/98 Sametingets organisering, og fastsatte grunnregler og forretningsorden som regulerer dette.

Sametingets møtelederskap

Valg av møtelederskap og møtelederskapets funksjon er regulert i sametingets grunnregler § 2-2 og sametingets forretningsorden §§16 og 17. Møtelederskapets skal blant annet innkalle og lede Sametingets plenumsmøter, utpeke Sametingets deltakere til parlamentariske møter og konferanser og avgjøre søknader om permisjon.

Sametingsrådet

Sametingsrådet består av presidenten, visepresidenten og 3 medlemmer. Rådet står for ledelse og drift av Sametingets virksomhet. Rådet er flertallsvalgt blant Sametingets faste representanter. Av *forvaltningsmessige* oppgaver fordeler Sametingsrådet midlene til samiske organisasjoner og tilskuddet til gruppesekretærer i Sametinget, samt "Andre tilskudd" (post 70.6).

Organiseringen av Sametingets underliggende råd

Sametingets underliggende råd inngår i statsbudsjettet kapittel 0540. For å håndtere den daglige forvaltningen av disse ordningene, har Sametinget opprettet underliggende råd med egne administrasjoner til å ivareta disse funksjonene. Sametinget fastsetter de enkelte råds driftsbudsjetter og arbeidsoppgaver.

Rådsstrukturen

Sametinget har etablert følgende underliggende forvaltningsorgan:

- Samisk næringsråd
- Samisk kulturråd
- Samisk språkråd
- Samisk kulturminneråd

De ulike rådene tildeles forvaltningsoppgaver samtidig som de også fungerer som fagligpolitiske rådgivningsorgan.

Rådenes administrasjoner og lokalisering

Hvert av rådene er etablert med egne administrasjoner. Administrasjonene er lokalisert som følger:

- Samisk næringsråd	Karášjohka/Karasjok (samlokalisert med Sametingets hovedadministrasjon)
- Samisk kulturråd	Tysfjord
- Samisk språkråd	Guovdageaidnu/Kautokeino
- Samisk kulturminneråd	Unjárga/Nesseby (hovedadministrasjon)

Samisk kulturminneråd har et eget distriktsapparat. I Snåsa er det etablert et kontor med forvaltningsansvar for sørsamisk område. Distriktskontoret i Tromsø har ansvar for Troms og Nordland fylke. Kontoret i Unjárga/Nesseby har forvaltningsansvaret for Finnmark fylke.

Samisk næringsråd:

- Samisk utviklingsfond
- Tilskudd til næringskombinasjoner
- Tilskudd til duodji

Samisk kulturråd:

- Samisk kulturfond
- Tilskudd til samiske kultursentra
- Tilskudd til samiske kulturorganisasjoner
- Tilskudd til samiske barns oppvekstvilkår
- Tilskudd til samiske forlag

Samisk språkråd:

- Samisk tolketjeneste og tospråklighet (tilskudd til kommuner og fylkeskommuner)
- Utdanningsstipend til samisk ungdom

Samisk kulturminneråd:

- Forvaltning av samiske kulturminner

Med unntak av Samisk kulturminneråd er Sametingsrådet klageinstans for forvaltningsvedtak fattet i de underliggende råd. Riksantikvaren er klageinstans for enkeltvedtak fattet av kulturminnerådet.

Merknad 1, APs sametingsgruppe v/ Magnhild Mathisen**2. Sametingets politiske virksomhet i 1998**

Arbeiderpartiets sametingsgruppe beklager at hele Sametingets virksomhet ikke kommer skikkelig fram i Sametingets årsmelding. Dette viser ikke det reelle bildet av Sametingets politiske virksomhet.

2.1 Arbeiderpartiets sametingsgruppe har flere merknader i forhold til den vedtatte sametingsplanen 1998 - 2001**2.2 Rettigheter****2.2.1 Det videre arbeid med Troms, Nordland og Sørsame områdene etterlyses. Det bør initieres at Samerettsutvalget kommer i virke igjen.****2.4.2 Arbeiderpartiets sametingsgruppe kan på ingen måte akseptere Sametingsrådets konklusjon i innstilling i Sametingets sak 45/98. Kautokeino kommune har størst arbeidsledighet i hele landet, derfor har kommunen og jordsalgstyret bl.a. sagt ja til begrenset og kontrollert uttak av naturstein. De sårt trengende arbeidsplasser innen en bransje som kommunen over mange tiår har vært sysselsatt i. APs sametingsgruppe vil bestemt hevde at Statsskogs vedtak etter nåværende opplysninger er fattet lovlig. I den sammenheng kan det vanskelig hevdes at samiske interesser ikke er ivaretatt tilstrekkelig. Aps sametingsgruppe mener bestemt at forannevnte vedtak ikke er i strid med vårt primære grunnsyn om at større naturinngrep ikke må iverksettes før samerettsutvalgets innstilling er vedtatt. Reindriftsnæringens interesser er i aller høyeste grad ivaretatt, i og med at Kautokeino kommune har gått inn for et begrenset og kontrollert uttak av naturstein i Naranaš.**

Prt.2 Sametingets politiske grupperinger og representanter har et stort behov for sekretærbistand, i dag er det kun Sametingsrådet som har sekretærbistand.

Forslag 1, representant Eva Josefsen, NSRs sametingsgruppe

Forslag til tillegg, kap. 1.2 FRAMTIDIGE UTFORDRINGER, tillegg nederst på side 4 (to nye avsnitt):

Sametinget prioriterer fiskerispørsmål høyt. Det nærmer seg et sammenbrudd i fiskebestandene, hvor ikke bare torskebestanden, men også andre bestander som hyse, sei og uer, er i fare. Erfaringene fra fiskerikrisen på slutten av 80-tallet var at kyst- og fjordflåten blir tapere i kampen om fiskeressursene og kvoter. Sametinget understreker viktigheten av at man ved kvotefordeling sikrer flåten i samiske områder en andel som opprettholder den bestående flåtestrukturen.

Mange ytterkanter i kommunene i Finnmark og andre fylker har de siste årene opplevd å miste skole, butikk og postkontor. Grunnlaget for mange barnehager er i ferd med å falle bort. Slakterstrukturen er under endring og meieriene sentraliseres. Alt dette medfører at rammebetingelsene for bosetting i distriktene er i ferd med å forvitre. Det skjer også en omfattende rasering av samferdselstilbudet i samiske områder. Sjøsamiske områder rammes spesielt hardt. Dette medfører at den skjulte fraflyttinga som skjer har spesielt store konsekvenser for disse områdene. Sametinget viser til at sentrale myndigheter har forpliktet seg til å opprettholde samisk kultur. Dette medfører etter Sametingets oppfatning at også infrastruktur, som for eksempel samferdsel, må opprettholdes.

Forslag 2, representant Geir Tommy Pedersen, NSRs sametingsgruppe

s. 9 tillegg

2.7.4 Rovviltforvaltning

Sametinget er innforstått med at det sikres en variert fauna som en naturlig del av et økologisk mangfold. Tinget har forståelse for at forholdene tilpasses slik at det aksepteres en viss naturlig rovdyrbestand i samiske områder.

Imidlertid vil Sametinget meget sterkt påpeke behovet for en forvaltning som sikrer og verner grunnlaget for husdyr og tamreindrift. I samiske områder må derfor rovdyrbestanden holdes på et slikt nivå at rovdyr ikke blir en trussel for samiske næringsinteresser og dermed en trussel for samiske lokalsamfunn i sin helhet.

I tillegg er det naturlig å se hele det samiske område under ett; både på norsk, svensk og finsk side ved forvaltningen av de store rovdyrene.

Forslag 3, Sametingsrådet v/ Ragnhild Nystad

Tilføyelse til etter siste setning 2.4.2 Driftstillatelse for uttak av naturstein - Riebanvarri og Naranaš

Regjeringsadvokaten har avvist Sametingets anmodning og uttaler at Regjeringsadvokaten i en rekke saker opptrer på vegne av Statsskog SF og som dets rådgiver.

Sametinget har derfor bedt Kommunal- og regionalministeren vurdere på hvilken måte og med hvilke midler Sametinget kan få slike saker rettslig prøvet, og ber samtidig departementet avklare Sametingets rettslige stilling som statsorgan og rolle i denne saken.

Sametinget har også bedt om en vurdering på hvilken måte tinget kan nytte Regjeringsadvokaten og Regjeringsadvokatens rolle i slike saker.

Rettelse til: 4.2 Behov for ressurser i år 2000.

I tabellen som er i prioritert rekkefølge

Kap. 320 post 73 Museum for kunst- og kulturhistorie bytter plass med kap 328 post 70 Sámiid Vuorká Dávvirat.

Sign: RRB FAE

Forslag 4, representant Ann-Mari Thomassen, NSRs sametingsgruppe

Forslag til tilleggsavsnitt under 1.2 Fremtidige utfordringer:

Sametinget er informert om at enkelte kommuner, f.eks. Skånland, ikke følger opp intensjonene i stadnamnloven som likestiller samiske og norske stedsnavn.

Sentrale myndigheter må påse at kommuner og fylkeskommuner følger opp intensjonene til lover som berører det samiske folk og samfunn.

III. Votering

Av 39 representanter var 37 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Forslag 1: Enstemmig vedtatt
2. Forslag 2: Enstemmig vedtatt
3. Forslag 3: Forslaget ble vedtatt mot 14 stemmer
4. Forslag 4: Enstemmig vedtatt
5. Sametingsrådets innstilling med vedtatte endringer ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Sven-Roald Nystø, saksordfører	
2.	Magnhild Mathisen	
3.	Per A. Bæhr	
4.	Geir Tommy Pedersen	
5.	Eva Josefsen	
6.	Ragnhild Nystad	
7.	Gro Merete Siri	
8.	Ann-Mari Thomassen	
9.	Ragnhild Nystad	
10.	Magnhild Mathisen	
11.	Sven-Roald Nystø	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Sametinget legger med dette frem årsmelding for 1998 for Kongen.

Sign: *RRB*, *JAE*

1. Fremtidig politikkutforming

1.1 Årsmeldingens perspektiver

I følge samelovens § 3-1 skal Sametingets årsmelding oversendes Kongen. Regjeringen framlegger for Stortinget en årlig stortingsmelding om Sametingets virksomhet. Sametingets årsmelding har tidligere vært vedlagt stortingsmeldingen, i 1997 ble imidlertid Sametingets årsmelding innkorporert i St meld nr 52 (1997-98) Om Sametingets virksomhet.

Sametingets meldingsrutiner innehar samtidig et 4-års perspektiv. Stortinget har i tilknytning til vedtak om sameloven også besluttet at det en gang i hver stortingsperiode fremlegges melding om de tiltak som foretas for å sikre og utvikle samenes språk, kultur og samfunnsliv. Meldingen skal sådan inneholde en mer grundig og prinsipiell drøfting av styresmaktens samepolitikk i hver stortingsperiode. Den første var St. meld.nr.52 (1992-93) «Om norsk samepolitikk». Andre gang var i St meld nr 41 (1996-97) og tilleggsmelding St meld nr 18 (1997-98), fremmet i statsråd 8.april 1997. Disse stortingsmeldingene er behandlet i Sametinget i sak 4/98, se nedenfor i kapittel 2.

1.2 Fremtidige utfordringer

Det vil i forholdet mellom Sametinget og sentrale myndigheter være en rekke fremtidige utfordringer.

For Sametinget er det viktig at Regjeringen vurderer egen oppfølging av Sametingets vedtak og initiativ i sammenheng med årsmelding og prinsippmelding. Sametinget ser behovet for at Regjeringens prinsippmelding i tillegg til det tilbakeskuende perspektiv og beskrivelse av nåsituasjonen, i større grad responderer på de forslag og problemstillinger Sametinget fremmer når det gjelder *fremtidige* utfordringer for det samiske samfunn, jf. punkt 2.2 nedenfor. Sametinget vil forøvrig vise til St meld nr 52 (1997-98) Om Sametingets virksomhet 1997. Regjeringen har her tatt sikte på å gi en tilbakemelding på de saker Sametinget har omtalt i sin årsmelding. Sametinget ønsker denne meldingsformen videreutviklet.

Sametinget har i sak 41/98 vedtatt sametingsplanen for perioden 1998-2001. Sametinget skisserer i planen en rekke sentrale utfordringer og innsatsområder for tinget i den kommende perioden.

Det samiske samfunn står overfor en nylig påbegynt utbygging av tilbudet innen sentrale samfunnsområder. En fortsatt utbygging av det materielle grunnlag for samisk kultur krever at ny lovgivning utvikles innen samisk rettighetsarbeid. Behovet for midler og ressurser til utbyggingen av det samiske samfunn er også meget stort og omfattende. Dette fordi det samiske samfunn først nå er i en *oppbyggingsfase*. Det nasjonale samfunnet har derimot gjennomført sin oppbygging tidligere, og er nå inne i en *omdanningsfase*. Derfor bør man ikke sammenligne det samiske samfunn med det nasjonale i ressursfordelingsammenheng.

Tiltakene overfor samene må vurderes ut fra samenes egne behov og historiske bakgrunn. Forholdet mellom norske sentrale statsmyndigheter og samene som et eget folk dreier seg som kjent ikke først og fremst om distriktpolitikk, velferdspolitik, sosialpolitikk eller næringspolitikk selv om dette er viktige saksområder. Det dreier seg om forholdet mellom stat og urfolk, hvor det gjelder å tilrettelegge en urfolkpolitikk der elementer fra nevnte områder i tillegg til flere andre inngår i en større helhet.

Samene er et urfolk og utgjør en minoritet i forhold til landets øvrige befolkning. Det innebærer at samenes framtid vil være avhengig av at staten anerkjenner samiske rettigheter

og gir samene mulighet til å sikre og utvikle samisk kultur, språk og samfunn. Samepolitikk kan ikke utformes innenfor en definert sektor, men snarere dreier det seg om overføring av et helhetlig tverrsektorielt politikkområde. I all planlegging er et *langsiktig og helhetlig perspektiv* sentrale begrep. For Sametingets virksomhet er også miljø- og kvinneperspektivet sentrale i utformingen av en fremtidig politikk for det samiske samfunn.

Fremleggelsen av Samerettsutvalgets andre innstilling har medført en svært sentral debatt om samiske rettigheter og Sametingets rolle i fremtidig ressursforvaltning og arealplanlegging. Gjennom en grundig prosess innad i det samiske samfunn og utad overfor den øvrige befolkningen, skal rettighetsdebatten følges opp med konkrete løsninger. Det betyr følgelig også at Sametinget skal ha en sentral rolle i disse. Som en naturlig del i det samiske rettighetsarbeidet, vil språk, utdanning, kultur og nærings spørsmål være helt vesentlige arbeidsområder for Sametinget.

Sametinget mener at de folkerettslige regler som Norge er bundet av og som har betydning for samenes rettslige stilling, anses som norsk rett, samtidig med at en sikrer at nasjonale rettsregler gis effektivitet. Sametinget ser i denne forbindelse et behov for at det internrettslige grunnlaget oppdateres i forhold til rettsutvikling innen urfolksspørsmål. Det betyr at Lov om Sametinget og samenes rettsstilling, sameloven, revideres og oppdateres. Sameloven er således et steg i en suksessiv lovgivningsprosess, og må endres i takt med den øvrige utviklingen. Det samme prinsippet må også gjelde for andre lover som har betydning for samiske rettigheter.

Sametinget ser behovet for at sentrale statlige myndigheter foretar en avklaring på en rekke sentrale områder som følge av Norges ratifisering av ILO-konvensjon nr. 169. Det vises blant annet til uavklarte spørsmål angående landrettigheter og konsultasjons- og rådføringsplikten. Sametinget har tidligere pekt på områder hvor den norske stat ikke er på linje med bestemmelsene og intensjonene som ligger til grunn for konvensjonen. Ved behandlingen av Samerettsutvalgets innstilling vil det være naturlig å gi en grundig redegjørelse for hvordan forpliktelsene i konvensjonen skal oppfylles. Dette må igjen nedfelles i sameloven og det øvrige lov- og regelverk.

For Sametinget som folkevalgt organ ligger det i denne utviklingen at tinget får en mer selvstendig status. Sametingets konstitusjonelle rolle må på denne måten avklares nærmere gjennom en klargjøring av ansvarsforholdet mellom Sametinget og statsmaktene. Sametinget som samenes folkevalgte organ må utvikle et likeverdig samarbeid med regjering og storting. En slik utvikling av det samiske demokratiet med samhandlingsformer, er en naturlig konsekvens av det arbeidet som skjer med samiske rettigheter.

Det vil være en sentral oppgave å innføre forhandlingsplikt mellom samene og norske myndigheter i saker hvor dette etter samenes vurdering er nødvendig, særlig på feltene kultur, næring og rettigheter. Denne plikten omfatter mer enn en ren konsultasjon, og må medføre gjensidige forpliktelser. Dette må reguleres i det norske lovverket.

Norsk samepolitikk forplikter først og fremst de sentrale myndigheter. I forhold til kommuner og fylkeskommuner initierer staten lokale samepolitiske tiltak gjennom positive virkemidler, og ikke gjennom lovpålegg eller direktiver. Det arbeides i dag med å integrere det samepolitiske perspektivet i ansvarsområdene til kommuner og fylkeskommuner. Dette stiller krav til samiske og norske myndigheter om at samepolitiske ansvarsoppgaver for kommuner og fylkeskommuner må defineres klarere.

Sametinget prioriterer fiskerispørsmål høyt. Det nærmer seg et sammenbrudd i fiskebestandene, hvor ikke bare torskebestanden, men også andre bestander som hyse, sei og uer, er i fare. Erfaringene fra fiskerikrisen på slutten av 80-tallet var at kyst- og fjordflåten

blir tapere i kampen om fiskeressursene og kvoter. Sametinget understreker viktigheten av at man ved kvotefordeling sikrer flåten i samiske områder en andel som opprettholder den bestående flåtestrukturen.

Mange ytterkanter i kommunene i Finnmark og andre fylker har de siste årene opplevd å miste skole, butikk og postkontor. Grunnlaget for mange barnehager er i ferd med å falle bort. Slakteristrukturen er under endring og meieriene sentraliseres. Alt dette medfører at rammebetingelsene for bosetting i distriktene er i ferd med å forvitne. Det skjer også en omfattende rasering av samferdselstilbudet i samiske områder. Sjøsamiske områder rammes spesielt hardt. Dette medfører at den skjulte fraflyttinga som skjer har spesielt store konsekvenser for disse områdene. Sametinget viser til at sentrale myndigheter har forpliktet seg til å opprettholde samisk kultur. Dette medfører etter Sametingets oppfatning at også infrastruktur, som for eksempel samferdsel, må opprettholdes.

Sametinget er informert om at enkelte kommuner, f.eks. Skånland, ikke følger opp intensjonene i stadnamnloven som likestiller samiske og norske stedsnavn.

Sentrale myndigheter må påse at kommuner og fylkeskommuner følger opp intensjonene til lover som berører det samiske folk og samfunn.

Sametinget har store forventninger til det arbeidet som er igangsatt i FN med en urfolkserklæring. Sikring, anerkjennelse og videreutvikling av urfolks rettigheter, herunder retten til selvbestemmelse, er sentralt i arbeidet. Sametinget forventer at den norske stat bidrar til å få på plass en urfolkserklæring. Sametinget vil prioritere dette arbeidet fremover.

Sametinget legger vekt på å følge det arbeidet som har betydning for urfolk på den internasjonale arena, særlig ovenfor organer som fastsetter internasjonale reitstandarer. Sametinget vil igjen påpeke regjeringens ansvar med å følge opp slike spørsmål, samt regjeringens ansvar med å konsultere Sametinget i spørsmål som gjelder urfolk.

Sametinget viser til at det foreligger en rekke initiativ, og pågår prosesser som i varierende grad berører spørsmål vedrørende samiske rettigheter. Dette danner det samiske rettighetsbildet som kan oppsummeres til blant annet å inneholde:

- Samerettsutvalgets utredning NOU 1997:4 Naturgrunnlaget for samisk kultur, som nå er til høring
- Samerettsutvalgets videre arbeid i Troms, Nordland og det sørsamiske området
- Den pågående utredningen om samiske sedvaner og rettsoppfatninger
- Arbeidet i reindriftslovutvalget
- Virksomheten til Utmarkskommisjonen for Nordland og Troms
- Arbeidet med en lovproposisjon om en ny minerallov
- Spørsmålet om innføring av fjelloven i Troms og Nordland
- Den løpende virksomheten til Statsskog SF og forholdet til samiske rettigheter
- Manglende framgang i Norges engasjement i arbeidet med en urfolkserklæring og et permanent forum for urfolk i FN

Sett i forhold til Sametingets nåværende ressurser, representerer disse sakene i sum politiske utfordringer tinget i dag ikke har kapasitet til å møte samtidig. Denne situasjonen krever at Sametinget og Regjeringen i fellesskap vurderer ulike handlingsalternativer. Det vil ikke være

Sign: REB / FAE

tilstrekkelig at disse spørsmålene behandles enkeltvis av de respektive fagdepartementene i forholdet til Sametinget. De må samordnes. Sametinget viser i denne forbindelse til st. meld. nr 52 (1997-98) der det heter at det er av avgjørende betydning at det legges opp til et nært samarbeid mellom Sametinget og Regjeringen. Videre heter det at i kapittel 3, side 22: «*Målet med et slikt samarbeid må være å komme fram til ordninger hvor Sametinget i størst mulig grad skal kunne ha innflytelse på utviklingen av det samiske samfunnet, samtidig som Regjeringen opprettholder den nødvendige grad av den helhetlige faglige myndighet på sitt ansvarsområde. .. For å styrke utviklingen av en helhetlig samepolitikk og Sametingets innflytelse på denne utviklingen er det av avgjørende betydning med god samordning mellom fagdepartementene.*» Sametinget inviterer med dette til en slik prosess om de forannevnte spørsmål.

2. Sametingets politiske virksomhet i 1998

I dette kapitlet presenteres sentrale saksområder som Sametinget og Sametingsrådet har behandlet i løpet av året. Vedtakene som det refereres til er fattet av et flertall i Sametingets plenum. Mindretallsforslagene fremgår av Sametingets protokoller.

2.1 Sametingsplanen 1998 - 2001

Sametingsplanen er vedtatt i Sametinget i sak 41/98 og legger grunnlaget for Sametingets arbeid i de kommende år. Det følger av kapittel 3 i sametingsplanen at de ulike områder i planen må ses i lys av retten til selvbestemmelse og det materielle grunnlaget for samiske kultur.

I planen er innsatsområdene for Sametinget i 1998-2001 (kapittel 5) det mest omfattende. Det er 3 hovedinnsatsområder: 1. samiske rettigheter, 2. samisk språk og utdanning, 3. samisk kultur og næring.

Andre innsatsområder vil være barn og unge, helse og sosialspørsmål, internasjonalt urfolksarbeid, samarbeid mellom sametingene, samarbeid på nordisk nivå og samisk regionalpolitikk.

Samiske rettigheter er et viktig område for Sametinget i tiden som kommer, det gjelder i forhold til en oppdatering av sameloven, sametingets konstitusjonelle rolle og forhandlingsplikt. Videre vil rettighetsdebatten og naturgrunnlaget for samisk kultur stå sentralt i planperioden, det gjelder også i forhold til arealplanlegging og -forvaltning i samiske områder.

2.2 St meld nr 41 (1996-97) og St meld nr 18 (1997-98) Om norsk samepolitikk

Sametinget har i sak 9/98 behandlet St meld nr 41 (1996-97) og St meld nr 18 (1997-98). Sametinget legger stor vekt på at man utvikler en sterk og dynamisk kontakt mellom Sametinget, og landets myndigheter. Systemet med årlige meldinger og en prinsippmelding innenfor stortingsperiodene, er derfor sentrale elementer i denne samhandlingen.

I Sametingets årsmelding for 1996, som følger som vedlegg til St meld nr 41(1996-97), trekker Sametinget opp noen prinsipielle utfordringer. Spesielt vises det til samenes rett til selvbestemmelse, forhandlinger mellom samene som urfolk og myndighetene må lovfestes, urfolksretten må inkorporeres i norsk lov og krav om anerkjennelse av landrettigheter.

Sign:

2.3 Samisk tusenårssted - markering av tusenårsskiftet i Norge

I anledning markeringen av tusenårsskiftet i Norge foreslår Sametinget i sak 20/98 *Østsamisk museumsanlegg/kultursenter i Neiden som samisk tusenårssted*.

Den østsamiske (skoltesamiske) kulturen i Norge har vært utsatt for et særlig hardt press. Resultatet er tapet av rettigheter, ressursgrunnlag og språk. Samtidig er østsamekulturen et svært viktig referansegrunnlag for samisk forhistorie og historie generelt. I følge nyere arkeologisk forskning var det siste tusenåret før vår tidsregning en sentral periode for tilblivelsen av mange samiske kulturtrekk. Å markere tusenårsskiftet i et intakt østsamisk område knytter sammen den samisk forhistorie og historie før og etter vår tidsregning.

Den østsamiske gruppen er liten, men deres spesielle historie i statsrettslig, religiøs, språklig og kulturell sammenheng tilsier et statlig engasjement omkring kulturvernoppgavene. Dette er en kulturvernoppgave som både i samisk og nasjonal sammenheng må karakteriseres som svært viktig.

Østsamene/skoltene er bosatt i Norge, Russland og Finland. Fokus på østsamene i forbindelse med tusenårsskiftet vil også være et fokus på samarbeid og kontakt over landegrensene i Barentsregionen og markere samene som et eget folk i nordområdene.

Sametinget ber om at samene gis plass i markeringen av tusenårsskiftet i Norge, og ber de bevilgende myndigheter bevilge de nødvendige midlene til valg av samisk tusenårssted og andre markeringer ved inngangen til et nytt årtusen.

2.4 Rettigheter

2.4.1 Samerettsutvalget - Mandat og videreføring

Sametinget viser i sak 10/98 til at Samerettsutvalgets arbeid i Troms, Nordland og det sørsamiske området er planlagt videreført.

Sametinget foreslår at halvparten av utvalgets medlemmer oppnevnes av Sametinget. Leder utpekes av departementet i fellesskap med Sametinget. Størrelsen på utvalget bør minkes. En del av den faglige representasjon i forrige utvalg kan heller ivaretas ved særskilte utredninger til utvalget.

Utvalgets opprinnelige mandat bør videreføres og ligge som grunn også for det fremtidige arbeid. Sametinget vil her presisere at Samerettsutvalget på langt nær har oppfylt sitt mandat i de utredninger som til nå foreligger.

Utmarkskommisjonen for Nordland og Troms jobber parallelt med arbeidet i samerettsutvalget og feller dommer på løpende bånd om rettsforhold i området av interesse for samiske rettigheter. I mandatet for samerettsutvalget framgår det også at utvalget skulle ha kontakt med utmarkskommisjonen. Kommisjonens løpende arbeid viser dessverre at samiske rettigheter blir svekket. Sametinget krever at arbeidet i utmarkskommisjonen stoppes.

Prinsippet om tilbakeføring av rettigheter er et viktig og godt prinsipp som bør innarbeides i mandatet. Videre foreslås det en utfylling av mandatet.

2.4.2 Driftstillatelse for uttak av naturstein - Riebanvarri og Náranaš

Sametinget har i sak 45/98 utfra hensynet til allmenne samiske interesser på bakgrunn av internasjonale og nasjonale rettsregler bedt Regjeringsadvokaten på vegne av Sametinget,

Sign:

vurdere stevning mot Statskog SF for å få kjent Jordsalgstyrets vedtak i sakene 3/98 og 4/98, samt Statskog SF's vedtak i klagesakene, ugyldige.

Regjeringsadvokaten har avvist Sametingets anmodning og uttaler at Regjeringsadvokaten i en rekke saker opptrer på vegne av Statsskog SF og som dets rådgiver.

Sametinget har derfor bedt Kommunal- og regionalministeren vurdere på hvilken måte og med hvilke midler Sametinget kan få slike saker rettslig prøvet, og ber samtidig departementet avklare Sametingets rettslige stilling som statsorgan og rolle i denne saken.

Sametinget har også bedt om en vurdering på hvilken måte tinget kan nytte Regjeringsadvokaten og Regjeringsadvokatens rolle i slike saker.

2.4.3 Nordisk samekonvensjon

Sametinget er i sak 32/98 positiv til et videre arbeid med nordisk samekonvensjon. Det vil være viktig at sametingene har en sentral rolle i det videre arbeidet, det gjelder både ved oppnevningen av ekspertutvalget og med hensyn til utformingen av dette utvalgets mandat.

Sametinget ønsker at det opprettes et nordiske samesamarbeidet, et fast samarbeid på politisk nivå mellom ministrene med ansvar for samiske saker i regjeringene og sametingspresidentene. Det vil være nødvendig med et nært samarbeid mellom Regjeringen og Sametinget i arbeidet frem mot opprettelsen av samarbeidet.

2.4.4 Øvrige rettighetsspørsmål

Spørsmålet om rettigheter til og disponeringen av utmarksressur i samiske områder er stadig tilbakevendende spørsmål.

Arbeidet i Utmarkskommisjonen for Nordland og Troms foregår parallelt med arbeidet i samerettsutvalget og kommisjonen feller dommer på løpende bånd om rettsforhold i området av interesse for samiske rettigheter. I mandatet for samerettsutvalget framgår det også at utvalget skulle ha kontakt med utmarkskommisjonen. Kommisjonens løpende arbeid viser dessverre at samiske rettigheter blir svekket. Sametinget krever at arbeidet i utmarkskommisjonen stoppes.

Prinsippet om tilbakeføring av rettigheter er et viktig og godt prinsipp som bør innarbeides i mandatet. Videre foreslås det en utfylling av mandatet.

Spørsmålet om innføring av fjelloven i Troms og Nordland har også blitt tatt opp i 1998. Sametingets prinsipielle holdning er at man ikke ønsker å innføre nye forvaltningsmodeller før Samerettsutvalget har slutt ført sitt arbeid i Nordland, Troms og det sørsamiske området.

2.5 Samisk parlamentarisk råd

Sametingene i Finland, Norge og Sverige har inngått et samarbeid med sikte på å opprette et samarbeidsorgan, kalt Samisk parlamentarisk råd. Et prosjekt i forbindelse med etableringen avsluttes i februar 1999. En administrativ arbeidsgruppe har vurdert organisering og oppnevning av Samisk parlamentarisk råd. Ventelig vil sametingene i februar 1999 ta stilling til etableringen av Samisk parlamentarisk råd. Det ligger utfordringer i å få finansiering av samarbeidet fra statene.

Sign: *RRB* / *FAT*

2.6 Sametingets internasjonale engasjement

Sametinget legger vekt på å delta aktivt i det internasjonale arbeidet med urfolksspørsmål, dette er behandlet av Sametinget i sak 31/98. Dette er et krevende arbeid som forutsetter en målrettet deltakelse i de ulike prosesser som er relevant for situasjonen for urfolk generelt og det samiske folk spesielt.

Det lagt opp til følgende prioritering av Sametingets internasjonale arbeid:

Innsats overfor organer som fastsetter internasjonale rettsstandarder; FN - Forente nasjoner, ILO - International Labour Office, FN organisasjonen for utdannelse og kultur - UNESCO, Nordisk samekonvensjon, reinbeitekonvensjonen mellom Norge og Sverige.

Innsats overfor organer som forvalter økonomiske ressurser til samiske områder; EU, Interreg., fellessamiske prosjekter med EU/Norsk finansiering, Barentssamarbeidet, med vekt på prosjekter i Sápmi fortrinnsvis på russisk side, Nordisk råd, særlig vedrørende finansieringen av institusjoner/prosjekter i Sápmi.

Innsats i forhold til internasjonalt solidaritetsarbeid med andre urfolk; delta på møter arrangert av og blant urfolk, utarbeide støttevedtak knyttet til enkeltsaker, samt øve politisk press på de aktuelle lands myndigheter.

Innsats overfor øvrige internasjonale organ/prosesser; Nordisk Råd, Barentssamarbeidet og Arktisk Råd. Andre organ av interesse bør følges nøye, og vurderes etter viktighet for tingets arbeid.

Videre vil Sametinget forsøke å etablere ordninger for samiske kulturutsendinger på norske utenriksstasjoner i de land der det er naturlig å samarbeide om urfolksspørsmål.

2.7 Næringer

2.7.1 Fiske i samiske kyst- og fjordområder

Sametinget har i 1998 utvist stor aktivitet når det gjelder fiskerirelaterte spørsmål. Innstillingen fra Samisk fiskerirutvalg ble grundig behandlet i Sametingets plenum i sak 13/98 i februar 1998. Her ble det bl.a. fattet vedtak om å arbeide for å få til en prøveordning med fiskeripolitisk sone for samiske områder, hvor man *«ut fra den kritiske situasjonen flere sjøsamiske samfunn står ovenfor i dag, sterkt vil peke på behovet for å iverksette nødvendige tiltak og reguleringer.»* Sametinget vedtok følgende nye strategier:

- 1) Opprette tre fiskeripolitiskeområder for utprøving av lokaltilpassede forvaltningsordninger
- 2) Innføre nærhets- og avhengighetsprinsippet i forvaltning og fangst av maritime ressurser

Sametinget ser det som avgjørende for videre bosetning at denne prosessen kommer i gang og blir ført i samarbeid med ansvarlige myndigheter.

2.7.2 Reindriftsavtalen 1998 - 1999

Sametinget legger i sak 23/98 vekt på å nå målene om en økologisk, økonomisk og kulturell bærekraftig reindrift. Sametinget legger vekt på at de virkemidler som utvikles må bygge på samisk kultur, sedvane og rettsoppfatning. Både juridiske, økonomiske og forvaltningsmessige tiltak vil ha større effekt og ikke minst aksept i næringen, dersom næringens egenart legges til grunn.

Sign: *RRB* / *FAE*

St.prp. nr. 49 (1997-1998) Om reindrifftsavtalen 1998-1999 tar for seg en del hovedproblemer i reindriften i den kommende avtaleperioden. Etter Sametingets mening er det imidlertid svært fokusert på forholdene i Finnmark, med overbeiting og en vanskelig ressursituasjon. Sametinget kunne ønsket et noe større fokus på de utfordringer næringen i andre deler av landet står overfor.

Sametinget registrerer at rammen for årets reindrifftsavtale er den samme som for 1997-98. Utviklingen i reindriften de siste år viser at næringen økonomisk er inne i en vanskelig periode, avtalen må i større grad bidra til å sikre en økonomisk bærekraftig reindrift.

2.7.3 Omstillingsprogrammet for Indre-Finnmark - videreføring

Sametinget registrerer at Regjeringen ønsker en videreføring av arbeidet med omstilling i indre Finnmark. Videre at Kommunalministeren ønsker at Sametinget tar et større ansvar for dette arbeidet. Sametinget har behandlet dette i sak 24/98 og er beredt til å ta ansvaret for videreføringen av omstillingsarbeidet, såfremt rammebetingelsene står i forhold til de oppgaver som må løses.

Finnmark Fylkeskommune har hatt det regionalpolitiske ansvaret for omstillingsprogrammet frem til i dag, og Sametinget ser behov for et nært samarbeid med fylkeskommunen i perioden fremover. Sametinget vil søke å bygge de allianser og samarbeidsformer som er mest hensiktsmessig og effektive, og ønsker et nært samarbeid med alle offentlige organ som så langt har vist vilje til å løse de oppgaver omstillingsprogrammet har stått overfor.

2.7.4 Rovviltforvaltningen

Sametinget er innforstått med at det sikres en variert fauna som en naturlig del av et økologisk mangfold. Tinget har forståelse for at forholdene tilpasses slik at det aksepteres en viss naturlig rovdyrbestand i samiske områder.

Imidlertid vil Sametinget meget sterkt påpeke behovet for en forvaltning som sikrer og verner grunnlaget for husdyr og tamreindrift. I samiske områder må derfor rovdyrbestanden holdes på et slikt nivå at rovdyr ikke blir en trussel for samiske næringsinteresser og dermed en trussel for samiske lokalsamfunn i sin helhet.

I tillegg er det naturlig å se hele det samiske område under ett; både på norsk, svensk og finsk side ved forvaltningen av de store rovdyrene.

2.8 Handlingsplan for samiske kyst og fjordområder

Sametinget har i 1998 gjennomført en rullering av Handlingsplan for samiske kyst- og fjordområder, 1997 - 2001 i plenumssak 30/98. Sametinget ønsker gjennom denne planen å delta aktivt i arbeidet hvor verdiskaping, næringsutvikling og kompetanseoppbygging står sentralt, og har vital betydning for utvikling av de samiske samfunnsområdene fra Tysfjord i sør til Grense Jakobselv i nordøst.

Sametinget ønsker gjennom rullering av Handlingsplan for samiske kyst- og fjordområder, en målrettet innsats for å styrke samisk identitet i kyst- og fjordområdene. Planen skal ha en samordnende funksjon med hensyn til tiltak og virkemidler som tinget ønsker å gjennomføre. Innsatsområdene er «kulturell revitalisering» og identitetsoppbygging, jordbruk, reindrift,

Sign:

fiske, duodji, nærings-kombinasjoner, samiske kulturhus, samisk språkutvikling, utvikling av kulturbasert reiseliv og informasjons-virksomhet.

Sametinget legger i rulleringen av planen, spesielt vekt på kvinners plass i lokalsamfunnene i samiske kyst- og fjordområder. Planen fokuserer på å skape gode vilkår for kvinnene, ettersom disse står sentralt når bygdene skal videreutvikles. I utforming av mål, strategier og tiltak i handlingsplanen for samiske kyst- og fjordområder er det derfor tatt hensyn til faktorer som kvinner legger vekt på, i tillegg til utforming av spesielle kvinnetiltak.

2.9 Hellemo-prosjektet

Sametinget viser til at det har vært satt av en million kroner årlig over Samisk utviklingsfond i 1997 og 1998 til tiltak for å bevare bo- og sysselsetting i Muskenområdet, Tysfjord kommune (Hellemosprosjektet). Den samme bevilgning er gitt for 1999 som er det siste året i programmet. Sametinget viser til at prosjektet har medført ny optimisme i området og det er gjennomført flere konkrete utviklingstiltak. Sametinget viser til at det er flere tiltak innen samisk språk og undervisning som er under planlegging sammen med næringsmessige og sosialpolitiske tiltak. Det er derfor et behov for å utvide prosjektperioden utover 1999 for å fullføre disse.

2.10 Utdanning

2.10.1 Samisk opplæringssektor - overføring av myndighetsområder til Sametinget

Regjeringen har som målsetting å gi Sametinget større politisk innflytelse i saker som er av spesiell interesse for den samiske befolkning, særlig knyttet til samisk utdanningspolitikk og næringsutvikling, samt språk og kultur, jfr St meld nr 41 (1996-97) St meld nr 18 (1997-98).

Stortingsmeldingene er behandlet av Stortinget. Det er gitt tilslutning til forslaget om overføring av oppgaver fra departementet og Samisk utdanningsråd til Sametinget. Dette innebærer at oppgaver og myndighet innen samisk opplæringssektor overføres til Sametinget. Dette gjelder blant annet i forhold til oppgavene knyttet til læreplaner. Tilslutningen innebærer også nedleggelse av Samisk utdanningsråd i nåværende form i forbindelse med overføringen.

Sametinget er positiv til at oppgaver og myndighet innen samisk opplæringssektor overføres til Sametinget. Tinget viser til sitt tidligere vedtak om myndighetsoverføring på denne sektor bl.a. gjennom høringsuttalelse i forbindelse med St meld nr 41 (1996-97) St meld nr 18 (1997-98), og tar til etterretning den overføring av oppgaver som vil skje som en følge av Stortingets behandling av disse meldingene og de konsekvenser som iverksetting i ny opplæringslov medfører.

2.10.2 Åarjelsaemien øøhpetimmie / Sørsamisk utdanning

Sametinget er fornøyd med at Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet har igangsatt arbeidet med samlet plan for sørsamisk utdanning. Sametinget støtter i sak 11/98 synet om at skolen i det sørsamiske samfunnet, som i det samiske samfunn for øvrig, spiller en helt sentral rolle i vedlikehold og utvikling av språk og kultur. I det sørsamiske samfunn har skolen en spesielt viktig rolle på grunn av den utsatte stilling sørsamisk språk i dag står i, og på grunn av at den sørsamiske befolkning er fåtallig og bor over et stort geografisk område. Det er derfor tvingende nødvendig å styrke innsatsen som er rettet mot sørsamisk utdanning.

Det pågår en prosess med overføring av myndighet i opplæringsaker til Sametinget. I forbindelse med denne prosessen vil det også være naturlig å vurdere hvilken tilknytning sameskolene på Snåsa og i Hattfjelldal skal ha til sametingssystemet.

Sign: RRB / FAE

Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet har lagt til grunn at styrking av sørsamisk utdanning ikke skal utløse nye økonomiske ressurser. Sametinget kan ikke se at det er mulig å styrke sørsamisk utdanning uten at dette medfører større bevilgninger over statsbudsjettet.

2.11 Barne- og ungdomsprosjektet

Barne- og ungdomsprosjekter er igangsatt. Prosjektleders viktigste oppgave denne første fasen i prosjektet er å definere og konkretisere prosjektet i samarbeid med Sametingsrådet som er styringsgruppen. En referansegruppe for prosjektet er oppnevnt av Sametingsrådet.

2.12 Helse og sosial

Sametinget har fått overført midler fra Sosial- og helsedepartementet til oppretting av engasjementsstilling for tre år i Sametinget i 1998. Saksbehandleren tiltrådte stillingen 14. september og arbeidsoppgavene er i hovedsak oppfølging av NOU 1995:6 Plan for helse- og sosialtjenester til den samiske befolkning. Sametinget har fastsatt retningslinjer og satsingsområder for oppfølging av samisk helse- og sosialplan. Ved budsjettbehandlingen (1998) i departementet er det videre bestemt at det overføres midler Sametinget fra og med 1999 til ulike prosjekter for utvikling av et likeverdig helse- og sosialtilbud til den samiske befolkning.

2.13 Kvinne - og likestillingsspørsmål

Den tre-årige prosjektperioden til Samisk kvinneprosjekt var over ved utgangen av 1998. Et av innsatsområdene i prosjektet har vært å integrere kvinne- og likestillingsspørsmål på Sametingets dagsorden. For å sikre en best mulig kontinuitet i Sametingets arbeid med kvinne- og likestillingsspørsmål, er det nødvendig med en konkret plan som skisserer hvordan dette området bør følges opp.

Sametinget drøftet i sak 34/98 utkast til Handlingsplan for likestilling med innsatsområder og mål for 1998 - 2001. Handlingsplanen for likestilling er delt inn i tre deler. Første del omhandler bakgrunnen for planen, perspektiver, mål og strategier, forholdet til andre planer og økonomiske og administrative konsekvenser. Andre del gir en kortfattet omtale av likestilling som et tverrsektorielt politikkområde og Sametingets arbeid med likestillingsspørsmål fram til i dag. Tredje del omhandler innsatsområder og mål for Sametingets arbeid for perioden 1998 - 2001. Det legges opp til en rullering av planen innenfor hver sametingsperiode, slik at man kan justere mål, strategier og innsatsområder

2.14 Retningslinjer og forskrifter

I henhold til det nye økonomireglementet har det vært nødvendig å ta opp til vurdering sametingets forskrifter og retningslinjer. Følgende retningslinjer er behandlet av Sametinget i 1998:

Retningslinjer for tildeling av midler for oppfølging av NOU 1995:6 Plan for Helse- og sosialtjenester til den samiske befolkning i Norge. Sak 40/98

Forskrifter for Samisk utviklingsfond. Sak 42/98

Retningslinjer for tilskudd til næringskombinasjoner. Sak 43/98

Sign: *RRB* *FAE*

2.15 Annet

2.15.1 Fredning av Skoltebyen kulturminneområde i Neiden

Samisk kulturminneråd oversendte fredningsforslag av Skoltebyen kulturminneområde i Neiden til Riksantikvaren for sentral behandling i april 1997. Dette er det første fredningsforslaget fra et samiske organ. Det er derfor spesielt beklagelig at arbeidet med fredningsforslaget ikke er fulgt opp av Riksantikvaren med en sentral høring og behandling.

Den manglende framdriften er ikke minst beklagelig med tanke på nødvendigheten av en kontinuerlig oppfølging av arbeidet for styrking av østsamisk kultur, Stortingets vedtak om et østsamisk museum som nasjonalt samisk tusenårssted og Riksantikvarens tidlige oppfordring til Samisk kulturminneråd om å ta opp dette vernearbeidet. Sametinget håper Riksantikvaren i 1999 får fortgang i behandlingen av fredningsforslaget.

2.15.2 Tiltak mot prostitusjon

Sametinget foreslå i sak 14/98 at kjøp av seksuelle tjenester gjøres straffbart. Vi ber om at Regjeringen vurderer spørsmålet i tilknytning til den lovproposisjon om endringen i straffeloven som vil følge etter seksuallovbruddsutvalgets utredning. Selv om et lovforbud ikke vil kunne erstatte det sosiale og samfunnsbyggende arbeid mot prostitusjon, vil det kunne gjøre dette arbeidet lettere og mer effektivt. Et lovforbud vil etter Sametingets oppfatning også være et sterkt signal om at prostitusjon ikke er akseptabelt i vårt samfunn.

2.15.3 Nødhjelp til samene på Kola

Sametinget har engasjert seg i nødsituasjonen på Kola. Visepresidenten deltok i september på en studietur til Murmansk og Lujávri (Lovozero arrangert av Barentssekretariatet, og målet var å studere prosjekter i regi av Barents-samarbeidet innenfor helse, miljø, næring og kultur blant urfolk.

Oppholdet ble imidlertid preget av den akutte nødsituasjon som var oppstått, og som selvfølgelig også har konsekvenser for den samiske befolkningen i området.

Sametingsrådet har bevilget kr 70.000,- til nødhjelp på Kolahalvøya. Pengene går via Kárášjoga gielda/ Karasjok kommune, som koordinerer hjelp til vennskapskommunen Lujávri. Slik vet vi at det går hjelp direkte til samer på russisk side.

2.15.4 Lokal Agenda 21

Sametingsrådet har i forbindelse med Miljøverndepartementets arbeid med oppfølging av Lokal Agenda 21 og etablering av regionale knutepunkt, foreslått etablering av et samisk knutepunkt for LA21. Formålet for et samisk knutepunkt vil være å bidra til at bærekraftig utvikling kommer inn på den politiske dagsorden og avspeiles i Sametingets og kommunale planer og tiltak, å supplere og styrke eksisterende relevante prosesser, å stimulere til utvidet samarbeid mellom samiske institusjoner og organisasjoner og å være kontaktpunkt for Sametinget, Miljøverndepartementet og det landsdekkende kompetansenettverket som er under utvikling. Saken er en oppfølging av presidentens møte med miljøvernministeren 17. mars i år.

Sign: *RRB* *FAE*

2.15.5 Organiseringen av samisk kulturminnevern

Organiseringen av samisk kulturminnevern er evaluert av NIBR i 1998. Evalueringsrapporten var ferdig i november d.å. Rapporten ser på tre hovedperspektiv kalt samisk styring, desentralisering og samordning.

Rapporten konkluderer med at de samiske interessene innenfor kulturminnevernet er blitt styrket i den perioden Samisk kulturminneråd har vært i aktivitet. Organisasjonsmodellen som er valgt for den samiske kulturminneforvaltningen anses å romme muligheter til å oppnå både samepolitiske mål og en stor grad av målene for desentralisering og samordning. Det sies likevel at små og på mange måter utilstrekkelige ressurser sammen med mangelfullt grunnlagsmateriale i form av registrerte kulturminner, gjør at Samisk kulturminneråd ikke når langt nok i sitt arbeid.

Miljøverndepartementet har uttalt at prøveordningen med Samisk kulturminneråd har vært vellykket, at den skal fortsette og at den skal styrkes i tiden framover.

3 Sametingets fagpolitiske og forvaltningsmessige oppgaver

3.1 Fordeling av tilskudd

Sametinget har helt siden opprettelsen i 1989 hatt som mål å påta seg flest mulig oppgaver på felt som berører det samiske samfunn. Sametinget har arbeidet med å bygge opp sitt interne system slik at dette fungerer i forhold til de oppgaver som skal utføres. Sametinget overtok fra og med budsjettåret 1993 en rekke nye forvaltningsoppgaver. Alle ordninger som fra 1993 er lagt inn under Sametingets budsjettkapittel kap. 0540 i statsbudsjettet er Sametingets forvaltningsansvar. For å kunne ivareta ansvaret, har Sametinget utarbeidet en rekke forskrifter og retningslinjer for fordeling av midlene.

Nytt økonomireglement for staten ble fastsatt ved Kgl.res. 26. januar 1996. Siktemålet med det nye reglementet er en mer effektiv styring og utnyttelse av statlige midler, og en bedre mål- og resultat oppnåelse. For å kunne tilfredsstillе de kravene som blir stilt i det nye økonomireglementet må Sametinget utarbeide ny instruks for økonomiforvaltningen i Sametinget og innføre nytt økonomisystem. Dette arbeidet ble startet i januar 1998 og det nye økonomisystemet vil være i drift fra 1. januar 1999. Store deler av 1999 vil gå til å utvikle egnede mål og resultatsystemer tilpasset Sametingets egne systemer. Det er et mål at Sametinget til enhver tid skal ha oversikt over utviklingen innenfor de ulike deler av det samiske samfunn, for best mulig å kunne tilpasse sitt virkemiddelsystem i forhold til de behov man avdekker.

Når det gjelder eksterntfinansierte virkemidler til sametingssystemet er det i dag slik at Samisk utviklingsfond, post 5L, de to siste årene har vært tilført midler over reindrifftsavtalen og jordbruksavtalen. Dette er midler som forhandlingspartene har forhandlet frem til å styrke arbeidet med næringsutvikling i regi av Samisk næringsråd. I 1998 ble henholdsvis kr. 2 mill overført over reindrifftsavtalen, og kr. 1 mill. overført over jordbruksavtalen.

Eksterntfinansieringen av prosjekter og tiltak på Sametingets driftsbudsjett gjør at driftskostnadene på regnskapet år for år vil ligge i overkant av det budsjettet som tidligere er vedtatt. Årsaken til at disse midlene er holdt utenfor budsjettfordelingen, er at man skal kunne sammenligne tallene som bevilges over den faste bevilgningen fra år til år.

Sign: RRB / FAE

99 / 6 - 1

3.2 Sametingets driftsregnskap 1998

Totale bevilgnings- og regnskapstall for kap. 0540/3540 Sametinget (alle tall i tusen).

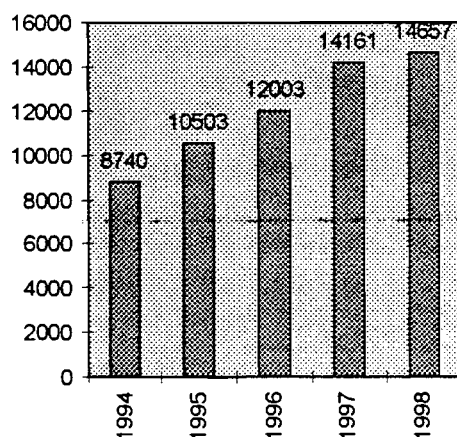
Post	Betegnelse	Bevilgning	Regnskap	Mer-/mindre forbruk
01	Driftsutgifter	27 263	30 075	- 2 812
51	Samisk næringsråd	20 597	20 597	0
52	Samisk kulturråd	10 376	10 376	0
53	Samisk språkråd	18 206	18 206	0
70	Tilskudd til andre samiske formål	9 922	9 905	17
	Sum	86 364	89 159	- 2 795
	Kap. 3540 Tilfeldige innt.	2 724		2 724
	Sum	89 088	89 159	- 71
	Mer forbruk			- 71

Regnskapet for 1998 viser et merforbruk på kap. 0540/3540 på kr 71.000,-

Sametinget som det sentrale samiske myndighetsorgan, er naturlig også adressat for saker som berører den samiske befolkning. Siden Sametinget ble etablert har det vært en jevn vekst i antallet henvendelser og saker Sametinget mottar. Denne økningen er gledelig og samtidig en stor utfordring for tinget både administrativt og politisk.

Dagens administrative system er under økende press bare for å kunne håndtere veksten i antall henvendelser til Sametinget. Det er imidlertid en målsetting å utvikle kapasiteten i Sametingssystemet i takt med de krav som stilles til Sametinget både som forvaltningsorgan og politisk organ.

Nedenforstående tabell illustrerer antallet journalføringer i perioden 1994-1998. Utviklingen viser at dagens Sameting håndterer en dokumentmasse som begynner å nærme seg departementenes. Til sammenligning hadde Landbruksdepartementet i 1998 22.643 journalføringer.

Antallet journalføringer i perioden 1994-1998

Sign: *RRS* / *JAE*

3.3 Sametingsrådet

Sametingsrådets forvaltningsmessige oppgaver i 1998 har vært fordeling av tilskudd til samiske organisasjoner (kr.2.600.000,-), fordeling av midler til politiske grupper i Sametinget (kr.1.300.000,-), samt andre tiltak (kr. 147.000,-).

3.4 Forvaltnings- og fagpolitiske oppgaver i Sametingets underliggende råd

3-4.1 Arbeidet med samisk språk

Samisk språkråd er et organ for Sametinget og har ansvaret for å utvikle og bevare samisk språk i Norge. Oppgavene til Samisk språkråd er å verne om den kulturarv som samisk skriftspråk og talespråk representerer, arbeide for bevaring og styrking av samisk språk, utvikle samisk terminologi, fastsette skrivemåten av samiske ord og uttrykk innenfor rammene av de fastsatte nordiske samiske rettskrivninger, veilede og informere om samiske språkspørsmål, føre oversikt over kvalifiserte oversettere og tolker samt fremme og delta i nasjonalt og nordisk samarbeid om samiske språkspørsmål.

Sametinget har i 1998 overført kr 198.000,00 fra post 70 til post 53 for å styrke satsingen i samisk språk.

Samisk språkråd har i 1998 arbeidet med følgende spørsmål:

Tospråklighet

Sametinget har gitt Samisk språkråd ansvar for fordeling av statlige midler til samisk tolketjeneste og tospråklighet, til de seks kommunene som tilhører forvaltningsområdet for samisk språk: Karasjok, Kautokeino, Tana, Porsanger, Nesseby og Kåfjord kommuner og Finnmark og Troms fylkeskommuner. Midlene for inneværende år var 16.650.000 kroner.

Tolkeprøve- og autorisasjonsordning

Samisk språkråd har en godkjenningsordning som kan gi grunnlag for registrering av godkjente tolker. Samisk språkråd har hatt en arbeidsgruppe som har fremmet forslag til hvordan en slik autorisasjonsordning skal fungere.

Støtte til prosjektarbeid

Samisk språkråd har i 1998 gitt støtte til følgende prosjekter etter søknad fra kommuner/fylkeskommuner, her nevnes: stedsnavnprosjekt - sørsamisk område, prosjekter innen helse- og sosialtjenesten, terminologitviking, språkkurs for samisktalende, samisk språksentere, tospråklige barnehager, språkveileder - Evenes og Skånland kommuner.

Språkundersøkelse - offentlige organer

Samisk språkråd har i 1998 gjennomført en undersøkelse om bruken av samisk språk i offentlige organ i Norge. Undersøkelsen gir Sametinget en beskrivelse av situasjonen for samisk språk i offentlig sammenheng. Samisk språkråd har for første gang undersøkt hvordan offentlige organer bruker samisk i statstjenesten, og om de organer som yter tjenester i hele eller deler av forvaltningsområdet for samisk språk, kjenner samelovens språkregler.

Av 43 spurte statlige institusjoner svarte 35 på denne undersøkelsen. Undersøkelsen viser at samelovens språkregler ikke blir fulgt. Det ser ut til å være tre hovedårsaker til dette. Statsinstitusjonene har manglende kjennskap til regelverket (samelovens språkregler med forskrifter, mållova og forvaltningsloven). Videre mangler statsinstitusjonene rutiner for

Sign: *REP* , *JAE*

språklikestillingsarbeid. Statsinstitusjonene har i tillegg få ansatte med kunnskaper i samisk språk.

Utdanningsstipend for samisk ungdom

Sametinget vedtok i sak 16/93 retningslinjer til Utdanningsstipend for samisk ungdom. I Sametingets budsjett for 1998 - Fordeling, ble det på kap. 549 post 70.3 avsatt kr. 850.000 til utdanningsstipend for samisk ungdom. Det var stor interesse for utdanningsstipendet i 1998.

Samisk orddatabank

Samisk orddatabank er en database hvor samiske ord og samisk terminologi samles og blir tilgjengelig for flest mulig brukere. Brukerne skal kunne søke både etter samiske og norske ord. Den primære målsettingen med dette prosjektet er å forsøke å få organisert et systematisk arbeid innen samisk terminologiutvikling og å oppnå raskere og bredere anvendelse av språket ved hjelp av nettverk. Prosjektet skal legge forholdene til rette for en koordinert utvikling av det samiske språk der både eksisterende og ny terminologi blir tilgjengelig for flest mulig.

Samisk språknemnd

Samisk språkråd har i 1998 deltatt i planleggingen av Samisk språknemnd, en felles nordisk nemnd for det samiske språkarbeidet. Samisk språknemndas reorganisering under sametingene gjør at Samisk språkråd får større ansvar for arbeidet i språknemnda. Det knytter seg en del utfordringer i forhold til organisering og finansiering av dette arbeidet.

3.4.2 Arbeidet med samisk kulturminnevern

Samisk kulturminneråd har som formål å verne samiske kulturminner og på en måte som bidrar til å styrke og videreføre samisk kultur.

Samisk kulturminneråd er organisert under Sametinget, som har den politiske styring og arbeidsgiveransvar, og Miljøverndepartementet ved Riksantikvaren, som har det overordnede fagansvar. Samisk kulturminneråds administrasjon er delegert myndighet og har forestått den løpende saksbehandling etter kulturminneloven og ivaretagelse av kulturminneinteresser i plan- og bygningsloven.

Sametinget vedtok et budsjett for Samisk kulturminneråd for 1998 på kr. 5.451 mill.kr. Samisk kulturminneråd er gitt fordelingsmyndighet over post 1429 72,7 på Riksantikvarens budsjett. Posten var i 1998 på 600.000 kr og er ment nyttet til konkrete vernetiltak for samiske kulturminner og kulturmiljø.

Evaluering av samisk kulturminnevern

Organiseringen av samisk kulturminnevern er evaluert av NIBR i 1998. Rapporten ser på tre hovedperspektiv kalt samisk styring, desentralisering og samordning. Rapporten konkluderer med at de samiske interessene innenfor kulturminnevernet er blitt styrket i den perioden Samisk kulturminneråd har vært i aktivitet. Organisasjonsmodellen som er valgt for den samiske kulturminneforvaltningen anses å romme muligheter til å oppnå både samepolitiske mål og en stor grad av målene for desentralisering og samordning. Det sies likevel at små og på mange måter utilstrekkelige ressurser sammen med mangelfullt grunnlagsmateriale i form av registrerte kulturminner, gjør at Samisk kulturminneråd ikke når langt nok i sitt arbeid.

Miljøverndepartementet har uttalt at prøveordningen med Samisk kulturminneråd har vært vellykket, at den skal fortsette og at den skal styrkes i tiden framover.

Faglige initiativ, oppgaver og prosjektarbeid i 1998:

Sign: *RRB* / *FAE*

Det har vært en økning i antall saker som Samisk kulturminnevern har ansvar for. Som ivaretager av samiske kulturminneinteresser i plan- og byggesaker etter plan- og bygningsloven gir Samisk kulturminneråd høringsuttalelser til statlige verneplaner, til fylkesplaner, til kommunale arealplaner, reguleringsplaner, bebyggelsesplaner og enkeltsoeknader, og til konsekvensutredninger. Samisk kulturminneråd driver veiledning i planspørsmål overfor kommunene, og har innsigelsesmyndighet overfor kommunenes arealplaner, reguleringsplaner og bebyggelsesplaner.

Samisk kulturminneråd legger stor vekt på å ha et generelt godt samarbeid med fylkeskommunene og Fylkesmannen i saksbehandlingen. Der det er mulig søkes det å gjennomføre fellesbefaringer med fylkeskommunene og miljøvernavdelingene til de enkelt fylkesmenn. Dette gjelder i Finnmark, Troms, Nordland, Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag og Hedemark.

Av saker som har fått særlig oppmerksomhet i 1998 nevnes:

Fredningsforslaget for Skoltebyen kulturminnevernområde i Neiden og skjøtselsarbeid i Neiden, samisk bygningsvern, samisk skjelettmateriale, kulturminnedatabase, restaurerings- og vedlikeholdsprosjekt i Heammogieddi, Kautokeino kommune, dokumentasjonsmateriale fra Røros området, samiske kulturminner og kulturmiljø i Mauken - Blåtind, konsekvensutredning - linjetrase Levanger kommune.

Av internasjonalt samarbeid har Samisk kulturminnevern deltatt i: Norsk-russisk kulturminnevernsamarbeid, konvensjonen om biologisk mangfold, inter-regionalt registreringsprosjekt i sørsamisk område.

3.4.3 Arbeidet med samiske kulturspørsmål

Samisk kulturråd er et underliggende råd i Sametingssystemet. I tillegg til å forestå forvaltningsoppgaver på vegne av Sametinget, er Samisk kulturråd også et fagpolitisk organ for Sametinget i saker som berører samisk kulturpolitikk.

Samisk kulturrådet har et utstrakt samarbeid med andre underliggende råd i Sametingssystemet. En vil spesielt her nevne samarbeidet med Samisk næringsråd og Samisk kulturminneråd med tanke på faglig vurdering og felles finansiering av prosjekter. Videre ser en kontakten med kommuner, fylkeskommuner og samiske organisasjoner som viktig.

Kontaktutvalget for samiske kulturspørsmål

I 1997 ble det foretatt en gjennomgang/evaluering av arbeidet i kontaktutvalget for samiske kulturspørsmål, hvor mandat, oppgaver, vilkår og virksomhet var gjenstand for diskusjon. Det synes som om denne gjennomgangen har resultert i at arbeidet i utvalget har fått en mer tilpasset struktur. Det synes imidlertid vanskelig å måle effekten av arbeidet i utvalget med de sakene som utvalget tar opp sett i forhold til oppfølgingen fra sentrale myndigheter og fra Norsk Kulturråd.

Samisk tusenårssted

Sametingets vedtak om å peke ut Østsamisk museumsanlegg i Neiden som samisk tusenårssted vil kreve til dels store ressurser i Samisk kulturråds administrasjon til oppfølging av det videre arbeidet med tanke på en realisering av prosjektet. Utfordringen vil være å få etablert en juridisk enhet som kan drive fram etableringen og driften av museumsanlegget. Dette vil måtte skje i nært samarbeid med Samisk kulturminneråd, det østsamiske miljøet, Sør-Varanger kommune og andre naturlige samarbeidspartnere.

Sign: *RRD* / *FAT*

Av forvaltningsmessige virkemidler disponerte Samisk kulturråd i 1998:

Samisk kulturfond

I Sametingets budsjett for 1998 ble det over kap. 540, post 52.1 "*Samisk kulturfond*" bevilget kr. 5 000 000,-. Fondets virkeområde er hele landet. Det registreres at antallet søknader øker. Den totale søknadssummen til fondet i 1998 var på omlag 15 mill. kr. Det tilsvarer en økning på omlag 1,5 mill. kr. sett i forhold til tallene fra 1997. Innvilget støtte til de ulike saksområdene synes i hovedtrekk å gjenspeile tidligere års tall.

Siden opprettelsen av Samisk kulturfond er det søkt å forme innsatsen etter egne behov og ønsker på kulturområdet. Det har skjedd i en tid hvor oppgavene har økt, og nye problemstillinger er blitt reist. Samtidig har ikke de økonomiske rammene hatt en tilsvarende økning. En grunnleggende tanke ved opprettelsen av Samisk kulturfond var at utviklingsmulighetene på egen premisser innenfor samisk kunst og kultur skulle sikres.

Ellers forvalter Samisk kultur råd følgende tilskuddsordninger: Fordeling av støtte til samisk forlagsdrift, Fordeling av støtte til samisk kulturhud, Fordeling av støtte til samisk kulturorganisasjoner, Samiske barns oppvekstvilkår .

3.4. Arbeidet med samiske næringssspørsmål

Samisk næringsråd forestår forvaltningsoppgaver på vegne av Sametinget og fungerer som fagpolitisk organ spesielt i saker som berører næringsliv- og sysselsettingsspørsmål.

Samisk næringsråd har et vidt spekter av saker knyttet til de fire forvaltningsområdene, jfr. punkt 1.1. I tillegg til å drive med administrative forvaltningsoppgaver oppgaver er det også nødvendig å drive stor utadrettet virksomhet gjennom service overfor ulike kundegrupper. Samisk næringsråd driver også et utstrakt samarbeid med andre offentlige finansieringsinstanser som krever ressurser for samordning og tilrettelegging. Saksvolumet for 1998 kan illustreres gjennom følgende tall: 140 saker til rådsbehandling, 324 administrativt behandlede saker samt 137 administrativt behandlede saker i næringskombinasjoner.

I Statsbudsjettet for 1998 var fondets bevilgning på kr. 17 597 000. Av denne rammen var 3,2 mill.kroner til videreføring av ordningen med næringskombinasjoner. Rammen for fordeling av tilskudd til duodji var på 3,6 mill. kroner. Over Reindriftsavtalen og Jordbruksavtalen er det stilt henholdsvis 2 mill. kroner og 1 mill. kroner til disposisjon for Samisk næringsråd. Likeledes er det gitt en tilleggsbevilgning på 1 mill. kroner til Hellemo-prosjektet og 2 mill. kroner til oppfølging av Sametingets handlingsplan for samiske kyst- og fjordområder. Sametinget har fått tillatelse til å omdisponere post 01 Driftsutgifter med inntil kr. 500 000 mot tilsvarende innsparing under post 51 Samisk næringsråd. Totalt hadde Samisk næringsråd kr. 27 197 000 til disposisjon for 1998. Det er innvilget tilsagn på vel 31 mill. kr. til fondssøknader i 1998.

Programarbeid

Samisk næringsråd deltar i programarbeid i ulike fora. Dette fører også til en bedre samordning av virkemiddelbruk. Sametinget isolert har verken økonomiske eller administrative ressurser til alene å imøtekomme utfordringer og løse store og omfattende oppgaver i det samiske samfunnet. Her kan nevnes Omstillingsprogrammet for Indre Finnmark og Regjeringens Nord-Norge utvalg.

Samisk næringsråd har i 1998 for i forestått følgende forvaltningsoppgaver :

Samisk utviklingsfond

Sign: RRB / FAE

Samisk utviklingsfond har til formål å fremme tiltak av særlig kulturell, sosial og økonomisk betydning for den samiske befolkning og det samiske bosettingsområdet. Fondet er et distriktpolitisk virkemiddel i sametingssystemet. I tillegg til en målsetting om å skape og opprettholde levedyktig næringsvirksomhet og arbeidsplasser innenfor virkeområdet, vil fondet også ha funksjon som et kultur- og likestillingspolitisk virkemiddel i det samiske bosettingsområdet.

Med et utvidet geografisk virkeområde fra 1997 legger de nye retningslinjene som ble vedtatt i 1998 opp til en mer markert støtteprofil ovenfor kuturtiltak, reindriftsrelatert virksomhet og tiltak avledet av reindrift.

Fondets geografiske virkeområde er nå avgrenset til 20 kommuner og den samiske befolkning på Senja og Lenvik kommune og i sørsameområdet.

Fondets geografiske virkeområde i Finnmark fylke er kommunene:

Guovdageaidnu/Kautokeino, Kárááohka/Karásjok, Porsanger, Deatnu/Tana, Unjárga/Nesseby, Kvalsund og deler av kommunene Gamvik, Lebesby, Alta og Måsøy.

I Troms fylke er virkeområdet Kvænangen kommune, Gáivuona / Kåfjord kommune, Storfjord kommune, kretser i Lavangen-, Tromsø- og Skånland kommuner og bygder i Gratangen kommune. I tillegg kan fondet yte støtte til den samiske befolkningen på Senja og fastlandsdelen av Lenvik kommune.

I Nordland fylke er virkeområdet deler av Evenes og Tysfjord kommuner og kretsene Veggen og Vassdalen i Narvik kommune. I tillegg kan fondet yte støtte til den samiske befolkningen i området fra Saltfjellet i Nordland til Engerdal i Hedmark fylke.

I tillegg forvalter Samisk næringsråd: fordeling av støtte til næringskombinasjoner, fordeling av støtte til duodji og midler over Interreg-programmet.

4 Økonomiske og administrative utfordringer

4.1 Innledning

Sametinget er inne i en prosess når det gjelder overføring av forvaltningsordninger som direkte berører den samiske befolkning. Sametinget vil fra og med 1999 få overført sitt budsjett som en såkalt post 50-bevilgning. Dette betyr at Sametinget vil forvalte sine midler innenfor en ramme som tinget selv må prioritere innenfor. Sametinget må til en hver tid vurdere hvilke ordninger og virkemidler som skal videreføres, styrkes, eller reduseres. Samtidig er det foretatt en endring i måten regjeringen behandler samiske saker i forbindelse med statsbudsjettet. På regjeringens budsjettkonferanser behandles samiske tiltak og bevilgninger samlet, og danner derfor et godt grunnlag for en mer helhetlig samepolitikk, jf. St.meld. nr. 52 (1997-98) og Kommunal- og regionaldepartementets oversikt over bevilgninger til samiske formål, H-12/98.

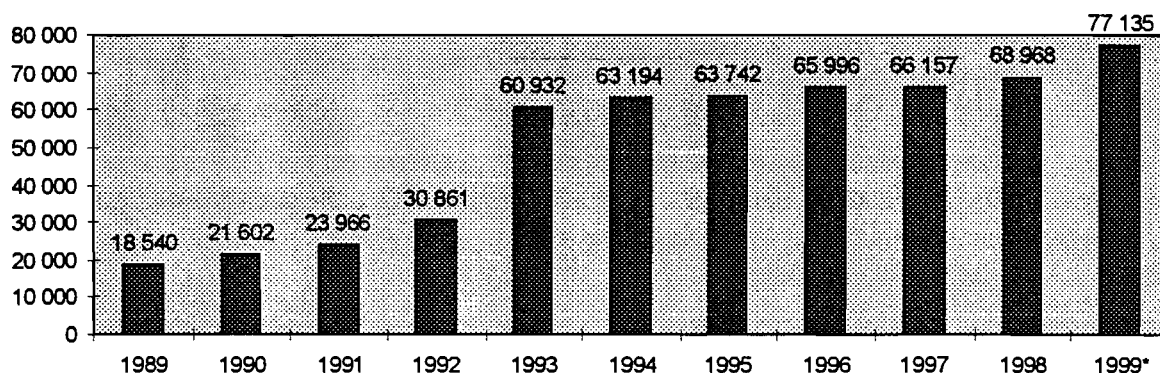
En konkret endring i forhold til inneværende år er at man fra og med år 2000 må foreta en budsjettbehandling også halvveis i året, da fortrinnsvis under mai-plenum. Årsaken til det er at Sametinget vil stå fritt til å disponere underforbruk, eller dekke inn overforbruk fra året før. Det betyr at man ved regnskapsavslutning året før må forelegge et eventuelt overskudd/underskudd for plenum for å foreta nødvendige omdisponeringer.

Den praksis Regjeringen har utviklet i budsjettarbeidet med samiske tiltak, åpner for nye muligheter også i Sametingets budsjettarbeid. Det viktige for inneværende år må sies å være at Regjeringen har fulgt Sametingets prioritering når man har sett muligheten for å øke

budsjettet. Dette er et gjennomslag for tingets rolle som premissleverandør og ansvarlig organ, som er satt til å vurdere og prioritere det samiske samfunns behov.

På en rekke områder har man ikke fått gjennomslag. Dette er imidlertid saker som må vurderes på nytt i sammenheng med budsjettet for år 2000. En rekke nye behov som man ikke var klar over ved behandlingen av budsjettet i 1997 vil måtte vurderes og prioriteres.

I perioden 1989-1999 har det vært en utvikling av Sametingets budsjett. Målt i 1989-kroner har budsjettet økt fra kr. 18,5 mill. til kr. 77,1 mill, eller en tilnærmet en firedobling. Delvis er dette på grunn av utvikling av rammen for ulike ordninger, men også et resultat av en samordning av ulike budsjetter etterhvert som Sametinget har overtatt eksisterende tilskuddsordninger.

*Budsjette utviklingen i 1989 kroner (i 1000 kroner). *Konsumprisindeksen for 1999 er anslått til 2,5%*

Budsjettet for 1999 innebærer at Sametinget kan realisere en styrking av eksisterende ordninger. Dette er særdeles positivt i det man nå ser en sterkere dynamikk i samarbeidet mellom Sametinget og sentralforvaltningen i å ta ansvar for tiltak overfor den samiske befolkning.

Sametinget tar ansvaret for å forvalte tilskuddsordninger og utvikle retningslinjer tilpasset det samiske samfunns behov, men kan ikke på selvstendig grunnlag påvirke den samlede økonomiske ramme til disposisjon. Det innebærer at man er avhengig av et nært samarbeid med regjering og storting om de finansielle rammene for Sametingets virksomhet.

4.2 Behov for ressurser i år 2000

I tråd med tidligere praksis behandlet Sametinget på sitt novemberplenum i sak 47/98 budsjettet for år 2000. I den sammenheng ble nye tiltak drøftet og prioritert.

Som en oppfølging av regjeringens arbeid med å samordne samiske tiltak på statsbudsjettet, er det ikke bare tiltak på Sametingets eget budsjettkapittel som er drøftet, men også andre tiltak som foreløpig ikke er innenfor Sametingets forvaltningsmyndighet. Denne prioriteringen er et signal til regjeringen om planer og tiltak Sametinget ønsker å igangsette/styrke, slik at de kan legges til grunn for regjeringens arbeid med budsjettet for år 2000.

Nedenfor følger en tabell med de foreslåtte tiltak og påfølgende begrunnelse for det enkelte forslag. For oversiktens skyld er kun de poster som er foreslått økt tatt med:

Sign: *RRB* *JAE*

Prioritert rekkefølge			(i 1000 kr)		
Kap.	Post	Betegnelse	1999	Behov 2000	+/-
540	01	Sámi sierrabibliotek/Samisk spesialbibli	1 882	4 600	2 718
540	01	2 stillinger til Sametingets hovedadm	17 145	18 345	1 200
540	52	Samiske barn og unge	1 425	3 505	2 080
540	52	Samiske kulturhus, driftsstøtte	2 843	7 843	5 000
320	73	Tusenårssted - Østsamisk museumsanlegg	0	8 500	8 500
540	53	Samiske språksentre	0	1 200	1 200
540	52	Gába - kvinneblad	0	1 210	1 210
320	73	Á ja samisk senter	0	13 000	13 000
320	73	Museum for kunst- og kulturhist.	0	1 500	1 500
324	70	Beaivváš Sámi Teahter	9 531	12 500	2 969
540	21	Utredningsoppdrag/planarbeid	0	2 000	2 000
323	73	Samisk filmfond	0	2 000	2 000
328	70	Sámiid Vuorká-Dávvirat	2 712	3 200	488
540	01	Sametingets stedlige kontor Oslo	0	1 500	1 500
335	75	Samiske aviser	8 000	10 000	2 000
540	53	Rett til opplæring i samisk	0	1 000	1 000
540	52	Samisk kulturfond	9 125	11 125	2 000
540	51	Samisk utviklingsfond	20 097	22 097	2 000
1429	72	Samisk kulturminnevern	600	1 000	400
540	01	2 stillinger til underliggende råd	0	870	870
Sum prioriterte behov			73 360	126 995	53 635

Eksisterende tiltak er foreslått videreført slik det fremgår i fordelingen av 1999-budsjettet i sak 46/98. Det er bl.a. knyttet betydelig usikkerhet til kostnadsbehovet til inventar i det nye sametingsbygget. De prioriterte behov som er presentert ovenfor og begrunnet i det følgende, forutsetter at rammen for 2000-budsjettet økes med angitte beløp i forhold til 1999-budsjettet.

Sametinget har for år 2000 prioritert informasjonsvirksomhet med følgende tiltak:

- Etablering av Sámi sierrabibliotek/Samisk spesialbibliotek
- Styrking av hovedadministrasjonen med midler til en stilling som informasjonskonsulent
- Styrking av arbeidet med samiske barn og ungdom

Sign: *RRD* *FAL*

Prt. 1 Sámi sierrabibliotekha/Samisk spesialbibliotek (SSB)

SSB skal overføres til Sametinget, når SSB er oppgradert og omgjort til en ren statsinstitusjon.

Sametinget ber om at Kulturdepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet tilfører stillingsmessige og økonomiske ressurser for å gjennomføre organiseringen.

Økonomiske konsekvenser av arbeidsgruppens forslag til organisering er til sammen på kr. 3.375.764,-. På grunn av pris- og lønnsjusteringer er dette for år 2000 stipulert til **4 mill. kroner**. SSB tilføres ytterligere kr. 600 000 øremerket bibliotekavdelingene i Sør- og lulesamisk område. Avdelingene tilføres kr. 300 000 hver.

Prt. 2 Saksbehandlere til Sametingets hovedadministrasjon

Sametinget har siden opprettelsen møtt et stort informasjonsbehov fra norsk, samisk og utenlandsk publikum om samiske forhold generelt, og om Sametingets virksomhet spesielt. Sametinget har behov for midler til 1- en stillingshjemmel for å videreføre det arbeidet som er påbegynt på informasjonssiden.

Sametingets hovedadministrasjon har behov for en sekretær som kan utføre oppgaver for presidenten og visepresidenten.

Prt. 3 Samiske barn og ungdom

Samisk kulturråd forvalter gjennom tilskuddsordningen Samiske barns oppvekstvilkår 1,25 mill. kroner, og for 1999 1,425 mill. kroner. Antall søknader til tilskuddsordningen øker kraftig og i 1997 var samlet søknadssum på 3,1 mill. kroner. Samisk kulturråd har prioritert tiltak som igangsettes av eller etter initiativ fra barn og unge.

Samisk kulturråds oppgave blir med utgangspunkt i den samiske kulturen og dens tradisjoner å tilrettelegge tiltak som skaper språklig og kulturell tilhørighet til egen kultur. Det viktig å ta med i vurderingen de betydelige endringene som har skjedd de siste årene

I NOU 1987:34 Samisk kultur og utdanning foreslås det å avsette midler på statsbudsjettet for periodiske samiske publikasjoner. Utvalget peker på at det er en særdeles viktig oppgave å få i gang samisk barneblad med regelmessig utgivelse. Med bakgrunn i dette foreslås at det settes av midler til utgivelse av ungdomsmagasin og barneblad.

Prt. 4 Samisk kulturhus, driftsstøtte

Det foreslås en økning på **5 mill. kroner** til driftsstøtte av eksisterende samiske kulturhus. Nåværende samiske kulturinstitusjoner må sikres bedre driftsfinansiering. Dette gjelder Saemien Sijte, Sijti Jarngge og Várjjat Sámi Musea, og i tillegg er Ája Samisk senter etablert og må tas med i driftsstøtteordningen.

Prt. 5 Tusenårssted - Øst samisk museumsanlegg, Neiden

Sametinget har vedtatt Østsamisk museumsanlegg i Neiden som samisk tusenårssted. Å etablere en Østsamisk museumsanlegg er en kulturvernoppgave som både i samisk og nasjonal sammenheng må karakteriseres som svært viktig.

Den østsamiske gruppen er liten, og deres spesielle historie i statsrettslige, religiøs, språklig og kulturell sammenheng tilsier et statlig engasjement omkring kulturvernoppgavene.

Byggekostnader for Østsamisk museumsanlegg i Neiden er beregnet til nærmere 17 mill. kroner. Sametinget fremmer forslag om 8,5 millioner i år 2000 og vil fremme forslag om tilsvarende beløp til statsbudsjettet 2001.

Sign: *RRB* / *FAL*

Prt. 6 Samiske språksentre

Erfaringen viser at det i områder hvor det er opprettet språksentre har arbeidet med å fremme språket lykkes bra. Slike språksentre burde etableres lokalt i områder hvor språket har dårlige betingelser. Språksentre kan ikke eksistere uten økonomiske ressurser og vi vil derfor foreslå en bevilgning på **1,2 mill. kroner** selv om behovet er mye større.

Prt. 7 Gába - kvinneblad

Gába er et samisk kvinneblad, som skrives på nordsamisk og norsk. Gába behøver en permanent statlig finansiering på **1,2 mill. kroner** slik at bladet kan utgis fire ganger årlig.

Prt. 8 Ája samisk senter, Kåfjord

Ája samisk senter er et prioritert tiltak, både i kommune- og fylkesplan og Sametinget har i sin behandling av «Samlet plan for samiske kulturhus» prioritert Ája samisk senter øverst av kulturhus som skal etableres.

Ája samisk senter søkes realisert med statlig, fylkeskommunal og kommunal finansiering. Den statlige delen er budsjettert med **13 mill. kroner** av totalt byggekostnader på 26 mill. kroner i år 2000. Restbeløpet vil bli fremmet til statsbudsjettet 2001.

Prt. 9 Kap. 328/Dep. KD Nasjonale institusjoner - Sámiid Vuorká-Dávvirat/De Samiske Samlinger

Departementet har foreslått en bevilgning på 2,712 mill. kr til Sámiid Vuorká-Dávvirat/De Samiske Samlinger i 1999. Dette er noe mindre enn institusjonen hadde budsjettert for 1998. Budsjettet var på 3,2 mill. kr.

Sametinget foreslår at bevilgningen blir økt til **3,2 mill. kroner** for å kunne utføre de oppgaver Sámiid Vuorká-Dávvirat/De samiske samlinger er pålagt.

Prt.10 Kap. 324/Dep. KD Samisk teater

Departementet har foreslått en bevilgning på 9,531 mill. kr. til Beavváš Sámi Teahter i 1999. Dette er langt under det teateret selv hadde budsjettert. For å kunne utføre de tiltakene som er satt av teateret er det behov for en bevilgning på 12,3 mill. kr.

Sametinget foreslår at bevilgningen blir økt til **12,5 mill. kroner**.

Prt. 11 Særskilte utredninger og planer

Sametinget har årlig en rekke prosjekter gående med utarbeiding av diverse planer for ulike politikkområder. De ulike planarbeidene er gjerne eksternfinansiert. Behovet for å finansiere slike planer/utredninger er stadig økende, og det er unødvendig arbeidskrevende og for tilfeldig å basere dette på eksterne midler. Det er viktig og riktig å legge til grunn at Sametinget selv dekker slike behov innenfor egne rammer. Det foreslås derfor at Sametingets budsjetttramme økes med **2 mill. kroner** for å dekke tingets behov for utarbeidelse av egne planer/utredninger.

Prt.12 Kap. 323/Dep KD Samisk filmfond

Det opprettes et samisk filmfond for finansiering av samisk film- og videoproduksjon.

Prt.13 Samisk nasjonalmuseum for kunst- og kulturhistorie

For å få gjennomført etablering av Samisk nasjonalmuseum for kunst- og kulturhistorie er det nødvendig å sette av midler til investering av utvidelsen av Sámiid Vuorká-Dávvirat/De

Sign: *RRB* , *TAE*

Samiske Samlinger til også å romme et samisk kunstmuseum. I første omgang søkes det en bevilgning på **1,5 mill. kroner**.

Prt.14 Sametingets stedlige kontor i Oslo

For å ivareta Sametingets representasjons-/informasjons- og støttefunksjoner i Oslo, foreslås det en bevilgning på **1,5 mill. kroner** for år 2000 til etablering og drift av kontoret.

Prt.15 Kap. 335/Dep. KD Tilskudd til samiske aviser

Bevilgningen foreslås videreført og økt til 8,0 mill. kr. i 1999. Bevilgningen gjelder grunntilskudd og driftstilskudd til samiske aviser.

Sametinget foreslår at bevilgningen blir økt til **10 mill. kroner**.

Prt.16 Rett til opplæring i samisk

Erfaringen har vist hittil at samelovens §§ 3 - 7 og 3 - 8 er en bestemmelse som ikke kan realiseres så lenge det ikke gies egne midler til dette. Derfor vil vi fremme forslag om at det etableres en stipendordning for personer som ønsker å lære samisk.

Det foreslås etablert en stipendordning med **1 mill. kroner**.

Prt.17 Samisk kulturfond

For å sikre en tilfredsstillende utvikling av Samisk kulturfond, foreslås det å øke bevilgningen til fondet med **2 mill. kroner**.

Behovet for økningen av fondet er blitt aktualisert ved at Samisk kulturråd de to siste årene har fått mange søknader til basisutstillinger i samiske institusjoner. Dette har bakgrunn i endring av praksis om at kostnader til utstillinger skal inngå i byggebudsjettet. Det har medført problemer for finansiering av basisutstillinger, og medfører at samiske institusjoner ikke får realisert sine planer. Den uklare situasjonen vedrørende finansiering av basisutstillinger har medført ekstra økonomisk belastning på samisk kulturfond.

Prt.18 Samisk utviklingsfond

Utvidelse av Samisk utviklingsfonds geografiske virkeområde omfatter nå 6 nye kommuner i tillegg til de 15 som allerede er innenfor mandatområdet. I forbindelse med utvidelse av virkeområdet må fondsbudsjettet økes. I tillegg skal det etter forskriftene ytes fondsstøtte til kultur- og språktiltak og til reindriftssamisk næringsvirksomhet.

Prt.19 Kap. 1429/Dep. MD Samisk kulturminnevern

Det er satt av kr 600.000 i 1998 til Samisk kulturminnevern for å styrke innsatsen knyttet til tekniske og industrielle kulturminner

Sametinget foreslår at bevilgningen blir økt til **1 mill. kroner** for å kunne støtte opp under ulike kulturminne- og kulturmiljøprosjekter som gjør aktiv bruk av lokalmiljøet. Dette vil igjen bidra til engasjement omkring samiske kulturminner spesielt, og samisk kultur og historie generelt.

Prt.20 2 stillinger til Sametingets underliggende råd

Utvidelse av virkeområdet og satsing på kvinnetiltak vil medføre større saksbehandler behov i Samisk næringsråd. Det er behov for midler til 1-en saksbehandlerstilling.

Samisk kulturminneråd har i dag 12 stillingshemler. Samisk kulturminneråd har behov for midler til en saksbehandler som har samisk kulturminnefaglig kompetanse

Sign: *RRB* / *JAE*

Tillegg - Utgivelse av samiske læremateriell

Det er i dag stor mangel på samiske læremidler som er godkjent i henhold til det nye læreplanverket L-97 Samisk. Det vil derfor være viktig å jobbe for å bedre rammevilkårene for læremiddelproduksjon. Rammevilkårene som det i den sammenheng kan vises til er bl.a.:

- økonomiske vilkår, sosiale ordninger og tilbud om kompetanseutvikling for de som lager samiske læremidler.
- støtte til samiske forlag bør økes til 4 millioner kroner. Sametinget vil i den sammenheng også ta initiativ til å få en klarere rollefordeling mellom Samisk læremiddelsenter og Samiske forlag hva gjelder produksjon av læremidler.
- retningslinjer for støtte fra SND til samiske forlag. I henhold til dagens forskrifter og rundskriv er bedrifter som mottar løpende offentlig støtte utelukket fra å motta støtte fra de bedriftsrettede distriktpolitiske virkemidler som SND forvalter. Derfor må retningslinjene endres slik at bedrifter som mottar løpende offentlig støtte for å fremme samisk språk, kultur og samfunnsliv, skal være unntatt fra denne regelen.

Vedlegg: Sametingets organisering

Organiseringen av det politiske system

Sametinget i plenum
Sametingets møtelederskap
Sametingsrådet

De ulike organene har følgende funksjonsfordeling:

Sametinget i plenum

Sametinget i plenum er Sametingets øverste organ. Plenum er suveren i å regulere sin virksomhet innenfor de rammer som er fastlagt i lov av 12. juni 1987 nr. 56 om Sametinget og andre samiske rettsforhold. Sametinget i plenum fastsetter tingets forretningsorden og grunnregler, og regulerer virksomheten til de underliggende fagråd. Sametinget gjennomgikk sin organisering i sak 35/98 Sametingets organisering, og fastsatte grunnregler og forretningsorden som regulerer dette.

Sametingets møtelederskap

Valg av møtelederskap og møtelederskapets funksjon er regulert i sametingets grunnregler § 2-2 og sametingets forretningsorden §§16 og 17. Møtelederskapets skal blant annet innkalle og lede Sametingets plenumsmøter, utpeke Sametingets deltakere til parlametariske møter og konferanser og avgjøre søknader om permisjon.

Sametingsrådet

Sametingsrådet består av presidenten, visepresidenten og 3 medlemmer. Rådet står for ledelse og drift av Sametingets virksomhet. Rådet er flertallsvalgt blant Sametingets faste representanter. Av *forvaltningsmessige* oppgaver fordeler Sametingsrådet midlene til samiske organisasjoner og tilskuddet til gruppesekretærer i Sametinget, samt "Andre tilskudd" (post 70.6).

Organiseringen av Sametingets underliggende råd

Sign: RRM , IAE

Sametingets underliggende råd inngår i statsbudsjettet kapittel 0540. For å håndtere den daglige forvaltningen av disse ordningene, har Sametinget opprettet underliggende råd med egne administrasjoner til å ivareta disse funksjonene. Sametinget fastsetter de enkelte råds driftsbudsjetter og arbeidsoppgaver.

Rådsstrukturen

Sametinget har etablert følgende underliggende forvaltningsorgan:

- Samisk næringsråd
- Samisk kulturråd
- Samisk språkråd
- Samisk kulturminneråd

De ulike rådene tildeles forvaltningsoppgaver samtidig som de også fungerer som fagligpolitiske rådgivningsorgan.

Rådernes administrasjoner og lokalisering

Hvert av rådene er etablert med egne administrasjoner. Administrasjonene er lokalisert som følger:

- Samisk næringsråd	Karáš johka/Karasjok (samlokalisert med Sametingets hovedadministrasjon)
- Samisk kulturråd	Tysfjord
- Samisk språkråd	Guovdageaidnu/Kautokeino
- Samisk kulturminneråd	Unjárga/Nesseby (hovedadministrasjon)

Samisk kulturminneråd har et eget distriktsapparat. I Snåsa er det etablert et kontor med forvaltningsansvar for sørsamisk område. Distriktskontoret i Tromsø har ansvar for Troms og Nordland fylke. Kontoret i Unjárga/Nesseby har forvaltningsansvaret for Finnmark fylke.

Samisk næringsråd:

- Samisk utviklingsfond
- Tilskudd til næringskombinasjoner
- Tilskudd til duodji

Samisk kulturråd:

- Samisk kulturfond
- Tilskudd til samiske kultursentra
- Tilskudd til samiske kulturorganisasjoner
- Tilskudd til samiske barns oppvekstvilkår
- Tilskudd til samiske forlag

Samisk språkråd:

- Samisk tolketjeneste og tospråklighet (tilskudd til kommuner og fylkeskommuner)
- Utdanningsstipend til samisk ungdom

Sign: RRB / FAT

Samisk kulturminneråd:

- Forvaltning av samiske kulturminner

Med unntak av Samisk kulturminneråd er Sametingsrådet klageinstans for forvaltningsvedtak fattet i de underliggende råd. Riksantikvaren er klageinstans for enkeltvedtak fattet av kulturminnerådet.

Saken avsluttet 24. februar 1999 kl. 12.10

Sign: *RRB* , *FAE*

99 / 6 - 1

Sak 9/99 Samisk parlamentarisk råd

Saken påbegynt 25. februar 1999 kl. 9.00

I. Dokumenter

- Plan for organisering og oppnevning av Samisk parlamentarisk råd. Utarbeidet av arbeidsgruppe nedsatt av sametingspresidentene 28.08.1998.
- Sametingets vedtak i sak 27/96
- Sametingrådets beretning om virksomheten i sak 4/97, punkt 4.5.
- Sametingets vedtak i sak 7/97 Sametingets årsmelding 1996, punkt 2.5
- Sametingets vedtak i sak 8/98 Sametingets årsmelding 1997, punkt 5.2 prt 11
- Sametingrådets beretning om virksomheten i sak 27/98, pkt 2.3 og tillegg til pkt 2.3
- Samarbeidsavtale om felles målsettinger og etablering av Samisk parlamentarisk råd, undertegnet av sametingslederne på grunnlag av vedtak fellesmøte 06.02.1997 i Trondheim
- Brev fra Nordisk Ministerråd av 26.10.1998
- Betenkning om samisk parlamentarisk samarbeid. John B. Henriksen, Nordisk Samisk Institutt - Diedut 2/98 (sendt ut tidligere)
- Behov og grunnlag for en nordisk samekonvensjon. Rapport fra den nordiske arbeidsgruppen for nordisk samekonvensjon (sendt ut tidligere)

II. Innleverte forslag og merknader

Sametingrådets innstilling overfor Sametinget:

1) Samisk parlamentarisk råd

1. Sametinget vedtar med dette opprettelsen av Samisk parlamentarisk råd og foretar oppnevning av medlemmer til Samisk parlamentarisk råd. Første gang oppnevnes medlemmene frem til neste sametingsvalg i Norge i år 2001. Deretter oppnevner Sametinget sine representanter for 4 år. Oppnevningen skjer på første plenum etter nytt valg.
2. Presidentmøtet mellom sametingspresidentene i sametingene i Finland, Norge og Sverige har ansvaret for det forberedende arbeidet og foretar innkalling til det første møtet i Samisk parlamentarisk råd etter at oppnevning av representanter er foretatt i samtlige sameting. Ved samisk parlamentarisk råds første møte avsluttes den interimiske organisering og rådet vedtar vedtekter for sin permanente virksomhet.
3. Samisk parlamentarisk råd søkes støttet med årlige bevilgninger via en felles finansiering mellom Finland, Norge og Sverige. I tillegg kan annen tilgjengelig finansiering søkes når rådet anser det som nødvendig.
Sametinget vil om det blir nødvendig, i en overgangsfase bidra til å finansiere arbeidet med etableringen av Samisk parlamentarisk råd via sametingets eget budsjett. Dette forutsetter at de øvrige sametingene bidrar tilsvarende. Sametingspresidentene arbeider for en oppstartbevilgning for Samisk parlamentarisk råd frem til rådets første møte.

Sign: *REB*, *TAE*

99 / 6 - 1

4. Sametinget ber om at Samisk parlamentarisk råd organiserer og gjennomfører et fellesmøte mellom samtlige sametingsrepresentanter i de tre sametingene for å diskutere felles samisk politikk og ordninger for fremtidig organisering.
5. Avtalen «Avtale om samarbeid mellom sametingene gjennom Samisk parlamentarisk råd» tas opp til revidering innen utløpet av år 2000.

2) Avtale om samarbeid mellom sametingene gjennom Samisk parlamentarisk råd

Sametinget vedtar med dette «Avtale om samarbeid mellom sametingene gjennom Samisk parlamentarisk råd» og legger avtalen til grunn for en permanent etablering av Samisk parlamentarisk råd. Presidenten for Sametinget i Norge undertegner avtalen på vegne av Sametinget.

AVTALE OM SAMARBEID MELLOM SAMETINGENE GJENNOM SAMISK PARLAMENTARISK RÅD

De kontraherende parter sametingene i Finland, Norge og Sverige,

konstaterer at samene er ett folk med felles historie, kultur, språk og tradisjoner, likeså

konstaterer partene at deler av nasjonalstatene Finland, Norge og Sverige er etablert på landområder tilhørende det samiske folk og som fra før statsdannelsene har vært bebodd av det samiske folk, og at samene således er et urfolk i Finland, Norge, Russland og Sverige, partene

konstaterer at det er et særlig behov for samarbeid mellom sametingene i saker som berører samene i flere land eller samene som ett folk, likeså konstateres det at dette samarbeidsbehovet også gjør seg gjeldende i forhold til nasjonalstatene, partene

erkjenner på denne bakgrunn nødvendigheten av å etablere og institusjonalisere et varig samarbeid mellom sametingene, blant annet i forhold til rettslige, økonomiske, sosiale, kulturelle, sivile og politiske spørsmål, likeså

erkjenner partene nødvendigheten av at samene i Russland inviteres til å delta i samarbeidet som observatører, de kontraherende parter

erklærer herved at de har blitt enig om følgende:

Artikkel 1.

Sign: RRB / TAE

Avtalens formål er å legge forholdene til rette for et varig institusjonalisert samarbeid mellom sametingene i saker som berører samer i flere stater eller samene som ett folk.

Likeså er formålet å legge forholdene til rette for at samene skal kunne bevare og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv innenfor den enkelte nasjonalstat, samt at samene som ett folk i flere stater skal kunne bevare og utvikle disse forhold uten hinder av statsgrensene.

Artikkel 2.

For å legge forholdene til rette for et varig samarbeid mellom de folkevalgte sametingene skal Samisk parlamentarisk råd etableres. Som et samarbeidsorgan mellom sametingene skal Samisk parlamentarisk råd utnevnes av sametingene ved at de velger representanter til Rådet.

Artikkel 3.

Samisk parlamentarisk råd skal bidra til samordningen av den politiske behandlingen av saker som berører eller kan berøre samer i flere stater eller samene som ett folk. Rådet skal likeså bidra til utviklingen av andre praktiske samarbeidsformer mellom sametingene. Rådet skal representere samene i Finland, Norge og Sverige i nordiske og andre internasjonale sammenhenger, og ellers i alle sammenhenger hvor man finner det nødvendig med slik felles representasjon.

Artikkel 4.

Arbeidsområdet for Samisk parlamentarisk råd er alle saker som etter rådets oppfatning berører eller kan berøre samene som ett folk.

Samisk parlamentarisk råd kan av eget tiltak planlegge og prioritere virksomhet, reise saker og avgi uttalelser i alle saker innenfor sitt arbeidsområde.

Samisk parlamentarisk råd kan av eget tiltak fremme saker, avgi uttalelser, forslag og anbefalinger overfor sametingene, offentlige myndigheter i Finland, Norge og Sverige og andre land, og internasjonale myndigheter og organisasjoner.

Artikkel 5.

Samisk parlamentarisk råd skal bestå av tjue-en (21) samiske parlamentarikere, valgt av sametingene i Finland, Norge og Sverige blant egne folkevalgte representanter.

Artikkel 6.

Det enkelte sameting skal velge fem (5) representanter til Samisk parlamentarisk råd for en mandatperiode på fire (4) år. Dette valget skal skje på første plenum etter et sametingsvalg. I tillegg skal sametingenes ledere for tingenes utøvende organ alltid inngå i rådets plenum. Det samme gjelder for ett medlem fra hvert av sametingenes styrer/råd. Styret/rådet utpeker dette medlemmet.

Artikkel 7.

Den utøvende ledelse i Samisk parlamentarisk råd betegnes som fellesstyret og består av seks (6) representanter, inkludert sametingenes ledere for tingenes utøvende organ. De tre (3) øvrige representantene velges av Samisk parlamentarisk råd, med en (1) representant fra hvert av sametingene.

Artikkel 8.

Samisk parlamentarisk råd velger sin president og to vise-presidenter blant medlemmene i fellesstyret, likevel slik at ledervervene skal rotere mellom de tre sametingene, hvorved hvert av

Sign: RRD, FAE

sametingene i løpet av en periode på 4 år vekselvis skal ha vervene som president eller vise-president i en periode på 16 sammenhengende måneder.

Artikkel 9.

Samisk parlamentarisk råd vedtar selv sin forretningsorden.

Artikkel 10.

Endringer i denne avtalen «Avtale om samarbeid mellom sametingene gjennom Samisk parlamentarisk råd» kan bare foretas av sametingene etter forslag fra Samisk parlamentarisk råd, og må ha flertall i alle tre sameting.

3) Oppnevning av medlemmer til Samisk parlamentarisk råd

Sametinget oppnevner med dette i henhold til «avtale om samarbeid mellom sametingene gjennom Samisk parlamentarisk råd» artikkel 6 og punkt 1), 1., sine medlemmer til Samisk parlamentarisk råd for perioden frem til neste sametingsvalg i år 2001.

1. Sametingspresident Sven-Roald Nystø inngår direkte i Samisk parlamentarisk råd i kraft av sin posisjon som Sametingets leder (sametingspresident) for tingets utøvende organ (Sametingsrådet). Dette i henhold til avtalens artikkel 6.
2. Medlem av Sametingsrådet Ragnhild Nystad er utpekt av Sametingsrådet til å inngå i Samisk parlamentarisk råd, jfr avtalens artikkel 6.

Sametinget oppnevner 5 medlemmer med personlige vararepresentanter til Samisk parlamentarisk råd.

Merknad 1, APs sametingsgruppe v/ Steinar Pedersen

Arbeiderpartiets sametingsgruppe finner at der er flere sider ved Samisk Parlamentarisk Råd (SPR) som bør drøftes nærmere. Det gjelder bl.a.:

- Fordeling av representanter til SPR etter politisk styrkefordeling
- Skal sametingsrådene og sametingspresidentene automatisk være medlemmer i SPR ?
- Skal det være et skille mellom SPR's møtelederskap og SPR's utøvende organ
- Finansiering av arbeidet i SPR innenfor eksisterende budsjettammer, i forhold til andre arbeidsoppgaver

Forslag 1, representant Steinar Pedersen, APs sametingsgruppe

2. avsnitt i punkt 1.3 som begynner med «Sametinget vil om det blir nødvendig» erstattes med:
Samisk Parlamentarisk Råd trer i funksjon når finansieringen er avklart.

Art. 6. Det velges 7 representanter fra hvert Sameting. Derav sametingspresidenten og en representant for sametingsråd i hvert enkelt land. Disse går av flertallets kvote.

Art. 10 Endringer i denne avtalen kan gjøres etter flertallsvedtak i Samisk Parlamentarisk Råd.

Sign: _____

RRB, JAE

99 / 6 - 1

Forslag 2, valgkomiteens innstilling på oppnevning av 5 medlemmer med personlige vararepresentanter til Samisk parlamentarisk råd.

Sametinget oppnevner følgende 5 medlemmer med personlige vararepresentanter til Samisk parlamentarisk råd:

<u>Medlem:</u>	<u>Personlige varamedlemmer:</u>
1. Laila Gunilla Wilks	John Henrik Eira
2. Ole Henrik Magga	Amund Eriksen
3. Steinar Pedersen	Egil Olli
4. Margreta Påve Kristiansen	Marie Therese N. Aslaksen
5. Roger Pedersen	Nils Henrik Måsø

III. Votering

Av 39 representanter var 39 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Forslag 1 ble trukket og vedtatt oversendt Sametingsrådet.
2. Sametingsrådets innstilling ble enstemmig vedtatt.
3. Valgkomiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble fremmet følgende protokolltilførsel i sak.

Til art. 6.

Ap's Sametingsgruppe forståelse er at for Sametinget innebærer dette at flertallet har til sammen 4 representanter, og mindretallet 3 representanter.

Til art. 10.

Ap's forslag til art. 10 trekkes fra avstemning, men er en intensjon som følger saken videre i forbindelse med planlagt evaluering av Samisk Parlamentarisk Råd.

V. Talerliste og replikkordskifte

Taler	Replikk
1. Ing-Lill Pavall, saksordfører	
2. Steinar Pedersen	
3. Nils O. Nilsen	
4. Randi Skum	
5. Egil Olli	
6. Olav Magnar Dikkanen	

Sign: *RRB* , *FAE*

7.	Roger Pedersen	
8.	Ole Henrik Magga	
9.	Geir Tommy Pedersen	
10.	Sven-Roald Nystø	Egil Olli Steinar Pedersen
11.	Ing-Lill Pavall	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

1) Samisk parlamentarisk råd

- Sametinget vedtar med dette opprettelsen av Samisk parlamentarisk råd og foretar oppnevning av medlemmer til Samisk parlamentarisk råd. Første gang oppnevnes medlemmene frem til neste sametingsvalg i Norge i år 2001. Deretter oppnevner Sametinget sine representanter for 4 år. Oppnevningen skjer på første plenum etter nytt valg.
- Presidentmøtet mellom sametingspresidentene i sametingene i Finland, Norge og Sverige har ansvaret for det forberedende arbeidet og foretar innkalling til det første møtet i Samisk parlamentarisk råd etter at oppnevning av representanter er foretatt i samtlige sameting. Ved samisk parlamentarisk råds første møte avsluttes den interimiske organisering og rådet vedtar vedtekter for sin permanente virksomhet.
- Samisk parlamentarisk råd søkes støttet med årlige bevilgninger via en felles finansiering mellom Finland, Norge og Sverige. I tillegg kan annen tilgjengelig finansiering søkes når rådet anser det som nødvendig. Sametinget vil om det blir nødvendig, i en overgangsfase bidra til å finansiere arbeidet med etableringen av Samisk parlamentarisk råd via sametingets eget budsjett. Dette forutsetter at de øvrige sametingene bidrar tilsvarende. Sametingspresidentene arbeider for en oppstartbevilgning for Samisk parlamentarisk råd frem til rådets første møte.
- Sametinget ber om at Samisk parlamentarisk råd organiserer og gjennomfører et fellesmøte mellom samtlige sametingsrepresentanter i de tre sametingene for å diskutere felles samisk politikk og ordninger for fremtidig organisering.
- Avtalen «Avtale om samarbeid mellom sametingene gjennom Samisk parlamentarisk råd» tas opp til revidering innen utløpet av år 2000.

2) Avtale om samarbeid mellom sametingene gjennom Samisk parlamentarisk råd

Sametinget vedtar med dette «Avtale om samarbeid mellom sametingene gjennom Samisk parlamentarisk råd» og legger avtalen til grunn for en permanent etablering av Samisk parlamentarisk råd. Presidenten for Sametinget i Norge undertegner avtalen på vegne av Sametinget.

AVTALE OM SAMARBEID MELLOM SAMETINGENE GJENNOM SAMISK PARLAMENTARISK RÅD

Sign: RRD / FAE

De kontraherende parter sametingene i Finland, Norge og Sverige,

konstaterer at samene er ett folk med felles historie, kultur, språk og tradisjoner, likeså

konstaterer partene at deler av nasjonalstatene Finland, Norge og Sverige er etablert på landområder tilhørende det samiske folk og som fra før statsdannelsene har vært bebodd av det samiske folk, og at samene således er et urfolk i Finland, Norge, Russland og Sverige, partene

konstaterer at det er et særlig behov for samarbeid mellom sametingene i saker som berører samene i flere land eller samene som ett folk, likeså konstateres det at dette samarbeidsbehovet også gjør seg gjeldende i forhold til nasjonalstatene, partene

erkjenner på denne bakgrunn nødvendigheten av å etablere og institusjonalisere et varig samarbeid mellom sametingene, blant annet i forhold til rettslige, økonomiske, sosiale, kulturelle, sivile og politiske spørsmål, likeså

erkjenner partene nødvendigheten av at samene i Russland inviteres til å delta i samarbeidet som observatører, de kontraherende parter

erklærer herved at de har blitt enig om følgende:

Artikkel 1.

Avtalens formål er å legge forholdene til rette for et varig institusjonalisert samarbeid mellom sametingene i saker som berører samer i flere stater eller samene som ett folk.

Likeså er formålet å legge forholdene til rette for at samene skal kunne bevare og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv innenfor den enkelte nasjonalstat, samt at samene som ett folk i flere stater skal kunne bevare og utvikle disse forhold uten hinder av statsgrensene.

Artikkel 2.

For å legge forholdene til rette for et varig samarbeid mellom de folkevalgte sametingene skal Samisk parlamentarisk råd etableres. Som et samarbeidsorgan mellom sametingene skal Samisk parlamentarisk råd utnevnes av sametingene ved at de velger representanter til Rådet.

Artikkel 3.

Samisk parlamentarisk råd skal bidra til samordningen av den politiske behandlingen av saker som berører eller kan berøre samer i flere stater eller samene som ett folk. Rådet skal likeså bidra til utviklingen av andre praktiske samarbeidsformer mellom sametingene. Rådet skal representere samene i Finland, Norge og Sverige i nordiske og andre internasjonale sammenhenger, og ellers i alle sammenhenger hvor man finner det nødvendig med slik felles representasjon.

Artikkel 4.

Sign: RRB / TAT

Arbeidsområdet for Samisk parlamentarisk råd er alle saker som etter rådets oppfatning berører eller kan berøre samene som ett folk.

Samisk parlamentarisk råd kan av eget tiltak planlegge og prioritere virksomhet, reise saker og avgi uttalelser i alle saker innenfor sitt arbeidsområde.

Samisk parlamentarisk råd kan av eget tiltak fremme saker, avgi uttalelser, forslag og anbefalinger overfor sametingene, offentlige myndigheter i Finland, Norge og Sverige og andre land, og internasjonale myndigheter og organisasjoner.

Artikkel 5.

Samisk parlamentarisk råd skal bestå av tjue-en (21) samiske parlamentarikere, valgt av sametingene i Finland, Norge og Sverige blant egne folkevalgte representanter.

Artikkel 6.

Det enkelte sameting skal velge fem (5) representanter til Samisk parlamentarisk råd for en mandatperiode på fire (4) år. Dette valget skal skje på første plenum etter et sametingsvalg. I tillegg skal sametingenes ledere for tingenes utøvende organ alltid inngå i rådets plenum. Det samme gjelder for ett medlem fra hvert av sametingenes styrer/råd. Styret/rådet utpeker dette medlemmet.

Artikkel 7.

Den utøvende ledelse i Samisk parlamentarisk råd betegnes som fellesstyret og består av seks (6) representanter, inkludert sametingenes ledere for tingenes utøvende organ. De tre (3) øvrige representantene velges av Samisk parlamentarisk råd, med en (1) representant fra hvert av sametingene.

Artikkel 8.

Samisk parlamentarisk råd velger sin president og to vise-presidenter blant medlemmene i fellesstyret, likevel slik at ledervervene skal rotere mellom de tre sametingene, hvorved hvert av sametingene i løpet av en periode på 4 år vekselvis skal ha vervene som president eller vise-president i en periode på 16 sammenhengende måneder.

Artikkel 9.

Samisk parlamentarisk råd vedtar selv sin forretningsorden.

Artikkel 10.

Endringer i denne avtalen «Avtale om samarbeid mellom sametingene gjennom Samisk parlamentarisk råd» kan bare foretas av sametingene etter forslag fra Samisk parlamentarisk råd, og må ha flertall i alle tre sameting.

3) Oppnevning av medlemmer til Samisk parlamentarisk råd

Sametinget oppnevner med dette i henhold til «avtale om samarbeid mellom sametingene gjennom Samisk parlamentarisk råd» artikkel 6 og punkt 1), 1., sine medlemmer til Samisk parlamentarisk råd for perioden frem til neste sametingsvalg i år 2001.

1. Sametingspresident Sven-Roald Nystø inngår direkte i Samisk parlamentarisk råd i kraft av sin posisjon som Sametingets leder (sametingspresident) for tingets utøvende organ (Sametingsrådet). Dette i henhold til avtalens artikkel 6.

Sign: _____

RRR, FAE

2. Medlem av Sametingsrådet Ragnhild Nystad er utpekt av Sametingsrådet til å inngå i Samisk parlamentarisk råd, jfr avtalens artikkel 6. Som personlig vararepresentant utpekes...

Sametinget oppnevner følgende 5 medlemmer med personlige vararepresentanter til Samisk parlamentarisk råd:

<u>Sametingsrepresentant:</u>	<u>Personlige vararepresentant:</u>
1. Laila Gunilla Wilks	John Henrik Eira
2. Ole Henrik Magga	Amund Eriksen
3. Steinar Pedersen	Egil Olli
4. Margreta Påve Kristiansen	Marie Therese N. Aslaksen
5. Roger Pedersen	Nils Henrik Måsø

Saken avsluttet 25. februar 1999 kl. 10.40

Sign: RRB, FAE

Sak 10/99 Retningslinjer for tilskudd til tospråklighet

Saken påbegynt 25. februar 1999 kl. 11.00

I. Dokumenter

- Sakspapirer til SG 26/98 med saksfremstilling og vurdering
- Oversendelsesbrev fra Samisk språkråd av 28.09.98
- Høringsbrev av 02.11.98 fra Sametinget
- Høringsuttalelse av 10.12.98 fra Porsanger kommune
- Høringsuttalelse av 17.12.98 fra Karasjok kommune
- Høringsuttalelse av 11.12.98 fra Kautokeino kommune
- Høringsuttalelse mottatt 07.12.98 fra Nesseby kommune
- Høringsuttalelse av 02.12.98 fra Troms fylkeskommune
- Høringsuttalelse mottatt 30.12.98 fra Tana kommune

II. Innleverte forslag og merknader

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

Retningslinjer for tilskudd til tospråklighet

1 Formål

Formålet med tilskuddet er å bevare, styrke og fremme bruken av samisk språk i offentlig forvaltning. Det er en overordnet målsetning at kommuneforvaltningene fullt ut skal bli tospråklige, slik at samisk- og norsktalende får en likeverdig kommunal tjenesteyting. I offentlig forvaltning skal tilskuddet brukes til tospråklig tjenesteyting og til oppbygging av kompetanse i tospråklighet.

2 Målgruppe og virkeområde

Tilskuddsordningen omfatter de seks kommunene som utgjør forvaltningsområdet for samisk språk, kommunene Karasjok, Tana, Kautokeino, Nesseby og Porsanger i Finnmark fylke og Kåfjord i Troms fylke, samt Finnmark og Troms fylkeskommune, lokale og regionale organer og andre i forvaltningsområdet for samisk språk som bruker samisk i forvaltningen.

Samisk språkråd kan også tildele midler til tiltak utenfor forvaltningsområdet for samisk språk.

3 Kunngjøring og krav til søknad

Tilskuddsordningen kunngjøres i media.

Samisk språkråd skal forestå fordelingen av årlige tilskudd til tospråklighet og tolketjeneste som tildeles over statsbudsjettet til fremme av samisk språk.

Sign: *RRB* / *JAE*

Tilskuddssøker skal fremlegge godkjent(e) plan(er) og budsjett for anvendelse av midlene innen den frist som fastsettes av språkrådet.

Tilskuddssøker sender bare en søknad, der det eventuelt inngår flere ulike prosjekter. Søker man midler til flere prosjekter, må tiltakene prioriteres.

4 Behandling av søknader

Samisk språkråd skal behandle søknadene i samsvar med disse retningslinjene.

5 Tildelingskriterier

Samisk språkråd skal fordele midlene på grunnlag av følgende kriterier:

1. Hver av kommunene tildeles et grunnbeløp på 4,5 % av den totale bevilgningen.
2. Fylkeskommunene tildeles et grunnbeløp på 0,5 % av den totale bevilgningen pr. kommune i virkeområdet.
3. 51 % av den totale bevilgningen fordeles mellom kommunene med 1/3 på grunnlag av folketallet i kommunene, 1/3 på grunnlag av antall personer i kommunen som er registrert i samemanntallet og 1/3 på grunnlag av antall elever som har undervisning på eller i samisk i grunnskolen.
4. Den summen som blir igjen etter at bevilgningen er fordelt etter punktene 5.1, 5.2 og 5.3 (19 %), fordeles til tiltak for å fremme samisk språk.

Midlene kan ikke nyttes til dekning av utgifter som faller på statlige organer som følge av samelovens språkregler.

Midlene kan heller ikke nyttes til dekning av direkte undervisningsutgifter med hjemmel i lov.

6 Tildelingsbrev og rutiner for betaling

Når søknaden er innvilget, sender Samisk språkråd et tilsagnsbrev der vilkårene for bruken av tilskuddsmidlene er nærmere spesifisert.

Hele tilsagnsbeløpet etter punktene 5.1, 5.2 og 5.3 utbetales når Samisk språkråd har mottatt tilstandsrapporten for samisk språk.

Tilsagnsbeløpet etter punkt 5.4, prosjektmidler, utbetales to ganger i året; første gang når vilkårene for utbetalingen er oppfylt, og andre gangen når språkrådet har mottatt foreløpig prosjektrapport. Tidsfristen er 1. august. Samisk språkråd kan i ekstraordinære tilfeller fastsette en annen tidsfrist.

Tilskudd under kr 100 000 utbetales en gang i året.

Dersom midlene ikke brukes i samsvar med forelagte planer og budsjett, eller hvis vilkårene for øvrig ikke er oppfylt, har Samisk språkråd adgang til å stoppe prosjektet og kreve tilbakebetaling av utbetalt beløp.

Eventuelt for mye utbetalt tilskudd skal tilbakebetales Samisk språkråd.

7 Klageinstans

Vedtak fattet av Samisk språkråd kan påklages til Sametingsrådet etter forvaltningslovens regler.

Sign: ,

8 Tilsyn

Sametinget skal påse at midlene forvaltes i samsvar med de retningslinjer som er fastsatt. Samisk språkråd skal utarbeide en årlig rapport til Sametinget om forvaltningen av midlene.

9 Krav til rapportering

Det kreves ikke regnskap for tildelinger etter punktene 5.1, 5.2 og 5.3 da kommunene og fylkeskommunene i forvaltningsområdet for samisk språk ved lov er pålagt å betjene befolkningen på samisk og norsk. Kommunene/fylkeskommunene skal årlig skrive en kort rapport om situasjonen for samisk språk, og hvert fjerde år skal det gis en grundig rapport om utviklingen av språket i kommunene/fylkeskommunene.

For prosjektmidler skal det årlig fremlegges rapport om resultatet av prosjektet, samt regnskap ført av autorisert regnskapskontor eller revidert regnskap. Samisk språkråd fastsetter frist for innlevering av årsrapport og -regnskap.

Tilskuddsmottakere er ansvarlige for at midlene brukes i samsvar med disse retningslinjene.

Tilskuddsmidler kan ikke overføres det påfølgende budsjettår. Ubenyttede midler skal snarest returneres Samisk språkråd. I ekstraordinære tilfeller kan det etter søknad til Samisk språkråd gis tillatelse til at tilskuddsmidler overføres til påfølgende budsjettår. En slik overføring er betinget av at Sametingsrådet eller dem det bemyndiger godkjenner dette.

Planlagte prosjekter som ikke blir igangsatt, skal rapporteres til Samisk språkråd innen tre måneder.

Tilsagnsbeløn som ikke blir benyttet, skal rapporteres til Samisk språkråd innen 1. juli.

10 Kontroll

Samisk språkråd, Sametinget og Riksrevisjonen har adgang til å kontrollere at midlene brukes etter tildelingskriteriene.

11 Oppfølging

Samisk språkråd skal sikre at tilsagn nyttes etter formålet i søknaden. Språkrådet skal etablere rutiner for oppfølging.

12 Taushetsplikt

Etter § 13 i forvaltningsloven gjelder taushetsplikten for medlemmer i Samisk språkråd og enhver som utfører arbeid etter bestemmelsene i disse retningslinjer.

13 Evaluering

Tilskuddsordningen skal evalueres jevnlig i forhold til Sametingets målsettinger.

14 Endring av retningslinjer

Sametinget kan gi utfyllende bestemmelser til og foreta endringer av retningslinjene.

15 Ikrafttreden

Retningslinjene trer i kraft fra det tidspunktet sametingspresidenten bestemmer.

Sign: *RRS* *FAE*

Merknad 1, SVFs sametingsgruppe v/ Roger Pedersen

SVF's sametingsgruppe vil ha prosentandelen i pkt. 5. 4 . . . slik Samisk språkråds forslag på ark 5 viser.

Vi vil også ha rapportering for de som mottar midler etter pkt. 5.1, 5.2 og 5.3.

Merknad 2, NSRs sametingsgruppe v/ Eva Josefsen

NSR viser til at det i forbindelse med tospråklighetsmidlene er under utarbeidelse en brukerundersøkelse i regi av Kommunal- og regionaldepartementet, samt Samisk språkråds undersøkelser.

NSR ber om at rådet eventuelt kommer tilbake til Sametinget med en helhetlig revidering av retningslinjer når brukerundersøkelsen er gjennomført, hvor det spesielt inngår revidering av tildelingskriteriene.

Forslag 1, fra Marie Therese N. Aslaksen, APs sametingsgruppe.

Tromsø fylkeskommune har i sin høringsuttalelse påpekt at det beskjedne tilskuddet de mottar gjør det umulig å oppfylle de overordnede målsettinger om tospråklig forvaltning. Spesielt pekes det på Nord-Norges regionsykehus, RITØ, gjør det nødvendig med endringer/spesielle tiltak.

APs sametingsgruppe ber om at Sametingsrådet tar initiativ overfor myndighetene for å reise problemstillingen om ikke tolketjenestene for pasienter egentlig er en pasientrettighet, slik at kostnadene ved disse bør dekkes på annen måte enn i dag.

Forslag 2, representant Roger Pedersen, SVFs sametingsgruppe

Pkt. 5.1 til 5.4 endres til:

Samisk språkråds forslag ARK 5 på grønne sider (vedlagt repr.)

Pkt. 9. Hele 1. Setning strykes. 2. setning strykes ordet «kort».

Tillegg; 2. setning etter første komma: og regnskap over bruken av midlene.

1. avsnitt vil bli slik: Kommunene/fylkeskommunene skal årlig skrive en rapport om situasjonen for samisk språk, og regnskap over bruken av midlene, og hver fjerde år skal

Forslag 3, representant Eva Josefsen, NSRs sametingsgruppe

Endringsforslag til punkt 5. Tildelingskriterier, underpunkt 2:

Fylkeskommunene tildeles et grunnbeløp på 3 % av den totale bevilgningen.

Følgende fordelingsnøkkel for dette grunnbeløpet benyttes:

Finnmark fylkeskommune	75 %
Troms fylkeskommune	25 %

III. Votering

Av 39 representanter var 39 tilstede.

Sign:

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Forslag 1 oversendes Sametingsrådet, enstemmig vedtatt.
2. Forslag 2. Pkt. 5.1 - 5.4, forkastet mot tre stemmer.
3. Forslag 2. Pkt. 9, forkastet mot tre stemmer.
4. Forslag 3. Vedtatt mot to stemmer.
5. Sametingsrådets innstilling med vedtatte endring ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Sven-Roald Nystø, saksordfører	
2.	Nils Henrik Måsø	
3.	Marie Therese N. Aslaksen	
4.	Roger Pedersen	
5.	John Henrik Eira	
6.	Per A. Bæhr	
7.	Isak M. O. Hætta	
8.	Sven-Roald Nystø	
9.	Roger Pedersen (til avst.)	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

RETNINGSLINJER FOR TILSKUDD TIL TOSPRÅKLIGHET

1 Formål

Formålet med tilskuddet er å bevare, styrke og fremme bruken av samisk språk i offentlig forvaltning. Det er en overordnet målsetning at kommuneforvaltningene fullt ut skal bli tospråklige, slik at samisk- og norsktalende får en likeverdig kommunal tjenesteyting. I offentlig forvaltning skal tilskuddet brukes til tospråklig tjenesteyting og til oppbygging av kompetanse i tospråklighet.

2 Målgruppe og virkeområde

Tilskuddsordningen omfatter de seks kommunene som utgjør forvaltningsområdet for samisk språk, kommunene Karasjok, Tana, Kautokeino, Nesseby og Porsanger i Finnmark fylke og Kåfjord i Troms fylke, samt Finnmark og Troms fylkeskommune, lokale og regionale organer og andre i forvaltningsområdet for samisk språk som bruker samisk i forvaltningen.

Samisk språkråd kan også tildele midler til tiltak utenfor forvaltningsområdet for samisk språk.

3 Kunngjøring og krav til søknad

Tilskuddsordningen kunngjøres i media.

Samisk språkråd skal forestå fordelingen av årlige tilskudd til tospråklighet og tolketjeneste som tildeles over statsbudsjettet til fremme av samisk språk.

Tilskuddssøker skal fremlegge godkjent(e) plan(er) og budsjett for anvendelse av midlene innen den frist som fastsettes av språkrådet.

Tilskuddssøker sender bare en søknad, der det eventuelt inngår flere ulike prosjekter. Søker man midler til flere prosjekter, må tiltakene prioriteres.

4 Behandling av søknader

Samisk språkråd skal behandle søknadene i samsvar med disse retningslinjene.

5 Tildelingskriterier

Samisk språkråd skal fordele midlene på grunnlag av følgende kriterier:

1. Hver av kommunene tildeles et grunnbeløp på 4,5 % av den totale bevilgningen.
2. Fylkeskommunene tildeles et grunnbeløp på 3 % av den totale bevilgningen pr. kommune i virkeområdet. Følgende fordelingsnøkkel for dette grunnbeløpet benyttes:

 Finnmark fylkeskommune 75 %

 Troms fylkeskommune 25 %

3. 51 % av den totale bevilgningen fordeles mellom kommunene med 1/3 på grunnlag av folketallet i kommunene, 1/3 på grunnlag av antall personer i kommunen som er registrert i samemantallet og 1/3 på grunnlag av antall elever som har undervisning på eller i samisk i grunnskolen.
4. Den summen som blir igjen etter at bevilgningen er fordelt etter punktene 5.1, 5.2 og 5.3 (19 %), fordeles til tiltak for å fremme samisk språk.

Midlene kan ikke nyttes til dekning av utgifter som faller på statlige organer som følge av samelovens språkregler.

Midlene kan heller ikke nyttes til dekning av direkte undervisningsutgifter med hjemmel i lov.

6 Tildelingsbrev og rutiner for betaling

Når søknaden er innvilget, sender Samisk språkråd et tilsagnsbrev der vilkårene for bruken av tilskuddsmidlene er nærmere spesifisert.

Hele tilsagnsbeløpet etter punktene 5.1, 5.2 og 5.3 utbetales når Samisk språkråd har mottatt tilstandsrapporten for samisk språk.

Tilsagnsbeløpet etter punkt 5.4, prosjektmidler, utbetales to ganger i året; første gang når vilkårene for utbetalingen er oppfylt, og andre gangen når språkrådet har mottatt foreløpig prosjektrapport. Tidsfristen er 1. august. Samisk språkråd kan i ekstraordinære tilfeller fastsette en annen tidsfrist.

Tilskudd under kr 100 000 utbetales en gang i året.

Sign: *RAB* / *FAE*

Dersom midlene ikke brukes i samsvar med forelagte planer og budsjett, eller hvis vilkårene for øvrig ikke er oppfylt, har Samisk språkråd adgang til å stoppe prosjektet og kreve tilbakebetaling av utbetalt beløp.

Eventuelt for mye utbetalt tilskudd skal tilbakebetales Samisk språkråd.

7 Klageinstans

Vedtak fattet av Samisk språkråd kan påklages til Sametingsrådet etter forvaltningslovens regler.

8 Tilsyn

Sametinget skal påse at midlene forvaltes i samsvar med de retningslinjer som er fastsatt.

Samisk språkråd skal utarbeide en årlig rapport til Sametinget om forvaltningen av midlene.

9 Krav til rapportering

Det kreves ikke regnskap for tildelinger etter punktene 5.1, 5.2 og 5.3 da kommunene og fylkeskommunene i forvaltningsområdet for samisk språk ved lov er pålagt å betjene befolkningen på samisk og norsk. Kommunene/fylkeskommunene skal årlig skrive en kort rapport om situasjonen for samisk språk, og hvert fjerde år skal det gis en grundig rapport om utviklingen av språket i kommunene/fylkeskommunene.

For prosjektmidler skal det årlig fremlegges rapport om resultatet av prosjektet, samt regnskap ført av autorisert regnskapskontor eller revidert regnskap. Samisk språkråd fastsetter frist for innlevering av årsrapport og -regnskap.

Tilskuddsmottakere er ansvarlige for at midlene brukes i samsvar med disse retningslinjene.

Tilskuddsmidler kan ikke overføres det påfølgende budsjettår. Ubenyttede midler skal snarest returneres Samisk språkråd. I ekstraordinære tilfeller kan det etter søknad til Samisk språkråd gis tillatelse til at tilskuddsmidler overføres til påfølgende budsjettår. En slik overføring er betinget av at Sametingsrådet eller dem det bemyndiger godkjenner dette.

Planlagte prosjekter som ikke blir igangsatt, skal rapporteres til Samisk språkråd innen tre måneder.

Tilsagnsbeløp som ikke blir benyttet, skal rapporteres til Samisk språkråd innen 1. juli.

10 Kontroll

Samisk språkråd, Sametinget og Riksrevisjonen har adgang til å kontrollere at midlene brukes etter tildelingskriteriene.

11 Oppfølging

Samisk språkråd skal sikre at tilsagn nyttes etter formålet i søknaden. Språkrådet skal etablere rutiner for oppfølging.

12 Taushetsplikt

Etter § 13 i forvaltningsloven gjelder taushetsplikten for medlemmer i Samisk språkråd og enhver som utfører arbeid etter bestemmelsene i disse retningslinjer.

Sign: *RRP* *FAE*

13 Evaluering

Tilskuddsordningen skal evalueres jevnlig i forhold til Sametingets målsettinger.

14 Endring av retningslinjer

Sametinget kan gi utfyllende bestemmelser til og foreta endringer av retningslinjene.

15 Ikrafttredden

Retningslinjene trer i kraft fra det tidspunktet Sametingspresidenten bestemmer.

Saken avsluttet 25. februar 1999 kl. 12.00

Sak 11/99 Bruk og forvaltning av skjelettmateriale ved Anatomisk institutt, Universitetet i Oslo - høring

Saken påbegynt 25. februar 1999 kl. 15.05

I. Dokumenter

- Samisk kulturminneråd vedtak i sak 5/96
- Brev fra Sametingspresidenten til Rektor ved UiO av 14.07.98
- Høringsbrev fra UiO av 04.06.98
- Høringsbrev fra Universitetet i Oslo av 01.10.98 til Sametinget
- Innstilling fra utvalg for vurdering av retningslinjer for bruk og forvaltning av skjelettmateriale ved Anatomisk institutt, UiO med vedlegg
- Brev med forespørsel om på bli oppført som høringsinstans fra UiO, Det medisinske fakultet av 20.08.98
- Høringsuttalelse fra UiO, Det historisk filosofiske fakultet av 03.09.98
- Høringsuttalelse fra UiO, Institutt for arkeologi, kunsthistorie og numismatikk av 21.08.98
- Høringsuttalelse fra Arkeologisk Museum i Stavanger av 16.09.98
- Høringsuttalelse fra UiB, Arkeologisk institutt av 08.09.98
- Høringsuttalelse fra Tromsø Museum, Universitetsmuseet av 08.09.98
- Høringsuttalelse fra NINA-NIKU av 31.08.98
- Høringsuttalelse - utskrift av møteprotokoll fra Samisk Kirkeråd
- Høringsuttalelse fra biskopen i Nord-Hålogaland av 26.08.98
- Høringsuttalelse fra Nord-Hålogaland Bispedømmeråd av 25.06.98
- Høringsuttalelse fra NEM - Den nasjonale forskningsetiske komite for medisin av 17.08.98
- Høringsuttalelse fra Regional komite for medisinsk forskningsetikk. Helseregion I av 10.09.98
- Høringsuttalelse fra Regional komite for medisinsk forskningsetikk. Helseregion II av 27.08.98
- Høringsuttalelse fra Regional komite for medisinsk forskningsetikk. Helseregion III av 02.09.98
- Høringsuttalelse fra Regional komite for medisinsk forskningsetikk. Helseregion V av 30.06.98
- Høringsuttalelse fra Kulturdepartementet av 02.09.98
- Høringsuttalelse fra Miljøverndepartementet av 26.08.98
- Høringsuttalelse fra UiO, Det medisinske fakultet av 10.09.98
- Høringsuttalelse fra UiB, Zoologisk institutt av 29.09.98
- Høringsuttalelse fra Riksantikvaren av 26.10.98

Sign:

RRB, JAE

99 / 6 - 1

II. Innleverte forslag og merknader

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

Sametinget vil innledningsvis berømme utvalget for vurdering av retningslinjer for bruk og forvaltning av skjelettmateriale ved Anatomisk institutt, for en grundig og god innstilling. Videre vil Sametinget takke Universitetet i Oslo for å ha håndtert denne saken på en rask og tillitvekkende måte.

Innstillingen med forslag til retningslinjer for bruk og forvaltning av skjelettmateriale ved Anatomisk institutt er godt gjennomdrøftet med klare, anvendelige og lettfattelig formulerte retningslinjer.

Sametinget støtter den enstemmige innstillingen med de foreslåtte retningslinjene for forvaltning av skjelett materialet ved Anatomisk institutt, og ber om at Det akademiske kollegium ved Universitetet i Oslo vedtar disse uten vesentlige endringer. Sametinget tar det som gitt at Det akademiske kollegium vil innskjerpe overfor sine ansatte om å opptre i tråd med innstillingen og med respekt overfor avdøde og nålevende samer.

Sametinget finner det naturlig at det nedsatte utvalget har konsentrert sitt arbeid om det samiske skjelett materialet i samlingen. Utvalgets arbeid kan også danne et godt grunnlag og ha stor relevans for det øvrige skjelett materiale i samlingen. Sametinget finner det derfor naturlig at retningslinjene også omfatter det øvrige skjelett materiale. De museale og kuraterende sidene ved den ikke samiske delen vil kunne bli håndtert og behandlet i forbindelse med den foreslåtte revideringen av samlingen. Sametinget ser likevel fordeler forbundet ved etablering av en komite for kvalitetssikring av og kontroll med forvaltningen og kuratereingen av samlingen. Dette vil både kunne styrke tilliten til håndteringen av materialet, og muligheten for framtidig oppbevaring av skjelett materiale ved Anatomisk institutt. Sametinget vil derfor be Universitet i Oslo å vurdere hensiktsmessigheten ved en slik ordning.

Sametinget mener innstillingen gir en relevant og klar begrunnelse for at Sametinget har en avgjørende råderett over den samiske del av samlingen. Sametinget vil understreke det helt fundamentale i at Sametinget som et representativt organ for det samiske folk i Norge har den endelige rådighet over egne forfedres levninger.

For Sametinget er det viktig å framheve at eventuelle krav om oppbevaring/plassering annet sted enn Anatomisk institutt naturligvis vil bli vurdert ut fra den håndtering det samiske skjelett materialet til enhver tid har og kan ha. Videre vil det bli vurdert ut fra vitenskapelige forskingshensyn såvel som historiske, religiøse, kulturelle og etiske hensyn. I dette ligger det at Sametinget har egen eller vil knytte til seg nødvendig faglig kompetanse ved slike eventuelle avveininger.

Sametinget finner definisjonen av «samisk skjelett materiale» som er valgt i de foreslåtte retningslinjene som tilstrekkelig klargjørende. Kunnskap om samisk forhistorie, historie og kultur er naturligvis nødvendig for anvendelsen av definisjonen. For den avsluttede samiske samlingen vil denne kunnskapen bli benyttet ved revideringen av hele skjelettsamlingen og utskillingen av det samiske materialet fra det øvrige.

Sametinget mener utvalgets vurdering av det samiske skjelett materialets forhold til kulturminneloven er vel begrunnet. Løse kulturminner er beskyttet gjennom eiendomsretten og forbudet mot å påføre de skade (jf. kml §§ 12-13). Sametinget støtter utvalgets vurdering av at spørsmålet om eiendomsretten til det samiske skjelett materialet må vurderes ut fra hvilke forvaltningsregler som gjelder for oppbevaring av skjelett materiale, behovet for endring av

Sign:

RRA, FAE

99 / 6 - 1

slike regler og ut fra hvilken rolle de samiske organer eventuelt bør ha i denne forvaltningen. Forbudet mot å påføre løse kulturminner skade må tolkes innskrenkende, noe som betyr at vitenskapelige undersøkelser eller oppbevaring/plassering annet sted enn UiO ikke omfattes av bestemmelsene i kulturminnelovens § 13 første ledd.

Sametinget er enig i innstillingens konklusjon om at det må foretas en grundig revisjon av skjelettsamlingen ved Anatomisk institutt. Sametinget ser at dette arbeidet er omfattende og derfor må komme raskt igang.

Merknad 1, NSRs sametingsgruppe v/ Ole Henrik Magga

Saken om behandlingen av det samiske skjelettmaterialet ved Anatomisk Institutt, Universitetet i Oslo (UIO) vil, om utredningsutvalgets forslag følges, avslutte en lang og vond periode i vårt folks historie. Den har dessuten inngått i en global kolonialistisk undertrykkelsespolitikk overfor urfolk og andre svake grupper. NSRs sametingsgruppe vil uttrykke sin tilfredshet med måten UIO har håndtert denne saken på og især med rektor Lucy Smiths arbeid med den. NSRs sametingsgruppe er også svært glad for den forståelse de fleste høringsorganer har vist for en sak som hos mange vekker vonde følelser.

Vi er derimot forundret over motstanden og begrunnelsene fra enkelte institusjoner, som eksempelvis Tromsø Museum som også motsetter seg eventuell gjenbegravelse. Ennå mer nedslående er den noe nedlatende holdning som Miljøverndepartementet har vist når de sår tvil om Sametingets evne til å håndtere materialet i det tilfelle at det flyttes fra Anatomisk Institutt.

NSRs sametingsgruppe har tillit til UIO, men enkelte ansatte ved Anatomisk Institutt har vist manglende dømmekraft i håndteringen av levninger etter avdøde mennesker, bl.a. ved fall-eksperimenter med lik uten tilstrekkelig avklaring av de etiske sider fra egen institusjon og organ som skal behandle slike etiske spørsmål. Det er derfor god grunn til at Det akademiske kollegium ved UIO innskjerper en mer respektfull opptreden fra enkelte av sine ansatte i deres forhold til både levende og døde mennesker i håndteringen av menneskelevninger.

NSRs sametingsgruppe forbeholder seg retten til å ta opp denne saken til ny vurdering i fall Anatomisk Institutt ikke lever opp til de forventninger vi alle har grunn til å stille til dem som har hånd om menneskelige levninger og om materialet blir misbrukt.

III. Votering

Av 39 representanter var 38 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Sametingsrådets innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

Taler	Replikk
1. Ragnhild Nystad, saksordfører	

Sign: *RRB*, *FAE*

2. Ole Henrik Magga
3. Ragnhild Nystad

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

Sametinget vil innledningsvis berømme utvalget for vurdering av retningslinjer for bruk og forvaltning av skjelettmateriale ved Anatomisk institutt, for en grundig og god innstilling. Videre vil Sametinget takke Universitetet i Oslo for å ha håndtert denne saken på en rask og tillitvekkende måte.

Innstillingen med forslag til retningslinjer for bruk og forvaltning av skjelettmateriale ved Anatomisk institutt er godt gjennomdrøftet med klare, anvendelige og lettfattelig formulerte retningslinjer.

Sametinget støtter den enstemmige innstillingen med de foreslåtte retningslinjene for forvaltning av skjelettmaterialet ved Anatomisk institutt, og ber om at Det akademiske kollegium ved Universitetet i Oslo vedtar disse uten vesentlige endringer. Sametinget tar det som gitt at Det akademiske kollegium vil innskjerpe overfor sine ansatte om å opptre i tråd med innstillingen og med respekt overfor avdøde og nålevende samer.

Sametinget finner det naturlig at det nedsatte utvalget har konsentrert sitt arbeid om det samiske skjelettmaterialet i samlingen. Utvalgets arbeid kan også danne et godt grunnlag og ha stor relevans for det øvrige skjelettmaterialet i samlingen. Sametinget finner det derfor naturlig at retningslinjene også omfatter det øvrige skjelettmaterialet. De museale og kuraterende sidene ved den ikke samiske delen vil kunne bli håndtert og behandlet i forbindelse med den foreslåtte revideringen av samlingen. Sametinget ser likevel fordeler forbundet ved etablering av en komite for kvalitetssikring av og kontroll med forvaltningen og kuratereingen av samlingen. Dette vil både kunne styrke tilliten til håndteringen av materialet, og muligheten for framtidig oppbevaring av skjelettmateriale ved Anatomisk institutt. Sametinget vil derfor be Universitetet i Oslo å vurdere hensiktsmessigheten ved en slik ordning.

Sametinget mener innstillingen gir en relevant og klar begrunnelse for at Sametinget har en avgjørende råderett over den samiske del av samlingen. Sametinget vil understreke det helt fundamentale i at Sametinget som et representativt organ for det samiske folk i Norge har den endelige rådighet over egne forfedres levninger.

For Sametinget er det viktig å framheve at eventuelle krav om oppbevaring/plassering annet sted enn Anatomisk institutt naturligvis vil bli vurdert ut fra den håndtering det samiske skjelettmaterialet til enhver tid har og kan ha. Videre vil det bli vurdert ut fra vitenskapelige forskingshensyn såvel som historiske, religiøse, kulturelle og etiske hensyn. I dette ligger det at Sametinget har egen eller vil knytte til seg nødvendig faglig kompetanse ved slike eventuelle avveininger.

Sametinget finner definisjonen av «samisk skjelettmateriale» som er valgt i de foreslåtte retningslinjene som tilstrekkelig klargjørende. Kunnskap om samisk forhistorie, historie og kultur er naturligvis nødvendig for anvendelsen av definisjonen. For den avsluttede samiske samlingen vil denne kunnskapen bli benyttet ved revideringen av hele skjelettsamlingen og utskillingen av det samiske materialet fra det øvrige.

Sign: *RRB*, *JAE*

Sametinget mener utvalgets vurdering av det samiske skjelettmaterialets forhold til kulturminneloven er vel begrunnet. Løse kulturminner er beskyttet gjennom eiendomsretten og forbudet mot å påføre de skade (jf. kml §§ 12-13). Sametinget støtter utvalgets vurdering av at spørsmålet om eiendomsretten til det samiske skjelettmaterialet må vurderes ut fra hvilke forvaltningsregler som gjelder for oppbevaring av skjelettmateriale, behovet for endring av slike regler og ut fra hvilken rolle de samiske organer eventuelt bør ha i denne forvaltningen. Forbudet mot å påføre løse kulturminner skade må tolkes innskrenkende, noe som betyr at vitenskapelige undersøkelser eller oppbevaring/plassering annet sted enn UiO ikke omfattes av bestemmelsene i kulturminnelovens § 13 første ledd.

Sametinget er enig i innstillingens konklusjon om at det må foretas en grundig revisjon av skjelettsamlingen ved Anatomisk institutt. Sametinget ser at dette arbeidet er omfattende og derfor må komme raskt igang.

Saken avsluttet 25. februar 1999 kl.15.35

Sign: RRB, FAE

Sak 12/99 Instruks for Sametingets økonomiforvaltning

Saken påbegynt 25. februar 1999 kl. 15.35

I. Dokumenter

- Økonomireglement for staten og funksjonelle krav til økonomiforvaltningen i staten (R-0564 B)
- Økonomiregelverkets rekkevidde overfor statlige virksomheter som har fått unntak fra bruttobudsjetteringsprinsippet - rundskriv R-11/98 fra Finansdepartementet, datert 10.12.98.
- Brev av 04.01.99 fra KRD - statsbudsjettet 1999 - tildeling til Sametinget

II. Innleverte forslag og merknader

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

Instruks for sametingets økonomiforvaltning

Sametinget fastsetter instruksene å gjelde fra og med 1. mars 1999.

1.0 Innledning

1.1 Sametingets organisering

Denne instruksene er å betrakte som Sametingets virksomhetsinterne instruks for økonomiforvaltningen, herunder styring av Sametingets underliggende råd (benevnes som driftsenheter). Sametinget har pr. dato følgende driftsenheter:

- Samisk kulturminneråd med hovedadministrasjon i Unjarga - Nesseby kommune
- Samisk kulturråd med administrasjon i Tysfjord kommune
- Samisk næringsråd med administrasjon samlokalisert med Sametingets hovedadministrasjon
- Samisk språkråd med administrasjon i Guovdageaidnu - Kautokeino kommune

1.2 Instruksens karakter

Økonomiforvaltningen i Sametinget skal følge økonomireglementet (forkortet ø.r.) og Finansdepartementets funksjonelle krav (forkortet f.k.), med de tilføyelser / presiseringer som fremgår av bestemmelsene i denne instruks.

Bestemmelsene i økonomireglementet og de funksjonelle krav er ikke gjengitt i denne instruks, da den er bygget opp som supplement til disse dokumenter, i medhold av økonomireglementets § 2.2. Ved bruk av denne instruks må man derfor hele tiden også forholde seg til vedkommende punkt i de funksjonelle krav, som det er referert til. I den utstrekning den nøyaktige ordlyden i økonomireglementet har betydning, eller de funksjonelle

krav ikke omtaler den aktuelle reglementsbestemmelse, er det også referert til den aktuelle paragraf i økonomireglementet.

Kommunal- og regionaldepartementet fastsetter i egen instruks om økonomiforvaltningen i Sametinget forhold som regulerer ansvar mellom departement (regjering) og Sametinget, som folkevalgt organ, i spørsmål knyttet til budsjett- og økonomiforvaltning.

Denne instruksen skal fastsette myndighets-, oppgave- og ansvarsfordeling i Sametingets interne økonomiforvaltning.

1.3 Hovedtrekk i myndighets-, oppgave og ansvarsfordeling, jf. f.k. pkt. 2-0

1.3.1 Sametinget

Sametinget, som folkevalgt organ, har det øverste ansvar for sin egen økonomiforvaltning, og er ansvarlig overfor bevilgende myndigheter for de økonomiske ressurser som stilles til tingets rådighet.

Sametinget fordeler årlig midler til forskjellige virksomhetsområder, og gjennom dette vedtak kan Sametinget sette vilkår til disponering av midler til tiltak og til dekning av løpende driftsutgifter.

I medhold av Sametingets grunnregler § 5-1 er Sametingets president virksomhetens leder. Virksomhetens leder skal:

- føre til tilsyn med at Sametingets samlede virksomhet utøves i samvar de vedtak og vilkår som Sametinget til enhver tid setter
- medvirke til at Sametingets vedtak blir gjennomført
- føre kontroll med bevilgningsfullmakter og tildele midler til driftsenhetene med basis i Sametingets tildelingsvedtak
- føre tilsyn med at de økonomiske rammer som Sametinget fastsetter blir overholdt

1.3.2 Sametingets hovedadministrasjon

Sametingets direktør har samordningsansvar for Sametingets økonomiforvaltning. I dette ligger bl.a. å:

- samordne utarbeidelse av budsjettforslag for Sametinget
- samordne kommunikasjon med Kommunal- og arbeidsdepartementet, andre fagdepartement og Riksrevisjonen
- ha ansvaret for Sametingets økonomisystem, jf. 3.3 nedenfor
- ha ansvaret med *kontrollen* med at alle driftsenheter har tilfredsstillende regnskapssystemer (inkl. hjelpesystemer som økonomisystemet er avhengig av)
- etterse at det eksisterer et tilfredsstillende regelverk for de enkelte tilskudds- og garantiordningene

1.3.3 Sametingets driftsenheter

Driftsenhetene er ansvarlig for økonomiforvaltningen for de budsjettkapitler og poster som er tillagt disse, både utgifts- og inntektsposter. Dette innebærer bl.a. ansvar for:

- at det utarbeides realistiske budsjettforslag under hver kapittel / post,

Sign: *RRB* , *FAE*

- at det utarbeides internbudsjett (disposisjonsplaner) og foretas registrering av disposisjoner som medfører at staten blir bundet, jf. pkt. 3.4 og 4.2 nedenfor,
- at tilskuddsordninger forvaltes iht. regelverket, jf. bl.a. ø.r. §§ 11-1, 12-1 og 13-1 (som beskriver hovedelementene i tilskuddsforvaltningen)
- at det utarbeides jevnlig rapporter for oppfølging og kontroll,
- at eventuelle vesentlige avvik i forhold til bevilgning umiddelbart blir rapportert til Sametingets president via hovedadministrasjonen.

1.4 Utarbeidelse av retningslinjer

Sametinget må i nødvendig utstrekning utarbeide detaljerte, skriftlige retningslinjer for økonomiforvaltningen, herunder rutinebeskrivelser. Den enkelte driftsenhet utarbeider supplerende bestemmelser og beskrivelser etter behov. I hver driftsenhet må det fastsettes skriftlig ansvars plassering på person av de forskjellige oppgaver / rutiner. Driftsenhetens retningslinjer skal forelegges hovedadministrasjonen til godkjenning.

1.5 Regler for saksbehandling

Alle avgjørelser i økonomisk - administrative saker skal være skriftlig dokumentert. Dersom tidsfaktoren gjør det nødvendig med muntlig avklaring, skal det snarest etterfølges av en skriftlig bekreftelse. Forslag til beslutning skal inneholde en saksframstilling med forutsetninger og beregningsgrunnlag som er tilstrekkelig til at den som skal ta avgjørelsen kan foreta en selvstendig etterkontroll.

2.0 Intern økonomiforvaltning, rapportering og kontroll

2.1 Myndighet og ansvar

Virksomhetslederen har, innenfor de rammer som stilles i tildelingsbrev, lover og regler, myndighet til å iverksette nødvendige tiltak innenfor sine ansvarsområder.

Virksomhetslederen har ansvaret for at økonomiforvaltningen i Sametinget skjer overensstemmende med lover, regler og instruksjoner som gjelder. I dette ligger også oppfølging av de mål og resultatkrav som omtales i tildelingsbrev.

2.2 Styringsdokumenter

2.2.1 Tildelingsbrev og disponeringsskriv, f.k. pkt. 1-1.2, ø.r. § 6, 7, 8 og 9

Den årlige styringen i Sametinget skal baseres på de krav som stilles i tildelingsbrev fra de ulike departement, med eventuell henvisning til andre dokumenter.

Virksomhetslederen delegerer budsjett-disponeringsmyndighet til sine driftsenheter gjennom disponeringsskriv hvor aktuelle mål og resultatkrav stilles.

Disponeringsskrivet skal for hver driftsenhet:

- fastsette tildelt bevilgning fordelt på kapittel, post, eventuelt underpost, eventuelle prosjekter og andre spesifikasjoner
- påpeke hva budsjett-disponeringsmyndigheten innebærer av ansvar og myndighet

Sign: RRB / TAE

- gi instruks om korrekt framgangsmåte vedrørende eventuelle bestillings- og tilsagnsfullmakter, jf. ø.r. § 9
 - for driftsbevilgningene vise til de overordnede resultatkrav som driftsenheten skal legge til grunn for sin virksomhetsplan på de forskjellige saksområder og påpeke ansvaret for å oppnå angitte resultater
 - presisere målsetting og oppfølgingskriterier som driftsenheten skal disponere/utbetale fra, og fastlegge klare forpliktelser vedrørende bl.a. tildeling, utbetaling, oppfølging, kontroll og evaluering, jf. ø.r. §§ 6.2 og 7.2
 - fastsette hvilke rapporter som skal leveres hovedadministrasjonen til hvilke tidspunkter
- For tildeling av eventuelle ekstra midler utformes supplerende disponeringsskriv.

2.2.2 Virksomhetsplan, f.k. 2-1.2, ø.r. § 3.4

Den politiske virksomheten i Sametinget (plenum og sametingsrådet) er fritatt for å utarbeide årlige virksomhetsplaner. Sametingsplanen, som utarbeides hvert fjerde år, og de årlige periodiserte budsjetter danner rammen for Sametingets politiske virksomhet.

Hver driftsenhet lager en virksomhetsplan for hvert kalenderår. Den gjeldende sametingsplan og retningsgivende vedtak i Sametinget danner grunnlag for de tiltak som driftsenhetene prioriterer innenfor sine fagområder i virksomhetsplanen.

2.2.3 Internbudsjett, f.k 4-6, ø.r. §§ 3.4 og 21.2

I tilknytning til virksomhetsplanen, jf. 2.1.2 ovenfor, skal det utarbeides internbudsjett (disponeringsplan) for å kunne føre løpende kontroll med forbruket. Hver driftsenhet skal innen en angitt frist fordele tildelte bevilgninger på underposter/eventuelt underunderposter, tiltak og tidsperioder (periodisering over året) i henhold til kontoplanene for internregnskapet. Hovedadministrasjonen kontrollerer at spesifisering av internbudsjettet gjennomføres.

Eventuelle inntektsbevilgninger føres opp i internbudsjettet på tilsvarende måte.

2.3 Forberedende behandling av utgiftsdokumenter

2.3.1 Lønns- og personalutgifter, f.k kap. 8

Direktøren må påse at Sametinget har tilgang til et EDB-basert system som oppfyller kravene i f.k. kap. 8. Direktøren må videre fastsette retningslinjer og rutiner som konkretiserer hvordan de funksjonelle krav i kap. 8 skal gjennomføres, herunder om:

- registrering av faste data og endringer i disse, for hver tjenestemann
- registrering av variable data
- beregning av lønn og trekk og eventuelle avgifter
- kontroll og attestasjon av beregningsresultatet
- anvisning og reskontroføring av beregningsresultatet for hver utbetaling, jf. pkt. 2.4. nedenfor
- kontroll av innberetninger

Sign: *RRB* *FAT*

Arbeidsdelingen mellom Skattefogden i Finnmark som regnskapsentral og Sametinget skal reguleres i egen avtale, jf. f.k. pkt. 4-6.

2.3.2 Kjøp av varer og tjenester, f.k. kap. 9

Direktøren må fastsette retningslinjer og rutiner som konkretiserer hvordan de funksjonelle krav, kap. 9, skal gjennomføres i Sametinget, herunder om :

- delegering av beløpsbegrenset bestillingsrett fra tjenestemenn med budsjett disponeringsmyndighet
- kontroll av mottatte varer og tjenester
- ankomstregistrering av fakturaer i reskontro
- attestasjon, jf. f.k. pkt. 2-4
- anvisning og reskontroføring, jf. pkt. 2.4 nedenfor

2.4 Anvisning og reskontroføring av utbetalinger, f.k. pkt. 2-4 og 4-2.4, ø.r. §16

Hver enkelt utbetaling fra Sametinget skal anvises i samsvar med f.k. pkt. 2-4.

Direktøren kan i særskilt dokument delegerer anvisningsmyndighet til tjenestemenn med budsjett disponeringsmyndighet som leder av driftsenhet. Direktøren kan selv delegerer anvisningsmyndighet også til enkelte tjenestemenn i Sametingets økonomienhet. Alle delegeringsvedtak må gjøres skriftlig i samsvar med reglene i ø.r. § 16 og f.k. pkt. 2-4, jf. også kommentarene til økonomireglementets § 8. Riksrevisjonen skal ha gjenpart av alle delegeringsvedtak.

Direktøren har ansvaret for at a jourført oversikt over hvem som har anvisningsmyndighet og disse tjenestemenns signaturprøve til enhver tid foreligger i Sametingets økonomienhet. Sametingets økonomienhet skal umiddelbart sende endringsmelding til Riksrevisjonen når det skjer endringer i myndighetstildeling.

Regninger fra direktøren skal attesteres av og anvises av den anvisningsbemyndigede i Sametingets økonomienhet.

Reskontroføring av lønnsbilag og fakturaer foretas i samsvar med f.k. pkt. 4-2.4 og 4-2.5.

2.5 Betalingsformidling og regnskapsføring, f.k. kap. 5, ø.r. § 17

Direktøren velger kontofører og anmoder via Kommunal- og regionaldepartementet om oppgjørskonto i Norges Bank i henhold til Finansdepartementets rammeavtale, avtaleverk og retningslinjer for konsernkontoordningen, for samtlige regnskapsførere som rapporterer til Finansdepartementet. Direktøren må skriftlig fastsette hvem som kan opprette arbeidskonti hos kontofører.

Betalingsoppdrag til kontofører skal utarbeides av Sametingets økonomienhet (og eventuelt av tilsvarende enhet i den enkelte driftsenhet) og behandles videre i samsvar med f.k. kap. 5. Oppdraget skal således være:

- filbasert og overføres pr. linje
- beskyttes mot endringer ved hjelp av forsegling

Sign: REB FAE

- kontrolleres av kontofører, som deretter gir returinformasjon i elektronisk form om oppdraget er godkjent eller ikke, og legger godkjente oppdrag i venteregister

Sametinget må kontrollere at mottaksreturen stemmer med det oversendte oppdrag, og dersom det er i orden, gi autorisasjon av betalingsoppdraget elektronisk, jf. f.k. pkt. 5-2.7 og 5-2.8.

Direktøren må skriftlig fastsette hvem som har myndighet til å autorisere betalingsoppdrag. Dette meddeles kontofører. Direktøren må påse at ajourført oversikt over hvem som har autorisasjonsmyndighet til enhver tid foreligger i Sametingets økonomienhet. Når direktøren gjør endringer i myndighetstildelingen vedrørende autorisasjon av betalingsoppdrag, må dette meddeles kontofører av bemyndiget personale. Tilsvarende gjelder for myndighet til å opprette arbeidskonti.

Endelig regnskapsføring foretas på grunnlag av avregningsretur som mottas fra kontofører etter at betalingstransaksjonen er utført, jf. f.k. pkt. 4-2.4, 4-2.5 og 5-2.10.

2.6 Inntekter, f.k. kap. 7

Direktøren fastsetter retningslinjer og rutiner som konkretiserer hvordan kap. 7 i de funksjonelle krav om inntekter skal gjennomføres i Sametinget.

Innbetaling skal foregå via kontofører, jf. pkt. 2.5 ovenfor, og kontrolleres og regnskapsføres i reskonto og hovedbok i samsvar med f.k. pkt. 4-2.4, 4-2.5, 5-1. 5-3 og 5-4.

3.0 Regnskapsføring og rapportering

3.1 Regnskapsføring og økonomisystem, f.k. kap. 4, ø.r. §§ 14 og 15

Direktøren er ansvarlig for at Sametinget har økonomisystem som tilfredsstiller de funksjonelle krav og statens generelle kravspesifikasjon. Når det planlegges tatt i bruk nye systemer eller vesentlige endringer i eksisterende systemer, skal Riksrevisjonen orienteres, jf. ø.r. § 15.2. Kommunal- og arbeidsdepartementet må orienteres på et tidlig stadium i planleggingen.

Direktøren har et selvstendig ansvar for virksomhetenes regnskapsføring, jf. ø.r. § 14.1, og må fastsette retningslinjer og rutiner som sørger for at den foregår på betryggende måte.

Sametinget benytter skattefogden som sin regnskapsentral, og oppdraget er regulert i egen avtale.

3.2 Arkivering av regnskapsmateriell og regnskapsdokumentasjon

Alle bilag, både for lønn, kjøp og tilskudd, og annet regnskapsmateriell, herunder overordnet beskrivelse av økonomisystemet, må arkiveres i minst 10 år eller for bestandig, jf. f.k. pkt. 6-3 og 6-4. Det må fastsettes hvem som skal forestå arkiveringen og sørge for oppbevaring på betryggende måte.

3.3 Rapport til det sentrale statsregnskapet, f.k. pkt. 4-3

Direktøren har ansvaret for rapportering til det sentrale statsregnskapet i henhold til f.k. pkt. 4-3, med korrekte regnskapsbeløp i henhold til kontantprinsippet på kapittel/post/underpost og balanseposter, og for at det foretas nødvendige kontroller og avstemninger av disse rapportene, jf. f.k. kap. 6.

Sign: RRB / FAE

3.4 Internregnskapet, f.k. pkt. 2-3 og kap 4 og 5, ø.r. § 18

Direktøren må påse at det for internregnskapet blir fastsatt en kontoplan med nødvendige forklaringer, jf. f.k. pkt. 4-2.1.

Kontoplanen innrettes på en slik måte at det, foruten forannevnte rapportering til det sentrale statsregnskapet, kan lages rapporter tilpasset virksomhetens mål- og resultatstyringssystem:

- direktørens behov for å utøve effektiv styring .
- de krav til rapportering som stilles i tildelingsbrev.

3.5 Årsrapport og periodiske rapporter til departementene , f.k. pkt. 1-3.2 og 1-3.3, ø.r. § 11

Sametinget må sende inn årsrapport med innhold som nevnt i f.k. pkt. 1-3.2 og periodiske rapporter innen de frister som er fastsatt i tildelingsbrev. Krav om innhold i perioderapport vil framgå av tildelingsbrevet eller særskilt brev.

4.0 Kontroll og resultatoppfølging

4.1 Resultatoppfølging, f.k. pkt. 2-5, ø.r. § 3.4

Sametinget har ansvar for å oppfylle de resultatkrav som er fastsatt i tildelingsbrevet, og rapporterer om resultatene i perioderapport og årsrapport.

Sametingets president, som virksomhetsleder, har ansvar for å oppfylle de resultatkrav som Sametinget har fastsatt i sitt budsjettvedtak og må påse at tilsvarende krav internt blir stilt i de interne disponeringsskriv, jf. pkt. 2.1.1 foran. Direktøren skal innhente nødvendige rapporter og lage sammenstillinger overfor virksomhetsledelsen.

4.2 Intern økonomikontroll i Sametinget, f.k. pkt. 2-6, ø.r. § 21

Direktøren har ansvaret for at Sametinget har effektive og hensiktsmessige styringssystemer og rutiner som også har innebygget tilfredsstillende økonomikontroll, og at dette fungerer som forutsatt, jf. f.k. pkt. 2-6 og 4-6, og bestemmelsene om kontroll, herunder avstemninger, i kapitlene 5-10. Regnskapet skal holdes ajour på daglig basis og alle bankkonti og behandlingkonti skal avstemmes løpende, jf. ø.r. § 21.5, med tilhørende kommentarer.

Direktøren må fastsette retningslinjer og rutiner som sikrer at alle enheter som har fått budsjett-disponeringsmyndighet sørger for at:

- forbruket på deres ansvarsområder er i samsvar med forutsetningene i internbudsjettet
- at foretatte gitte tilsagn (herunder belastnings-/posteringsfullmakter) har dekning i gjenstående bevilgninger på den enkelte konto
- at det heller ikke blir store ubrukte beløp ved terminens utløp

5.0 Forvaltning av eiendeler, f.k. pkt. 2-7, ø.r. § 24

Direktøren er ansvarlig for at det etableres tilfredsstillende rutiner og systemer for forvaltning av Sametingets eiendeler. Driftsmidler av varig verdi skal listeføres. For øvrig er regler om kassasjon og salg fastsatt i regelverk for statens anskaffelsesvirksomhet m.v.

Sign: RRB IAE

III. Votering

Av 39 representanter var 39 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Sametingsrådets innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Isak Mathis O. Hætta, saksordfører	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

INSTRUKS FOR SAMETINGETS ØKONOMIFORVALTNING

Sametinget fastsetter instruksen å gjelde fra og med 1. mars 1999.

1.0 Innledning

1.1 Sametingets organisering

Denne instruksen er å betrakte som Sametingets virksomhetsinterne instruks for økonomiforvaltningen, herunder styring av Sametingets underliggende råd (benevnes som driftsenheter). Sametinget har pr. dato følgende driftsenheter:

- Samisk kulturminneråd med hovedadministrasjon i Unjarga - Nesseby kommune
- Samisk kulturråd med administrasjon i Tysfjord kommune
- Samisk næringsråd med administrasjon samlokalisert med Sametingets hovedadministrasjon
- Samisk språkråd med administrasjon i Guovdageaidnu - Kautokeino kommune

1.2 Instruksens karakter

Økonomiforvaltningen i Sametinget skal følge økonomireglementet (forkortet ø.r.) og Finansdepartementets funksjonelle krav (forkortet f.k.), med de tilføyelser / presiseringer som fremgår av bestemmelsene i denne instruks.

Bestemmelsene i økonomireglementet og de funksjonelle krav er ikke gjengitt i denne instruks, da den er bygget opp som supplement til disse dokumenter, i medhold av økonomireglementets § 2.2. Ved bruk av denne instruks må man derfor hele tiden også forholde seg til vedkommende punkt i de funksjonelle krav, som det er referert til. I den utstrekning den nøyaktige ordlyden i økonomireglementet har betydning, eller de funksjonelle krav ikke omtaler den aktuelle reglementsbestemmelse, er det også referert til den aktuelle paragraf i økonomireglementet.

Kommunal- og regionaldepartementet fastsetter i egen instruks om økonomiforvaltningen i Sametinget forhold som regulerer ansvar mellom departement (regjering) og Sametinget, som folkevalgt organ, i spørsmål knyttet til budsjett- og økonomiforvaltning.

Denne instruksjonen skal fastsette myndighets-, oppgave- og ansvarsfordeling i Sametingets interne økonomiforvaltning.

1.3 Hovedtrekk i myndighets-, oppgave og ansvarsfordeling, jf. f.k. pkt. 2-0

1.3.1 Sametinget

Sametinget, som folkevalgt organ, har det øverste ansvar for sin egen økonomiforvaltning, og er ansvarlig overfor bevilgende myndigheter for de økonomiske ressurser som stilles til tingets rådighet.

Sametinget fordeler årlig midler til forskjellige virksomhetsområder, og gjennom dette vedtak kan Sametinget sette vilkår til disponering av midler til tiltak og til dekning av løpende driftsutgifter.

I medhold av Sametingets grunnregler § 5-1 er Sametingets president virksomhetens leder. Virksomhetens leder skal:

- føre til tilsyn med at Sametingets samlede virksomhet utøves i samvar de vedtak og vilkår som Sametinget til enhver tid setter
- medvirke til at Sametingets vedtak blir gjennomført
- føre kontroll med bevilgningsfullmakter og tildele midler til driftsenhetene med basis i Sametingets tildelingsvedtak
- føre tilsyn med at de økonomiske rammer som Sametinget fastsetter blir overholdt

1.3.2 Sametingets hovedadministrasjon

Sametingets direktør har samordningsansvar for Sametingets økonomiforvaltning. I dette ligger bl.a. å:

- samordne utarbeidelse av budsjettforslag for Sametinget
- samordne kommunikasjon med Kommunal- og arbeidsdepartementet, andre fagdepartement og Riksrevisjonen
- ha ansvaret for Sametingets økonomisystem, jf. 3.3 nedenfor
- ha ansvaret med *kontrollen* med at alle driftsenheter har tilfredsstillende regnskapssystemer (inkl. hjelpesystemer som økonomisystemet er avhengig av)
- etterse at det eksisterer et tilfredsstillende regelverk for de enkelte tilskudds- og garantiordningene

1.3.3 Sametingets driftsenheter

Driftsenhetene er ansvarlig for økonomiforvaltningen for de budsjettkapitler og poster som er tillagt disse, både utgifts- og inntektsposter. Dette innebærer bl.a. ansvar for:

- at det utarbeides realistiske budsjettforslag under hver kapittel / post,
- at det utarbeides internbudsjett (disposisjonsplaner) og foretas registrering av disposisjoner som medfører at staten blir bundet, jf. pkt. 3.4 og 4.2 nedenfor,

Sign: RRB / FAE

- at tilskuddsordninger forvaltes iht. regelverket, jf. bl.a. ø.r. §§ 11-1, 12-1 og 13-1 (som beskriver hovedelementene i tilskuddsforvaltningen)
- at det utarbeides jevnlige rapporter for oppfølging og kontroll,
- at eventuelle vesentlige avvik i forhold til bevilgning umiddelbart blir rapportert til Sametingets president via hovedadministrasjonen.

1.4 Utarbeidelse av retningslinjer

Sametinget må i nødvendig utstrekning utarbeide detaljerte, skriftlige retningslinjer for økonomiforvaltningen, herunder rutinebeskrivelser. Den enkelte driftsenhet utarbeider supplerende bestemmelser og beskrivelser etter behov. I hver driftsenhet må det fastsettes skriftlig ansvars plassering på person av de forskjellige oppgaver / rutiner. Driftsenhetens retningslinjer skal forelegges hovedadministrasjonen til godkjenning.

1.5 Regler for saksbehandling

Alle avgjørelser i økonomisk - administrative saker skal være skriftlig dokumentert. Dersom tidsfaktoren gjør det nødvendig med muntlig avklaring, skal det snarest etterfølges av en skriftlig bekreftelse. Forslag til beslutning skal inneholde en saksframstilling med forutsetninger og beregningsgrunnlag som er tilstrekkelig til at den som skal ta avgjørelsen kan foreta en selvstendig etterkontroll.

2.0 Intern økonomiforvaltning, rapportering og kontroll

2.1 Myndighet og ansvar

Virksomhetslederen har, innenfor de rammer som stilles i tildelingsbrev, lover og regler, myndighet til å iverksette nødvendige tiltak innenfor sine ansvarsområder.

Virksomhetslederen har ansvaret for at økonomiforvaltningen i Sametinget skjer overensstemmende med lover, regler og instruks som gjelder. I dette ligger også oppfølging av de mål og resultatkrav som omtales i tildelingsbrev.

2.2 Styringsdokumenter

2.2.1 Tildelingsbrev og disponeringsskriv, f.k. pkt. 1-1.2, ø.r. § 6, 7, 8 og 9

Den årlige styringen i Sametinget skal baseres på de krav som stilles i tildelingsbrev fra de ulike departement, med eventuell henvisning til andre dokumenter.

Virksomhetslederen delegerer budsjett-disponeringsmyndighet til sine driftsenheter gjennom disponeringsskriv hvor aktuelle mål og resultatkrav stilles.

Disponeringsskrivet skal for hver driftsenhet:

- fastsette tildelt bevilgning fordelt på kapittel, post, eventuelt underpost, eventuelle prosjekter og andre spesifikasjoner
- påpeke hva budsjett-disponeringsmyndigheten innebærer av ansvar og myndighet
- gi instruks om korrekt framgangsmåte vedrørende eventuelle bestillings- og tilsagnsfullmakter, jf. ø.r. § 9

Sign: RRB , FAE

- for driftsbevilgningene vise til de overordnede resultatkrav som driftsenheten skal legge til grunn for sin virksomhetsplan på de forskjellige saksområder og påpeke ansvaret for å oppnå angitte resultater
- presisere målsetting og oppfølgingskriterier som driftsenheten skal disponere/utbetale fra, og fastlegge klare forpliktelser vedrørende bl.a. tildeling, utbetaling, oppfølging, kontroll og evaluering, jf. ø.r. §§ 6.2 og 7.2
- fastsette hvilke rapporter som skal leveres hovedadministrasjonen til hvilke tidspunkter

For tildeling av eventuelle ekstra midler utformes supplerende disponeringsskriv.

2.2.2 Virksomhetsplan, f.k. 2-1.2, ø.r. § 3.4

Den politiske virksomheten i Sametinget (plenum og sametingsrådet) er fritatt for å utarbeide årlige virksomhetsplaner. Sametingsplanen, som utarbeides hvert fjerde år, og de årlige periodiserte budsjetter danner rammen for Sametingets politiske virksomhet.

Hver driftsenhet lager en virksomhetsplan for hvert kalenderår. Den gjeldende sametingsplan og retningsgivende vedtak i Sametinget danner grunnlag for de tiltak som driftsenhetene prioriterer innenfor sine fagområder i virksomhetsplanen.

2.2.3 Internbudsjett, f.k 4-6, ø.r. §§ 3.4 og 21.2

I tilknytning til virksomhetsplanen, jf. 2.1.2 ovenfor, skal det utarbeides internbudsjett (disponeringsplan) for å kunne føre løpende kontroll med forbruket. Hver driftsenhet skal innen en angitt frist fordele tildelte bevilgninger på underposter/eventuelt underunderposter, tiltak og tidsperioder (periodisering over året) i henhold til kontoplanene for internregnskapet. Hovedadministrasjonen kontrollerer at spesifisering av internbudsjettet gjennomføres.

Eventuelle inntektsbevilgninger føres opp i internbudsjettet på tilsvarende måte.

2.3 Forberedende behandling av utgiftsdokumenter

2.3.1 Lønns- og personalutgifter, f.k kap. 8

Direktøren må påse at Sametinget har tilgang til et EDB-basert system som oppfyller kravene i f.k. kap. 8. Direktøren må videre fastsette retningslinjer og rutiner som konkretiserer hvordan de funksjonelle krav i kap. 8 skal gjennomføres, herunder om:

- registrering av faste data og endringer i disse, for hver tjenestemann
- registrering av variable data
- beregning av lønn og trekk og eventuelle avgifter
- kontroll og attestasjon av beregningsresultatet
- anvisning og reskontroføring av beregningsresultatet for hver utbetaling, jf. pkt. 2.4. nedenfor
- kontroll av innberetninger

Arbeidsdelingen mellom Skattefogden i Finnmark som regnskapssentral og Sametinget skal reguleres i egen avtale, jf. f.k. pkt. 4-6.

2.3.2 Kjøp av varer og tjenester, f.k. kap. 9

Direktøren må fastsette retningslinjer og rutiner som konkretiserer hvordan de funksjonelle krav, kap. 9, skal gjennomføres i Sametinget, herunder om :

- delegering av beløpsbegrenset bestillingsrett fra tjenestemenn med budsjett disponeringsmyndighet
- kontroll av mottatte varer og tjenester
- ankomstregistrering av fakturaer i reskontro
- attestasjon, jf. f.k. pkt. 2-4
- anvisning og reskontroføring, jf. pkt. 2.4 nedenfor

2.4 Anvisning og reskontroføring av utbetalinger, f.k. pkt. 2-4 og 4-2.4, ø.r. §16

Hver enkelt utbetaling fra Sametinget skal anvises i samsvar med f.k. pkt. 2-4.

Direktøren kan i særskilt dokument delegerer anvisningsmyndighet til tjenestemenn med budsjett disponeringsmyndighet som leder av driftsenhet. Direktøren kan selv delegerer anvisningsmyndighet også til enkelte tjenestemenn i Sametingets økonomienhet. Alle delegeringsvedtak må gjøres skriftlig i samsvar med reglene i ø.r. § 16 og f.k. pkt. 2-4, jf. også kommentarene til økonomireglementets § 8. Riksrevisjonen skal ha gjenpart av alle delegeringsvedtak.

Direktøren har ansvaret for at ajourført oversikt over hvem som har anvisningsmyndighet og disse tjenestemenns signaturprøve til enhver tid foreligger i Sametingets økonomienhet. Sametingets økonomienhet skal umiddelbart sende endringsmelding til Riksrevisjonen når det skjer endringer i myndighetstildeling.

Regninger fra direktøren skal attesteres av og anvises av den anvisningsbemyndigede i Sametingets økonomienhet.

Reskontroføring av lønnsbilag og fakturaer foretas i samsvar med f.k. pkt. 4-2.4 og 4-2.5.

2.5 Betalingsformidling og regnskapsføring, f.k. kap. 5, ø.r. § 17

Direktøren velger kontofører og anmoder via Kommunal- og regionaldepartementet om oppgjørskonto i Norges Bank i henhold til Finansdepartementets rammeavtale, avtaleverk og retningslinjer for konsernkontoordningen, for samtlige regnskapsførere som rapporterer til Finansdepartementet. Direktøren må skriftlig fastsette hvem som kan opprette arbeidskonti hos kontofører.

Betalingsoppdrag til kontofører skal utarbeides av Sametingets økonomienhet (og eventuelt av tilsvarende enhet i den enkelte driftsenhet) og behandles videre i samsvar med f.k. kap. 5. Oppdraget skal således være:

- filbasert og overføres pr. linje
- beskyttes mot endringer ved hjelp av forsegling

- kontrolleres av kontofører, som deretter gir returinformasjon i elektronisk form om oppdraget er godkjent eller ikke, og legger godkjente oppdrag i venteregister

Sametinget må kontrollere at mottaksreturen stemmer med det oversendte oppdrag, og dersom det er i orden, gi autorisasjon av betalingsoppdraget elektronisk, jf. f.k. pkt. 5-2.7 og 5-2.8.

Direktøren må skriftlig fastsette hvem som har myndighet til å autorisere betalingsoppdrag. Dette meddeles kontofører. Direktøren må påse at ajourført oversikt over hvem som har autorisasjonsmyndighet til enhver tid foreligger i Sametingets økonomienhet. Når direktøren gjør endringer i myndighetstildelingen vedrørende autorisasjon av betalingsoppdrag, må dette meddeles kontofører av bemyndiget personale. Tilsvarende gjelder for myndighet til å opprette arbeidskonti.

Endelig regnskapsføring foretas på grunnlag av avregningsretur som mottas fra kontofører etter at betalingstransaksjonen er utført, jf. f.k. pkt. 4-2.4, 4-2.5 og 5-2.10.

2.6 Inntekter, f.k. kap. 7

Direktøren fastsetter retningslinjer og rutiner som konkretiserer hvordan kap. 7 i de funksjonelle krav om inntekter skal gjennomføres i Sametinget.

Innbetaling skal foregå via kontofører, jf. pkt. 2.5 ovenfor, og kontrolleres og regnskapsføres i reskontro og hovedbok i samsvar med f.k. pkt. 4-2.4, 4-2.5, 5-1. 5-3 og 5-4.

3.0 Regnskapsføring og rapportering

3.1 Regnskapsføring og økonomisystem, f.k. kap. 4, ø.r. §§ 14 og 15

Direktøren er ansvarlig for at Sametinget har økonomisystem som tilfredsstiller de funksjonelle krav og statens generelle kravspesifikasjon. Når det planlegges tatt i bruk nye systemer eller vesentlige endringer i eksisterende systemer, skal Riksrevisjonen orienteres, jf. ø.r. § 15.2. Kommunal- og arbeidsdepartementet må orienteres på et tidlig stadium i planleggingen.

Direktøren har et selvstendig ansvar for virksomhetenes regnskapsføring, jf. ø.r. § 14.1, og må fastsette retningslinjer og rutiner som sørger for at den foregår på betryggende måte.

Sametinget benytter skattefogden som sin regnskapsentral, og oppdraget er regulert i egen avtale.

3.2 Arkivering av regnskapsmaterieil og regnskapsdokumentasjon

Alle bilag, både for lønn, kjøp og tilskudd, og annet regnskapsmaterieil, herunder overordnet beskrivelse av økonomisystemet, må arkiveres i minst 10 år eller for bestandig, jf. f.k. pkt. 6-3 og 6-4. Det må fastsettes hvem som skal forestå arkiveringen og sørge for oppbevaring på betryggende måte.

3.3 Rapport til det sentrale statsregnskapet, f.k. pkt. 4-3

Direktøren har ansvaret for rapportering til det sentrale statsregnskapet i henhold til f.k. pkt. 4-3, med korrekte regnskapsbeløp i henhold til kontantprinsippet på kapittel/post/underpost og balanseposter, og for at det foretas nødvendige kontroller og avstemninger av disse rapportene, jf. f.k. kap. 6.

Sign: RRB / FAE

3.4 Internregnskapet, f.k. pkt. 2-3 og kap 4 og 5, ø.r. § 18

Direktøren må påse at det for internregnskapet blir fastsatt en kontoplan med nødvendige forklaringer, jf. f.k. pkt. 4-2.1.

Kontoplanen innrettes på en slik måte at det, foruten forannevnte rapportering til det sentrale statsregnskapet, kan lages rapporter tilpasset virksomhetens mål- og resultatstyringssystem:

- direktørens behov for å utøve effektiv styring .
- de krav til rapportering som stilles i tildelingsbrev.

3.5 Årsrapport og periodiske rapporter til departementene , f.k. pkt. 1-3.2 og 1-3.3, ø.r. § 11

Sametinget må sende inn årsrapport med innhold som nevnt i f.k. pkt. 1-3.2 og periodiske rapporter innen de frister som er fastsatt i tildelingsbrev. Krav om innhold i perioderapport vil framgå av tildelingsbrevet eller særskilt brev.

4.0 Kontroll og resultatoppfølging

4.1 Resultatoppfølging, f.k. pkt. 2-5, ø.r. § 3.4

Sametinget har ansvar for å oppfylle de resultatkrav som er fastsatt i tildelingsbrevet, og rapporterer om resultatene i perioderapport og årsrapport.

Sametingets president, som virksomhetsleder, har ansvar for å oppfylle de resultatkrav som Sametinget har fastsatt i sitt budsjettvedtak og må påse at tilsvarende krav internt blir stilt i de interne disponeringsskriv, jf. pkt. 2.1.1 foran. Direktøren skal innhente nødvendige rapporter og lage sammenstillinger overfor virksomhetsledelsen.

4.2 Intern økonomikontroll i Sametinget, f.k. pkt. 2-6, ø.r. § 21

Direktøren har ansvaret for at Sametinget har effektive og hensiktsmessige styringssystemer og rutiner som også har innebygget tilfredsstillende økonomikontroll, og at dette fungerer som forutsatt, jf. f.k. pkt. 2-6 og 4-6, og bestemmelsene om kontroll, herunder avstemninger, i kapitlene 5-10. Regnskapet skal holdes ajour på daglig basis og alle bankkonti og behandlingkonti skal avstemmes løpende, jf. ø.r. § 21.5, med tilhørende kommentarer.

Direktøren må fastsette retningslinjer og rutiner som sikrer at alle enheter som har fått budsjett-disponeringsmyndighet sørger for at:

- forbruket på deres ansvarsområder er i samsvar med forutsetningene i internbudsjettet
- at foretatte gitte tilsagn (herunder belastnings-/posteringsfullmakter) har dekning i gjensvarende bevilgninger på den enkelte konto
- at det heller ikke blir store ubrukte beløp ved terminens utløp

5.0 Forvaltning av eiendeler, f.k. pkt. 2-7, ø.r. § 24

Direktøren er ansvarlig for at det etableres tilfredsstillende rutiner og systemer for forvaltning av Sametingets eiendeler. Driftsmidler av varig verdi skal listeføres. For øvrig er regler om kassasjon og salg fastsatt i regelverk for statens anskaffelsesvirksomhet m.v.

Saken avsluttet 25. februar 1999 kl. 15.45

Sign:

Sak 13/99 Samisk kulturminneplan 1998-2001

Saken påbegynt 26. februar 1999 kl. 9.00

I. Dokumenter

- Samisk kulturminneplan 1998 - 2001
- Utskrift av møtebok for Samisk kulturminneråds sak 25/98
- Samisk kulturminneråds brev av 03.08.98
- brev av 31.08.98 fra NINA-NIKU
- brev av 31.08.98 fra Ája samisk senter
- brev av 01.09.98 fra Nord-Trøndelag fylkeskommune
- brev av 06.09.98 fra Fylkesmannen i Finnmark
- brev av 07.09.98 fra Hedmark fylkeskommune

II. Innleverte forslag og merknader

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

Sametinget slutter seg til Samisk kulturminneråds plan, Samisk kulturminneplan for 1998 - 2001. Sametinget ber Samisk kulturminneråd vurdere en fremdriftsplan for å gjennomføre iokalisering av distriktskontoret for Troms til Kåfjord.

1.0 Innledning

Samiske kulturminner er et viktig dokumentasjonsmateriale for samisk historie og forhistorie. Kulturminnene kan vise til en samisk forståelse av landskap og natur og også landskapet og naturens betydning for økonomiske, sosiale og religiøse forhold. På denne måten inngår også kulturminnene i en samisk samtidssammenheng ved at de bidrar til opplevelse av kulturell tilhørighet og bevissthet om atferd i og bruk av naturen.

I kulturminneloven er kulturminner og kulturmiljøer definert som:

"alle spor etter menneskelig virksomhet i vårt fysiske miljø, herunder lokaliteter det knytter seg historiske hendelser, tro eller tradisjon til. Med kulturmiljø menes områder hvor kulturminner inngår som en del av en større helhet eller sammenheng".

Kulturminner og kulturminnetyper kan på forskjellige måter defineres som samiske. De kan defineres som samiske når levende eller nedtegnet samisk tradisjon er knyttet til dem og når lokale samiske kunnskaper knytter dem til en samisk kultursammenheng. Et annet utgangspunkt for at kulturminner identifiseres som samiske er at forskningsresultater sannsynliggjør at de dokumenterer samisk historie og forhistorie. Kulturminnetyper kan også defineres som relaterte til den samiske forhistorien; dvs. de er fysiske manifestasjoner av de prosessene som ledet fram til etablering av de historisk kjente samiske kulturtrekkene. I dette ligger det også en erkjennelse av at kulturminnetyper fra den tidlige forhistorien kan forstås som tidlige forutsetninger for både samisk og ikke-samisk kultur. Der de er elementer i samiske kulturlandskap er det likevel naturlig å behandle dem som tilhørende den delen av den samiske kulturarven som er knyttet til det fysiske miljøet. Det samiske kulturminnevernet er en

99 / 6 - 1

Sign: PRB / JAE

måte å forholde seg til landskapssporene på: en måte som muliggjør at samiske lokalsamfunn får anledning til å se sine områder i lys av lange tidslinjer; en måte som verdsetter de tradisjoner og den betydning man lokalt tilskriver sporene like mye som den vitenskapelige "korrekte" kunnskapen. De lokale manifestasjoner av den tidlige nordlige fangskulturen er vesentlige elementer i dette.

Kulturmiljøbegrepet dekker ulike områder som bygningsmiljøer og kulturlandskap hvor kulturminner står i en funksjonell sammenheng med hverandre. Kulturmiljøbegrepet inneholder også landskapsammenhenger det knytter seg hendelser, tro og tradisjon til. Kulturmiljø vil kunne tilskrives ulik betydning avhengig av kulturell ståsted. Ofte har det samme landskapet til ulike tider vært benyttet av mennesker med forskjellig kulturell tilhørighet.

Erkjennelsen av at samme kulturminnetyper og kulturlandskaper kan ha ulik betydning for grupper med ulik kulturell tilhørighet stiller en ovenfor muligheter og utfordringer i forvaltning og formidling av kulturminner og kulturmiljø. Stilt overfor disse utfordringene er det påkrevd med en grunnleggende forståelse av samene - som urfolk med bosetningsområder innefor flere nasjonalstater - sin stilling i samfunnet.

Samisk kulturminneråd er av Miljøverndepartementet delegert myndigheten og pålagt å forestå forvaltningen av samiske kulturminner i henhold til Lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner. Samisk kulturminneråd ivaretar også kulturminnehensyn i plan- og byggesaker etter Lov av 14. juni 1985 nr. 77 plan- og bygningsloven.

Samisk kulturminneråd er et av Sametingets underliggende råd. Sametinget har den politiske og administrative styring samt arbeidsgiveransvaret. Miljøverndepartementet ved Riksantikvaren har det overordnede fagansvar

2.0 Rammevilkår for Samisk kulturminneråd

2.1 Politisk og forvaltningsmessig system

Norge er dannet på territoriet til to folk - nordmenn og samer. Det samiske folk har holdt til i deler av det som nå betegnes som norske områder lenge før den norske statsdannelse.

Oppbyggingen av det politiske og forvaltningsmessige system i Norge tok helt fram til 1989 ikke hensyn til dette. Det norske demokratiet er i stor grad bygget opp omkring prinsippet om en person en stemme. Gruppetilhørighet og gruppedeltakelse (korporativ pluralisme) har tradisjonelt vært avgrenset til saks- og interesseområder knyttet til arbeids- og næringsliv, sentrum/periferi og motkultur. Resultatet har vært at det har etablert seg en oppfatning om at alle er like, ikke bare med hensyn til demokratiske og individuelle rettigheter, men og med hensyn til kulturell forståelse, tilhørighet og språk.

Den norske majoritetsbefolkningens kultur blir tatt som en selvfølge, som en gitt størrelse som ikke trenger forklaring. Som kulturell urfolksminoritet må derimot samene stadig begrunne sin historiske og nåtidige eksistens. I dette perspektivet blir det norske politiske og forvaltningsmessige system kulturelle størrelser og kulturelle manifestasjoner på majoritetsbefolkningens premisser.

Den norske stat har imidlertid erkjent at samene er eget folk, et urfolk som utgjør en kulturell minoritet i det norske samfunnet. Dette har resultert i ratifisering av internasjonale urfolkskonvensjoner, innføring av grunnlovens § 110a, sameloven og etableringen av Sametinget.

Sign: *RKB* , *TAC*

Erkjennelsen av samene som et eget folk vil kunne føre til erkjennelse av norske politiske og administrative systemers kulturelle karakter. Dette kan virke til forståelse og likeverd mellom det norske og det samiske samfunn. Det vil også kunne føre til økt kunnskap om de grunnleggende prinsipper for samepolitikken, og til større kunnskap om samisk kultur, samisk samfunnsliv og sametingssystemet, både hos norske styresmakter og ellers i samfunnet.

2.2 Samiske og norske samfunn

Mens det norske samfunnets institusjoner og organisasjoner er vel etablerte og blir tatt som en selvfølge, er institusjonaliseringen av det samiske samfunnet i en begynnerfase. Aktivt arbeid med og for samiske samfunn krever derfor relativt større ressurser enn tilsvarende det norske samfunnet, hvor institusjoner og forvaltningssystemer allerede er etablert og konsolidert.

Samiske samfunn eksisterer ofte ved siden av det norske samfunnet. Det samiske samfunnslivet uttrykkes gjerne gjennom språk, kulturytringer, næringsutøvelse, lokale foreninger, bygdelag o.l. Noen kommuner har også definert seg som samiske.

Samiske samfunn har i like liten grad som det norske samfunnet et entydig innhold. Det har vært og er i dag mange måter å uttrykke samisk identitet på. At samiske lokalsamfunn er forskjellige og til stadighet endrer seg er mer et tegn på at de er intakte enn at de ikke er det. Det vitner om en fleksibel evne til å mestre nye forhold og betingelser, samt å gi dem et samisk innhold og omsette dem innenfor en ramme av en samisk selvforståelse.

Fleksibilitet og omstilling, kontinuitet og fornyelse er sentrale begreper. Evnen til å takle ytre forandringer og evnen til egen omstilling har dannet og vil i stadig sterkere grad danne forutsetning for et framtidig kulturelt vedlikehold. Minoritets situasjonen kan i mange sammenhenger i seg selv være et redskap for å takle ytre forandringer og omstillingskrav. Dette ved at den skaper evne til en fleksibel håndtering av betingelser og prosesser både i «storsamfunnet» og i interne debatter og kulturelle praksiser.

Den samiske tilhørigheten har en tosidig struktur. En av sidene handler om assosiasjonen med tradisjonene som skapte samfunnet, de historiske forutsetningene. Den andre og like viktige siden handler om å være deltaker i et kulturelt fellesskap i en stadig fornyelsesprosess. Det samiske kulturminnet berører begge sidene. Tradisjoner og historie materialiseres i den fysiske kulturarven, og den konkrete aktiviseringen av kulturarven inngår i dagens kulturutøvelse.

3.0 Grunnlaget for Samisk kulturminneråd

3.1 Forutsetninger for materielle og immaterielle deler av samisk kultur

Naturen er et viktig materielt grunnlag for samiske kultur. Den samiske kulturen og de samiske bosettings- og bruksområdene henger nøye sammen. Samtidig som naturen er grunnlag for næringsformer er den også ramme for livsområde og opplevelse av fortiden, og for kunnskaper og levemåte.

Naturen i samiske områder er sårbar. Dette gjelder ikke bare landskapet og naturressursene, men også kulturen de danner grunnlag for. Grunnlag for videreutvikling av samisk kultur og samfunnsliv skapes gjennom en fornuftig forvaltning av den samiske natur- og kulturarven. Den må forvaltes på en måte som innebærer en bærekraftig utvikling i ressursøkonomisk forstand og en bærekraftig utvikling som inkluderer sosiale og kulturelle verdier.

Sign:

3.2 Retten til selvbestemmelse

Folkenes rett til selvbestemmelse er et internasjonalt anerkjent prinsipp som FNs medlemsland er forpliktet til å fremme og beskytte. Samene er et folk og derav følger retten til selvbestemmelse.

Grunnlovens § 110a inneholder både et vern mot en politikk som truer samisk kulturutøvelse og en forpliktelse til å foreta positive disposisjoner for de angitte formål.

Artikkel 27 i FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter fra 1966 innebærer ikke bare en sikring av samisk kultur i snever forstand, men omfatte også de materielle forutsetningene for å bevare og styrke samisk kultur generelt.

ILOs konvensjon nr. 169 har som hovedprinsipp urfolks rett til å bevare og videreutvikle sin egen kultur, og myndigheters plikt til å treffe tiltak for å støtte dette arbeidet.

Samisk kulturminneråd er delegert myndigheten til å forvalte samiske kulturminner i henhold til kulturminneloven. Lovens formål understreker både kulturminnenes og kulturmiljøenes identitetsskapende verdi og at kulturminneforvaltningen er vesentlig i den helhetlige miljøforvaltningen.

Samisk kulturminneråd er gitt ansvaret for å ivareta de samiske kulturminnehensyn i plan- og byggesaker etter plan- og bygningsloven. Plan- og bygningsloven er et viktig verktøy for å bevare og forvalte kulturminnene etter langsiktige kriterier. Plan- og bygningslovens system for arealbruk er et viktig virkemiddel for å sikre naturgrunlaget for samisk kultur, herunder også samiske kulturminner og kulturmiljø.

Samisk kulturminneråd er et redskap for at samiske kulturminner ivaretas og brukes på en positiv måte i den samiske samfunnsutviklingen og samfunnet forøvrig, i tråd med kulturminnelovens formål, intensjonene i statsmyndighetenes samepolitiske retningslinjer og Sametingets målsettinger.

3.3 Andre føringer på urfolks posisjon i ressursforvaltningen

Grunnlovens § 110b slår fast prinsippet om bærekraftig utvikling, og at folk har rett til kunnskap om naturmiljøets tilstand og virkningene av planlagte og iverksatte tiltak i naturen. Også denne bestemmelsen må legge føringer på den samiske innflytelsen i utnyttelse og forvaltning av samiske bruksområder.

Agenda 21 fra verdenskonferansen om miljø og utvikling i 1992 omhandler i kap. 26 urfolks posisjon i ressursforvaltningen. Som utgangspunkt er det framhevet hvordan urfolk i generasjoner har utviklet en helhetlig kunnskap om naturressurser og miljø i områdene der de lever. Erklæringen peker på nødvendigheten av å beskytte urfolks landområder mot aktiviteter som ikke er bærekraftige og på at urfolks verdier, tradisjonelle kunnskap og praksis når det gjelder ressursforvaltning må anerkjennes. Videre pekes det på at urfolks tradisjonelle og direkte avhengighet av fornybare ressurser og økosystemer er grunnleggende for deres kulturelle, økonomiske og fysiske velferd. Til slutt oppfordres det til å utvikle og styrke nasjonale ordninger for konsultasjon med urfolk med sikte på at deres behov, verdier, kunnskap og skikker inkorporeres i nasjonal politikk vedrørende ressursforvaltning.

Konvensjonen om biologisk mangfold som ble ratifisert av Norge i 1993 omhandler også at en skal respektere, bevare og opprettholde de urfolks- og lokalsamfunnskunnskaper som representerer tradisjonelle livsstiler av betydning for bevaring av bærekraftig bruk av biologisk mangfold. Konvensjonen peker på at bevaring av kulturelt og biologisk mangfold går hånd i hånd.

Sign: *PRM*, *FAE*

Europarådets Cultural Heritage Committee gir uttrykk for at prinsippet om ikke-diskriminering ikke må stå i veien for prinsippet om at myndigheter må kunne benytte positiv diskriminering for å beskytte kulturarven til kulturelle minoriteter og urfolk.

3.4 Ansvar for samisk kultur og samfunn

Kommuner og fylkeskommuner har et allment ansvar også overfor den samiske befolkningen. Også slike ikke-statlige organer har medansvar for å legge forholdene til rette for at samisk kultur og egenart kan utvikles.

Staten må sørge for at kommuner og fylkeskommuner opptrer i samsvar med forpliktelsene i grunnloven og folkeretten. Den må også sørge for at den innarbeider urfolksperspektivet i hele sin virksomhet.

I kulturminnelovens forskrifter § 3 - Samarbeidsplikt - framgår det at Samisk kulturminneråd og fylkeskommunene har underretningsplikt overfor hverandre i saker av gjensidig interesse. Videre sies det at det skal innledes samarbeid når det er nødvendig eller hensiktsmessig.

4.0 Målsettinger, utfordringer og innsatsområder

4.1 Målsettinger

Samisk kulturminneråd har følgende overordnede målsetting:

Verne samiske kulturminner og kulturmiljøer på en måte som bidrar til å styrke og videreføre samisk kultur

Den overordnede målsettingen er brutt ned i tre hovedmål som gir en mer konkret beskrivelse av innholdet i det overordnede målet og som i sterkere grad avspeiler Samisk kulturminneråds arbeidsområder. Hovedmålene er å:

- *Skape forståelse for samiske kulturminners og kulturmiljøers miljømessige, historiske og kulturelle verdi*
- *Forvalte samiske kulturminner og kulturmiljøer i tråd med lovverk, forskrifter og kulturpolitiske retningslinjer*
- *Virke til et samarbeid med miljøforvaltningen og samiske institusjoner nasjonalt og internasjonalt for vern og forvaltning av samiske kulturminner og kulturmiljøer*

På bakgrunn av disse målsettingene drøftes utfordringene Samisk kulturminneråd står overfor. Drøftingen leder fram til innsatsområder for å møte utfordringene og nå målsettingene. Et innsatsområde vil kunne berøre flere utfordringer og hovedmålsettinger.

Målsettingene og innsatsområdene vil bli fulgt opp med mer detaljerte arbeidsmål i de årlige virksomhetsplanene.

4.2 Miljøvern, kulturvern og samiske samfunn

Miljø- og kulturvern

Grunnlaget for en langsiktig nærings- og samfunnsutvikling i samiske områder er at bruken av naturressursene ikke må overskride naturens bæreevne. Utfordringen er en balansert nytting av områdene hvor naturen og kulturminnene selv setter rammer og grenser for aktiviteten.

Begrepene miljø, natur og kultur henger nært sammen. Hvordan naturen og miljøet forvaltes er av avgjørende betydning for muligheten til kulturell kontinuitet og utvikling. Miljøet, med natur og kulturminner, har direkte relevans for samisk næringsutøvelse og bosetting. Det har videre relevans for kulturell tilhørighet, samt videreføring og utvikling av samfunnsliv.

Det er en nær sammenheng mellom miljøvern og ressursforvaltning på den ene side og kulturvern og kulturutvikling på den andre side. Denne sammenhengen er særlig sentral i det samiske kulturminnevernet. Det er en utfordring å tydeliggjøre denne sammenhengen i alt forvaltningsarbeid og gjennom prosjekter og tiltak. Kulturminnene og tradisjonskunnskapen om dem er en kilde til kunnskap både om tidligere og dagens generasjoners forhold til og bruk av sine områder. Samtidig utgjør kulturminnene en viktig del av den samiske kulturarven, og er en ressurs for kulturvern og kulturutvikling.

I Norge og mange andre land skal Agenda 21 følges opp i Lokal Agenda 21. Agenda 21 sin langsiktige målsetting om bærekraftig bruk av natur- og miljøverdier kan gi kulturminnevernet en innfallsport til å fokusere på aktivitetene, naturforståelse og ressursforståelse, som har skapt kulturminner og kulturlandskap. Det er sentralt for vern og forvaltning av samiske kulturminner at en kan opprettholde en kontinuitet i naturbruken samtidig som en er oppmerksom på at næringsutøvelse og utmarksbruk med moderne (motoriserte) hjelpemidler kan ha negative konsekvenser for kulturminner, natur og landskap. For det samiske kulturminnevernet er utfordringen derfor å bidra til å skape et bindeledd mellom tradisjonell samisk naturbruk, moderne driftsformer og moderne miljøtenking.

Arbeidet knyttet til holdninger til miljø og ressursbruk må ta utgangspunkt i lokalsamfunns egenforståelser og -verdier. Disse må søkes omsatt på en positiv måte som bidrar til en bærekraftig bruk. Dette inkluderer også bevaring og videreføring av håndverkskunnskap, materialkunnskap, stedsnavn og kunnskap om eldre tiders bruk. Holdninger skapes gjennom aktivitet. Det å få til lokale tiltak og virksomhet omkring samiske kulturminner og kulturmiljø er derfor en utfordring.

Samisk kulturminnevern og samiske samfunn

Samisk kulturminneråd forvalter samiske kulturminner både for samiske og norske samfunn.

Samiske kulturminner tilhører likevel først og fremst den samiske lokalbefolkningen, som knytter historie, fellesskap og tilhørighet til kulturminnene eller kulturlandskapet. For Samisk kulturminneråd ligger utfordringen i å verne kulturminnene som en del av grunnlaget for samisk kultur og på en slik måte at de fungerer som en kulturell ressurs for samisk kulturvern og kulturutvikling. Samiske kulturminner er ofte sårbare både for direkte slitasje og i den forstand at de er bærere av tradisjoner og forestillinger der videreføringen er avhengige av at den sosiale og kulturelle konteksten ikke forvitrer.

Ved registrering og anskueliggjøring av samiske kulturminner er utfordringen at dette tar utgangspunkt i den lokale samiske kulturminne- og kulturkunnskapen, og at det skjer ved en toveiskommunikasjon mellom lokalsamfunn og forvaltningsnivå. Ikke minst er det en utfordring at arbeidet virker til samisk lokalt engasjement og kulturell aktivisering. Det er en utfordring at forvaltningsarbeid og faglige prosjekter bidrar til økt kunnskap og forståelse for samisk historie og forhistorie i lokalsamfunnene.

For å kunne møte disse utfordringene kreves det innsats for:

- tett samspill med den øvrige miljøforvaltningen og kommunene.

Sign: _____

RFB / TAE

- styrking av Samisk kulturminneråds kunnskap om samisk historie, kultur og språk
- utvikling av Samisk kulturminneråds kontaktnett i samiske lokalsamfunn og med samiske organisasjoner, museer og institusjoner
- anskueliggjøring av samiske kulturminner og kulturlandskap på faglig forsvarlige og samiske lokale premisser.
- dokumentasjon av samiske kulturminner med samisk lokal deltakelse
- større tilskuddsmidler rettet mot samiske kulturminnetiltak
- stimulering til aktivt og engasjerende arbeid omkring samiske kulturminner og kulturmiljø i samiske lokalsamfunn

4.3 Samiske kulturminner og arealforvaltning

Skal de samiske natur- og ressursinteressene ivaretas på en forsvarlig måte, er det en stor utfordring å virke til at samisk kultur med næringer og samfunnsliv i større og tydeligere grad tas hensyn til i planprosessene etter plan- og bygningsloven.

Samisk kulturminneråd har forvaltningsansvar for samiske kulturminner i hele landet, et geografisk område som strekker seg fra Finnmark til Hedmark. Dette innebærer at Samisk kulturminneråd er adressat for alle arealplaner og har områdekunnskap om hele det samiske bruks- og bosettingsområde i Norge.

Det samiske kulturminnebegrepet er vidtfavnende. For det første dekker kulturminnene et vidt geografisk område og en flere årtusen lang og mangefasettert historie. For det andre favner det alle spor etter samisk virksomhet - etter bosetning, erverv, religionsutøvelse, ferdsel m.m. Samiske bygninger faller også inn under dette. For det tredje inngår også steder uten menneskeskapt spor inn under begrepet; naturskapt offerplasser og andre hellige steder og områder, plasser det knytter seg sagn, fortellinger og tradisjoner til. Det er en utfordring å skape forståelse for at samiske kulturminner representerer en vid og mangesidig historie, og ikke lar seg avgrense til en snever kategori.

Det er en utfordring å skape legitimitet og forståelse for det samiske kulturminnevernet hos brukergruppene. For å få til dette er det avgjørende å kunne gi en rask og god saksbehandling. Dette innebærer ikke bare saksbehandling i form av raske og ryddige svar på arealsaker, men også god veiledning og gjensidig formidling med tiltakshavere der tiltak vil berøre samiske kulturminner. Dette er avgjørende viktig i saker hvor det planlegges skjøtsel, restaurering og tilrettelegging av samiske kulturminner og kulturmiljø. Hvordan slike prosjekter og tiltak styres og utformes er ikke likegyldig (jf. pkt. 4.2 ovenfor).

Faglig veiledning og formidling er en sentral oppgave i arealinngrepssaker. Denne type veiledning innebærer tilpasing og at det tas nødvendig hensyn til samiske kulturminner og kulturmiljø. Men det er også en oppgave å på en god måte kunne formidle hva som ligger i muligheten til dispensasjon fra kulturminneloven for å kunne få gjennomført planlagte tiltak. Slik dispensasjon fra kulturminneloven vil som oftest innebære dokumentasjon og utgraving. I noen tilfeller kan det også ut fra kulturminnevernhensyn være tjenelig med dispensasjon/ frigiving. Dette fordi dokumentasjon og utgravninger kan bidra til bedre kulturminnefaglig kunnskap. Ved dispensasjonsbehandling vil det ofte være en avveining mellom tilhørighet på den ene side, og kulturminners og kulturlandskaps verneverdi på den andre.

Mangelfullt grunnlagsmateriale om samiske kulturminner og mangelfull oppbygging av kulturminnedata innebærer dårligere innspill til planarbeid, lengre saksbehandling, fordyring

Sign: RRB / FAE

for tiltakshaver p.g.a befaringskostnader, svakt grunnlag for evaluering av verneverdi og dårligere vern av samiske kulturminner. Dette er en kjent problemstilling for hele kulturminneforvaltningen. For det samiske kulturminnevernet er det imidlertid særlig framtreddende. Bare litt av de aktuelle forvaltningsarealene dekkes av Økonomisk kartverk. Under registreringene på 1970 og 80-tallet ble det foretatt begrensede registreringer i samiske bruks- og bosettingsområder. En stor del av ØK-registreringene ble også foretatt før 1978, da den nye kulturminneloven, med fredningsgrense på 100 år for samiske kulturminner, trådte i kraft. De samme områdene er utsatt for et tiltakene press både i næringslivs-, reiselivs- og fritidssammenheng.

Det ligger en stor utfordring i å få utviklet et bedre beslutningsverktøy for forvaltning av samiske kulturminner. I store deler av forvaltningsområdet finnes ingen registreringsdatabase for kulturminner som anmerker samiske kulturminner fra historie og forhistorie. Fornminnedatabasen som NIKU nå administrerer er ikke utviklet med tanke på det todelte forvaltningsansvaret og de særlige problemstillingene i det samiske kulturminnevernet. Det er heller ikke utviklet en samisk kulturminneterminologi.

Kunnskapsbehovet innen det samiske kulturminnevernet er stort. Dette gjelder for felt som bosetningsutvikling, tolkning av lite synlige kulturspor, kulturminnetypers sammenheng, geografiske og næringsmessige variasjoner, bygninger og bygningshistorie, kulturminneterminologi, forvaltningsstrategier, kulturminnevern og etikk m.m. Det er et stort behov for vitenskapelig forskning omkring slike temaer. Særlig er dette tilfellet i de sørsamiske områdene, der det har foregått svært lite eller ingen forskning på samiske kulturminner. For Samisk kulturminneråd er det derfor en utfordring å få statlige myndigheter og forskningsinstitusjoner til å satse særskilt på forskning relatert til samisk kulturminnevern. Dette vil skape forutsetning for at den samiske kulturarven skal kunne behandles likeverdig med majoritetens kulturarv.

Kunnskapen som skapes i møtet mellom det vitenskapelige kunnskapssynet og de uformelle kunnskaper og tradisjoner som finnes i det samiske samfunnet er en sentral kunnskapsdimensjon. En kombinasjon og tilgjengeliggjøring av de vitenskapelige og lokale kunnskapsområdene er en forutsetning for at det samiske kulturminnevernet skal kunne ivareta sine faglige og kulturpolitiske oppgaver. Det er en stor og vanskelig utfordring å skape forståelse for og vilje til en større forskningsinnsats på samisk kulturminnevern og kulturminneforståelse. Det bør også gis muligheter for at personalet i administrasjonen gjennom daglig virke og permisjoner kan styrke kunnskapsgrunnlaget for et samisk kulturminnevern. Ikke minst er det å gi personalet i Samisk kulturminneråd muligheter for forskning viktig.

Sign:

For å kunne møte disse utfordringene kreves det innsats for:

- styrking av saksbehandlingskapasiteten ved Samisk kulturminneråd, her også muligheten til veiledning, kommunikasjon og informasjon
- dyktiggjøring i Samisk kulturminneråds lov- og forskriftskunnskap knyttet til kulturminne- og arealforvaltning
- utvikling av kunnskap om og forståelsen for samisk kultur og historie i miljøforvaltningen
- styrking av bevissthet om og hensynstagen til samisk kultur og samiske samfunn i planarbeid etter plan- og bygningsloven
- styrking av muligheten til og kunnskapen om forvaltning og vern av samiske bygninger
- utviding, forbedring og økt tilgjengeliggjøring (på samisk og norsk) av grunnlagsmateriale om samiske kulturminner
- stimulering til forskningsinnsats på temaer relatert til samiske kulturminner og kulturmiljø

4.4 Samarbeid

Samisk kulturminneråd og fylkeskommunene er i stor grad parallelle organer i de ulike fylker for forvaltning av henholdsvis samiske og øvrige kulturminner.

Denne parallelle forvaltningsordningen innebærer en stor utfordring. Det må utvikles et samarbeid slik at de ulike forvaltningsorganene samlet virker til et bedre kulturminnevern, og gir gode og raske tjenester overfor kommuner og tiltakshavere. Kravet om samarbeid framheves både i St. meid. nr. 52 (1992-93) Om norsk samepolitikk og i kulturminnelovens forskrifter § 3. Samisk kulturminneråd ser store fordeler forbundet ved et slikt samarbeid. Det er derfor en vesentlig utfordring å arbeide for et samarbeidet en kan ha gjensidig nytte av.

For å kunne oppnå et godt funksjonelt samarbeid er det en forutsetning at fylkeskommunene forstår og følger sitt allmenne ansvar overfor urfolket - samene - og at de opptre i samsvar med forpliktelsene i grunnloven og folkeretten. Riksantikvaren må også påse og bidra til at plikten til samarbeid faktisk følges opp. Det er også slik at fylkeskommunene i sterk grad har et selvstendig ansvar for å virke til et positivt og velfungerende samarbeid for økt hensynstagen til samiske kulturminner og kulturminnevern. Dette følger av fylkeskommunenes allmenne ansvar for samisk kultur.

For den øvrige miljøforvaltningen på regionalt nivå, som er statlig, er den direkte forpliktelsen til å ta hensyn til samisk kultur og til å samarbeide med Samisk kulturminneråd for et helhetlig miljøvern stor. Det er en utfordring å få til et samarbeid med en statlig miljøvernforvaltning på regionalt og sentralt nivå.

Som planmyndighet og forvaltningsnivå med tett kontakt til befolkningen og den lokale kunnskapen, er kommunene svært sentrale og viktig samarbeidspartnere. For Samisk kulturminneråd er det en utfordring å kunne gi en veiledning og få til et samarbeid som er tilpasset kommunenes behov for å ta hensyn til samisk kultur og samiske kulturminner i planlegging og prosjektvirksomhet.

Samiske kulturminner begrenser seg ikke bare til Norge. Det er en utfordring for Samisk kulturminneråd å virke til et samarbeid om samiske kulturminnevern over statsgrensene. Internasjonale konvensjoner om miljø, kulturarv og urfolks medvirkning for økologisk forsvarlig bruk av naturen har konsekvenser for arbeidet med samisk kulturminnevern. Det er

derfor en utfordring for Samisk kulturminneråd å bidra i premissgiving og utforming av internasjonale resolusjoner og oppfølging av konvensjoner.

For å kunne møte disse utfordringene kreves det innsats for:

- gjensidig respekt, forståelse og tillit mellom fylkeskommunene og Samisk kulturminneråd i forvaltninga av kulturminner
- styrking av det reelle innholdet i samarbeidsplikten i forskriftens § 3 i kulturminneloven
- økt bevissthet om ansvar og forpliktelser for samisk kultur i den øvrige miljøvernforvaltningen
- veiledning og samarbeid med kommunene for innarbeiding av kulturminnehensyn og hensynstaging til naturgrunlaget for samisk kulturutøvelse i planarbeidet
- kunnskap om og deltakelse i internasjonalt minoritets og urfolksarbeid for miljø, kultur og utvikling

III. Votering

Av 38 representanter var 36 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Sametingsrådets innstilling ble enstemmig vedtatt

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Berit Ranveig Nilssen, saksordfører	
2.	Eva Josefsen	
3.	Ole Henrik Magga	
4.	Tor Nilsen	
5.	Olav Magnar Dikkanen	
6.	Johan Mikkel Sara	
7.	Nils G. Nilsen	
8.	Geir Tommy Pedersen	
9.	Berit Ranveig Nilssen	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Sametinget slutter seg til Samisk kulturminneråds plan, Samisk kulturminneplan for 1998 - 2001. Sametinget ber Samisk kulturminneråd vurdere en fremdriftsplan for å gjennomføre lokalisering av distriktskontoret for Troms til Kåfjord.

Sign: *RRM* , *FAE*

1.0 Innledning

Samiske kulturminner er et viktig dokumentasjonsmateriale for samisk historie og forhistorie. Kulturminnene kan vise til en samisk forståelse av landskap og natur og også landskapet og naturens betydning for økonomiske, sosiale og religiøse forhold. På denne måten inngår også kulturminnene i en samisk samtidssammenheng ved at de bidrar til opplevelse av kulturell tilhørighet og bevissthet om atferd i og bruk av naturen.

I kulturminneloven er kulturminner og kulturmiljøer definert som:

"alle spor etter menneskelig virksomhet i vårt fysiske miljø, herunder lokaliteter det knytter seg historiske hendelser, tro eller tradisjon til. Med kulturmiljø menes områder hvor kulturminner inngår som en del av en større helhet eller sammenheng".

Kulturminner og kulturminnetyper kan på forskjellige måter defineres som samiske. De kan defineres som samiske når levende eller nedtegnede samisk tradisjon er knyttet til dem og når lokale samiske kunnskaper knytter dem til en samisk kultursammenheng. Et annet utgangspunkt for at kulturminner identifiseres som samiske er at forskningsresultater sannsynliggjør at de dokumenterer samisk historie og forhistorie. Kulturminnetyper kan også defineres som relaterte til den samiske forhistorien; dvs. de er fysiske manifestasjoner av de prosessene som ledet fram til etablering av de historisk kjente samiske kulturtrekkene. I dette ligger det også en erkjennelse av at kulturminnetyper fra den tidlige forhistorien kan forstås som tidlige forutsetninger for både samisk og ikke-samisk kultur. Der de er elementer i samiske kulturlandskap er det likevel naturlig å behandle dem som tilhørende den delen av den samiske kulturarven som er knyttet til det fysiske miljøet. Det samiske kulturminnevernet er en måte å forholde seg til landskapssporene på: en måte som muliggjør at samiske lokalsamfunn får anledning til å se sine områder i lys av lange tidslinjer; en måte som verdsetter de tradisjoner og den betydning man lokalt tilskriver sporene like mye som den vitenskapelige "korrekte" kunnskapen. De lokale manifestasjoner av den tidlige nordlige fangskulturen er vesentlige elementer i dette.

Kulturmiljøbegrepet dekker ulike områder som bygningsmiljøer og kulturlandskap hvor kulturminner står i en funksjonell sammenheng med hverandre. Kulturmiljøbegrepet inneholder også landskapssammenhenger det knytter seg hendelser, tro og tradisjon til. Kulturmiljø vil kunne tilskrives ulik betydning avhengig av kulturell ståsted. Ofte har det samme landskapet til ulike tider vært benyttet av mennesker med forskjellige kulturell tilhørighet.

Erkjennelsen av at samme kulturminnetyper og kulturlandskaper kan ha ulik betydning for grupper med ulik kulturell tilhørighet stiller en ovenfor muligheter og utfordringer i forvaltning og formidling av kulturminner og kulturmiljø. Stilt overfor disse utfordringene er det påkrevd med en grunnleggende forståelse av samene - som urfolk med bosetningsområder innefor flere nasjonalstater - sin stilling i samfunnet.

Samisk kulturminneråd er av Miljøverndepartementet delegert myndigheten og pålagt å forestå forvaltningen av samiske kulturminner i henhold til Lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner. Samisk kulturminneråd ivaretar også kulturminnehensyn i plan- og byggesaker etter Lov av 14. juni 1985 nr. 77 plan- og bygningsloven.

Samisk kulturminneråd er et av Sametingets underliggende råd. Sametinget har den politiske og administrative styring samt arbeidsgiveransvaret. Miljøverndepartementet ved Riksantikvaren har det overordnede fagansvar.

Sign: RRM / FAE

2.0 Rammevilkår for Samisk kulturminneråd

2.1 Politisk og forvaltningsmessig system

Norge er dannet på territoriet til to folk - nordmenn og samer. Det samiske folk har holdt til i deler av det som nå betegnes som norske områder lenge før den norske statsdannelse.

Oppbyggingen av det politiske og forvaltningsmessige system i Norge tok helt fram til 1989 ikke hensyn til dette. Det norske demokratiet er i stor grad bygget opp omkring prinsippet om en person en stemme. Gruppetilhørighet og gruppedeltakelse (korporativ pluralisme) har tradisjonelt vært avgrenset til saks- og interesseområder knyttet til arbeids- og næringsliv, sentrum/periferi og motkultur. Resultatet har vært at det har etablert seg en oppfatning om at alle er like, ikke bare med hensyn til demokratiske og individuelle rettigheter, men og med hensyn til kulturell forståelse, tilhørighet og språk.

Den norske majoritetsbefolkningens kultur blir tatt som en selvfølge, som en gitt størrelse som ikke trenger forklaring. Som kulturell urfolksminoritet må derimot samene stadig begrunne sin historiske og nåtidige eksistens. I dette perspektivet blir det norske politiske og forvaltningsmessige system kulturelle størrelser og kulturelle manifestasjoner på majoritetsbefolkningens premisser.

Den norske stat har imidlertid erkjent at samene er eget folk, et urfolk som utgjør en kulturell minoritet i det norske samfunnet. Dette har resultert i ratifisering av internasjonale urfolkskonvensjoner, innføring av grunnlovens § 110a, sameloven og etableringen av Sametinget.

Erkjennelsen av samene som et eget folk vil kunne føre til erkjennelse av norske politiske og administrative systemers kulturelle karakter. Dette kan virke til forståelse og likeverd mellom det norske og det samiske samfunn. Det vil også kunne føre til økt kunnskap om de grunnleggende prinsipper for samepolitikken, og til større kunnskap om samisk kultur, samisk samfunnsliv og sametingssystemet, både hos norske styresmakter og ellers i samfunnet.

2.2 Samiske og norske samfunn

Mens det norske samfunnets institusjoner og organisasjoner er vel etablerte og blir tatt som en selvfølge, er institusjonaliseringen av det samiske samfunnet i en begynnerfase. Aktivt arbeid med og for samiske samfunn krever derfor relativt større ressurser enn tilsvarende det norske samfunnet, hvor institusjoner og forvaltningssystemer allerede er etablert og konsolidert.

Samiske samfunn eksisterer ofte ved siden av det norske samfunnet. Det samiske samfunnslivet uttrykkes gjerne gjennom språk, kulturytringer, næringsutøvelse, lokale foreninger, bygdelag o.l. Noen kommuner har også definert seg som samiske.

Samiske samfunn har i like liten grad som det norske samfunnet et entydig innhold. Det har vært og er i dag mange måter å uttrykke samisk identitet på. At samiske lokalsamfunn er forskjellige og til stadighet endrer seg er mer et tegn på at de er intakte enn at de ikke er det. Det vitner om en fleksibel evne til å mestre nye forhold og betingelser, samt å gi dem et samisk innhold og omsette dem innenfor en ramme av en samisk selvforståelse.

Fleksibilitet og omstilling, kontinuitet og fornyelse er sentrale begreper. Evnen til å takle ytre forandringer og evnen til egen omstilling har dannet og vil i stadig sterkere grad danne forutsetning for et framtidig kulturelt vedlikehold. Minoritetssituasjonen kan i mange sammenhenger i seg selv være et redskap for å takle ytre forandringer og omstillingskrav.

Sign: *RRP* , *FAC*

Dette ved at den skaper evne til en fleksibel håndtering av betingelser og prosesser både i «storsamfunnet» og i interne debatter og kulturelle praksiser.

Den samiske tilhørigheten har en tosidig struktur. En av sidene handler om assosiasjonen med tradisjonene som skapte samfunnet, de historiske forutsetningene. Den andre og like viktige siden handler om å være deltaker i et kulturelt fellesskap i en stadig fornyelsesprosess. Det samiske kulturminnevernet berører begge sidene. Tradisjoner og historie materialiseres i den fysiske kulturarven, og den konkrete aktiviseringen av kulturarven inngår i dagens kulturutøvelse.

3.0 Grunnlaget for Samisk kulturminneråd

3.1 Forutsetninger for materielle og immaterielle deler av samisk kultur

Naturen er et viktig materielt grunnlag for samiske kultur. Den samiske kulturen og de samiske bosettings- og bruksområdene henger nøye sammen. Samtidig som naturen er grunnlag for næringsformer er den også ramme for livsområde og opplevelse av fortiden, og for kunnskaper og levemåte.

Naturen i samiske områder er sårbar. Dette gjelder ikke bare landskapet og naturressursene, men også kulturen de danner grunnlag for. Grunnlag for videreutvikling av samisk kultur og samfunnsliv skapes gjennom en fornuftig forvaltning av den samiske natur- og kulturarven. Den må forvaltes på en måte som innebærer en bærekraftig utvikling i ressursøkonomisk forstand og en bærekraftig utvikling som inkluderer sosiale og kulturelle verdier.

3.2 Retten til selvbestemmelse

Folkenes rett til selvbestemmelse er et internasjonalt anerkjent prinsipp som FNs medlemsland er forpliktet til å fremme og beskytte. Samene er et folk og derav følger retten til selvbestemmelse.

Grunnlovens § 110a inneholder både et vern mot en politikk som truer samisk kulturutøvelse og en forpliktelse til å foreta positive disposisjoner for de angitte formål.

Artikkel 27 i FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter fra 1966 innebærer ikke bare en sikring av samisk kultur i snever forstand, men omfatte også de materielle forutsetningene for å bevare og styrke samisk kultur generelt.

ILOs konvensjon nr. 169 har som hovedprinsipp urfolks rett til å bevare og videreutvikle sin egen kultur, og myndigheters plikt til å treffe tiltak for å støtte dette arbeidet.

Samisk kulturminneråd er delegert myndigheten til å forvalte samiske kulturminner i henhold til kulturminneloven. Lovens formål understreker både kulturminnernes og kulturmiljøenes identitetskapende verdi og at kulturminneforvaltningen er vesentlig i den helhetlige miljøforvaltningen.

Samisk kulturminneråd er gitt ansvaret for å ivareta de samiske kulturminnehensyn i plan- og byggesaker etter plan- og bygningsloven. Plan- og bygningsloven er et viktig verktøy for å bevare og forvalte kulturminnene etter langsiktige kriterier. Plan- og bygningslovens system for arealbruk er et viktig virkemiddel for å sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, herunder også samiske kulturminner og kulturmiljø.

Samisk kulturminneråd er et redskap for at samiske kulturminner ivaretas og brukes på en positiv måte i den samiske samfunnsutviklingen og samfunnet forøvrig, i tråd med

kulturminnelovens formål, intensjonene i statsmyndighetenes samepolitiske retningslinjer og Sametingets målsettinger.

3.3 Andre føringer på urfolks posisjon i ressursforvaltningen

Grunnlovens § 110b slår fast prinsippet om bærekraftig utvikling, og at folk har rett til kunnskap om naturmiljøets tilstand og virkningene av planlagte og iverksatte tiltak i naturen. Også denne bestemmelsen må legge føringer på den samiske innflytelsen i utnyttelse og forvaltning av samiske bruksområder.

Agenda 21 fra verdenskonferansen om miljø og utvikling i 1992 omhandler i kap. 26 urfolks posisjon i ressursforvaltningen. Som utgangspunkt er det framhevet hvordan urfolk i generasjoner har utviklet en helhetlig kunnskap om naturressurser og miljø i områdene der de lever. Erklæringen peker på nødvendigheten av å beskytte urfolks landområder mot aktiviteter som ikke er bærekraftige og på at urfolks verdier, tradisjonelle kunnskap og praksis når det gjelder ressursforvaltning må anerkjennes. Videre pekes det på at urfolks tradisjonelle og direkte avhengighet av fornybare ressurser og økosystemer er grunnleggende for deres kulturelle, økonomiske og fysiske velferd. Til slutt oppfordres det til å utvikle og styrke nasjonale ordninger for konsultasjon med urfolk med sikte på at deres behov, verdier, kunnskap og skikker inkorporeres i nasjonal politikk vedrørende ressursforvaltning.

Konvensjonen om biologisk mangfold som ble ratifisert av Norge i 1993 omhandler også at en skal respektere, bevare og opprettholde de urfolks- og lokalsafunnskunnskaper som representerer tradisjonelle livsstiler av betydning for bevaring av bærekraftig bruk av biologisk mangfold. Konvensjonen peker på at bevaring av kulturelt og biologisk mangfold går hånd i hånd.

Europarådets Cultural Heritage Committee gir uttrykk for at prinsippet om ikke-diskriminering ikke må stå i veien for prinsippet om at myndigheter må kunne benytte positiv diskriminering for å beskytte kulturarven til kulturelle minoriteter og urfolk.

3.4 Ansvar for samisk kultur og samfunn

Kommuner og fylkeskommuner har et allment ansvar også overfor den samiske befolkningen. Også slike ikke-statlige organer har medansvar for å legge forholdene til rette for at samisk kultur og engenart kan utvikles.

Staten må sørge for at kommuner og fylkeskommuner opptre i samsvar med forpliktelsene i grunnloven og folkeretten. Den må også sørge for at den innarbeider urfolksperspektivet i hele sin virksomhet.

I kulturminnelovens forskrifter § 3 - Samarbeidsplikt - framgår det at Samisk kulturminneråd og fylkeskommunene har underretningsplikt overfor hverandre i saker av gjensidig interesse. Videre sies det at det skal innledes samarbeid når det er nødvendig eller hensiktsmessig.

4.0 Målsettinger, utfordringer og innsatsområder

4.1 Målsettinger

Samisk kulturminneråd har følgende overordnede målsetting:

Verne samiske kulturminner og kulturmiljøer på en måte som bidrar til å styrke og videreføre samisk kultur

Sign: _____

RRM, TAE

Den overordnede målsettingen er brutt ned i tre hovedmål som gir en mer konkret beskrivelse av innholdet i det overordnede målet og som i sterkere grad avspeiler Samisk kulturminneråds arbeidsområder. Hovedmålene er å:

- *Skape forståelse for samiske kulturminners og kulturmiljøers miljømessige, historiske og kulturelle verdi*
- *Forvalte samiske kulturminner og kulturmiljøer i tråd med lovverk, forskrifter og kulturpolitiske retningslinjer*
- *Virke til et samarbeid med miljøforvaltningen og samiske institusjoner nasjonalt og internasjonalt for vern og forvaltning av samiske kulturminner og kulturmiljøer*

På bakgrunn av disse målsettingene drøftes utfordringene Samisk kulturminneråd står overfor. Drøftingen leder fram til innsatsområder for å møte utfordringene og nå målsettingene. Et innsatsområde vil kunne berøre flere utfordringer og hovedmålsettinger.

Målsettingene og innsatsområdene vil bli fulgt opp med mer detaljerte arbeidsmål i de årlige virksomhetsplanene.

4.2 Miljøvern, kulturvern og samiske samfunn

Miljø- og kulturvern

Grunnlaget for en langsiktig nærings- og samfunnsutvikling i samiske områder er at bruken av naturressursene ikke må overskride naturens bæreevne. Utfordringen er en balansert nytting av områdene hvor naturen og kulturminnene selv setter rammer og grenser for aktiviteten.

Begrepene miljø, natur og kultur henger nært sammen. Hvordan naturen og miljøet forvaltes er av avgjørende betydning for muligheten til kulturell kontinuitet og utvikling. Miljøet, med natur og kulturminner, har direkte relevans for samisk næringsutøvelse og bosetting. Det har videre relevans for kulturell tilhørighet, samt videreføring og utvikling av samfunnsliv.

Det er en nær sammenheng mellom miljøvern og ressursforvaltning på den ene side og kulturvern og kulturutvikling på den andre side. Denne sammenhengen er særlig sentral i det samiske kulturminnevernet. Det er en utfordring å tydeliggjøre denne sammenhengen i alt forvaltningsarbeid og gjennom prosjekter og tiltak. Kulturminnene og tradisjonskunnskapen om dem er en kilde til kunnskap både om tidligere og dagens generasjoners forhold til og bruk av sine områder. Samtidig utgjør kulturminnene en viktig del av den samiske kulturarven, og er en ressurs for kulturvern og kulturutvikling.

I Norge og mange andre land skal Agenda 21 følges opp i Lokal Agenda 21. Agenda 21 sin langsiktige målsetting om bærekraftig bruk av natur- og miljøverdier kan gi kulturminnevernet en innfallsport til å fokusere på aktivitetene, naturforståelse og ressursforståelse, som har skapt kulturminner og kulturlandskap. Det er sentralt for vern og forvaltning av samiske kulturminner at en kan opprettholde en kontinuitet i naturbruken samtidig som en er oppmerksom på at næringsutøvelse og utmarksbruk med moderne (motoriserte) hjelpemidler kan ha negative konsekvenser for kulturminner, natur og landskap. For det samiske kulturminnevernet er utfordringen derfor å bidra til å skape et bindeledd mellom tradisjonell samisk naturbruk, moderne driftsformer og moderne miljøtenking.

Arbeidet knyttet til holdninger til miljø og ressursbruk må ta utgangspunkt i lokalsamfunns egenforståelser og -verdier. Disse må søkes omsatt på en positiv måte som bidrar til en bærekraftig bruk. Dette inkluderer også bevaring og videreføring av håndverkskunnskap,

Sign: *RRD* , *TAT*

materialekunnskap, stedsnavn og kunnskap om eldre tiders bruk. Holdninger skapes gjennom aktivitet. Det å få til lokale tiltak og virksomhet omkring samiske kulturminner og kulturmiljø er derfor en utfordring.

Samisk kulturminnevern og samiske samfunn

Samisk kulturminneråd forvalter samiske kulturminner både for samiske og norske samfunn.

Samiske kulturminner tilhører likevel først og fremst den samiske lokalbefolkningen, som knytter historie, fellesskap og tilhørighet til kulturminnene eller kulturlandskapet. For Samisk kulturminneråd ligger utfordringen i å verne kulturminnene som en del av grunnlaget for samisk kultur og på en slik måte at de fungerer som en kulturell ressurs for samisk kulturvern og kulturutvikling. Samiske kulturminner er ofte sårbare både for direkte slitasje og i den forstand at de er bærere av tradisjoner og forestillinger der videreføringen er avhengige av at den sosiale og kulturelle konteksten ikke forvitrer.

Ved registrering og anskueliggjøring av samiske kulturminner er utfordringen at dette tar utgangspunkt i den lokale samiske kulturminne- og kulturkunnskapen, og at det skjer ved en toveiskommunikasjon mellom lokalsamfunn og forvaltningsnivå. Ikke minst er det en utfordring at arbeidet virker til samisk lokalt engasjement og kulturell aktivisering. Det er en utfordring at forvaltningsarbeid og faglige prosjekter bidrar til økt kunnskap og forståelse for samisk historie og forhistorie i lokalsamfunnene.

For å kunne møte disse utfordringene kreves det innsats for:

- tett samspill med den øvrige miljøforvaltningen og kommunene.
- styrking av Samisk kulturminneråds kunnskap om samisk historie, kultur og språk
- utvikling av Samisk kulturminneråds kontaktnett i samiske lokalsamfunn og med samiske organisasjoner, museer og institusjoner
- anskueliggjøring av samiske kulturminner og kulturlandskap på faglig forsvarlige og samiske lokale premisser
- dokumentasjon av samiske kulturminner med samisk lokal deltakelse
- større tilskuddsmidler rettet mot samiske kulturminnetiltak
- stimulering til aktivt og engasjerende arbeid omkring samiske kulturminner og kulturmiljø i samiske lokalsamfunn

4.3 Samiske kulturminner og arealforvaltning

Skal de samiske natur- og ressursinteressene ivaretas på en forsvarlig måte, er det en stor utfordring å virke til at samisk kultur med næringer og samfunnsliv i større og tydeligere grad tas hensyn til i planprosessene etter plan- og bygningsloven.

Samisk kulturminneråd har forvaltningsansvar for samiske kulturminner i hele landet, et geografisk område som strekker seg fra Finnmark til Hedmark. Dette innebærer at Samisk kulturminneråd er adressat for alle arealplaner og har områdekunnskap om hele det samiske bruks- og bosettingsområde i Norge.

Det samiske kulturminnebegrepet er vidtfavnende. For det første dekker kulturminnene et vidt geografisk område og en flere årtusen lang og mangefasettert historie. For det andre favner det alle spor etter samisk virksomhet - etter bosetning, erverv, religionsutøvelse, ferdsel m.m.

Samiske bygninger faller også inn under dette. For det tredje inngår også steder uten menneskeskapte spor inn under begrepet; naturskapte offerplasser og andre hellige steder og områder, plasser det knytter seg sagn, fortellinger og tradisjoner til. Det er en utfordring å skape forståelse for at samiske kulturminner representerer en vid og mangesidig historie, og ikke lar seg avgrense til en snever kategori.

Det er en utfordring å skape legitimitet og forståelse for det samiske kulturminnevernet hos brukergruppene. For å få til dette er det avgjørende å kunne gi en rask og god saksbehandling. Dette innebærer ikke bare saksbehandling i form av raske og ryddige svar på arealsaker, men også god veiledning og gjensidig formidling med tiltakshavere der tiltak vil berøre samiske kulturminner. Dette er avgjørende viktig i saker hvor det planlegges skjøtsel, restaurering og tilrettelegging av samiske kulturminner og kulturmiljø. Hvordan slike prosjekter og tiltak styres og utformes er ikke likegyldig (jf. pkt. 4.2 ovenfor).

Faglig veiledning og formidling er en sentral oppgave i arealinngrepssaker. Denne type veiledning innebærer tilpasing og at det tas nødvendig hensyn til samiske kulturminner og kulturmiljø. Men det er også en oppgave å på en god måte kunne formidle hva som ligger i muligheten til dispensasjon fra kulturminneloven for å kunne få gjennomført planlagte tiltak. Slik dispensasjon fra kulturminneloven vil som oftest innebære dokumentasjon og utgraving. I noen tilfeller kan det også ut fra kulturminnevernhensyn være tjenelig med dispensasjon/ frigiving. Dette fordi dokumentasjon og utgravninger kan bidra til bedre kulturminnefaglig kunnskap. Ved dispensasjonsbehandling vil det ofte være en avveining mellom tilhørighet på den ene side, og kulturminners og kulturlandskaps verneverdi på den andre.

Mangelfullt grunnlagsmateriale om samiske kulturminner og mangelfull oppbygging av kulturminnedata innebærer dårligere innspill til planarbeid, lengre saksbehandling, fordyring for tiltakshaver p.g.a befaringskostnader, svakt grunnlag for evaluering av verneverdi og dårligere vern av samiske kulturminner. Dette er en kjent problemstilling for hele kulturminneforvaltningen. For det samiske kulturminnevernet er det imidlertid særlig framtreddende. Bare litt av de aktuelle forvaltningsarealene dekkes av Økonomisk kartverk. Under registreringene på 1970 og 80-tallet ble det foretatt begrensede registreringer i samiske bruks- og bosettingsområder. En stor del av ØK-registreringene ble også foretatt før 1978, da den nye kulturminneloven, med fredningsgrense på 100 år for samiske kulturminner, trådte i kraft. De samme områdene er utsatt for et tiltakene press både i næringslivs-, reiselivs- og fritidssammenheng.

Det ligger en stor utfordring i å få utviklet et bedre beslutningsverktøy for forvaltning av samiske kulturminner. I store deler av forvaltningsområdet finnes ingen registreringsdatabase for kulturminner som anmerker samiske kulturminner fra historie og forhistorie. Fornminnedatabasen som NIKU nå administrerer er ikke utviklet med tanke på det todelte forvaltningsansvaret og de særlige problemstillingene i det samiske kulturminnevernet. Det er heller ikke utviklet en samisk kulturminneterminologi.

Kunnskapsbehovet innen det samiske kulturminnevernet er stort. Dette gjelder for felt som bosetningsutvikling, tolkning av lite synlige kulturspor, kulturminnetypers sammenheng, geografiske og næringsmessige variasjoner, bygninger og bygningshistorie, kulturminneterminologi, forvaltningsstrategier, kulturminnevern og etikk m.m. Det er et stort behov for vitenskapelig forskning omkring slike temaer. Særlig er dette tilfellet i de sørsamiske områdene, der det har foregått svært lite eller ingen forskning på samiske kulturminner. For Samisk kulturminneråd er det derfor en utfordring å få statlige myndigheter og forskningsinstitusjoner til å satse særskilt på forskning relatert til samisk kulturminnevern.

Sign: RRD / JAE

Dette vil skape forutsetning for at den samiske kulturarven skal kunne behandles likeverdig med majoritetens kulturarv.

Kunnskapen som skapes i møtet mellom det vitenskapelige kunnskapssynet og de uformelle kunnskaper og tradisjoner som finnes i det samiske samfunnet en sentral kunnskapsdimensjon. En kombinasjon og tilgjengeliggjøring av de vitenskapelige og lokale kunnskapsområdene er en forutsetning for at det samiske kulturminnevernet skal kunne ivareta sine faglige og kulturpolitiske oppgaver. Det er en stor og vanskelig utfordring å skape forståelse for og vilje til en større forskningsinnsats på samisk kulturminnevern og kulturminneforståelse. Det bør også gis muligheter for at personalet i administrasjonen gjennom daglig virke og permisjoner kan styrke kunnskapsgrunlaget for et samisk kulturminnevern. Ikke minst er det å gi personalet i Samisk kulturminneråd muligheter for forskning viktig.

For å kunne møte disse utfordringene kreves det innsats for:

- styrking av saksbehandlingskapasiteten ved Samisk kulturminneråd, her også muligheten til veiledning, kommunikasjon og informasjon
- dyktiggjøring i Samisk kulturminneråds lov- og forskriftskunnskap knyttet til kulturminne- og arealforvaltning
- utvikling av kunnskap om og forståelsen for samisk kultur og historie i miljøforvaltningen
- styrking av bevissthet om og hensynstagen til samisk kultur og samiske samfunn i planarbeid etter plan- og bygningsloven
- styrking av muligheten til og kunnskaper om forvaltning og vern av samiske bygninger
- utviding, forbedring og økt tilgjengeliggjøring (på samisk og norsk) av grunnlagsmateriale om samiske kulturminner
- stimulering til forskningsinnsats på temaer relatert til samiske kulturminner og kulturmiljø

4.4 Samarbeid

Samisk kulturminneråd og fylkeskommunene er i stor grad parallelle organer i de ulike fylker for forvaltning av henholdsvis samiske og øvrige kulturminner.

Denne parallelle forvaltningsordningen innebærer en stor utfordring. Det må utvikles et samarbeid slik at de ulike forvaltningsorganene samlet virker til et bedre kulturminnevern, og gir gode og raske tjenester overfor kommuner og tiltakshavere. Kravet om samarbeid framheves både i St. meld. nr. 52 (1992-93) Om norsk samepolitikk og i kulturminnelovens forskrifter § 3. Samisk kulturminneråd ser store fordeler forbundet ved et slikt samarbeid. Det er derfor en vesentlig utfordring å arbeide for et samarbeidet en kan ha gjensidig nytte av.

For å kunne oppnå et godt funksjonelt samarbeid er det en forutsetning at fylkeskommunene forstår og følger sitt allmenne ansvar overfor urfolket - samene - og at de opptrer i samsvar med forpliktelsene i grunnloven og folkeretten. Riksantikvaren må også påse og bidra til at plikten til samarbeid faktisk følges opp. Det er også slik at fylkeskommunene i sterk grad har et selvstendig ansvar for å virke til et positivt og velfungerende samarbeid for økt hensynstagen til samiske kulturminner og kulturminnevern. Dette følger av fylkeskommunenes allmenne ansvar for samisk kultur.

Sign: RRD FAC

For den øvrige miljøforvaltningen på regionalt nivå, som er statlig, er den direkte forpliktelsen til å ta hensyn til samisk kultur og til å samarbeide med Samisk kulturministeråd for et helhetlig miljøvern stor. Det er en utfordring å få til et samarbeid med en statlig miljøvernforvaltning på regionalt og sentralt nivå.

Som planmyndighet og forvaltningsnivå med tett kontakt til befolkningen og den lokale kunnskapen, er kommunene svært sentrale og viktig samarbeidspartnere. For Samisk kulturministeråd er det en utfordring å kunne gi en veiledning og få til et samarbeid som er tilpasset kommunenes behov for å ta hensyn til samisk kultur og samiske kulturminner i planlegging og prosjektvirksomhet.

Samiske kulturminner begrenser seg ikke bare til Norge. Det er en utfordring for Samisk kulturministeråd å virke til et samarbeid om samiske kulturminnevern over statsgrensene. Internasjonale konvensjoner om miljø, kulturarv og urfolks medvirkning for økologisk forsvarlig bruk av naturen har konsekvenser for arbeidet med samisk kulturminnevern. Det er derfor en utfordring for Samisk kulturministeråd å bidra i premissgiving og utforming av internasjonale resolusjoner og oppfølging av konvensjoner.

For å kunne møte disse utfordringene kreves det innsats for:

- gjensidig respekt, forståelse og tillit mellom fylkeskommunene og Samisk kulturministeråd i forvaltninga av kulturminner
- styrking av det reelle innholdet i samarbeidsplikten i forskriftens § 3 i kulturminneloven
- økt bevissthet om ansvar og forpliktelser for samisk kultur i den øvrige miljøvernforvaltningen
- veiledning og samarbeid med kommunene for innarbeiding av kulturminnehensyn og hensynstaging til naturgrunlaget for samisk kulturutøvelse i planarbeidet
- kunnskap om og deltakelse i internasjonalt minoritets og urfolksarbeid for miljø, kultur og utvikling

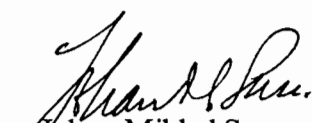
Saken avsluttet 26. februar 1999 kl. 10.00

Sign: RRD, IAE

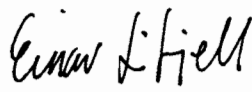
Undertegnede har lest gjennom protokollen, og finner de bokførte beslutninger å være i overensstemmelse med Sametingets vedtak.

Karášjohka 26. februar 1999

Møtelederskapet

Johan Mikkel Sara
leder

Randi Solli Pedersen
nestleder

Einar Lifjell

Tor Nilsen

Sign:

Møteboksekretær(er): Randi Romsdal Balto og Inge Arne Eriksen